

**National Library
of Sweden**

Denna bok digitaliserades på Kungl. biblioteket år 2012

STATENS OFFENTLIGA UTREDNINGAR 1950: 5
FINANSDEPARTEMENTET

ORTSAVDRAGSKOMMITTÉN

BETÄNKANDE MED FÖRSLAG

TILL

ÄNDRADE KOMMUNALA
ORTSAVDRAG

M. M.

S T O C K H O L M

1 9 5 0

Statens offentliga utredningar 1950

Kronologisk förteckning

1. Elkraftutredningens redogörelse nr 2:18. Redogörelse för detaljdistributörerna samt deras råkraftkostnader och priser vid distribution av elektrisk kraft. Örebro län, Beckman. 44 s. K.
2. Betänkande angående tyskgruvorna och centralorgan för gruvärenden. Victor Petterson. 157 s. H.
3. Betänkande med förslag angående folkskolans disciplinmedel m. m. Kihlström. 137 s. E.
4. Skolöverstyrelsens utlåtande angående beskärning av timplanerna vid de allmänna läroverken m. fl. läroanstalter. Statens Reproduktionsanstalt. 105 s. E.
5. Ortsavdragskommittén. Betänkande med förslag till ändrade kommunala orsavsdrag m. m. Beckman. 199 s. F1.

STATENS OFFENTLIGA UTREDNINGAR 1950: 5
FINANSDEPARTEMENTET

ORTSAVDRAGSKOMMITTÉN

BETÄNKANDE MED FÖRSLAG

TILL

ÄNDRADE KOMMUNALA
ORTSAVDRAG
M. M.

STOCKHOLM 1950
K. L. BECKMANS BOKTRYCKERI
[2374 49]

STADENS ÖFVERSTYRELSE
STADENS HÖRNINGAR

ORTSAVDRAGSKOMITEEN

BETÄNKANDE ÖFVER FÖRSLAG

OM

ÄNDRAD KÖMMUNAL

ORTSAVDRAG

M. M.

STADENS ÖFVERSTYRELSE
STADENS HÖRNINGAR

INNEHÅLLSFÖRTECKNING.

	Sid.
Skrivelse till Herr Statsrådet och Chefen för Kungl. Finansdepartementet..	5

Författningsförslag.

Förslag till lag om ändring i vissa delar av kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370)	7
Förslag till förordning om ändring i vissa delar av förordningen den 26 juli 1947 (nr 576) om statlig inkomstskatt	11
Förslag till förordning om ändring i vissa delar av förordningen den 26 juli 1947 (nr 577) om statlig förmögenhetsskatt	12
Förslag till förordning om ändring i vissa delar av taxeringsförordningen den 28 september 1928 (nr 379).....	12

Motiv.

Kapitel I. Kommitténs uppdrag	14
Kapitel II. Det kommunala ortsavdragssystemet	17
1. Historik	17
Tiden före år 1928	17
1928 års skattereform	22
Tiden efter 1928 års skattereform	24
2. Gällande bestämmelser.....	34
Kapitel III. Kommitténs förslag till omläggning av det kommunala ortsavdragssystemet.....	38
1. Allmän motivering för kommitténs förslag	38
2. Barnavdragens avskaffande vid den kommunala beskattningen	46
3. Bankningens och det s. k. 20-kronorsavdragets avskaffande vid den kommunala beskattningen	53
4. Ortsavdragen för gifta och ogifta skattskyldiga	55
Allmänna synpunkter på frågan om ortsavdragens konstruktion	55
Förhållandet mellan ortsavdragen och existensminimum enligt upp- bördsförordningen m. m.	60
Av kommittén undersökta alternativ för höjda kommunala ortsavdrag	66
Verkningarna å skatteunderlaget m. m. av höjda kommunala ortsavdrag	69
Av kommittén förordat avdragsalternativ.....	73
Kapitel IV. Allmänna grunder för beräkning av statsbidraget till kommu- nerna i anledning av ortsavdragsreformen	78

Kapitel V. Vissa särskilda frågor.....	87
1. Hemmavarande barns hänförande till arbetspersonalen	87
2. Folkpensionärernas beskattning	90
Kapitel VI. Speciell motivering	95
Kommunalskattelagen	95
Förordningen om statlig inkomstskatt	97
Förordningen om statlig förmögenhetsskatt	97
Taxeringsförordningen	97
Uppbördsförordningen.....	97
Övergångsbestämmelserna	98
Kapitel VII. Sammanfattning av kommitténs förslag	99

Särskilda yttranden.

1) Särskilt yttrande av herr Velander	101
2) Särskilt yttrande av herr Werner	111

Bilagor.

Bilaga 1. Den statistiska undersökningen rörande verkan av höjda kommunala ortsavdrag	121
Bilaga 2. Kalkyler rörande fastighetsägarnas kommunalskattekronor i händelse av höjda fastighetsvärden (specialundersökning av sex kommuner).....	173
Bilaga 3. Undersökning rörande storleken av statlig och kommunal skatt vid olika inkomstlägen enligt kommitténs alternativ 5 (fasta ortsavdrag) och alternativ 7 (fallande ortsavdrag).....	180
Bilaga 4. Sammanställning av inhämtade uppgifter angående normalbelopp för bestämmande av existensminimum vid löneavdrag och införsel för skatt.....	196

Till

Herr Statsrådet och Chefen för Kungl. Finansdepartementet.

Med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande den 25 februari 1949 har chefen för finansdepartementet tillkallat ledamoten av riksdagens första kammare *H. R. Anderberg*, ledamoten av riksdagens andra kammare *K. A. M. Andersson* i Löbbo, ledamoten av riksdagens andra kammare *E. H. Kärrlander*, ledamoten av riksdagens andra kammare *N. Persson* i Svensköp, ledamoten av riksdagens första kammare *H. L. E. Sjödahl*, ledamoten av riksdagens första kammare *C. G. Velander* samt dåvarande ledamoten av riksdagens andra kammare, numera ledamoten av riksdagens första kammare *O. E. Werner* med uppdrag att såsom sakkunniga inom finansdepartementet utreda frågan om de kommunala ortsavdragen. Tillika har departementschefen uppdragit åt *Sjödahl* att i egenskap av ordförande leda de sakkunnigas arbete.

De sakkunniga ha antagit benämningen ortsavdragskommittén.

Den 28 mars 1949 har chefen för finansdepartementet tillkallat t. f. förste aktuarien i statistiska centralbyrån *J. F. Bredal-Bauer* att såsom statistisk expert biträda de sakkunniga. Samma dag har departementschefen förordnat assessorn i kammarrätten *C. V. Åbjörnsson* att vara sekreterare åt de sakkunniga.

Kommittén har åtnjutit biträde av förste amanuensen i statistiska centralbyrån *Th. Lindh* med upprättandet av visst tabellmaterial.

Med hänsyn till vad som uttalats i direktiven för 1949 års skatteutredning har nämnda utredning hållits underrättad om fortgången av kommitténs arbete. På begäran av kommittén har skatteutredningen verkställt vissa beräkningar rörande ändrade skalor för den statliga inkomstskatten i syfte att förhindra en höjning av den sammanlagda statliga och kommunala inkomstskatten för fysiska personer i vissa inkomstskikt vid en omläggning av de kommunala ortsavdragen.

1949 års uppbördssakkunniga — vilka enligt direktiven för de sakkunniga ha att i gemensamma frågor samråda med kommittén — ha erhållit del av resultatet av kommitténs arbete uti de frågor, som av dessa sakkunniga ansetts vara av vikt för deras överväganden.

Genom remiss den 2 november 1949 har chefen för finansdepartementet berett kommittén tillfälle avgiva utlåtande över ett av sambeskattningsakkunniga avgivet betänkande med förslag till ändrade bestämmelser rörande beskattningen av äkta makar.

För att — i den del som berör det åt kommittén lämnade uppdraget — tagas i övervägande vid fullgörande av nämnda uppdrag har till kommittén överlämnats en av Sveriges lantbruksförbund, förening u. p. a., med underdånig skrivelse den 17 mars 1948 till finansdepartementet ingiven utredning rörande de kommunala skatteproblemen.

Svenska stadsförbundets styrelse har med skrivelse den 20 juni 1949 till kommittén överlämnat en inom Göteborgs uppborgsverk utarbetad promemoria angående existensminima.

Vidare har kommittén från Sveriges Fastighetsägareförbund mottagit en den 20 december 1949 dagteknad skrift angående fastighetsägarnas ställning vid en omläggning av de kommunala ortsavdragen.

Sedan kommittén slutfört sitt ovannämnda uppdrag, får kommittén vördsamt överlämna betänkande med förslag till ändrade kommunala ortsavdrag, m. m.

Vid betänkandet fogas särskilda yttranden av kommitténs ledamöter Velander och Werner.

Med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande den 2 december 1949 har chefen för finansdepartementet tillkallat särskilda utredningsmän för att i samråd med ortsavdragskommittén göra en översyn av grunderna för skatteutjämningsunderstöd åt synnerligt skattetyngda kommuner. På grund härav får kommittén stå till förfogande för sådant samråd så länge det erfordras.

Stockholm den 1 februari 1950.

EDGAR SJÖDAHL

RUD. ANDERBERG

ABEL ANDERSSON

HARALD KÄRRLANDER

NILS PERSSON

GUSTAF VELANDER

OSC. WERNER

/ Carl Åbjörnsson

FÖRFATTNINGSFÖRSLAG

Förslag

till

lag om ändring i vissa delar av kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370).

Härigenom förordnas, att 20 §, 48 § 2 och 3 mom., 49 §, 50 § 2 mom., 69 § och 70 § 1 mom. kommunalskattelagen den 28 september 1928 ävensom anvisningarna till 20 § 2., 22 § 6., 48 §, 49 § 1., 51 § och 62 § samma lag¹ skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

20 §.

Vid beräkningen — — — och bibehållande.

Avdrag må *icke* ske för:

den skattskyldiges — — — eller uppfostran;

värdet av arbete, som i den skattskyldiges förvärvsverksamhet utförts av den skattskyldige själv, andre maken eller hemmavarande barn under 16 år; ränta å — — — till kapitalförlust.

(Se vidare anvisningarna.)

48 §.

2 mom. Skattskyldig fysisk person, som varit här i riket bosatt under *hela* beskattningsåret, äger att å den i hemortskommunen taxerade inkomsten åtnjuta kommunalt ortsavdrag på sätt nedan sägs.

Skattskyldig, som under beskattningsåret varit gift och levt tillsammans med andra maken, åtnjuter kommunalt ortsavdrag med följande belopp, nämligen i ortsgрупп I 1 680 kronor, i ortsgрупп II 1 760 kronor, i ortsgрупп III 1 840 kronor, i ortsgрупп IV 1 920 kronor och i ortsgрупп V 2 000 kronor.

Skattskyldig, som under beskattningsåret haft husföreståndarinna hos sig anställd, äger, därest han varit ogift (varmed i denna paragraf jämställes änking, änka eller frånskild) och haft hemmavarande barn för vilket rätt till allmänt barnbidrag förelegat, att åtnjuta kommunalt ortsavdrag med belopp som i föregående stycke sägs.

Annan skattskyldig än i andra och tredje styckena sagts äger åtnjuta kommunalt ortsavdrag med följande belopp, nämligen i ortsgрупп I 1 180 kronor, i ortsgрупп II 1 230 kronor, i ortsgрупп III 1 290 kronor, i ortsgрупп IV 1 340 kronor och i ortsgрупп V 1 400 kronor.

¹ Senaste lydelse av 20 §, 48 § 2 mom. och 69 § se 1938: 368, av 70 § 1 mom. se 1945: 897, av 50 § 2 mom. se 1948: 308, av anvisningarna till 48 § 2. se 1930: 190, av anvisningarna till 22 § 6. och anvisningarna till 48 § 4. se 1938: 368 samt av anvisningarna till 20 § 2. och anvisningarna till 48 § 1. se 1945: 897.

3 mom. Skattskyldig fysisk person, som varit här i riket bosatt allenast under *en del* av beskattningsåret, äger i hemortskommunen åtnjuta kommunalt ortsavdrag, utgörande för varje kalendermånad eller del därav, varunder han varit här i riket bosatt, en tolvtedel av det enligt bestämmelserna i 2 mom. medgivna avdraget. Det avdragsbelopp, som sålunda erhålles, avrundas nedåt till jämna tiotal kronor.

(Se vidare anvisningarna.)

49 §.

Därest delägarna i boet efter avliden person, som vid dödsfallet varit här i riket bosatt, levt i oskift bo och varit för sitt uppehälle huvudsakligen beroende av dödsboets inkomst, må dödsboet efter vederbörande beskattningsnämnds beprövande kunna för senare beskattningsår än det, då dödsfallet inträffade, tillerkännas kommunalt ortsavdrag med högst samma belopp, som den avlidne skulle hava åtnjutit i avdrag, därest han fortfarande levt.

(Se vidare anvisningarna.)

50 §.

2 mom. För skattskyldig fysisk person, som varit här i riket bosatt under hela eller någon del av beskattningsåret, utgöres i hemortskommunen den beskattningsbara inkomsten av den taxerade inkomsten minskad med kommunalt ortsavdrag.

Finnes skattskyldigs skatteförmåga vara väsentligen nedsatt till följd av långvarig sjukdom, olyckshändelse, ålderdom, underhåll av andra närstående än barn, för vilka den skattskyldige äger tillgodonjuta allmänt barnbidrag, eller annan därmed jämförlig omständighet, må efter vederbörande beskattningsnämnds beprövande den skattskyldiges taxerade inkomst minskas, förutom med kommunalt ortsavdrag, med ytterligare ett belopp av högst 2 000 kronor. Skattskyldig, vars inkomst helt eller till huvudsaklig del utgöres av folkpension eller av bidrag, som avses i lagen om bidrag till änkor och änklingar med barn, skall — därest särskilda omständigheter icke till annat föranleda — anses hava sådan nedsatt skatteförmåga, varom ovan förmåles.

Vad härefter — — — beskattningsbar inkomst.

69 §.

Å svensk — — — kommunalt ändamål.

Vad ovan sagts gäller i tillämpliga delar jämväl sådan persons hustru samt barn under 16 år, därest de varit svenska medborgare och bott hos honom.

(Se vidare anvisningarna.)

70 §.

1 mom. Person, som — — — stadigvarande vistats.

Vad ovan sagts gäller jämväl sådan persons hustru, barn under 16 år och enskilda tjänare, därest de bott hos honom och icke varit svenska medborgare.

Anvisningar

till 20 §.

2. Frågan om — — — taxeringsåret (se 65 §).

till 22 §.

6. Barn, som anses tillhöra arbetspersonalen, taxeras självt för den inkomst det kan hava haft i avlöning och naturaförmåner eller eljest, varemot föräldrarna få göra avdrag såsom för annan arbetshjälp. För barn, som icke anses tillhöra arbetspersonalen, får intet dylikt avdrag göras, även om barnet deltagit i arbetet, varav följer, att lön och underhåll åt barnet ej heller skall upptagas såsom inkomst för barnet.

till 48 §.

1. Vad i denna paragraf stadgas om person, som varit här i riket bosatt, skall på grund av föreskriften i 68 § tillämpas även å person, som här i riket stadigvarande vistats. Jämlikt 65 § bedömes frågan, om en person varit gift eller om en gift person levt tillsammans med sin make, efter det förhållande som rått under större delen av beskattningsåret, och bedömes frågan, huruvida rätt till allmänt barnbidrag förelegat, efter förhållandena den 1 november året näst före taxeringsåret. Rätt till allmänt barnbidrag anses föreligga från och med den dag barnet fötts eller rätten eljest inträtt till och med den dag barnet fyllt 16 år eller rätten eljest upphört. Med barn avses jämväl styvbarn ävensom adopterat barn. Avgörande för frågan, huruvida skattskyldig haft husföreståndarinna, är det förhållande, som rått under större delen av beskattningsåret.

2. Till ledning — — — följande *exempel*:

En man har varit bosatt i kommun, tillhörande ortsgrupp III, under tiden den 1 januari—den 5 mars. Efter avflyttning från riket sistnämnda dag ingår han den 1 april äktenskap, vilket består under återstoden av året. Vid taxering nästföljande år utgör honom tillkommande ortsavdrag $\frac{3}{12} \times 1840 = 460$ kronor, vadan avdrag får åtnjutas med sistnämnda belopp.

till 49 §.

1. Oskift dödsbo efter person, som vid sitt frånfalle varit här i riket bosatt, äger på grund av bestämmelserna i 53 § 3 mom. att för det beskattningsår, under vilket dödsfallet inträffat, åtnjuta kommunalt ortsavdrag med belopp, som skulle hava tillerkänts den avlidne, därest han fortfarande levt. Har nämnda person icke varit under hela tiden mellan beskattningsårets ingång och dödsfallet här i riket bosatt, skall avdrag medgivas dels för den tid han varit härstädes bosatt, dels för tiden efter dödsfallet till beskattningsårets utgång och för den sammanlagda tiden beräknas i enlighet med de i 48 § 3 mom. meddelade bestämmelserna.

Avdrag, varom — — — ägt rum.

till 51 §.

Vid tillämpning av bestämmelsen i paragrafens första stycke tages ej hänsyn till huru lång tid den skattskyldige varit här i riket bosatt. En skattskyldig, som varit här i riket bosatt allenast en kortare tid och därunder ej åtnjutit någon inkomst i hemortskommunen men under återstoden av året i samma kommun haft en beräknad taxerad inkomst, som icke uppgår till 600 kronor, upptages icke till beskattning för någon inkomst i kommunen i fråga. Har han däremot exempelvis i hemortskommunen, under den tid han varit i riket bosatt, åtnjutit 500 kronors inkomst och under återstoden av året, då han bott utomlands, tillgodonjutit i kommunen skattepliktig inkomst till belopp av 1 000 kronor, utgör den skattskyldiges hela beräknade taxerade inkomst i nämnda kommun 1 500 kronor och föreligger alltså skatteplikt för honom, därest icke honom tillkommande orsavsdrag skulle uppgå till sistnämnda belopp.

till 62 §.

Till ledning — — — följande *exempel*:

En ensamstående person, bosatt å ort tillhörande ortsgrupp II, har år 1953 för beskattning därstädes uppgivit en inkomst av 2 000 kronor. Hans beskattningsbara inkomst blir då med tillämpning av bestämmelserna i 48 och 50 §§ 770 kronor. År 1954 upptäckes, att deklarationen varit felaktig, i det att den skattskyldige rätteligen bort uppgiva en inkomst av 2 800 kronor. Den beskattningsbara inkomsten hade alltså med tillämpning av nyssnämnda lagrum år 1953 rätteligen bort vara 1 570 kronor, och till eftertaxering år 1954 skall upptagas ett belopp av $1\,570 - 770 = 800$ kronor. Detta belopp upptages — utan sammanblandning med den beskattningsbara inkomst, som kan i vanlig ordning fastställas — i 1954 års taxeringslängd.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1952; dock att äldre bestämmelser fortfarande skola gälla i fråga om 1952 års taxering samt i fråga om eftertaxering för år 1952 eller tidigare år.

Förslag

till

förrordning om ändring i vissa delar av förrordningen den 26 juli 1947
(nr 576) om statlig inkomstskatt.

Härigenom förrordnas, att 3 §, 8 § 3 mom., 17 § samt 18 § 1 mom. förrordningen den 26 juli 1947 om statlig inkomstskatt skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

3 §.

Bestämmelserna i — — — statlig inkomstskatt.

I den mån bestämmelserna i kommunalskattelagen eller i denna förrordning meddelade, med stadganden i kommunalskattelagen likartade bestämmelser äga tillämpning vid taxeringen till statlig inkomstskatt, skola likaledes anvisningarna till kommunalskattelagen i motsvarande delar lända till efterrättelse.

8 §.

3 mom. Vad i 49 § kommunalskattelagen stadgas angående kommunalt ortsavdrag skall äga motsvarande tillämpning beträffande statligt ortsavdrag.

17 §.

Å svensk — — — bosatt person.

Vad nu sagts gäller jämväl sådan persons hustru samt barn under 16 år, därest de varit svenska medborgare och bott hos honom.

18 §.

1 mom. Person, som — — — stadigvarande vistats.

Vad ovan sagts gäller jämväl sådan persons hustru, barn under 16 år och enskilda tjänare, därest de bott hos honom och icke varit svenska medborgare.

Denna förrordning träder i kraft den 1 januari 1952; dock att äldre bestämmelser fortfarande skola gälla i fråga om 1952 års taxering samt i fråga om eftertaxering för år 1952 eller tidigare år.

Förslag

till

**förordning om ändring i vissa delar av förordningen den 26 juli 1947
(nr 577) om statlig förmögenhetsskatt.**

Härigenom förordnas, att 17 § och 18 § förordningen den 26 juli 1947 om statlig förmögenhetsskatt skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

17 §.

Å svensk — — — bosatt person.

Vad nu sagts gäller jämväl sådan persons hustru samt barn under 16 år, därest de varit svenska medborgare och bott hos honom.

18 §.

Person, som — — — stadigvarande vistats.

Vad ovan sagts gäller jämväl sådan persons hustru, barn under 16 år och enskilda tjänare, därest de bott hos honom och icke varit svenska medborgare.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1952; dock att äldre bestämmelser fortfarande skola gälla i fråga om 1952 års taxering samt i fråga om eftertaxering för år 1952 eller tidigare år.

Förslag

till

**förordning om ändring i vissa delar av taxeringsförordningen
den 28 september 1928 (nr 379).**

Härigenom förordnas, att 26 § 1 mom. och 78 § taxeringsförordningen den 28 september 1928¹ skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

26 §.

1 mom. Nedannämnda skattskyldiga — — — taxeras därför.

Vid tillämpning av vad i första stycket under 2) b) är stadgat skall i fråga om svensk medborgare, som under beskattningsåret tillhört svensk beskickning hos utländsk makt eller lönat svenskt konsulat eller beskickningens eller konsulatets betjäning och som på grund av sin tjänst varit bosatt utomlands, så ock i fråga om sådan persons hustru samt barn under 16 år, därest de varit svenska medborgare och bott hos honom, så anses, som om de varit bosatta här i riket. Person, som under beskattningsåret tillhört främmande

¹ Senaste lydelse av 26 § 1 mom. och 78 § se 1947:578.

makts härvarande beskickning eller lönade konsulat eller beskickningens eller konsulatets betjäning och som icke varit svensk medborgare, så ock sådan persons hustru, barn under 16 år och enskilda tjänare, därest de bott hos honom och icke varit svenska medborgare, anses däremot vid tillämpningen av vad i första stycket under 2) *b)* är stadgat icke hava varit här i riket bosatta.

Avlider skattskyldig — — — den avlidne.

78 §.

Taxeringsnämndens ordförande — — — vederbörande taxeringsnämndsordförande;

g) att även i andra fall än under *e)* och *f)* här ovan sägs, därest under taxeringsarbetet framkommit förhållanden, som kunna antagas hava betydelse för taxering i annat distrikt, lämna vederbörande taxeringsnämndsordförande underrättelse därom;

h) att kalla taxeringsnämndens ledamöter till sammanträde och om utsatt tid och ställe härför på lämpligt sätt och i god tid underrätta länsstyrelsen och de skattskyldiga inom taxeringsdistriktet;

i) att leda taxeringsnämndens arbete och vid sammanträdena föra ordet;

j) att ombesörja förandet av nämndens protokoll och, i den utsträckning Kungl. Maj:t föreskriver, dess längder; samt

k) att, därest under taxeringsarbetet fråga uppkommer att åsätta skattskyldig taxering med avvikelse från avlämnad självdeklaration, där så kan ske bereda honom tillfälle att yttra sig i frågan, dock vare detta ej nödigt i fråga om felräkning, misskrivning eller annat uppenbart förbiseende eller då eljest yttrande av den skattskyldige uppenbarligen icke är för utrednings vinnande behöfligt.

Det åligger — — — nämnden kunna lämnas.

På begäran — — — ordföranden kunna lämnas.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1953; dock att äldre bestämmelser fortfarande skola gälla i fråga om 1952 års taxering samt i fråga om eftertaxering för år 1952 eller tidigare år.

MOTIV

Kapitel I.

Kommitténs uppdrag.

I det yttrande till statsrådsprotokollet den 25 februari 1949, varmed chefen för finansdepartementet motiverade förslaget om tillkallande av särskilda sakkunniga med uppdrag att utreda frågan om de kommunala ortsavdragen, anfördes följande:

»När ortsavdragen år 1919 infördes vid den *statliga* beskattningen, utmättes avdragen i princip ur synpunkten att från skatt skulle undantagas vad som motsvarade ett genomsnittligt existensminimum; bestämmelserna om ortsavdrag såväl som den samtidigt därmed införda regeln om s. k. bankning motiverades med hänsyn till skatteförmågan. De ifrågavarande bestämmelserna ha sedermera varit föremål för viss översyn för att i samband med tillkomsten av 1947 års förordning om statlig inkomstskatt erhålla en i flera hänseenden genomgripande omgestaltning. Jag åsyftar främst den sistnämnda år genomförda höjningen av vissa avdrag, sloandet av bankningsregeln samt avskaffandet av barnavdragen; sistnämnda åtgärd sammanhängande med införandet av barnbidragen.

Vid den *kommunala* beskattningen infördes ortsavdragen år 1920. Emellertid var det med hänsyn till det kommunala skatteunderlaget icke möjligt att göra dessa avdrag lika stora som vid den statliga beskattningen; de skattefria avdragen blevo endast hälften så stora som avdragen vid statsbeskattningen. Vid antagandet av 1928 års kommunalskattelag fastställdes ortsavdragen till de belopp, som alltså äro gällande; genom beslut vid 1938 års riksdag ha dock vissa ändringar i hithörande bestämmelser företagits.

Det är uppenbart att de år 1928 fastställda ortsavdragen numera äro än mindre än tidigare ägnade att från kommunal beskattning fritaga dem, som sakna förmåga att erlägga sådan skatt. Sålunda har icke ens den försämring av penningvärdet, som ägt rum sedan år 1928, beaktats med avseende å ortsavdragen. Det otillfredsställande med ortsavdrag av nu gällande storleksordning har framstått särskilt tydligt efter genomförandet av uppboordsreformen. Skattskyldiga, som på grund av inkomstens obetydliga storlek sakna förmåga att erlägga skatt, påföras likväl taxering, och de lokala skattemyndigheterna tillstålla dem likaledes debetsedlar å preliminär skatt. Detta resulterar ofta i framställningar om nedsättning av eller befrielse från löneavdrag, vilka ansökningar behandlas med utgångspunkt från de av de lokala skattemyndigheterna tillämpade grunderna för bestämmande av existensminimum. Resultatet blir en eftersläpning av skatt, debitering av kvarstående skatt och förnyat beslut om nedsättning av eller befrielse från löneavdrag, restföring och ett i allmänhet resultatlöst indrivningsförfarande. Ett vidlyftigt men mången gång meningslöst administrativt förfarande måste sålunda genomföras.

Det må i detta sammanhang även framhållas, att den nuvarande ordningen leder till att kommunerna av statsverket uppbära kommunalskatt på grundval av ett större skatteunderlag än som rätteligen borde komma i fråga. Skattskyldiga med små inkomster bliva ju till följd av de låga kommunala ortsavdragen påförda taxering enligt kommunalskattelagen och kommunerna uppbära av statsverket den sålunda påförda skatten, ehuru det från början står klart att skatten icke kan uttagas av de skattskyldiga.

Även på annat sätt har olägenheten av de nuvarande låga ortsavdragen kommit till synes. Jag åsyftar 1948 års riksdags beslut om skattelindring för vissa folkpensionärer, en åtgärd som kunde kritiseras ur principiella synpunkter men som ansågs erforderlig för att icke folkpensioneringsreformen till en del skulle äventyras.

Slutligen må mera allmänt framhållas att det — icke minst ur taxeringstekniska synpunkter — är önskvärt med större överensstämmelse än vad för närvarande är fallet mellan reglerna för de kommunala och de statliga ortsavdragen.

Man har tidigare, då frågan om ändring av de kommunala ortsavdragen diskuterats, utgått från att nämnda spörsmål lämpligen borde upptagas till prövning i samband med bland annat frågan om den kommunala fastighetsbeskattningen. Sistnämnda fråga är emellertid av svårlost natur och kan näppeligen bringas till sin lösning inom den närmaste tiden. Frågan om de kommunala ortsavdragen är å andra sidan av brådskande art. Vid sådant förhållande bör man enligt min mening undersöka, huruvida det är möjligt att på förevarande område gå de partiella reformernas väg och sålunda nu upptaga frågan om de kommunala ortsavdragen till behandling särskilt för sig.

En förutsättning för att frågan om de kommunala ortsavdragen skall kunna upptagas till separat behandling är uppenbarligen, att den ifrågasatta reformen icke medför någon mera kännbar övervältring av skattebördan å fastighetsägarna eller överhuvud någon mera kännbar ökning av den kommunala utdebiteringen. En reform efter dylika linjer synes icke heller utesluten. Reformen skulle innebära att de kommunala familjeavdragen avskaffades, varigenom det kommunala skatteunderlaget skulle öka. Slopandet av familjeavdragen skulle möjliggöras genom att barnfamiljernas intressen i stället tillgodosåges genom att de statliga barnbidragen höjdes i skäligen mån. Den vunna ökningen av skatteunderlaget skulle i sin tur, i förening med en mindre höjning av den kommunala utdebiteringen, möjliggöra en väsentlig höjning av de kommunala grundavdragen. — I detta sammanhang må framhållas, att den inkomstförbättring för jordbruket, som numera vunnits, kan föranleda en annan uppfattning av garantibeskattningens skatteskärande effekt än den som tidigare hävdats. Vidare må anmärkas, att en lösning av frågan efter de nyss antydda linjerna troligtvis förutsätter särskilda regler om statligt bidrag till kommuner, där på grund av speciella förhållanden en omreglering av ortsavdragen skulle medföra olämpliga konsekvenser.

Frågan huruvida en lösning av förevarande problem kan vinnas efter de linjer, jag nu skisserat, kan självfallet icke slutgiltigt besvaras utan en närmare utredning. Denna utredning bör anförtros åt särskilt tillkallade sakkunniga. Det bör ankomma på de sakkunniga att i första hand pröva huruvida frågan överhuvud kan lösas enligt de angivna riktlinjerna och huru stora ortsavdrag som i så fall kunna medgivas respektive huru stor ökning av barnbidragen som må anses påkallad; vid utformningen av de eventuella nya reglerna för de kommunala ortsavdragen bör självfallet eftersträvas, att i tekniskt hänseende vinna överensstämmelse med motsvarande regler i 1947 års förordning om statlig inkomstskatt. Vidare böra de sakkunniga pröva frågan om eventuella bidrag av statsmedel till kommuner, där sådana bidrag utgöra en förutsättning för en omreglering av ortsavdragen. De sakkunniga böra även undersöka, huruvida en omreglering av de kommunala ortsavdragen bör medföra att de av 1948 års riksdag beslutade särskilda bestämmelserna om skattelindring för folkpensionärer — vilka bestämmelser i praktiken äro svårtillämpliga — lämpligen kunna upphävas eller om de i modifierat skick alltjämt böra bibehållas.

Jag vill i anslutning till det redan sagda anmärka att, därest de kommunala ortsavdragen ändras på förut antytt sätt, jag förutsätter att befrielse från löneavdrag icke vidare skall medgivas efter schablonmässiga grunder utan allenast i särskilda fall, då grundad anledning därtill finnes föreligga.»

Vid tillkallandet likaledes den 25 februari 1949 av särskilda sakkunniga med uppdrag att verkställa en allmän översyn av gällande uppbördssystem berörde chefen för finansdepartementet även frågan om betydelsen ur uppbördssynpunkt av en reformerad lagstiftning rörande de kommunala ortsavdragen. Sålunda framhölls att en ändrad utformning av denna lagstiftning — som vore påkallad jämväl ur andra synpunkter — skulle skapa förutsättningar för en förbättring i vissa hänseenden av uppbördssystemet. Nämnda sakkunniga borde vid fullgörandet av sitt uppdrag, såvitt anginge gemensamma frågor, samråda med sakkunniga för utredning av frågan om ändrade bestämmelser angående de kommunala ortsavdragen.

Frågan om en revision av det kommunala ortsavdragssystemet har även berörts i direktiven för 1949 års skatteutredning, vilken tillkallats enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 22 april 1949. I nämnda direktiv anförde sålunda chefen för finansdepartementet — efter att ha redogjort för huvudinnehållet i 1949 års bevillningsutskotts av riksdagen godkända (skrivelse nr 140) betänkande nr 18 — bland annat följande.

»En fråga som icke beröres i utskottsutlåtande och riksdagsskrivelse, men som utredningen måste ägna uppmärksamhet, är det samband som råder mellan nu åsyftade översyn av den statliga beskattningen och den redan igångsatta undersökningen om höjning av ortsavdragen vid den kommunala beskattningen. En lättnad i kommunalskatten för huvudmassan av mindre inkomsttagare har ansetts mera trängande än övriga skattefrågor. I direktiven för denna undersökning har förutsatts att behov kunde yppas av statliga bidrag till kommunerna för att i vissa fall underlätta en höjning av avdragen, varjämte en ökning av statsutgifterna för barnbidrag tagits i sikte såsom ersättning för barnavdragens slopande också vid den kommunala beskattningen. Vid avvägningen av den statliga beskattningen är det sålunda nödvändigt att hänsyn tages till de förslag som kunna framläggas rörande kommunalskatten. Det torde emellertid visa sig att ytterligare anledning till kontakt mellan de båda utredningarna kommer att föreligga. I direktiven för den kommunala skatteutredningen uttalas att arbetet om möjligt bör slutföras så snabbt att förslag i ärendet kan föreläggas för 1950 års riksdag. Då en önskvärd höjning av de kommunala ortsavdragen icke gärna kan bli möjlig utan att den kommunala utdebiteringen höjes, skulle detta medföra höjning av kommunalskatten för inkomsttagare över en viss inkomstnivå. Detta lär kunna undvikas endast genom statliga åtgärder. En utväg vore direkta bidrag av statsmedel. En annan utväg för att undvika höjning av den samlade skattebördan är att samtidigt med en höjning av de kommunala ortsavdragen genomföra en revision av den statliga inkomstskatteskalen som toge hänsyn till den höjda kommunalskatten. Detta förutsätter emellertid antingen att arbetet med översyn av det statliga skattesystemet skulle vara slutfört redan i början av nästa år eller också att frågan om provisoriska jämkningar i skalorna för den statliga inkomstskatten tages upp till särskild behandling för att eventuellt kunna föreläggas 1950 års riksdag. Det torde få bli den nya utredningens sak att i samarbete med kommittén för kommunalskatten överväga de nu nämnda frågorna.»

Kapitel II.

Det kommunala ortsavdragssystemet.

1. Historik.

Tiden före år 1928.

Sedan lång tid tillbaka ha i vår skattelagstiftning funnits bestämmelser om att visst lägre belopp skulle vara undantaget från beskattning. Grunden här för har varit, att den inkomst, som kunde sägas motsvara existensminimum, ansetts ej böra beskattas.

Första gången en sådan bestämmelse infördes synes ha varit i *1815 års bevillningsförordning*, där det i fråga om löner, som åtnjötos av ämbets- och tjänstemän samt betjante m. fl., såsom förutsättning för bevillningsplikt angavs, att lönen skulle överstiga 300 riksdaler.

Genom *1883 års bevillningsförordning* föreskrevs, att bevillning för inkomst av kapital eller arbete icke ägde rum, när den skattskyldiges sammanräknade årsinkomster, däri inbegripna även hustruns, understego 500 kronor. Om dessa inkomster icke uppgingo till 1 200 kronor, voro 450 kronor, och om de uppgingo till 1 200 kronor men icke till 1 800 kronor, voro 300 kronor av inkomsten av kapital och arbete fria från bevillning. Å inkomster, uppgående till högre belopp, erhöles intet avdrag. I denna förordning föreskrevs även, att viss hänsyn skulle vid taxeringen tagas till särskilt höga bostadskostnader för den skattskyldige, varjämte för första gången infördes avdragsrätt för ömmande omständigheter.

De i 1883 års förordning givna bestämmelserna om skattefrihet och skattehindring återkommo med oförändrad lydelse i de följande bevillningsförordningarna till och med den år 1910 utfärdade förordningen.

Enligt *1910 års förordning om inkomst- och förmögenhetsskatt* skulle viss hänsyn tagas till såväl dyrorts- som familjeförhållanden. Å ort, där levnads-kostnaderna voro synnerligen höga i jämförelse med vad de voro inom riket i allmänhet, skulle det taxerade beloppet minskas, för skattskyldig, vilkens taxerade belopp icke översteg 1 800 kronor, med högst 300 kronor och för skattskyldig, vilkens taxerade belopp översteg 1 800 kronor men icke 3 000 kronor, med högst 200 kronor. Skattskyldig, vilkens taxerade belopp icke översteg 6 000 kronor, ägde vidare erhålla nedsättning i det taxerade beloppet med 100 kronor för varje av honom på grund av försörjningsplikt underhållet barn, vars ålder vid början av det år taxeringen skedde understeg 15 år. Skattskyldig med högre taxerat belopp än nu nämnts erhöles intet avdrag.

Genom beslut vid *1919 års riksdag* infördes i statsbeskattningen bestämmelser om ortsavdrag. Till grund för denna lagstiftning låg i huvudsak ett av inkomstskattesakkunniga avgivet förslag, intaget i proposition nr 259 vid 1919 års riksdag. De av Kungl. Maj:t föreslagna bestämmelserna om skattefria avdrag motiverades i nyssnämnda proposition på följande sätt:

»I fråga om här i landet mantalsskrivna svenska medborgare utgår förslaget från, att en person saknar skatteförmåga för den del av sin inkomst, som motsvarar existensminimum för honom och hans familj, d. v. s. vad som oundgängligen erfordras för hans och hans familjs uppehälle, vadan en skattskyldigs skatteförmåga endast representeras av den existensminimum överstigande delen av inkomsten eller den s. k. fria inkomsten. Denna kan dock icke omedelbart användas som mätare av skatteförmågan, enär vid lika stor fri inkomst skatteförmågan är mindre hos den, som bor å ort med dyra levnadskostnader och har andra att försörja, än hos den, som är bosatt å ort med billiga levnadskostnader. På grund härav beräknas i förslaget skatten efter ett beskattningsbart belopp, vilket erhålles sålunda: Först drages från det taxerade beloppet ett belopp, vilket beräknas motsvara existensminimum för den skattskyldige och bestämmas med hänsyn till levnadskostnadernas höjd å boningsorten, det antal personer, som den skattskyldige har att försörja, samt förekomsten av s. k. ömmande omständigheter. Därefter reduceras den del av det taxerade beloppet, som överstiger det sålunda medgivna skattefria avdraget men icke dubbla summan av detsamma, till hälften. Det beskattningsbara beloppet kommer då att bestå av det sålunda reducerade beloppet jämte den del av det taxerade beloppet, som överstiger dubbla summan av det skattefria avdraget. Detta beskattningsbara belopp hava de sakkunniga ansett såsom en tillförlitlig mätare av skatteförmågan.»

Berörda reduktion av det taxerade beloppet utöver ortsavdragen — den s. k. bankningen — hade föreslagits av inkomstskattesakkunniga och motive-rades med hänsynstagande till skatteförmågan. Det ansågs nämligen att de omständigheter, som verkade en höjning av existensminimum och därmed en höjning av det skattefria avdraget, föranledde en nedsättning även i den av den resterande inkomsten (den s. k. fria inkomsten) betingade skatteförmågan. Denna skillnad i skatteförmåga bleve dock mindre ju större den fria inkomsten vore och skillnaden ansågs hava sin största betydelse i fråga om den del av inkomsten, som närmast översteg existensminimum. Såsom en lämplig formel för mätande av denna nedsatta skatteförmåga föreslog inkomstskattesakkunniga, att av varje skattskyldigs taxerade belopp den del, som översteg det skattefria avdraget men icke dubbla beloppet därav, skulle i beskattningshänseende reduceras till hälften.

Bankningens innebörd kan följaktligen uttryckas så, att genom densamma åstadkommes, att den del av det taxerade beloppet, som överstiger ortsavdraget men icke dess dubbla belopp, högst får bära endast halv skatt. Genom bankningen liksom genom de varierande ortsavdragen har avsetts att vinna den fördelen, att det belopp, varå skatten beräknas, växlar efter dyrort och familjeförhållanden, så att beloppet blir mindre ju dyrare orten är och ju större familjen är.

Rörande avdragsbeloppens storlek uttalade departementschefen i motiveringen till propositionen bland annat följande:

»Vid bestämmande av avdragens belopp har hänsyn tagits endast till oundgängligen nödvändiga utgifter eller utgifterna för föda, kläder, bostad, bränsle, lyse, bohag, tvätt och sjukvård. Priserna äro för närvarande på grund av världskriget och därmed sammanhängande förhållanden mycket högt uppdrivna, och det synes tvivelaktigt, huruvida de under avsevärd tid komma att sjunka till den nivå, varå de voro före kriget. Men då avdragen nu skola bestämmas för en längre tid framåt

samt de statsfinansiella verkningarna av avdragsrätten icke kunna för närvarande fullt överskådas, synes det säkrast att vid bestämmandet av de normala avdragen utgå från 1914 års prisnivå. I så fall torde dock vid 1920 års taxering erfordras en provisorisk höjning av de skattefria avdragen, och skall jag i anledning härav senare i dag framlägga förslag till förordning om en dylik höjning.

För att såvitt möjligt förenkla taxeringsarbetet böra de skattefria avdragen fastställas i jämna hundratals kronor. Enligt socialstyrelsens beräkningar kunde år 1914 existensminimum för en ensamförsörjare å ort med normala levnadskostnader eller i ortsgrupp II beräknas till 575 kronor, vadan avdraget för en dylik skattskyldig borde sättas till 600 kronor. Då priserna icke kunna beräknas fullt sjunka till 1914 års prisnivå, anser jag mig böra föreslå, att ortsavdraget för skattskyldig inom ortsgrupp II, inom vilken levnadskostnaderna förutsätts skola hava normal höjd, sättes till 700 kronor. Skillnaden i ortsavdragen mellan de olika ortsgrupperna torde böra fastställas till 100 kronor. Ortsavdraget blir då i ortsgrupp I 600 kronor, i ortsgrupp II 700 kronor, i ortsgrupp III 800 kronor, i ortsgrupp IV 900 kronor och i ortsgrupp V 1 000 kronor.

För hustru föreslås ett skattefritt avdrag av 200 kronor. Detta belopp synes vara knappt; men har jag icke velat frångå vad de sakkunniga på grundval av socialstyrelsens beräkningar härutinnan föreslagit. Erinras må i detta sammanhang, att enligt den föreslagna lydelsen av 9 § hustru, som har arbetsinkomst, under viss förutsättning äger att från inkomsten avdraga utgifter för biträde i hemmet. Därest hustrun men icke mannen taxeras till inkomst- och förmögenhets-skatt, föreslås, att hustrun för mannen skall erhålla lika stort avdrag som gift man äger erhålla för hustru. För barn föreslås olika avdrag beroende på deras ålder, så att avdraget för barn under 15 år utgör 100 kronor och för barn, som uppnått 15 år, 200 kronor. Anledningen härtill är dels, att utgifterna för ett äldre barn i regel äro större än för ett yngre sådant, dels ock att enligt förslaget den skattskyldige skall taxeras för barns inkomst, i följd varav han icke får göra avdrag för lön, underhåll och övriga kostnader för hemmavarande barn, som biträder i hans verksamhet. Den omständigheten, att enligt nuvarande bestämmelser skattskyldig fått för dylikt barn över 15 år avdraga högst 200 kronor, har i sin mån bidragit därtill, att det skattefria avdraget för barn, som uppnått 15 år, bestämts till 200 kronor. För ogift, änking, änka och fränskild medför i regel förekomsten av barn större utgifter än för den gifte. Därför föreslås, att skattskyldig av förstnämnda kategorier skall för ett av de barn, för vilka han är berättigad till avdrag, erhålla 100 kronor större avdrag än vad gift skattskyldig kan erhålla. Särskilda bestämmelser hava meddelats om, vilken av föräldrarna skall äga åtnjuta avdrag för barn, när båda föräldrarna leva, men icke äro gifta med varandra.»

Propositionen godkändes i huvudsak av riksdagen, som likväl bland annat beslöt den ändring, att barnavdraget skulle utgöra 200 kronor för varje hemmavarande eller av den skattskyldiga helt eller delvis underhållet barn, vilket icke uppnått 21 år och icke självt skulle taxeras till inkomst- och förmögenhets-skatt. Tillika infördes av riksdagen bestämmelse, att avdrag för ogift skattskyldigs husföreståndarinna skulle få åtnjutas med samma belopp som för hustru. Såsom ogift skulle anses jämväl änking, änka eller fränskild. Av motiven framgår att avdrag för husföreståndarinna skulle kunna medgivas endast om den skattskyldige hade hemmavarande barn. Erinras må, att enligt 1919 års lagstiftning sambeskattnings skulle ske ej blott av man och hustru utan jämväl av föräldrar och barn, nämligen om den skattskyldige hade hemmavarande barn eller av honom helt eller delvis underhållna barn under 21 år. I dylika fall skulle, därest barnen icke själva skulle taxeras till inkomst- och

förmögenhetsskatt, den skattskyldige taxeras jämväl för sådana barns inkomst och förmögenhet.

Vid 1920 års riksdag antogs i samband med det s. k. kommunalskatteprovisoriet bestämmelser i fråga om skattefria avdrag vid bevillningstaxering. I en inom finansdepartementet utarbetad promemoria hade föreslagits, att vid den ifrågasatta kommunala inkomstskatten de skattefria avdragen skulle göras hälften så stora som vid statsbeskattningen och att, i likhet med vad som gällde vid sistnämnda beskattning, den del av det taxerade beloppet, som överstege avdraget men icke dubbla summan därav, skulle medräknas allenast till hälften. Det hade enligt promemorian ansetts skäligt att till underlättande av såväl deklarationernas upprättande som taxeringsmyndigheternas arbete vinna största möjliga överensstämmelse med förordningen om inkomst- och förmögenhetsskatt. I enlighet härmed hade legat närmast till hands att anordna samma avdrag för existensminimum, som av 1919 års riksdag beslutats i fråga om den statliga beskattningen. Med hänsyn till de små inkomstbeloppen inom en del mindre landskommuner syntes det emellertid, om ej de få medelstora inkomsterna inom dylika kommuner skulle bli alltför tungt beskattade, vara erforderligt att sätta avdragsbeloppen lägre vid den kommunala än vid den statliga beskattningen. Vederbörande departementschef (propositionen nr 191/1920) anslöt sig till vad i promemorian sålunda föreslagits. Han anförde därvid bland annat, att den statistiska utredning, som verkställdts angående verkningarna av denna linje, hade givit till resultat, att i enlighet med förslaget avdrag syntes kunna medgivas utan fara för att kommunernas behov av beskattningsföremål ej skulle bli tillbörligen tillgodosett, men att det icke vore tillrådligt att gå längre. Den anslutning till statsbeskattningens regler, som syntes departementschefen önskvärd, ansågs genom den föreslagna anordningen hava på ett tillfredställande sätt vunnits. De avdrag, som i propositionen föreslagits med avseende å en kommunal inkomstskatt, infördes av riksdagen i bevillningsförordningen.

Såväl statsskatteförordningens som bevillningsförordningens bestämmelser om orts- och familjeavdrag förblevo under den följande perioden från 1920 till 1928 års skattereform i huvudsak oförändrade. Med hänsyn till dyrtiden antogs emellertid — i enlighet med vad som förutsatts i proposition nr 259 vid 1919 års riksdag — särskilda författningar om provisorisk ökning av de skattefria avdragen. Denna ökning, som från början utgjort 50 % av avdragen, minskades dock, när prisnivån småningom sjönk.

Antecknas må även, att den s. k. familjebeskattningen, enligt vilken föräldrar skulle i viss utsträckning beskattas för barnens inkomst, upphävdes år 1922. I samband därmed sänktes också åldern för barnavdrags åtnjutande från 21 till 18 år varjämte infördes en bestämmelse om att rätten till barnavdrag skulle upphöra, när barnets inkomst uppgick till visst belopp.

Under denna period framlades dels år 1923 inkomstskattesakkunnigas betänkande om inkomst- och förmögenhetsskatt (SOU 1923: 69) och dels år 1924 1921 års kommunalskattekommittés förslag till kommunalskattelag (SOU 1924: 53—54).

Inkomstskattesakunniga föreslogo, utan att närmare ingå på ämnet, bibehållande i huvudsak av de gällande bestämmelserna om ifrågavarande avdrag, dock med minskande av ortsgruppernas antal till tre.

1921 års kommunalskattekommitté däremot föreslog ändrade bestämmelser på förevarande område. Sålunda föreslogs att bankningen skulle borttagas. Såsom motivering härför anfördes, att bankningen föranledde besvärligheter och misstag vid taxeringen samt att svårigheter förefunnes för den skattskyldige att kontrollera skattens uträknande.

Enligt kommunalskattekommitténs förslag skulle ortsavdragen utgöra visst belopp i var och en av fem ortsgupper, familjeavdraget för hustru skulle utgöra hälften och för varje barn en fjärdedel av det för ortsgruppen gällande ortsavdraget. Emellertid diskuterade kommittén i sin motivering möjligheten av att låta ortsavdragen vid högre inkomster helt försvinna. Kommittén anförde härom följande:

»Vid övervägande av frågan om ortsavdragen har kommittén beträffande den teoretiska motiveringen av dessa avdrag till en början kommit till den uppfattning, att fiktionen om ortsavdraget såsom uttryck för ett efter dyrortsgupperingen avpassat existensminimum, vilken fiktion anfördes som bärande grund för ortsavdragets skattefrihet, då detsamma år 1919 infördes i statsbeskattningen, icke kan upprätthållas. Den kan icke upprätthållas redan därför, att ett sådant existensminimum i verkligheten är ett annat och mindre, per person räknat, för medlemmarna i ett gemensamt hushåll än för en ensamstående person. Faktiskt kunde den ej heller upprätthållas, då ortsavdragen år 1920 infördes i kommunalbeskattningen, utan nödgades man då nedsätta skattefriheten till hälften av ortsavdragen enligt statsskatteförordningen, d. v. s. till halvt existensminimum, vilket naturligtvis i och för sig är en orimlighet. Frågan om och i vad mån en inkomst, som överstiger vad som under inga förhållanden kan beskattas, bör göras bidragspliktig, har i verkligheten föga med existensminimum att göra, utan beror av den bärkraft i skattehänseende, som man anser sig böra tillmäta en sådan inkomst. Och härvid läser det vara klart, att ju mindre inkomsten är, ju svagare är den såsom skatteobjekt och ju större skattefritt avdrag behöver den, medan däremot skatteförmågan stiger i den mån, som inkomsten stiger, och i samma mån behöver den mindre skattefritt avdrag, så att vid en viss punkt inkomsten nått den storlek, att den kan anses icke vara i behov av något skattefritt avdrag alls.

Är detta, såsom kommittén tror, riktigt, så borde — tyckes det — en rationell lösning kunna vinnas genom att sätta de skattefria avdragen i relation till inkomsten, så att de bleve större för de mindre inkomsterna och därefter minskades i den mån inkomsten steg för att slutligen vid ett visst mått av högre inkomst alldeles upphöra. Ett enkelt sätt att åstadkomma en dylik successiv minskning av avdragen i förhållande till inkomstens stegring vore att föreskriva, att de ortsavdrag, envar skattskyldig skulle vara berättigad åtnjuta, skulle minskas med 10 % av den skattskyldiges taxerade inkomst. Genom denna anordning skulle de förut vid alla inkomstlägen utgående avdragen så småningom amorteras, så att exempelvis den skattskyldige, då hans taxerade inkomst uppginge till fem gånger hans ortsavdrag, finge åtnjuta allenast hälften av samma avdrag samt, då hans taxerade inkomst uppginge till tio gånger hans ortsavdrag, icke erhöle något ortsavdrag alls. Men verkningarna av ett sådant avdragssystem komme icke att motsvara vad som åsyftats, beroende på den kommunala inkomstbeskattningens karaktär av repartitionsskatt. Om man bortser från den inverkan, som ifrågavarande avdragssystem på grund av ökningen i antalet skattekonor kunde hava på belastningen av objektskattekonorna och de juridiska personernas skattekonor, samt

till en början antager, att ingen skattskyldig inom kommunen hade en taxerad inkomst, som överstege tio gånger ortsavdraget, så är det klart, att den *proportionella* ökning av den beskattningsbara inkomsten, som skulle äga rum genom nu ifrågavarande avdragssystem, icke åstadkomme någon förändring i skattetrycket. Ökningen av antalet skattekröner för varje skattskyldig komme att motvägas av nedgången i utdebiteringen per skattekröna. Om däremot inom kommunen finnes skattskyldiga, vilkas taxerade inkomster överstege tio gånger deras ortsavdrag, så komme deras beskattningsbara inkomster med detta avdragssystem icke att ökas i samma proportion som de övrigas utan med ett jämförelsevis mindre belopp — (proportionsvis) ju högre inkomsten vore. För dem komme alltså nedgången i utdebiteringen att hava större betydelse än ökningen i antalet av deras skattekröner. Systemet skulle således, jämfört med nu gällande system, resultera däruti, att de skattskyldiga, som icke åtnjöte något ortsavdrag alls, erhöle skattelindring på bekostnad av de mindre inkomstagare, som åtnjöte de reducerade ortsavdragen. För att undvika denna förskjutning av skattetungan nedåt på de mindre inkomsterna måste sålunda ortsavdrag medgivas över hela linjen.»

1928 års skattereform.

I Kungl. Maj:ts år 1927 till riksdagen avlätna proposition nr 102 med förslag till kommunalskattelag och en därtill anknuten proposition rörande förordning om statlig inkomst- och förmögenhetsskatt togs ställning till kommunalskattekommitténs förslag. Departementschefen ansåg sig kunna i stort sett ansluta sig till de principer, som lågo till grund för de av kommittén föreslagna bestämmelserna om ortsavdrag. Sålunda höll departementschefen före, att antalet ortsgrupper fortfarande borde utgöra fem, att den s. k. bankningen, med hänsyn till de med densamma förenade olägenheterna, borde upphöra, samt att avdrag icke borde få åtnjutas för barn, som fyllt 16 år. Likaledes fann departementschefen det riktigt, att avdragen för hustru och barn differentierades med hänsyn till ortsgruppsindelningen. Däremot följde departementschefen icke kommittén i fråga om sättet för avdragets utformning. Bland annat ansågos de föreslagna bestämmelserna om avdrag för hustru med halvt och för barn med fjärdedels ortsavdrag resultera i mycket ojämna avdragsbelopp och medföra en differentiering för olika ortsgrupper, som syntes onödigt minutiös. I fråga om kommunalbeskattningen skulle enligt 1927 års proposition grundavdragen utgöra i ortsgrupperna I och II 500 kronor, i ortsgrupp III 600 kronor, i ortsgrupp IV 700 kronor och i ortsgrupp V 800 kronor. Skattskyldig, vilken under beskattningsåret varit gift och levttillsammans med sin hustru eller som haft hemmavarande eller av den skattskyldige helt eller delvis underhållet barn under 16 år, vilket icke haft minst 450 kronors inkomst, skulle vara berättigad att, utöver grundavdrag, åtnjuta familjeavdrag. Familjeavdraget skulle utgöra i ortsgrupp I för hustru 150 kronor, för varje barn likaledes 150 kronor, i ortsgrupp II för hustru 200 kronor, för ett barn 200 kronor och för varje ytterligare barn 150 kronor, i ortsgrupp III för hustru 250 kronor, för ett barn 250 kronor och för varje ytterligare barn 150 kronor, i ortsgrupp IV för hustru 250 kronor, för ett barn 250 kronor och för varje ytterligare barn 200 kronor samt i ortsgrupp V för hustru 300 kronor,

för ett barn 300 kronor och för varje ytterligare barn 200 kronor. Skattskyldig, som under beskattningsåret haft husföreståndarinna hos sig anställd, skulle, därest han varit ogift (varmed jämställdes änking, änka eller frånskild) och haft hemmavarande barn, för vilket han varit berättigad erhålla avdrag, äga åtnjuta samma familjeavdrag, som tillkomme skattskyldig för hustru. Enligt förslaget till statsskatteförordning skulle grundavdragen i respektive ortsgrupper utgöra 500, 700, 900, 1 100 och 1 300 kronor. Familjeavdraget skulle utgöra i ortsgrupp I för hustru 250 kronor, för ett barn 250 kronor och för varje ytterligare barn 200 kronor, i ortsgrupp II för hustru 300 kronor, för ett barn 300 kronor och för varje ytterligare barn 200 kronor, i ortsgrupp III för hustru 350 kronor, för ett barn 350 kronor och för varje ytterligare barn 250 kronor, i ortsgrupp IV för hustru 400 kronor, för ett barn 400 kronor och för varje ytterligare barn 350 kronor samt i ortsgrupp V för hustru 450 kronor, för ett barn 450 kronor och för varje ytterligare barn 350 kronor. Förslaget om bankningens upphörande följdes således av övergivandet av regeln, att skatteavdragen skulle vara dubbelt så höga som kommunalskatteavdragen.

I motiveringen till ifrågavarande förslag anförde departementschefen bland annat följande:

»Utom den differentiering med hänsyn till ortsgrupperingen, som enligt vad jag nyss anført synes böra ske även i fråga om avdrag för hustru och barn, finner jag en viss differentiering i avdragen böra komma till stånd även i förhållandet mellan hustru och barn inbördes. I synnerhet det första barnets födelse försvårar ofta en familjs försörjningsmöjligheter, i regel mer än giftermål och de övriga barnens födelse. Jag har därför varit betänkt på att föreslå större avdrag för första barnet än för hustru och de följande barnen. Ett särskilt skäl att medgiva ett jämförelsevis stort avdrag även för hustrun ligger emellertid i det ofta och, såvitt jag kan finna, ej utan fog överklagade förhållandet, att äkta makar komma i en i beskattningsavseende sämre ställning än de, som leva tillsammans utan äktenskap, och att den fria sammanlevnaden därigenom på visst sätt uppmuntras. Åtminstone för närvarande synes någon annan lämplig utväg att i någon mån neutralisera detta missförhållande knappast stå till buds än att medgiva ett jämförelsevis stort skattefritt avdrag för hustru. Jag har fördenskull stannat vid att föreslå lika stora avdrag för hustrun och det första barnet och mindre avdrag för vart och ett av övriga barn. Det må framhållas, att kommunalskattekommittén föreslagit större avdrag för hustrun än för barnen.»

I utlåtande nr 1 av det särskilda utskott, å vilket riksdagen uppdragit att behandla frågan om skattereformen, yttrades rörande här ifrågavarande förslag bland annat, att det vid behandlingen av frågan visat sig, att övervägande sympatier inom utskottet förefunnits för bankningens bibehållande. Denna anordning medförde en större rättvisa än systemet utan bankning, och svårigheterna att tillämpa densamma torde numera, sedan systemet med bankning några år varit i tillämpning, vara i huvudsak övervunna. Genom lämpligt uppställda tabeller syntes ytterligare lättnad kunna vinnas. Enligt utskottets förslag skulle grundavdragen i respektive ortsgrupper för kommunalbeskattningen utgöra 340, 380, 420, 460 och 500 kronor samt familjeavdragen 140, 160, 160, 180 och 200 kronor, och skulle statsskatteavdragen vara dubbelt så stora som kommunalskatteavdragen. Systemet med olika avdrag för å ena sidan

hustru och första barnet, samt å andra sidan de följande barnen hade sålunda av utskottet övergivits. Såsom särskilda fördelar med det av utskottet förordade systemet ville utskottet beteckna det förhållandet, att familjeavdragets betydelse ökat på bekostnad av grundavdraget, samt att de genomsnittliga differenserna mellan de olika ortsgrupperna i förhållande till olikheterna i levnadskostnaderna blivit bättre avvägda än förut. Enligt det då gällande systemet rådde nämligen det förhållandet, att medan differentieringen mellan de olika ortsgrupperna för ogifta skattskyldiga vore betydlig, skillnaden mellan barnrika familjer vore mycket ringa. Hänsynen till de barnrika familjerna hade föranlett utskottet att föredraga det av utskottet framlagda förslaget framför Kungl. Maj:ts förslag om större avdrag för hustru och första barn än för de övriga barnen. Medan gränsen beträffande rätten att åtnjuta avdrag för hemmavarande barn i propositionen föreslagits till 16 år, förordade utskottet, att 18-årsåldern skulle bibehållas.

Skattereformen föll vid 1927 års riksdag, men genom proposition nr 213 m. fl. propositioner bragtes frågan åter inför riksdagen år 1928. Med hänsyn till att 1927 års utskott enhälligt förklarat sig föredraga systemet med bankning och ansett de därmed förenade olägenheterna kunna övervinnas, ifrågasatte departementschefen icke någon ändring i denna del. Jämväl 1927 års förslag om högre avdrag för hustrun och första barnet än för de övriga barnen frånträdde, eftersom dylika regler vore ägnade att i någon mån inveckla systemet, vilket, särskilt när bankningen bibehölles, borde undvikas. Däremot vidhölls 1927 års förslag att gränsen beträffande rätten att åtnjuta avdrag för hemmavarande barn skulle bestämmas till 16 år. Beträffande avdragens storlek föreslogs sådan ändring av de av 1927 års utskott förordade reglerna, att vid kommunalbeskattningen familjeavdraget i första och andra ortsgrupperna skulle utgöra respektive 120 och 140 kronor i stället för 140 och 160 kronor. De föreslagna avdragsbestämmelserna godkändes i allt väsentligt av riksdagen. Familjeavdraget bestämdes emellertid till 160, 160, 180, 180 och 200 kronor i respektive ortsgrupper.

Den reglering av de kommunala Ortsavdragen, som genomfördes år 1928, är i sina huvuddrag alltså gällande. Sålunda har någon ändring därefter icke vidtagits beträffande avdragens storlek. Däremot har gränsen för barnavdragens åtnjutande höjts från 16 till 18 år. Vidare har den inkomst barnet kunde ha utan att barnavdraget förlorades höjts från 450 till 600 kronor. Detta skedde vid 1938 års riksdag.

Under tiden efter 1928 har emellertid frågan om en omläggning av de kommunala Ortsavdragen varit under diskussion vid olika tillfällen. Här nedan kommer att i korthet redogöras för de förslag, som därvid framkommit.

Tiden efter 1928 års skattereform.

Befolkningskommissionen, som den 11 december 1935 avgav betänkande angående familjebeskattningen (SOU 1936: 13), hade till uppgift bland annat

att överväga sådana reformer av gällande grunder för den statliga och kommunala inkomstbeskattningen, som framstode såsom motiverade ur befolkningspolitiska och familjesociala synpunkter.

Beträffande ortsavdragens syfte anförde kommissionen följande:

»Ortsavdragen åsyfta *dels* att medverka till åstadkommande av progressivitet i beskattningen, vilket vinnes genom att de verka såsom det lägsta inkomstskiktet i progressivskatternas skiktskalor och att de åt de proportionella skatterna förläna degressiv karaktär, *dels ock* att möjliggöra viss hänsyn till orternas dyrhet, vilket vinnes genom att avdragen till sin storlek gjorts beroende av denna orternas olika dyrhet. Emellertid hava ortsavdragen därjämte en tredje, synnerligen betydelsefull uppgift, vilken är den som i förevarande sammanhang äger det största intresset. Genom ortsavdragen åvägabringas en viss skattedifferentiering efter den med olika familjetyper växlande försörjningsbördan.»

Sedan kommissionen redogjort för de olika metoder, som kunde tänkas komma till användning, när det gällde att åstadkomma skattedifferentiering efter den med barnantalet växande försörjningsbördan, framhöll kommissionen, att det syntes ligga närmast till hands att utveckla den i Sverige använda metoden, enligt vilken differentieringen åstadkommits genom skattefria avdrag från de taxerade beloppen (respektive taxerade inkomsterna). De ändringar, som därvid borde tagas i övervägande, vore dels en allmän höjning av barnavdragen med eller utan en åtföljande sänkning av grundavdragen och dels införandet av med inkomstens storlek växande barnavdrag.

Då de fasta skattefria avdragen hade betydelse för progressiviteten i skattesystemet, hade kommissionen däri sett ett skäl att icke i detta sammanhang ifrågasätta en övergång till en helt annan metod för skattedifferentieringen efter barnantalet, och hade den därav jämväl föranletts att i sina förslag taga särskild hänsyn till verkningarna i progressivitetshänseende. Kommissionen erinrade även om att avdragen dessutom hade till uppgift att medföra viss skattedifferentiering med hänsyn till olika orters dyrhet. Jämväl denna omständighet visade, att ett övergivande av nuvarande avdragssystem skulle få verkningar i olika riktningar.

Kommissionen anförde vidare, att, om en höjning av barnavdragen kompenseras genom sänkning av grundavdragen och skatteunderlaget följaktligen bibehölles orubbat, komme skattebördans fördelning mellan inkomstklasserna att bestå i stort sett oförändrad. Läte man däremot skatteunderlaget minskas, varav — om man ville behålla det totala skattebeloppet oförändrat — måste följa höjning av skattefoten, ställdes man omedelbart inför frågan om denna höjnings genomförande genom förskjutningar av skattebördan från vissa inkomstklasser till andra. Ville man undvika detta, vore den förstnämnda metoden att föredraga. Till förmån för en dylik lösning talade jämväl åtskilliga praktiska hänsyn, däribland svårigheterna att överskåda de verkningar i fråga om skattefördelningen, som en lösning på det andra sättet skulle medföra.

Det av befolkningskommissionen framlagda förslaget innebar i korthet följande.

Kommissionen föreslog först och främst avsevärda jämkningar i systemet av skattefria ortsavdrag, varvid dock systemet med fasta, av inkomstens storlek oberoende avdrag ansågs böra bibehållas. Omregleringen skulle gestaltas så, att beskattningsunderlaget i stort sett bibehölles oförändrat. Ett avgörande skäl för en sådan uppläggning av reformen hade för kommissionen varit nödvändigheten att beakta det finansiella läget i rikets många små kommuner, beträffande vilka det genomsnittliga barnantalet företedde starka variationer. Enligt kommissionens förslag skulle i de olika ortsgrupperna grundavdraget, familjeavdraget för hustru och familjeavdraget för vartdera av de två första barnen bliva inbördes lika stora, medan familjeavdraget för varje följande barn bleve dubbelt så stort som de övriga avdragen. Den s. k. bankningen förutsattes bibehållen oförändrad.

Förslaget om förhöjt avdrag för det tredje och de följande barnen hade kommissionen i huvudsak motiverat med att enligt sammanstämmande resultat av tillgänglig socialstatistik det framför allt vore familjerna med tre och flera barn, vilkas levnadsstandard hårt pressades av barnens behov i olika hänseenden, samt att för folkstammens vidmakthållande krävdes att familjerna i genomsnitt hade inemot tre barn.

Kommissionen föreslog därjämte, att en särskild skatt, benämnd skatt för familjehjälp, skulle uttagas med det dubbla syftet att anskaffa medel för bestridande av vissa utgifter, avsedda att befordra en gynnsam lösning av befolkningsfrågan, och att ytterligare skärpa differentieringen med hänsyn till familjeförhållandena.

Befolkningsskommissionens betänkande lades icke till grund för något Kungl. Maj:ts förslag till lagstiftning i ämnet.

Genom 1938 års skattereform infördes ändrade bestämmelser i fråga om ortsavdragen, huvudsakligen vad angår statsbeskattningen. Ändringarna avsågo framför allt höjning av familjeavdragen samt införande av ett system med successivt fallande ortsavdrag för ensamstående. Verkningarna å skatteunderlaget av de höjda familjeavdragen neutraliserades i viss mån genom en sänkning av grundavdragen.

Beträffande kommunalbeskattningen skedde icke någon ändring i fråga om ortsavdragens storlek. Däremot höjdes, såsom redan tidigare angivits, åldersgränsen för barnavdrags åtnjutande från 16 till 18 år, liksom även den inkomst, barnet kunde ha utan att barnavdraget förlorades, till 600 kronor. Sistnämnda ändringar gjordes även i de statliga beskattningsreglerna.

I sitt år 1942 avgivna betänkande angående omläggning av den kommunala beskattningen (SOU 1942:34) framlade *kommunalskatteberedningen* bland annat förslag till ändringar av ortsavdragen vid den kommunala inkomstbeskattningen. Såsom allmän motivering för beredningens ståndpunkt anfördes bland annat följande:

»De problem, som möta vid familjebeskattningsens ordnande, äro till stor del desamma, vare sig fråga är om den kommunala eller statliga beskattningen. De

lösningar, som denna fråga erhåller på de båda beskattningsområdena, böra i vissa avseenden överensstämma med varandra och i andra komplettera varandra.

Emellertid erbjuder familjebeskattningen delvis andra problem vid den kommunala beskattningen än vid den statliga. Vid den senare giver skatteskalans progressivitet upphov till särskilda spörsmål. Kommunalaskatten däremot utgår efter proportionell grund, varvid en viss degressivitet åstadkommes genom ortsavdragen. Å andra sidan tillkomma beträffande kommunalbeskattningen särskilda frågor. På grund av dess egenskap av repartitionsbeskattning måste beträffande densamma hänsyn tagas till den omfördelning av skatteunderlaget i de särskilda kommunerna mellan olika beskattningsföremål, som ändringar i grunderna för familjebeskattningen kunna medföra. En lätnad i belastningen för vissa beskattningsföremål har till omedelbar följd en motsvarande skärpning för de övriga. Fastighetsskatteunderlaget inom en kommun liksom även det skatteunderlag, som bildas av juridiska personers inkomst, är beroende av ändringar i ortsavdragen. Om dylika ändringar, vilka avse en omfördelning av de fysiska personernas skattebelastning med hänsyn till deras olika försörjningsbörda, innebära en nedskärning av de fysiska personernas sammanlagda inkomstskatteunderlag, uppkommer en förskjutning av belastningen till nackdel för det övriga skatteunderlaget, såvida icke åtgärder vidtagas för att samtidigt beskära även detta underlag.

Vidare måste beaktas, att skatteunderlaget i ett stort antal kommuner är mycket känsligt, så att även måttliga höjningar av avdragen för en viss grupp skattskyldiga kunna åstadkomma en betydande nedgång av dessa kommuners skatteunderlag. Detta kan å ena sidan hava en hämmande inverkan på den kommunala verksamheten därigenom att uttaxering av erforderliga medel skulle bli alltför känslbar. Å andra sidan kan vid oförändrad uttaxering utdebiteringens ökning leda till icke avsedda ändringar i fördelningen av skattebördan. Den degressivitet, som åstadkommes av ortsavdragen, får nämligen olika verkningar alltefter utdebiteringsprocentens höjd, varför den fördelning, som vid ett måttligt skattetryck må befinnas önskvärd, kan vara otillfredsställande, om skattetrycket ökas alltför mycket.

Då sålunda utdebiteringens höjd övar inflytande å frågan om ortsavdragens storlek, har det slutliga ståndpunktstagandet till denna fråga måst ske under samtidigt beaktande av dels de övriga av beredningen ifrågasatta reformer, som påverka skattunderlagets storlek och sammansättning, och dels de åtgärder, som föreslås för att ernå en rationellare skattutjämning. För vinnande av överskådlighet i framställningen hava emellertid de frågor, som direkt beröra familjebeskattningen, behandlats för sig.

Det förslag beredningen framlägger bygger på den förutsättningen att garanti-skattesystemet icke skall bibehållas. Ett dylikt system är nämligen ägnat att motverka en differentiering av skattebelastningen med hänsyn till familjeförhållandena. Detta påpekades redan av befolkningskommissionen, som uttalade, att den av kommissionen föreslagna reformen å familjebeskattningsområde endast i mindre grad skulle påverka jordbrukarklassens förhållanden, så länge den kommunala garantiskatten toges i anspråk i den utsträckning som då vore fallet. Det anmärkta förhållandet har bekräftats av beredningens undersökningar, varvid iakttagits, att i vissa kommuner fastighetsägarna såsom grupp genom höjning av familjeavdragen skulle med nuvarande garantiskatt hava fått en ökad skattebörda, oaktat de genomsnittligen haft en vida större försörjningsbörda än andra skattskyldiga och därför hade fått sina familjeavdrag mest ökade, ävensom att bland fastighetsägarna ökningen skulle hava blivit störst för dem som haft den största försörjningsbördan. Att verkningarna skola bli sådana ligger även i sakens natur, eftersom procentavdrag verkställas före ortsavdragen. För fastighetsägarnas del kommer därigenom utrymmet för ortsavdragen att i många fall bli så beskuret att dessa avdrag icke alls eller endast i mindre utsträckning kunna utnyttjas. För

icke-fastighetsägares vidkommande föreligger icke någon sådan inskränkning av möjligheterna att utnyttja ortsavdragen. En ökning av familjeavdragen kommer sålunda ofta att i högre grad minska skatteunderlaget för de familjeförsörjare, som icke äga fastighet, än för dem som äro fastighetsägare. Under sådana förhållanden kan den av skatteunderlagets minskning förorsakade höjningen av utdebiteringsprocenten åstadkomma en ökad skattebelastning å fastighetsägarna såsom grupp. Mest framträdande blir denna ökning för de fastighetsägare, som redan med de lägre familjeavdragen endast haft att erlægga fastighetsskatt och vilkas skatteunderlag alltså icke undergår någon ändring. Eftersom dessa fastighetsägare i allmänhet äro de som hava den största försörjningsbördan och som familjeavdragens ökning följaktligen i första hand bort komma till godo, blir resultatet i dylikt fall motsatsen till vad som åsyftats. — — —

För den närmare utformningen av avdragssystemet har beredningen låtit verkställa vissa statistiska undersökningar. Därvid har beredningen i första hand inriktat sig på att undersöka, i vilken mån en sänkning av grundavdraget och särskilt grundavdraget för ensamstående kan genomföras. Då beredningen velat i möjligaste mån bibehålla kommunernas skatteunderlag oförändrat, har den vinst i skatteunderlag, som genom en sådan sänkning kunnat påräknas, fått bilda utgångspunkt för beredningens fortsatta överväganden rörande familjeavdragens höjning. Därvid har särskilt måst beaktas, att antalet avdragsberättigande barn är mycket varierande inom olika kommuner. En avvägning av grundavdragens och familjeavdragens belopp så att den för hela rikets kommunala skatteunderlag uppkommande effekten av en höjning av familjeavdragen i stort sett uppväges av en sänkning av grundavdraget, har nämligen skiftande verkningar på storleken av skatteunderlaget i de särskilda kommunerna. Även denna omständighet manar till varsamhet vid en jämkning i nu gällande familjeavdrag, i synnerhet som det torde förhålla sig så att kommuner med genomsnittligt högt barnantal ofta hava ett relativt svagt skatteunderlag. Jämkningsarna i avdragens belopp måste sålunda, för att icke särskilt i dessa kommuner leda till alltför häftiga omkastningar i skattebördans fördelning, hållas inom trånga gränser.

Den varsamhet beträffande ortsavdragens höjning, som kommer till synes i beredningens nedan framlagda förslag, beror, såsom av det föregående framgår, i stor utsträckning på det ringa utrymme för en differentiering, som står till buds, då beredningen utgått från att kommunernas skatteunderlag i stort sett icke får minskas. Beredningen är emellertid medveten om att andra utgångspunkter kunna väljas för en reglering av ortsavdragen. Det behöver principiellt sett icke vara någon ovillkorlig förutsättning för en reform att kommunernas skatteunderlag ej får rubbas. I de fall det befinnes, att en del kommuner genom en i och för sig lämplig och riktig ändring i skattelagstiftningen skulle erhålla ett alltför svagt skatteunderlag, föreligger alltid den möjligheten att låta staten träda emellan med statsbidrag i någon form. Med denna tankegång skulle utgångspunkten för en omläggning av ortsavdragen bliva att en fullt tillfredsställande differentiering av skattebelastningen med hänsyn till försörjningsbördan borde åstadkommas oavsett verkningarna härav å kommunernas skatteunderlag. Då beredningen icke desto mindre fasthållit vid sin föresats att söka undvika mera betydande sänkningar av kommunernas skatteunderlag, har detta skett under intryck av dels svårigheterna att genom allmänna skatteutjämningsbidrag på ett med hänsyn till den kommunala självstyrelsen och hushållningen lämpligt sätt bereda kommunerna gottgörelse för dylika sänkningar, dels ock det svåra finansiella läge, med vilket man för såväl statens som kommunernas del måhända för lång tid framåt måste räkna.»

Beredningen redovisade i sitt betänkande tio avdragsalternativ. Av dessa förordade beredningen ett i betänkandet såsom alternativ 10 betecknat. En-

ligt detta skulle de ensamstående behandlas efter en särskild metod (motsvarande den genom 1938 års reform införda ordningen vid statsbeskattningen) innebärande att skatteavdraget minskades med inkomstens stegring och bortföll helt vid en taxerad inkomst av 3 000, 3 400, 3 800, 4 400 och 5 000 kronor i respektive ortsg grupper. I övrigt hade det av beredningen förordade alternativet följande utseende:

Avdrag vid kommunalbeskattningen	O r t s g r u p p e r				
	I	II	III	IV	V
Grundavdrag	260	280	320	360	400
Familjeavdrag för hustru och varje barn ..	260	280	320	360	400

Beredningens förslag innebar sålunda någon nedsättning av grundavdraget men höjning av familjeavdragen till samma belopp som grundavdraget i respektive ortsg rupper. Bankningsregeln skulle bibehållas. Det s. k. 20-kronorsavdraget hade däremot inarbetats i ortsavdraget.

Beträffande det föreslagna avdragssystemet för ensamstående anförde beredningen:

»Den sänkning av avdraget för ensamstående, vilken för beredningen utgjort en av förutsättningarna för en höjning av familjeavdragen, innebär givetvis en ökad belastning för dessa skattskyldiga. Möjligheten att på sådant sätt återvinna en del skatteunderlag har emellertid befunnits vara i hög grad begränsad med hänsyn till den ringa skatteförmågan hos ensamstående skattskyldiga i låga inkomstskikt. I detta sammanhang hava även uttalats farhågor för att det ökade bidraget till skatteunderlaget från denna kategori skattskyldiga skulle visa sig i viss utsträckning sakna värde, emedan en icke ringa del av den motsvarande skatten komme att få avkortas eller avskrivs. Det kan emellertid antagas, att den försämring av uppbo rdsresultatet för ensamstående, som sannolikt bleve en följd av skattens skärpning för dessa skattskyldiga, skulle komma att till viss del uppvägas därav att avkortning av skatt för familjeförsörjare skulle efter tillämpning av nya, för familjeförsörjarna förmånligare avdragsbestämmelser komma att gälla mindre belopp.

För att bilda sig en uppfattning om i vad mån farhågorna för ett försämrat uppbo rdsresultat beträffande ensamstående kunna äga fog har beredningen tillsammans med 1936 års skattekommitté låtit infor dra uppgifter från vissa utmätningsmän, vilka till ett antal av 117 inkommit med svar. För frågorna och de inkomna svaren har redogörelse lämnats i en vid 1936 års skattekommittés betänkande fogad promemoria. Av redogörelsen framgår bland annat, att det icke torde kunna lämnas något bestämt svar på frågan huruvida uppbo rdsresultatet är sämre för ensamstående än för familjeförsörjare eller tvärtom. Bland uppgifterna äro särskilt de av intresse, som av indrivningsförrättarna lämnats såsom svar på frågan om storleken av det belopp, vartill existensminimum räknas vid införsel. Av dessa framgår, att de skatter, som enligt nu gällande avdragsbestämmelser åläggas skattskyldiga med inkomst något över den gräns, vid vilken skatteplikt för inkomsten inträder, i vissa fall icke anses kunna vid indrivning uttagas genom införsel. Detta förhållande, som gäller såväl ensamstående som familjeförsörjare, kommer mest till synes i de högre ortsg rupperna. Den bristande överensstämmelsen mellan existensminimum vid införsel (av skatt och underhållsbidrag) samt det fingerade existensminimum, som ligger till grund för

avdragen vid beskattningen, är givetvis mera framträdande vid kommunalbeskattningen med dess lägre ortsavdrag än vid statsbeskattningen. Härav har beredningen bibringats den uppfattningen att en skärpning av skattskyldigheten vid kommunalbeskattningen för ensamstående med låga inkomster bör ske med stor försiktighet.

Beredningen har därför vid avvägning av ortsavdragen för ensamstående strävat efter att åstadkomma en lindrig beskattning i de lägsta inkomstskikten, där skatteförmågan redan med nuvarande grundavdrag är starkt tagen i anspråk. Beträffande ensamstående med högre inkomster har beredningen däremot funnit ett motsatt förhållande vara för handen. Dessa skattskyldigas inkomster hava ansetts representera den mera bärkraftiga delen av det kommunala inkomstskatteunderlaget, och då det med hänsyn till kommunernas hushållning varit i hög grad av behovet påkallat att återvinna så stor del som möjligt av det skatteunderlag, som vid en ökning av familjeavdragen enligt beredningens förslag skulle försvinna, har beredningen kommit till den uppfattningen att detta bör ske genom ökad beskattning för ensamstående i högre inkomstskikt. Beredningen har sålunda ansett sig böra anläta den utväg, som redan tillgripits i fråga om statsbeskattningen, nämligen att låta ortsavdragen för ensamstående avtaga, allteftersom den taxerade inkomsten stiger, och slutligen helt bortfalla. På detta sätt bestämmes för varje särskilt inkomstläge (uttryckt i taxerad inkomst) direkt avdragets storlek i de olika ortsgrupperna. Detta förutsätter ett tabellsystem, liknande det som vid 1938 års skattereform infördes för statsbeskattningens vidkommande, varigenom för olika taxerade inkomster direkt angives de däremot svarande beskattningsbara inkomsterna.

Vid behandlingen av frågan om ortsavdragen för andra skattskyldiga än ensamstående övervägde beredningen, huruvida även beträffande dessa anledning förefunnes att övergå till ett system med efter den taxerade inkomstens storlek rörliga avdrag, utformade i ett tabellsystem. Beredningen anförde härom:

»Befolkningskommissionen ingick i sitt betänkande på frågan, huruvida barnavdragen borde göras stigande med inkomstens storlek. För en sådan anordning anförde kommissionen det skälet att avdragen borde utmätas med hänsyn till den verkliga barnkostnaden och att denna vore stigande med inkomsten. Huru därmed än förhåller sig, är det tydligt att med inkomsten stigande barnavdrag skulle vid den kommunala beskattningen, som är proportionell, mera omedelbart än vid den statliga beskattningen påverka skattebördans fördelning mellan inkomsttagare i olika inkomstskikt. Sålunda skulle med den utgångspunkt, beredningen tagit för avvägningen av avdragssystemet i dess helhet, nämligen att skatteunderlaget i kommunerna i stort sett icke borde minskas, en ökning av familjeavdragen med inkomstens storlek förutsätta en motsvarande minskning av avdragen för och därmed övervältning av skattebelastningen å icke blott de ensamstående utan även familjeförsörjare med lägre inkomster.

Beredningen har å sin sida övervägt, huruvida icke även för familjeförsörjare grundavdraget borde minskas med stigande inkomst. Grundavdraget har till uppgift att undantaga dem, som sakna varje skatteförmåga, från beskattning samt att åstadkomma en viss degression i beskattningen för övriga skattskyldiga. Om grundavdraget minskades med stigande inkomst, skulle detta icke inverka på den förra uppgiften. Däremot bleve degressiviteten skärpt. Genom en sådan ordning skulle otvivelaktigt vissa fördelar kunna vinnas. Sålunda skulle avdragssystemet bliva mera enhetligt och vissa motsättningar i skatteavvägningen mellan de ensamstående och övriga skattskyldiga undvikas. Vidare skulle kunna återvinnas ytterligare en del av det skatteunderlag, som förloras genom familjeav-

dragens höjning enligt beredningens förslag. Denna tanke har emellertid övergivits av vissa praktiska skäl. Beredningen har därför med avseende å familjeförsörjare funnit sig böra i princip föreslå bibehållandet av det gällande systemet med fasta, av inkomstens storlek oberoende grund- och familjeavdrag med den modifikation däri, som det nuvarande bankningssystemet innebär.»

Beträffande kommunalskatteberedningens förslag i övrigt må nämnas att beredningen föreslog att det särskilda avdraget för gift kvinna med förvärvsarbete skulle avskaffas.

Den 30 januari 1943 avlämnade *1941 års familjebeskattningsakkunniga* betänkande med förslag till ändrade grunder för familjebeskattningen (SOU 1943:3). Med hänsyn till att kommunalskatteberedningen i juli 1942 framlagt förslag om familjebeskattnings ordnande vid den kommunala beskattningen, hade de sakkunniga till behandling upptagit allenast frågan om den statliga familjebeskattningen.

Enligt direktiven för *dyrortskommittén* hade kommittén bland annat att undersöka frågan om skattegrupperingens avskaffande. I sitt den 5 maj 1945 avgivna betänkande (SOU 1945:32) anförde kommittén, att detta teoretiskt skulle kunna ske antingen i den formen att skatteavdragen över huvud avlägsnades ur skattelagstiftningen eller så att ett för alla orter lika skatteavdrag infördes. Beträffande avdragssystemets avskaffande över huvud ansåg sig kommittén icke kunna förorda en sådan åtgärd. Vad angår avskaffandet av skattegrupperingen i den formen, att skatteavdrag fortfarande skulle finnas, men att dessa skulle utgå efter enhetliga grunder för hela riket hade kommittén låtit verkställa undersökningar beträffande verkningarna dels för den statliga och dels för den kommunala beskattningen. Undersökningarna hade verkställts på det sättet att för ett material av skattskyldiga lika avdrag för hela riket beräknades enligt reglerna för var och en av nu gällande fem ortsgrupper under jämförelse med resultatet av gällande fem olika avdrag för de särskilda ortsgrupperna. I fråga om den kommunala beskattningen hade utredningen inriktats på verkningarna för det kommunala skatteunderlaget, skattebelastningen och förskjutningen från icke-fastighetsägare till fastighetsägare. Utredningen hade byggts dels på 1936 års taxering (1935 års inkomster) och dels på 1944 års taxering (1943 års inkomster). Minskningen av skatteunderlaget vore påtaligt större för det förra året än för det senare, ett förhållande som säkerligen förklarades därigenom att 1936 års taxering genomgående rörde sig med lägre inkomster än 1944 års taxering. Avdragshöjningen genom flyttning från grupp I till högre grupp hade därför givit starkare utslag såväl i fråga om reduktionen av skattekrontalen som överflyttningen till fastighetsägare från icke-fastighetsägare.

Undersökningarnas resultat sammanfattade kommittén sålunda:

»Undersökningarnas resultat torde kunna sammanfattas sålunda. Det nuvarande avdragssystemet är behäftat med brister i flera avseenden. Systemet står emellertid i så nära samband med andra frågor rörande skattskyldigheten

och skattebelastningen, att en väsentlig omläggning av detsamma icke lämpligen bör äga rum isolerad. Om avdragsbeloppen skulle sättas lika för hela riket, skulle detta för den enskilde skattskyldige icke såvitt angår statsskatten medföra mera betydande verkningar annat än i vissa undantagsfall, men såvitt kommunalskatten angår understundom medföra kännbar ökning av utdebiteringen och överflyttning av skattebördan från icke-fastighetsägare till fastighetsägare. För staten skulle en sådan åtgärd enligt vissa alternativ åstadkomma en avsevärd förändring i skatteenheterens antal och skatteavkastningen. För kommunerna, framför allt de små landskommunerna, kan en ändring av avdragssystemet medföra stark nedgång i skattekronalet, särskilt om det allmänna inkomstläget är nedpressat. På grund av dessa omständigheter och då spridningen i levnads-kostnaderna fortfarande motiverar olika skatteavdrag, har kommittén icke ansett sig böra föreslå någon ändring i skattegruppernas antal eller avdragsbeloppen. En omplacering av orterna mellan grupperna i analogi med placeringen i lönegrupper synes dock böra genomföras.»

I första delen av sitt principbetänkande (SOU 1949: 1) har *norrlandskommittén* diskuterat olika åtgärder för att främja den allmänna utvecklingen av näringslivet i Norrland. Bland annat har kommittén förordat ett utbyte av barnavdragen i den kommunala beskattningen mot statliga barnbidrag. En sådan åtgärd skulle enligt kommitténs mening i många norrländska kommuner väsentligt höja skattekraften och därmed verka sänkande på utdebiteringstalet samt komma att i sin mån underlätta näringslivets utveckling i kommunerna. Vidare skulle härigenom möjliggöras en jämnare fördelning av skattebördan mellan barnrika och barnfattiga kommuner.

Såsom tidigare omnämnts utgingo de kommunala ortsavdragen från början med belopp, som voro hälften så stora som de som gällde vid statsbeskattningen. I övrigt rådde däremot överensstämmelse mellan avdragssystemen vid den statliga och den kommunala beskattningen. Detta förhållande kom att bestå ända till år 1938, då — såsom framgår av den ovan lämnade redogörelsen — en omläggning genomfördes av det statliga ortsavdragssystemet utan att motsvarande ändringar vidtogos i reglerna för de kommunala ortsavdragen. En ytterligare omläggning av familjebeskattningen vid statstaxeringen ägde därefter rum vid *1947 års riksdag* (prop 212/1947). Härigenom har det tidigare sambandet mellan ortsavdragssystemen vid den statliga och den kommunala taxeringen i stort sett gått förlorat. Med hänsyn till det i direktiven för kommittén uttalade önskemålet om en större överensstämmelse mellan reglerna för de kommunala och statliga ortsavdragen lämnas i det följande en kortfattad redogörelse för innebörden av 1947 års beslut. Till grund för detta låg ett inom 1945 års statsskatteberedning utarbetat förslag (SOU 1946: 79).

Den mest betydelsefulla ändringen var att barnavdragen avskaffades vid den statliga taxeringen och ersattes med direkta skattefria barnbidrag. Barnbidraget fastställdes att utgå med 260 kronor per barn och år från och med kvartalet efter det, varunder barnet fötts till och med det kvartal, varunder barnet fyller 16 år.

1941 års befolkningsutredning (SOU 1945:5 och 6) hade föreslagit, att barnbidragen skulle fastställas till 200 kronor. I proposition nr 220/1947 framhöll departementschefen, att det vore tydligt, att ett väsentligt högre belopp än 200 kronor erfordrades för att garantera barnfamiljerna en tillfredsställande standard. Frågan om beloppets storlek vore väsentligen ett avvägningsproblem. För egen del föreslog departementschefen att beloppet bestämdes till 260 kronor om året, vilket förslag bifölls av riksdagen.

Vidare höjdes ortsavdragen såväl för gifta som ensamstående skattskyldiga. Dessförinnan hade gällt, att gift skattskyldig varit berättigad till grundavdrag för egen del och familjeavdrag för hustru. Sammanlagda samt ökade med fullt utnyttjad bankningsdel hade avdragen uppgått till respektive 1 800, 1 920, 2 040, 2 160 och 2 280 kronor. 1947 års beslut innebar, att de angivna särskilda avdragen lades samman till ett, att detta sammanlagda avdrag höjdes med fullt utnyttjad bankningsdel (bankningen avskaffades alltså), att den sålunda erhållna summan till följd av inträdd levnadskostnadsökning höjdes med ytterligare 30—40 %, samt att spännvidden mellan avdraget i högsta och lägsta ortsgrupp minskades från 21 % till 16 %. I enlighet härmed bestämdes de statliga ortsavdragen för makar till respektive 2 500, 2 625, 2 750, 2 875 och 3 000 kronor.

För ensamstående skattskyldig bibehölls det vid 1938 års riksdag införda systemet med reduktion av avdragen vid stigande inkomst. För de lägsta inkomstskikten fastställdes ortsavdraget till omkring $\frac{2}{3}$ av avdraget för gift skattskyldig eller till 1 600, 1 700, 1 800, 1 900 och 2 000 kronor. Reduktionen skall enligt de nya bestämmelserna börja vid taxerad inkomst av respektive 2 600, 2 700, 2 800, 2 900 och 3 000 kronor och vara avslutad vid taxerad inkomst av respektive 10 600, 10 700, 10 800, 10 900 och 11 000 kronor. Då reduktionen enligt 1938 års bestämmelser skulle taga sin början vid taxerat belopp av respektive 5 000, 5 100, 5 200, 5 300 och 5 400 kronor och vara avslutad, då det taxerade beloppet uppgick till respektive 14 000, 14 300, 14 600, 14 900 och 15 200 kronor, innebar sålunda 1947 års beslut, att reduktionen dels började tidigare och dels skedde i hastigare tempo. För de lägsta inkomstskikten innebar däremot de nya bestämmelserna en höjning av ortsavdraget från respektive 900, 960, 1 020, 1 080 och 1 140 kronor till 1 600, 1 700, 1 800, 1 900 och 2 000 kronor.

Ortsavdraget för ogift (och jämställd) skattskyldig med hemmavarande minderårigt barn hade av statskatteberedningen föreslagits skola bestämmas till samma belopp som ortsavdraget för ensamstående skattskyldig men utan reduktion av avdraget vid högre inkomster. Rätten till oreducerat avdrag skulle dock endast tillkomma den av barnets föräldrar, som hade vårdnaden om barnet. I proposition nr 212/1947 förordades, att rätten till oreducerat avdrag skulle tillämpas icke endast för den av föräldrarna, som hade den rättsliga vårdnaden om barnet utan även för den andra i den mån han enligt avtal eller dom bidragit till barnets försörjning. Detta blev även riksdagens beslut.

Därest ogift skattskyldig med hemmavarande barn, för vilket rätt till allmänt barnbidrag förelegat, anställer husföreståndarinna, äger han enligt 1947 års beslut vid statstaxeringen åtnjuta ortsavdrag med samma belopp som gift skattskyldig, d. v. s. med respektive 2 500, 2 625, 2 750, 2 875 och 3 000 kronor. Tidigare hade dylik skattskyldig fått nöja sig med halvt hustruavdrag.

I två vid 1949 års riksdag väckta likalydande motioner (I: 214 och II: 187) hemställdes om utredning avseende att ompröva huru ortsavdragen vid den kommunala beskattningen skulle kunna bringas i bättre överensstämmelse med vad som numera gällde i fråga om statsbeskattningen, samt att i samband därmed även måtte undersökas möjligheten att avskaffa de kommunala ortsavdragen för familjemedlemmar under 16 år samt bereda barnfamiljerna ersättning genom en skälig förbättring av de statliga barnbidragen. Såsom motivering anfördes bland annat följande. 1947 års reform av den statliga familjebeskattningen innebure, att den skattskyldiges ställning vid statsbeskattningen i stort sett mycket väsentligt förbättrats. I jämförelse därmed framstode de kommunala ortsavdragen som mer än njuggt avvägda. Vid en omprövning av möjligheterna att höja de kommunala ortsavdragen kunde man icke bortse från de principiellt och praktiskt svårförenliga motsättningarna mellan ortsavdragssystemet och den särskilda fastighetsbeskattningen. Vid den kommunala beskattningen skulle ett liknande arrangemang som det vid den statliga beskattningen genomförda tillmötesgå kravet på tillgodoseende av familjerna, vilket alltså skulle ske dels genom en höjning av ortsavdragen för gifta, dels ock genom en ökning av barnbidragen. Om i samband därmed familjeavdragen för barn under 16 år bortföle, skulle skatteunderlaget i kommunerna ökas. Förhöjningen av barnbidragen borde avse att ge kompensation ej blott för nuvarande låga ortsavdrag för familjemedlemmar under 16 år utan också för den förhöjning därav, som annars skulle prövas skälig.

I en annan motion (II: 72) vid samma års riksdag yrkades att riksdagen måtte besluta, att ortsavdragen för den kommunala beskattningen, såväl grundavdragen som familjeavdragen, måtte såsom ett provisorium i avvaktan på en ny kommunalskattelag höjas med 50 %.

Under hänvisning till att frågan om de kommunala ortsavdragen vore föremål för utredning genom särskilt tillkallade sakkunniga hemställde bevillningsutskottet (bet. nr 13), att motionerna icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd, vilket jämväl blev riksdagens beslut.

2. Gällande bestämmelser.

Skattskyldig fysisk person, som varit här i riket bosatt under beskattningsåret, äger att å den i hemortskommunen taxerade inkomsten åtnjuta kommunalt *ortsavdrag* (grundavdrag och familjeavdrag), vars storlek bestäm-

mes med hänsyn till dels levnadskostnadernas höjd i hemortskommunen, dels ock den skattskyldige åvilande försörjningsbörda.

Med avseende å levnadskostnadernas höjd indelas samtliga orter i riket i fem ortsgrupper, av vilka ortsgrupp I omfattar orter med de billigaste och ortsgrupp V orter med de dyraste levnadskostnaderna. Denna indelning verkställes av socialstyrelsen enligt de närmare föreskrifter Konungen äger meddela, och gäller för en tid av fem år i sänder. Nu gällande ortsgruppering har fastställts av socialstyrelsen för åren 1948—1952 i kungörelse den 19 december 1947 (SFS 1947: 980).

Grundavdraget utgör för helt år räknat 340, 380, 420, 460 och 500 kronor i respektive ortsgrupper. Skattskyldig, vilken under beskattningsåret varit gift och levt tillsammans med sin hustru eller som haft hemmavarande eller av den skattskyldige helt eller delvis underhållet barn under 18 år, vilket icke haft minst 600 kronors inkomst, är berättigad att, utöver grundavdrag, åtnjuta familjeavdrag. Familjeavdraget utgör för helt år räknat, med lika belopp för hustru och varje barn 160, 160, 180, 180 och 200 kronor i respektive ortsgrupper. För barn, vilkas föräldrar icke varit under beskattningsåret gifta med varandra eller, ehuru gifta med varandra, levt åtskilda, skall, därest enligt nu angivna bestämmelser båda föräldrarna skulle vara berättigade till avdrag för barnet, en var av föräldrarna erhålla halvt avdrag. Därvid avrundas avdragsbeloppet i förekommande fall nedåt till jämna tjugotal kronor.

Skattskyldig, som under beskattningsåret haft husföreståndarinna hos sig anställd, äger, därest han varit ogift (varmed jämställes änking, änka eller fränskild) och haft hemmavarande barn, för vilket han varit berättigad erhålla avdrag, att åtnjuta samma familjeavdrag, som tillkommer skattskyldig för hustru (*husföreståndarinneavdrag*).

Har skattskyldig under endast en del av beskattningsåret varit här i riket bosatt, reduceras ortsavdraget sålunda att för varje kalendermånad eller del därav, som den skattskyldige varit här i riket bosatt, ortsavdrag får åtnjutas med en tolfedel av eljest gällande belopp varjämte avrundning nedåt till jämna tjugotal kronor äger rum.

Förutom med ortsavdrag skall den skattskyldiges i hemortskommunen taxerade inkomst minskas, om inkomsten uppgår till eller överskjuter ortsavdragets dubbla summa, med ett belopp motsvarande hälften av ortsavdraget och, om inkomsten ej uppgår till ortsavdragets dubbla summa, med hälften av det belopp, varmed inkomsten överskjuter ortsavdraget (s. k. *bankning*¹). Återstår efter tillämpning av dessa bestämmelser för skattskyldig, vilkens hemortskommun tillhör ortsgrupp I eller II och ej utgör stad, av den taxerade inkomsten högst 500 kronor, skall denna ytterligare minskas med 20 kronor (*20-kronorsavdrag*).

Slutligen må, om den skattskyldiges skatteförmåga finnes vara väsentligen nedsatt till följd av långvarig sjukdom, olyckshändelse, ålderdom, underhåll

¹ Ordet bankning har uppkommit av ordet banco, som i äldre tid betecknade 50 % ökning i fråga om mynt.

av andra närstående än barn, för vilka familjeavdrag är medgivet, eller annan därmed jämförlig omständighet, hans taxerade inkomst efter vederbörande beskattningsnämnds beprövande minskas med ytterligare ett belopp av högst 2 000 kronor (*avdrag för nedsatt skatteförmåga*). Skattskyldig, vars inkomst helt eller till huvudsaklig del utgöres av folkpension eller av bidrag, som avses i lagen om bidrag till änkor och änklingar med barn, skall — därest särskilda omständigheter icke till annat föranleda — anses ha sådan nedsatt skatteförmåga, som enligt vad nyss sagts berättigar till extra avdrag. Vad som härefter återstår utgör efter avrundning nedåt till jämna tiotal kronor den skattskyldiges i hemortskommunen beskattningsbara inkomst.

Vid taxering av fysisk person i annan kommun än hemortskommunen, så ock vid taxering av annan skattskyldig än fysisk person, utgör den taxerade inkomsten tillika beskattningsbar inkomst. I sådana fall utgår sålunda icke något ortsavdrag.

Storleken av de nu gällande ortsavdragen (vid fullt utnyttjad bankningsdel) framgår av följande sammanställning:

	Ortsavdrag i kronor inom ortsgrupp				
	I	II	III	IV	V
Ensamstående	510	570	630	690	750
Äkta makar	750	810	900	960	1 050
” ” + 1 barn	990	1 050	1 170	1 230	1 350
” ” + 2 barn	1 230	1 290	1 440	1 500	1 650
” ” + 3 barn	1 470	1 530	1 710	1 770	1 950
” ” + 4 barn	1 710	1 770	1 980	2 040	2 250

Beträffande *skattepliktens* inträdande gälla vid den kommunala inkomstbeskattningen följande regler. Fysisk person, som varit här i riket bosatt under hela eller någon del av beskattningsåret och vilkens inom hemortskommunen beräknade taxerade inkomst icke uppgår till 600 kronor, skall icke upptagas till beskattning för sådan inkomst. I övrigt inträder skatteplikt i fråga om kommunal inkomstskatt för fysisk person, som varit här i riket bosatt under hela eller någon del av beskattningsåret i hemortskommunen, då den beräknade beskattningsbara inkomsten där uppgår till minst 10 kronor, och i annan kommun, då den beräknade taxerade inkomsten där uppgår till minst 100 kronor. För annan skattskyldig än fysisk person inträder skatteplikt, då den beräknade taxerade inkomsten i kommunen uppgår till minst 100 kronor.

Äkta makar, som under beskattningsåret levt tillsammans, taxeras en var för sin inkomst samt mannen därjämte för boets gemensamma inkomst. Allmänna avdrag, som därvid helt eller delvis ej kunnat utnyttjas å den därtill närmast berättigade makens skattepliktiga inkomst, må avräknas å den andra makens inkomst i samma kommun. Skatteplikten bedömes med hänsyn till båda makarnas sammanlagda inkomst. Ortsavdrag ävensom beskattningsbar inkomst beräknas för makarna gemensamt. Den beskattningsbara

inkomsten i jämna tiotal kronor fördelas å makarna efter förhållandet mellan deras i kommunen taxerade inkomster. Äkta makar, som under beskattningsåret levt åtskilda, skola i fråga om taxering till kommunal inkomstskatt anses såsom av varandra oberoende skattskyldiga.

Har gift kvinna, som levt tillsammans med sin man och under större delen av beskattningsåret varit här i riket bosatt, under året haft inkomst av rörelse eller av eget arbete, må hon, om och i den mån sådan hennes inkomst därtill förslår, i hemortskommunen åtnjuta avdrag med 300 kronor (*avdrag för gift kvinna*). Sistnämnda avdrag ingår bland de s. k. allmänna avdragen.

Kapitel III.

Kommitténs förslag till omläggning av det kommunala ortsavdragssystemet.**1. Allmän motivering för kommitténs förslag.**

Av den i föregående kapitel lämnade redogörelsen beträffande den tidigare rättsutvecklingen i vårt land i fråga om de skattefria avdragen framgår, att systemet med ortsavdrag infördes vid statsbeskattningen år 1919 och vid kommunalbeskattningen år 1920. Ortsavdragsreglerna ansågos utgöra en lämplig metod dels för undantagande av det lägsta inkomstskiktet från skatteplikt dels ock för åstadkommande av en differentiering av beskattningen mellan ensamstående och gifta skattskyldiga samt mellan skattskyldiga med olika antal barn. Genom att ortsavdragsbeloppen gjordes olika stora alltefter orternas olika dyrhet innebar systemet även en metod för differentiering efter dyrt.

Vid avvägningen av ortsavdragens storlek utgick man från att en person saknade skatteförmåga för den del av sin inkomst, som motsvarade existensminimum för honom och hans familj, d. v. s. vad som oundgängligen erfordrades för hans och hans familjs uppehälle. En skattskyldigs skatteförmåga ansågs sålunda endast representeras av den existensminimum överstigande delen av inkomsten eller den s. k. fria inkomsten.

För kommunalbeskattningens del kunde principen om ortsavdraget såsom uttryck för ett efter dyrortsgrupperingen avpassat existensminimum dock icke upprätthållas. Med hänsyn till kommunernas behov av beskattningsföremål ansågs det icke tillrådligt att göra de skattefria avdragen vid kommunalbeskattningen större än att de kommo att motsvara hälften av de belopp, som gällde vid den statliga beskattningen.

Denna relation mellan de statliga och de kommunala avdragen bibehölls sedan ända till år 1938, då ändrade bestämmelser antogos i fråga om ortsavdragen vid statsbeskattningen. Ändringarna, som framför allt gingo ut på en höjning av familjeavdragen, motiverades med att skattedifferentieringen efter barnantalet — med den avvägning, som ortsavdragen dittills haft — icke vore tillfredsställande, och att ytterligare lättnad i beskattningen borde beredas familjeförsörjare och särskilt sådana med flera barn. Under förarbetena uttalades, att frågan om en reformering av familjebeskattningen, som ganska länge stått på dagordningen, upptagits fristående för statsbeskattningens del i avbidan på att, efter det kommunalskatteberedningens framlagt förslag i ämnet, frågan skulle kunna lösas även för kommunalbeskattningens vidkommande. Kommunalskatteberedningens förslag, som framlades år 1942, ledde emellertid icke till några lagstiftningsåtgärder.

Olikheten mellan statsbeskattningens och kommunalbeskattningens regler om Ortsavdrag blev än större efter den genomgripande omgestaltning, som den statliga familjebeskattningen undergick i samband med tillkomsten av 1947 års förordning om statlig inkomstskatt. Den betydelsefullaste nyheten var utbytandet av barnavdragen vid statsbeskattningen mot kontanta barnbidrag, skattefria och lika stora i alla inkomstlägen och dyrortsgrupper. Därjämte genomfördes en icke oväsentlig höjning av Ortsavdragen för gifta och, i de lägre inkomstskikten, även för ensamstående, varjämte den s. k. bankningen avskaffades. Höjningen av Ortsavdragen betingades av penningvärdets fall och innebar i stort sett ett återställande av före kriget rådande förhållanden.

Såsom motivering för barnavdragens avskaffande och ersättande med kontanta barnbidrag anfördes, att ett hänsynstagande i erforderlig utsträckning och på ett tillfredsställande sätt till de skattskyldigas kostnader för barnens uppfostran och utbildning icke vore möjligt inom skattesystemets ram. Såsom en uppenbar brist i Ortsavdragssystemet angavs sålunda, att ett stort antal skattskyldiga i de lägre inkomstklasserna icke kunde utnyttja Ortsavdragen. Ju större barnantalet vore, i desto mindre utsträckning kunde de skattskyldiga tillgodogöra sig avdragen. Att särskilt de barnrika familjerna med lägre inkomster vid beskattningen intoge en missgynnad ställning, angavs såsom en betänklig konsekvens av Ortsavdragssystemet. Därjämte kom den genom barnavdragen vunna skattelättnaden att starkt variera allt efter skiftningar i inkomst, så att den bleve större ju större inkomsten var.

Efter barnavdragens avskaffande sker vid statsbeskattningen icke längre någon differentiering med hänsyn till barnantalet. Däremot kvarstår Ortsavdragens betydelse som ett medel att differentiera skattebördan mellan ensamstående och gifta skattskyldiga. Ortsavdragens väsentligaste uppgift i fortsättningen blir dock att från statlig inkomstskatt fritaga dem, som sakna förmåga att erlägga sådan skatt.

Frågan om en revision av kommunalskattelagens regler om Ortsavdrag har länge framstått som en angelägen uppgift. Därvid har man främst haft i tankarna en reform i syfte att öka skattedifferentieringen efter familjestorlek. De förslag som framkommit ha också närmast tagit sikte på en höjning av familjeavdragen. Med hänsyn till att man för de påtänkta reformerna ansett sig böra som allmän förutsättning uppställa, att skatteunderlaget i kommunerna i stort sett skulle bibehållas oförändrat, ha de föreslagna höjningarna måst hållas inom ganska snäva gränser och i regel kombinerats med en viss sänkning av grundavdragen. Efter införande av de statliga barnbidragen har dock en reform efter dessa linjer förlorat sin aktualitet.

Efter uppbördsreformens genomförande har frågan om en revision av det kommunala Ortsavdragssystemet åter aktualiserats. Härvid har det icke i första hand varit frågan om skattebördans fördelning mellan skattskyldiga med olika försörjningsplikter, som påkallat uppmärksamhet. I stället har det

**Jämförelse mellan det kommunala och det statliga skattetrycket vid
vissa lägre inkomstlägen.**

Årsinkomst i kronor Ortsgrupp III	E n s a m s t ä e n d e		Ä k t a m a k a r	
	Statsskatt i kronor	Kommunalskatt i kronor	Statsskatt i kronor	Kommunalskatt i kronor
1 000	—	19	—	10
1 500	—	67	—	40
2 000	—	117	—	90
2 500	33	167	—	140
3 000	78	217	—	190
4 000	191	317	76	290
5 000	322	417	173	390

varit den bristande överensstämmelsen mellan de kommunala ortsavdragen och ett tillfredsställande existensminimum, som kommit att framträda särskilt tydligt. Genom den under och efter kriget inträdda försämringen av penningvärdet ha de kommunala ortsavdragen nämligen än mindre än tidigare kunnat fylla sin uppgift att från beskattning undantaga de för livsuppehållet nödvändiga inkomsterna. Genom att personer, som på grund av inkomstens otillräcklighet sakna möjligheter att erlägga skatt, likväl påföras sådan, måste — såsom i direktiven framhållits — ett vidlyftigt men mången gång meningslöst administrativt förfarande genomföras, fastän skatt icke kunnat uttagas.

För att visa det statliga respektive kommunala skattetrycket på de minsta inkomsttagarna har i ovanstående tabell gjorts en sammanställning utvisande den uträknade skatten i vissa lägre inkomstskikt. Kommunalskatten har beräknats efter en utdebitering av 10 kronor för skattekrona och statsskatten efter en uttagningsprocent av 100. Mellersta ortsgrupp har tillämpats. I övrigt ha siffrorna uträknats enligt samma metod som tillämpas för källskattetablerna. Av tabellen framgår att de allra lägsta inkomsttagarna ha att bära en betydande kommunal skatt, medan de äro helt befriade från statsskatt. Om man för dessa inkomsttagare önskar genomföra en lättnad i den direkta beskattningen, torde ingen annan möjlighet stå öppen, än att vidtaga en höjning av de kommunala ortsavdragen.

Det förslag till omläggning av det kommunala ortsavdragssystemet, som kommittén framlägger, bygger på den allmänna uppfattningen, att en reform i princip bör ske enligt de linjer, som år 1947 godkändes för statsbeskattningens del. Enligt kommitténs mening bör alltså tiden nu vara inne att jämväl vid kommunalbeskattningen utbyta barnavdragen mot kontanta bidrag av statsmedel. Den kritik, som riktades mot de statliga barnavdragen, kan nämligen — om än icke med samma styrka — även framföras mot barnavdragen vid kommunalbeskattningen. Härtill kommer, att ett sådant utbyte skulle innebära en icke oväsentlig utjämning av barnförsörjningskostnaderna de olika kommunerna emellan.

Vad härefter angår frågan om ortsavdragens storlek för gifta respektive

ogifta skattskyldiga har kommittén även i detta hänseende eftersträvat överensstämmelse med de statliga reglerna. Kommittén förordar sålunda, att bankningsdelen inarbetas i ortsavdraget och att bankningen i samband därmed avskaffas.

Därutöver har kommittén undersökt olika alternativ för en höjning av ortsavdragen för gifta och ogifta. Det har därvid framstått som naturligt att i första hand söka nå fram till ortsavdrag av samma storlek, som de vid statsbeskattningen tillämpade. Fördelarna med en enhetlig gräns för skatteplikens inträde på de båda beskattningsområdena ligga i öppen dag. Icke minst ur uppbördssynpunkt skulle en sådan enhetlighet i skattesystemet vara av stort värde. En höjning av ortsavdragen ger emellertid upphov till delvis andra problem vid kommunalbeskattningen än vid statsbeskattningen. På grund av de kommunala beskattningsområdenas lokala begränsning blir skatteunderlaget ofta ytterst känsligt för höjningar av de skattefria avdragen. Häri har man ju också att se den främsta orsaken till att de kommunala ortsavdragen redan vid sin tillkomst gjordes mindre än de statliga. I den proposition, som låg till grund för 1920 års beslut om införande av kommunala ortsavdrag, uttalades sålunda bland annat, att det med hänsyn till de små inkomstbeloppen inom en del kommuner syntes erforderligt, om ej de få medelstora inkomsterna inom dylika kommuner skulle bliwa alltför tungt beskattade, att sätta avdragsbeloppen lägre vid den kommunala än vid den statliga beskattningen. Utöver denna omfördelning av de fysiska personernas skattebörda har man emellertid även att uppmärksamma den förskjutning av skattebelastningen över på andra kategorier skattskyldiga, som kan bli en följd av att de fysiska personernas inkomstskatteunderlag minskas. Fastighetskatteunderlaget inom en kommun liksom även det skatteunderlag, som bildas av juridiska personers inkomst, är nämligen oberoende av ändringar i ortsavdragen. Eftersom en höjning av dessa medför en minskning av de fysiska personernas sammanlagda inkomstskatteunderlag, uppkommer på grund av kommunalskattens egenskap av repartitionsskatt en förskjutning av skattebelastningen över på det övriga skatteunderlaget, som är direkt proportionell mot höjningen av utdebiteringsprocenten. Med hänsyn till att den kommunala fastighetsskatten är anordnad i form av en garantiskatt, blir dock skatteövervältringen på fastighetsägande fysiska personer, i denna deras egenskap, beroende på om och i vilken utsträckning effektiv garantiskatt utgår i det särskilda fallet.

Kommitténs undersökningar rörande förändringarna i kommunernas skatteunderlag vid en omläggning av de kommunala ortsavdragen ge vid handen, att en mera väsentlig höjning av avdragen — även med hänsyn tagen till den återvinning av skatteunderlag, som erhålles genom barnavdragens avskaffande — icke är möjlig att genomföra, utan att staten i en eller annan form träder emellan och lämnar kommunerna hjälp. Närmast till hands hade måhända legat att låta staten lämna bidrag till de kommuner, som genom ortsavdragsreformen skulle få vidkännas en sådan minskning av sitt skatteunderlag, att

skattetrycket i kommunen komme att överstiga det för landet genomsnittliga. Hjälpen hade då närmast kommit att utgöra ett led i en allmän kommunal skatteutjämning. Av olika skäl har kommittén emellertid funnit denna väg för närvarande icke framkomlig. Bland annat har kommittén ansett, att det kunde vara rimligt, att även skattedragarna i kommuner med lägre skattetryck än det genomsnittliga genom ett bidrag skyddades mot alltför plötsliga höjningar i utdebiteringen. Det väsentligaste skälet mot att låta den statliga hjälpen till kommunerna utgå i form av allmänna skatteutjämningsbidrag har emellertid varit, att kommittén ansett, att de nuvarande reglerna för den allmänna skatteutjämningsen icke äro ägnade att på ett tillfredsställande sätt utjämna det kommunala skattetrycket.

Frågan om ändrade grunder för den allmänna skatteutjämningsen har länge varit aktuell. Redan år 1943 framlade kommunalskatteberedningen ett omfattande betänkande (SOU 1943:43) rörande dessa frågor. I den del betänkandet avsåg den allmänna skatteutjämningsen har detsamma emellertid ännu icke föranlett några lagstiftningsåtgärder. Vidare har riksdagen under de senaste åren vid upprepade tillfällen haft att taga ställning till motionsvis framställda yrkanden om att frågan om den allmänna utjämningsen av det kommunala skattetrycket måtte upptagas till förnyad utredning. Därvid har riksdagen understrukit angelägenheten av att förslag till ändrade grunder för den kommunala skatteutjämningsen utan onödigt uppskov föreläggas riksdagen.¹

Kommittén har icke ansett det ligga inom dess uppdrag, att i nu förevarande sammanhang till prövning upptaga den omfattande frågan om den allmänna skatteutjämningsen. Å andra sidan har kommittén icke kunnat bortse från att de förslag till höjda ortsavdrag, som kommittén framlägger — på grund av den därav föranledda minskningen i det kommunala skatteunderlaget — ha ett mycket nära samband med de kommunala skatteutjämningsproblemen överhuvudtaget. Under sådana förhållanden och då, såsom i direktiven påpekats, frågan om en höjning av de kommunala ortsavdragen ansetts vara av brådskande art, har kommittén funnit sig böra eftersträva ett bidragssystem, som skulle kunna godtagas som ett provisorium i avvaktan på en slutgiltig lösning av hela den kommunala skatteutjämningsfrågan.

Det av kommittén förordade bidragssystemet innebär i korthet, att kommunerna skola erhålla ersättning av statsmedel för den av ortsavdragsreformen förorsakade stegringen av den totala utdebiteringen i den mån densamma överstiger en krona. Med en sådan begränsning av rätten till ersättning — vilken kommittén ansett rimlig med hänsyn till att kommunerna faktiskt utnyttjat ett större skatteunderlag än som skulle ha förelegat om ortsavdragen höjts med belopp motsvarande den under senare år inträdda penningvärdeförsämringen — kan det icke förhindras, att skattskyldiga med inkomster över en viss gräns få vidkännas höjning av sin kommunalskatt, trots det höjda ortsav-

¹ Statsutskottets utlåtande nr 7/1947 och riksdagens skrivelse nr 7 (punkt 48) s. å. samt statsutskottets utlåtande nr 7/1949 och riksdagens skrivelse nr 7 s. å.

draget. På grund av vad vederbörande departementschef anført i direktiven för 1949 års skatteutredning, vilka i hithörande delar refererats under kap. I, har kommittén emellertid utgått ifrån, att sådana jämkningar skola vidtagas i de statliga inkomstskatteskalorna för fysiska personer, att de skattskyldiga icke erhålla en ökning av sin sammanlagda skatt.

Med de sålunda uppställda gränserna för den statliga hjälpen blir frågan om de kommunala ortsavdragens höjd närmast ett spörsmål, som måste bedömas ur statsfinansiella synpunkter. För egen del har kommittén slutligen stannat för att förorda ortsavdragsbelopp, som ungefärligen motsvara $\frac{2}{3}$ av de statliga. De av kommittén verkställda undersökningarna ha nämligen övertygat kommittén om att minskningen av det kommunala skatteunderlaget vid en höjning av avdragen till i nivå med de statliga blir av den omfattningen, att en sådan omläggning för närvarande icke är möjlig att genomföra. Under sitt arbete har kommittén undersökt, huruvida icke nedgången i skatteunderlaget skulle kunna begränsas genom att ortsavdragen successivt minskades vid stigande inkomst. Ehuru kommittén vid sitt slutliga ställningstagande icke förordat en sådan anordning, har kommittén likväl — med hänsyn till de möjligheter till en lösning av frågan om enhetligt existensminimum vid stats- och kommunalbeskattningen, som en sådan metod onekligen inrymmer — funnit sig böra i betänkandet närmare redovisa verkningarna i olika avseenden av ett system, där avdraget i botten är lika med det statliga ortsavdraget, men där avdraget successivt minskas vid stigande inkomst.

Då kommunalskatteberedningen på sin tid framlade förslag om ändring av de kommunala ortsavdragen, vilket förslag i huvudsak gick ut på en höjning av familjeavdragen, förutsatte beredningen, att garantiskattesystemet icke skulle bibehållas. Ett dylikt system vore nämligen ägnat att motverka en differentiering av skattebelastningen efter familjeförhållandena, enär stora grupper fastighetsägare efter procentavdragets utnyttjande saknade möjlighet att tillgodogöra sig sina ortsavdrag. Ett liknande påpekande hade gjorts av befolkningskommissionen, som uttalade, att den av kommissionen föreslagna reformen å familjebeskattningsens område endast i mindre grad skulle påverka jordbrukarklassens förhållanden så länge den kommunala garantiskatten toges i anspråk i den utsträckning som då vore fallet.

Även i kommitténs direktiv har denna fråga berörts. Sålunda har departementschefen uttalat, att förutsättningen för att frågan om de kommunala ortsavdragen skulle kunna upptagas till separat behandling vore, att den ifrågasatta reformen icke medförde någon mera kännbar övervältring av skattebördan å fastighetsägarna.

I en inom Lantbruksförbundet verkställd utredning rörande de kommunala skatteproblemen, vilken utredning överlämnats till kommittén för att, i den del densamma berör det åt kommittén givna utredningsuppdraget, tagas i övervägande vid uppdragets fullgörande, har framhållits att fastighetsskattens avskaffande utgjorde en förutsättning för en reform av de kommunala ortsavdragen.

Om en reform av det kommunala ortsavdragssystemet genomföres efter de allmänna riktlinjer, som kommittén härovan skisserat, måste hela skatteövervältringsproblemet bedömas från delvis nya utgångspunkter. Först och främst innebär kommitténs förslag, att frågan om beskattningens differentiering efter barnantalet förfallit. Genom att vederbörande i stället för de tidigare barnavdragen får ett kontant tillskott av statsmedel, kommer ingen skillnad att föreligga mellan sådana skattskyldiga, som hittills kunnat utnyttja barnavdragen, och sådana som icke kunnat det, antingen detta berott på vederbörandes ringa inkomst i och för sig eller på att det s. k. procentavdraget icke lämnat utrymme för ortsavdragens utnyttjande. Ur denna synpunkt kommer alltså den föreslagna omläggningen av ortsavdragssystemet att innebära större förmån för sådana fastighetsägare, som på grund av det nuvarande garantiskattesystemet icke kunnat utnyttja sina barnavdrag, samt för inkomsttagare i de lägsta inkomstskikten än för andra skattskyldiga.

Kvar står emellertid frågan, huruvida en höjning av ortsavdragen för gifta respektive ogifta kommer att medföra en övervältring av skattebördan från icke fastighetsägare till fastighetsägare. Vid ett bedömande härav måste ihågkommas, att kommittén utgår ifrån, att staten skall lämna kommunerna bidrag i sådan omfattning, att ingen kommun skall behöva höja utdebiteringen med mera än högst en krona. Härigenom har även satts en spärr för övervältringen. I den mån sådan kommer att inträffa, kan denna tydligen icke bli större än en krona per skattekrona. Då — såsom i det följande närmare skall visas — en utdebiteringsstegring av en krona endast obetydligt överstiger den skattehöjning, som i genomsnitt skulle inträda, därest ortsavdragen återställdes till sitt reella värde före kriget, kan en övervältring av denna omfattning enligt kommitténs mening knappast sägas innebära en orättvisa mot fastighetsägarna. Genom att ortsavdragen förblivit oförändrade trots penningvärdets fall har nämligen i själva verket en förskjutning av skattebördan ägt rum från fastighetsskatteunderlaget över på de fysiska personernas inkomstskatteunderlag. De av kommittén verkställda statistiska undersökningarna ha för övrigt i stort sett ådagalagt, att en höjning av ortsavdragen icke kommer att medföra en ökad belastning på ägarna av jordbruksfastighet *såsom grupp* betraktade; ett förhållande som måste ha sin förklaring i den under senare år uppnådda inkomstförbättringen för jordbruket. Något ogynnsammare ställer det sig för ägarna av annan fastighet. Även för dessa håller sig emellertid övervältringen inom ganska snäva gränser.

Vad här sagts angående skatteövervältring å fastighetsskatteunderlaget gäller även i fråga om de juridiska personernas skatteunderlag. Beträffande dessa skattskyldiga blir dock övervältringen såväl i det individuella fallet som på hela gruppen alltid lika med en krona per skattekrona; detta givetvis under den förutsättningen att den kommunala utdebiteringen till följd av ändrade ortsavdrag stiger med minst en krona. På grund av den vid statsbeskattningen medgivna avdragsrätten för kommunala utskylder kom-

mer dock stegringen av de juridiska personernas sammanlagda skatt icke att motsvara en krona per skattekrona utan bli lägre. Till denna fråga återkommer kommittén i ett senare sammanhang.

På grund av nu angivna förhållanden har kommittén funnit hinder icke möta mot att frågan om de kommunala ortsavdragen upptages till behandling särskilt för sig. Kommittén vill dock starkt understryka, att kommitténs ställningstagande i denna fråga vilar på den förutsättningen, att den av 1948 års riksdag (skrivelse nr 229) begärda förnyade utredningen rörande kommunalskattelagstiftningens utformning snarast möjligt kommer till stånd. Såsom ovan angivits har nämligen det av kommittén föreslagna bidragssystemet, för att bereda kommunerna kompensation för förlorat skatteunderlag i anledning av ortsavdragsreformen, endast kunnat givas karaktären av ett provisorium. I samband med att detta system avvecklas och ersättes med ett efter rationella grunder uppbyggt skatteutjämningsförfarande, måste enligt kommitténs mening frågan om den kommunala beskattningen tagas upp till förnyat övervägande.

Enligt direktiven har kommittén att vid utformningen av nya regler för de kommunala ortsavdragen i tekniskt hänseende eftersträva överensstämmelse med motsvarande regler i 1947 års förordning om statlig inkomstskatt. Kommittén har sålunda icke haft att ingå på frågan om äkta makars beskattning i vidare mån än att kommittén vid utformningen av sitt förslag verkställt en avvägning av ortsavdragens storlek mellan å ena sidan gifta och å andra sidan ensamstående skattskyldiga.

En fråga som i viss mån sammanhänger med ortsavdragsreglerna är bestämmelserna om skattepliktsgränsen. För kommunalbeskattningens del gäller i detta hänseende att fysisk person, som varit här i riket bosatt under hela eller någon del av beskattningsåret och vilkens inom hemortskommunen beräknade taxerade inkomst icke uppgår till 600 kronor, skall icke upptagas till beskattning för sådan inkomst. I övrigt inträder skatteplikt i fråga om kommunal inkomstskatt för fysisk person, som varit här i riket bosatt under hela eller någon del av beskattningsåret, i hemortskommunen, då den beräknade beskattningsbara inkomsten där uppgår till minst 10 kronor, och i annan kommun, då den beräknade taxerade inkomsten där uppgår till minst 100 kronor. Vid den statliga beskattningen gälla beträffande skattepliktsgränsen bestämmelser, som helt överensstämmer med de för kommunal beskattning i hemortskommunen angivna. Anmärkas må även att taxeringsförordningens regler om deklaraionsplikten nära ansluta sig till vad som gäller för skattepliktens inträdande.¹

Även om vissa erinringar kunna riktas mot utformningen av de nuvarande skattepliktsreglerna har kommittén likväl icke ansett sig böra för kommunalbeskattningens del föreslå någon ändring härutinnan. Den överensstämmelse, som för närvarande förefinnes mellan stats- och kommunalbeskatt-

¹ Jfr prop. 1927: 210 s 212.

ningen på detta område, bör nämligen enligt kommitténs mening såvitt möjligt bibehållas även i fortsättningen och en revision av hithörande bestämmelser sålunda icke begränsas till att avse endast den kommunala beskattningen.

Enligt gällande bestämmelser få Ortsavdragen ej avräknas å inkomst i annan kommun än hemortskommunen.¹ Denna regel är en följd av den för den kommunala skattelagstiftningen uppställda principen att varje kommun skall utgöra ett självständigt, slutet beskattningsområde. Förhållandet är likartat beträffande de allmänna avdragen samt avdraget för gift kvinna. Att i nu förevarande sammanhang överväga en ändring av dessa bestämmelser, såvitt angår Ortsavdragen, har icke ansetts böra ifrågakomma. I stället synes hela frågan om allmänna avdrags och Ortsavdrags utnyttjande i annan kommun än hemortskommunen få upptagas till bedömande i ett sammanhang vid den översyn av den kommunala skattelagstiftningen, varom hemställen gjorts av 1948 års riksdag.

2. Barnavdragens avskaffande vid den kommunala beskattningen.

Införandet av direkta barnbidrag ifrågasattes först av familjebeskattnings-sakkunniga (SOU 1943: 3), som dock av statsfinansiella skäl icke ansågo sig kunna framlägga förslag härom. Motiveringen för införande av barnbidrag skulle enligt de sakkunniga vara, att den övervägande delen av familjeförsörjarna med barn betalade ingen eller så ringa skatt till staten, att skattens eftergivande icke medförde någon nämnvärd lindring i deras försörjningsbörda. Önskemålet om en jämnare fördelning av barnförsörjningsbördan kunde därför endast i ringa utsträckning tillgodoses genom en ändring av grunderna för den statliga inkomstbeskattningen.

Därefter framlades förslag om införande av barnbidrag i januari 1946 av 1941 års befolkningsutredning (SOU 1946: 5 och 6). Enligt detta förslag skulle barnbidragen utgå med 200 kronor för barn och år från och med kalenderåret efter barnets födelse tills det fyllt 16 år. Barnbidrag skulle kunna åtnjutas även efter 16 års ålder under ytterligare högst två år i sådana fall, då barnet vore ur stånd att genom egna inkomster i mera avsevärd grad bidra till sitt uppehälle. Bidraget skulle vara enhetligt och sålunda utgå med nämnda belopp oavsett barnets ålder, familjens storlek och inkomstförhållanden ävensom levnadskostnaderna å dess bosättningsort. Införandet av barnbidrag vore enligt befolkningsutredningen att betrakta som ett led i en politik, som avsågo att åstadkomma en rättvisare fördelning av barnkostnaderna.

Befolkningsutredningen hade låtit verkställa vissa beräkningar angående barnkostnadernas storlek. Därvid hade den år 1933 gjorda hushållsbudgetundersökningen legat till grund. Beräkningarna avsågo genomsnittskostnaderna för barn inom familjer, tillhörande industriarbetarklassen. Familjerna

¹ Jfr SOU 1945: 35 s. 23—93.

förutsattes ha en inkomst av mellan 3 000 och 5 000 kronor samt bo i städer och industriorter. Beräkningarna gävo vid handen att för en familj med en årsinkomst år 1933 av omkring 4 000 kronor och 1 à 2 barn uppginge den inkomstökning, som krävdes för att bibehålla familjen vid en oförändrad levnadsstandard, då den utökades med ett barn i åldern 7—8 år, till 700 à 800 kronor. Nämnda belopp ansågs kunna tagas som ett uttryck för den genomsnittliga barnkostnaden för den grupp i samhället och för den tid, som undersökningen närmast avsåg. Man kunde räkna med att de mindre barnen kostade mindre och de äldre barnen mera. Skäl ansågos också tala för att tillkomsten av ytterligare barn medförde lägre kostnader ju större den förut befintliga barnskaran vore. Det föreliggande materialet hade emellertid icke tillåtit några närmare beräkningar på denna punkt. De beräknade beloppen avsågo endast den ökning i familjens direkta konsumtionsutgifter, som barnens tillkomst föranledde, om familjens standard skulle kunna bibehållas. Hänsyn hade däremot icke tagits till behovet av vård och tillsyn, som i allmänhet tillgodosåges av husmodern. Det påpekades, att de anförda siffrorna icke utgjorde något mått på minimikostnaderna för barnens försörjning, vilka vore lägre.

Frågan om införande av allmänna barnbidrag förelades 1947 års riksdag i proposition nr 220. Propositionen byggde i allt väsentligt på befolkningsutredningens förslag. I ett betydelsefullt avseende, nämligen i fråga om barnbidragens belopp, hade departementschefen dock ansett sig böra gå längre än befolkningsutredningen. I propositionen förordades sålunda, att barnbidragen skulle bestämmas till 260 kronor i stället för det av befolkningsutredningen föreslagna beloppet av 200 kronor. Såsom motivering härför anförde departementschefen bland annat följande:

»Gentemot befolkningsutredningens förslag att de allmänna barnbidragen skola fastställas till 200 kronor om året för varje barn har i några yttranden anförts att detta belopp vore för lågt för att åstadkomma en önskvärd utjämning av barnkostnaderna. I dessa yttranden har i stället förordats ett barnbidragssystem däri bidrag ej utginge till första barnet i varje familj, men bidraget till andra och följande barn bleve högre än 200 kronor. Jag har i det föregående förklarat mig i princip anse det icke lämpligt att stanna vid ett dylikt begränsat barnbidragssystem. Det oaktat finner jag mig böra förorda att en höjning av det av befolkningsutredningen föreslagna barnbidragsbeloppet sker. Även om de av befolkningsutredningen åberopade siffrorna för barnkostnadernas storlek måste — såsom utredningen själv betonat — tagas med mycken reservation, är det tydligt att det under nuvarande förhållanden erfordras ett väsentligt högre belopp än 200 kronor per barn och år för att garantera barnfamiljerna en tillfredsställande standard. Frågan om beloppets storlek är väsentligen ett avvägningsspörsmål. För min del vill jag förorda att beloppet bestämmas till 260 kronor om året.»

Det i propositionen framlagda förslaget godkändes i huvudsak av riksdagen; på hemställan av vederbörande utskott gjordes dock den ändringen, att allmänt barnbidrag icke i något fall skulle kunna utgå till barn i åldern 16—18 år. Såsom motivering för denna ståndpunkt anfördes bland annat, att om verkligt behov av stöd föreläge i sådana fall så borde det täckas genom studiestipendier eller andra sociala stödåtgärder.

De allmänna barnbidragen regleras genom lagen den 26 juli 1947 (nr 529) om allmänna barnbidrag och kungörelsen den 25 augusti 1947 (nr 660) med vissa bestämmelser angående tillämpningen av lagen om allmänna barnbidrag.

Befolkningsutredningen synes icke ha avsett att ingå närmare på de konsekvenser, som införandet av ett barnbidragssystem skulle medföra med avseende å beskattningen. Utredningen inskränkte sig i stället till att »angiva några synpunkter på samordningen mellan barnbidragen och skattesystemet, vilken fråga i annan ordning torde få göras till föremål för ytterligare överväganden ur skattetekniska synpunkter».¹ Befolkningsutredningen förutsatte dock, att vid barnbidragssystemets införande de skattefria barnavdragen vid den statliga inkomstbeskattningen skulle avskaffas. Däremot torde utredningen ha tänkt sig, att barnavdragen vid kommunalbeskattningen skulle behållas men ansett, att det borde undersökas, huruvida avdragsreglerna i detta hänseende kunde justeras.²

I ett par av de yttranden, som avgåvos över befolkningsutredningens betänkande berördes frågan om de kommunala barnavdragen. Sålunda erinrade *norrlandskommittén* om vikten för vissa norrländska kommuner att ersätta de kommunala barnavdragen med statliga barnbidrag. Kommittén anförde härom:

»I detta sammanhang vill norrlandskommittén erinra om att kommittén i ett utlåtande den 19 september 1944 med anledning av kommunalskatteberedningens betänkande framhållit, att skäl kunna tala för att utbyta familjeavdragen i den kommunala beskattningen mot statliga familjebidrag. Kommittén hade i nämnda sammanhang ej anledning att ingå på frågans sociala innebörd utan betraktade densamma ur synpunkten av barnkostnadernas fördelning mellan Norrland och övriga Sverige. Kommittén hänvisade till att barnavdragen hade den verkan att en del av familjeförsörjarnas kostnader för barnen övertogs av hemortskommunen, eller, kanske rättare sagt, av övriga skattskyldiga inom densamma. Norrländska kommuner med högt barnantal bidroge sålunda till understödjandet av den ur hela landets synpunkt önskvärda familjebildningen. I detta sammanhang hänvisades även till att en påtaglig överflyttning av ungdom skedde såväl från landsbygd till tätorter inom Norrland som därifrån till sydligare landsdelar. Utan att här ingå på frågan, vilka verkningar ett utbyte av barnavdragen i statsbeskattningen mot statliga barnbidrag skulle kunna få med avseende å skattebördans fördelning mellan olika grupper av skatteobjekt, vill kommittén emellertid hänvisa till att det förhållandet fortfarande kvarstår, att en del av barnkostnaderna genom de kommunala barnavdragen belasta skattebetalarna inom respektive kommuner i stället för samhället i dess helhet. Ett ersättande av dessa avdrag med statliga barnbidrag, varigenom skulle möjliggöras en jämnare fördelning av skattebördan mellan barnrika och barnfattiga kommuner, skulle i många norrländska kommuner väsentligt höja skattekraften och därmed verka sänkande på utdebiterings-talet samt komma att i sin mån underlätta näringslivets utveckling i kommunerna.»

1944 års *allmänna skattekommitté* yttrade bland annat, att eftersom befolkningsutredningen förutsatt, att barnavdragen skulle bibehållas vid den kommunala taxeringen, komme reformen att medföra endast en oväsentlig minskning av beskattningsnämndernas och debiteringsmyndigheternas arbete och

¹ SOU 1946: 5 s. 290. — ² SOU 1946: 5 s. 296.

kommittén kunde följaktligen icke vitsorda riktigheten av befolkningsutredningens påstående, att barnavdragens slopande vid den statliga taxeringen »skulle medföra den utomordentliga vinsten av en väsentlig förenkling av beskattningen». Ett slopande av barnavdragen vid såväl den kommunala som statliga taxeringen skulle däremot enligt allmänna skattekommitténs mening hava inneburit en mycket önskvärd förenkling av taxeringsarbetet, framför allt skulle lagstiftningen om skatteuppbörden kunna väsentligen förenklas.

Den av 1941 års befolkningsutredning förutsatta översynen av skattesystemet i syfte att åstadkomma en samordning mellan barnbidragen och beskattningen verkställdes av 1945 års statsskatteberedning. I sitt den 19 november 1946 avgivna betänkande (SOU 1946:79) föreslog skatteberedningen en genomgripande omläggning av den statliga familjebeskattningen innebärande bland annat att barnavdragen vid den statliga beskattningen skulle avskaffas i samband med att ett system med kontanta barnbidrag infördes i enlighet med de riktlinjer, som framlagts av befolkningsutredningen.

Sin principiella inställning till frågan om beskattningens differentiering med hänsyn till försörjningsskyldighet mot barn sammanfattade beredningen på följande sätt:

»Beredningens ståndpunkt är sålunda, att ett hänsynstagande i erforderlig utsträckning och på ett tillfredsställande sätt till de skattskyldigas kostnader för barnens uppfostran och utbildning icke är möjligt inom skattesystemets ram. En reglering på detta område bör fördenskull ske på annan väg, varvid även sådana synpunkter som ej blivit vederbörligen tillgodosedda genom barnavdragen vid beskattningen — främst sociala — böra vinna beaktande.

Barnavdragens avskaffande skulle medföra den konsekvensen, att en differentiering vid beskattningen med hänsyn till barnantalet icke alls komme att äga rum. Ur principiell synpunkt kan emellertid detta enligt beredningens mening icke betraktas såsom en olägenhet, för den händelse det allmänna på annat sätt, exempelvis genom direkta barnbidrag, i erforderlig utsträckning bereder stöd åt familjerna med barn. En motsatt uppfattning synes endast kunna motiveras därmed att barnförsörjningskostnadernas beaktande genom en skattedifferentiering under alla förhållanden bör äga företräde framför andra anordningar i samma syfte. En sådan ståndpunkt finner beredningen icke riktig. Det torde i stället förhålla sig så, att den väg bör väljas, som leder till det ur olika synpunkter mest tillfredsställande resultatet. Beskattningsreglernas innebörd måste i detta hänseende komma först i andra hand. Beskattningsreglerna böra sålunda utformas i anslutning till och med iakttagande av den reglering i olika hänseenden som skett på andra områden.»

Statsskatteberedningen kom även in på frågan om barnavdragen vid den kommunala beskattningen. Härom anförde beredningen:

»Om barnavdragen i enlighet med beredningens förslag avskaffas vid den statliga beskattningen, uppkommer den frågan, huruvida barnavdragen det oaktat fortfarande böra bibehållas vid den kommunala beskattningen. Därvid må till en början framhållas, att de här ovan påtalade olägenheterna av barnavdragen icke med samma styrka göra sig gällande vid den kommunala som vid den statliga beskattningen. Eftersom de kommunala ortsavdragen äro avsevärt lägre än de statliga, föreligga vid den kommunala beskattningen — om här bortses från verk-

ningarna av den kommunala fastighetsskatten — icke samma svårigheter att till fullo utnyttja avdragen. Då vidare kommunalbeskattningen sker efter proportionell grund, medföra avdragen — såvida ej bankningsregeln föranleder annat — alltid inom samma kommun lika stor skattelättnad oavsett inkomstens storlek. Å andra sidan kan det givetvis synas inkonsekvent att avskaffa barnavdragen vid den statliga beskattningen men bibehålla desamma vid den kommunala beskattningen. Att barnavdragens avskaffande vid såväl den statliga som den kommunala beskattningen skulle innebära en betydande förenkling av taxeringsarbetet är även uppenbart. Beredningen har fördenskull övervägt, huruvida icke jämväl de kommunala barnavdragen kunde avskaffas. Då de kommunala barnavdragen enligt nuvarande bestämmelser (efter verkställd bankning) utgöra i ortsgrupp I 240 kronor och i ortsgrupp V 300 kronor, skulle införandet av det av befolkningsutredningen föreslagna barnbidragssystemet — även om jämväl de kommunala barnavdragen bleve avskaffade — vara till fördel för skattskyldiga med inkomster tämligen högt upp i inkomstskatteskalan.

Beredningen har i detta sammanhang därjämte ifrågasatt att även i övrigt föreslå vissa ändringar och smärre jämkningar beträffande de kommunala ortsavdragen.

Emellertid har beredningen vid närmare övervägande av dessa spörsmål icke ansett sig böra framlägga något förslag i dessa hänseenden. Det kommunala skatteunderlaget är känsligt för ändringar i beskattningsreglerna av nu ifrågasatt slag och en förskjutning i skattebördans fördelning kan därigenom lätt äga rum. Beredningen har fördenskull ansett önskvärt, att en ytterligare undersökning rörande verkningarna på det kommunala skatteunderlaget av de sålunda diskuterade ändringarna verkställes, innan ståndpunkt tages till detta spörsmål. Vidare utgår beredningen ifrån att frågan om de kommunala ortsavdragens utformning kommer att tagas under omprövning i samband med behandlingen av kommunalskattefrågan i dess helhet.»

Frågan om barnavdragens bibehållande vid den kommunala beskattningen berördes i vissa av de över statsskatteberedningens betänkande avgivna remissyttrandena. Sålunda uttalade *statskontoret* att det föreslagna barnbidragssystemet i princip kunde godtagas endast under förutsättning, att reglerna för såväl den statliga som den kommunala beskattningen i samband med dess genomförande underkastades en grundlig översyn. Redan av den anledning att i statsskatteberedningens förslag spörsmålet om barnavdragen vid den kommunala beskattningen lämnats helt åsido syntes problemet böra bliva föremål för ytterligare övervägande.

Jämväl *riksräkenskapsverket* fann det erforderligt med en förnyad utredning vid vilken jämväl barnförsörjningens beaktande vid kommunalbeskattningen ägnades uppmärksamhet.

Länsstyrelsen i Kristianstads län framhöll att även vid den kommunala beskattningen självfallet förekomme många fall, då skattskyldig på grund av låg inkomst icke kunde utnyttja sina barnavdrag. Ett analogt bedömande av denna beskattningssituation hade enligt länsstyrelsens mening givetvis bort äga rum. Att slopa barnavdragen vid den statliga men bibehålla dem vid den kommunala taxeringen kunde icke anses tillfredsställande vare sig från principiell eller praktisk synpunkt.

Statsskatteberedningens förslag till omläggning av den statliga familjebeskattningen upptogs, jämte andra frågor, till behandling i proposition nr

212 till 1947 års riksdag. Departementschefen anslöt sig därvid till beredningens förslag och förordade sålunda, att barnavdragen avskaffades vid statsbeskattningen. På hemställan av bevillningsutskottet (bet. nr 50) biföll riksdagen propositionen i nu förevarande del.

Det kan i detta sammanhang anmärkas, att den fråga som tilldrog sig största intresset i diskussionen om de statliga barnavdragens avskaffande var, att en sådan åtgärd skulle medföra en försämring för barnfamiljer med inkomster över en viss nivå beroende på att skattelättnaden genom barnavdragen översteg barnbidragens belopp. Detta sammanhängde givetvis med statsskattens progressivitet. Då något motsvarande problem icke uppkommer vid ett avskaffande av barnavdragen vid kommunalbeskattningen, som sker efter proportionell grund, har det icke ansetts erforderligt att här redovisa de invändningar, som i sådant hänseende riktades mot statsskatteberedningens förslag.

Genom 1947 års beslut om barnavdragens avskaffande vid den statliga beskattningen ha statsmakterna anslutit sig till den uppfattningen, att man icke genom avdrag vid beskattningen i erforderlig utsträckning kan uppnå en utjämning av barnkostnaderna. På grund härav finner ortsavdragskommittén det icke erforderligt att ånyo till diskussion upptaga den principiella frågan, om barnförsörjningskostnaderna böra beaktas inom skattesystemets ram eller genom att det allmänna i stället bereder stöd åt barnfamiljerna genom kontanta bidrag. Även om olägenheterna av barnavdragen icke göra sig gällande med samma styrka vid den kommunala som vid den statliga beskattningen — beroende dels på att de kommunala barnavdragen äro lägre till beloppet än de tidigare statliga och sålunda kunna utnyttjas vid lägre inkomster och dels på att skattelättnaden på grund av barnavdragen genom kommunal-skattens proportionalitet blir lika stor i olika inkomstlägen — förekommer det dock jämväl vid den kommunala beskattningen många fall, då skattskyldig på grund av alltför låg inkomst icke kan utnyttja sina barnavdrag. Ett ytterligare skäl för barnavdragens slopande vid kommunalbeskattningen utgör det förhållandet, att garantiskattesystemet i vissa fall kan lägga hinder i vägen för barnavdragens fulla utnyttjande. Ur den synpunkten skulle alltså barnavdragens avskaffande innebära ett mildrande av de olägenheter, som kunna föränledas av fastighetsbeskattningens nuvarande utformning. I detta sammanhang må även erinras om det av norrlandskommittén gjorda uttalandet, att ett ersättande av de kommunala barnavdragen med statliga barnbidrag skulle möjliggöra en jämnare fördelning av skattebördan mellan barnrika och barnfattiga kommuner. Då slutligen barnavdragens slopande jämväl vid den kommunala beskattningen skulle medföra en betydande förenkling av taxerings- och uppborädsförfarandet torde en sådan omläggning av den kommunala beskattningen få anses som synnerligen önskvärd. Kommittén föreslår sålunda, att de kommunala barnavdragen avskaffas, och att barnfamiljernas intressen i stället tillgodoses genom en höjning av de allmänna barnbidragen.

Enligt direktiven åligger det kommittén att jämväl pröva huru stor ökning av barnbidragen som må anses påkallad. Kommittén vill då först erinra om att barnavdragen enligt nuvarande bestämmelser (efter verkställd bankning) utgöra i ortsgrupperna I och II 240 kronor, i ortsgrupperna III och IV 270 kronor och i ortsgrupp V 300 kronor. Vid en kommunal utdebitering av 10 kronor per skattekrona uppgår sålunda skattelättnaden genom barnavdragen för skattskyldiga, som kunna helt utnyttja desamma, till lägst 24 kronor och högst 30 kronor per barn. En höjning av barnbidragen, vilka icke äro dyrortsgraderade, med 30 kronor eller från 260 till 290 kronor skulle alltså utgöra en i alla lägen tillräcklig kompensation för den skattehöjning, som vid en genomsnittlig debiteringssats av 10 kronor kommer att inträda vid ett borttagande av de nuvarande barnavdragen. Kommittén har härvid icke tagit hänsyn till det eventuella behovet att vid den kvartalsvisa utbetalningen erhålla helt krontal. Anses detta nödvändigt, erfordras en höjning av barnbidragen med 32 kronor.

Såsom framgår av den i kap. II lämnade redogörelsen har i två vid 1949 års riksdag väckta likalydande motioner (I: 214 och II: 187) gjorts gällande, att förhöjningen av barnbidragen i samband med barnavdragens avskaffande borde avse att ge kompensation ej blott för nuvarande låga ortsavdrag för familjemedlemmar under 16 år utan också för den förhöjning därav, som annars skulle prövas skälig. Även enligt kommitténs mening vore det önskvärt, om vid bestämmandet av kompensationens storlek hänsyn kunde tagas till det av motionärerna påpekade förhållandet. Uppenbart är nämligen, att de verkliga barnkostnaderna ligga väsentligt över de nuvarande barnbidragen. Frågan om barnavdragens storlek är emellertid i första hand ett problem, som måste bedömas med hänsyn till vad som ur statsfinansiella synpunkter är möjligt att genomföra. Om utrymme skulle finnas för en höjning av barnbidragen med större belopp än de 30 kronor, som enligt vad ovan sagts erfordras för att kompensera de skattskyldiga för förlusten av de nuvarande barnavdragen, vill kommittén för sin del föreslå, att vid kompensationens bestämmande hänsyn tages till den penningvärdeförsämring som ägt rum sedan de nuvarande barnavdragen fastställdes år 1928. En jämförelse mellan indextalen (i 1914 års serie) för år 1928 samt för sista kvartalet 1948 ger vid handen, att levnadskostnadsindex under denna tid stigit från 170 till 256 eller med 86 enheter. Stegringen utgör sålunda, räknat å 1928 års indextal, cirka 50 %. För att återställa barnavdragen inklusive bankning till deras ursprungliga värde skulle följaktligen behövas en höjning med 50 % eller från 240, 270 och 300 kronor till 360, 405 och 450 kronor i respektive ortsgrupper. För att kompensera borttagandet av på dylikt sätt förhöjda barnavdrag blir en ökning av barnbidragen med i runt tal 40 kronor erforderlig.

I 1949 års statsverksproposition beräknade departementschefen antalet bidragsberättigade barn vid utgången av år 1949 till 1 700 000. Med denna utgångspunkt kan kostnaden för förhöjda barnbidrag beräknas till 51 milj.

kronor vid en höjning med 30 kronor och 68 milj. kronor vid en höjning med 40 kronor.

3. Bankningens och det s. k. 20-kronorsavdragets avskaffande vid den kommunala beskattningen.

Såsom framgår av den i kap. II intagna historiken infördes *bankningen* vid statsbeskattningen år 1919 i samband med ortsavdragens införande. När systemet med skattefria avdrag påföljande år godkändes jämväl för kommunalbeskattningens del, ansågs det lämpligt att i nu ifrågavarande hänseende vinna överensstämmelse med statsbeskattningens regler. Även vid den kommunala beskattningen skulle alltså den del av den taxerade inkomsten, som översteg det skattefria avdraget men icke dess dubbla belopp reduceras till hälften. Bankningen, som föreslagits av inkomstskattesakkunniga, hade av de sakkunniga motiverats i huvudsak sålunda:

»Om man först jämför två skattskyldiga å samma ort, den ena, A, ensamförsörjare med en inkomst, som med 1 000 kronor överstiger existensminimum, sålunda med 1 000 kronor *fri* inkomst, och den andre, B, familjeförsörjare med likaledes 1 000 kronor *fri* inkomst, så måste man säga sig, att B:s skatteförmåga är mindre än A:s. På samma sätt är vid lika stor *fri* inkomst skatteförmågan mindre hos den, som bor å en ort med dyrare levnadskostnader, än hos den, som bor å en billigare ort, liksom vid i övrigt lika förhållanden skatteförmågan blir mindre hos den, i fråga om vilken ömmande omständigheter föreligga.

Samtliga de omständigheter, som verka en höjning av existensminimum och därmed en höjning av det skattefria avdraget, verka sålunda en nedsättning i den av den fria inkomsten betingade skatteförmågan. Denna skatteförmåga är alltså störst hos en ensamförsörjare å billigaste ort, d. v. s. hos en skattskyldig, som är berättigad till blott 600 kronors avdrag, under det att den är betydligt mindre hos en å dyraste ort bosatt gift skattskyldig med många barn, t. ex. en skattskyldig, berättigad till 2 000 kronors avdrag. Denna skillnad i skatteförmåga blir dock mindre ju större den fria inkomsten är, och det torde egentligen vara i fråga om den del av inkomsten, som närmast överstiger existensminimum, som skillnaden har sin största betydelse. För skattskyldig med högre avdrag än 600 kronor synes därför den del av det taxerade beloppet, som något men icke alltför mycket överstiger det skattefria avdraget, rätteligen böra reduceras efter någon lämplig formel, för att det reducerade beloppet skall anses medföra samma skatteförmåga som, hos en skattskyldig med 600 kronors avdrag, den del av det taxerade beloppet, som överstiger *dennes* skattefria avdrag. Att fullt matematiskt genomföra detta torde dock möta mycket stora praktiska svårigheter. De sakkunniga nöja sig därför med att föreslå, att av varje skattskyldigs taxerade belopp den del, som överstiger det skattefria avdraget, men icke dubbla beloppet därav, i beskattningsavseende reduceras till *hälften*. Härav följer, att ju större skattefritt avdrag en skattskyldig åtnjuter, desto större blir det belopp som sålunda reduceras. Om man tänker sig två skattskyldiga, A och B, vardera med en inkomst av 2 200 kronor och med skattefria avdrag, utgörande för A 800 kronor och för B 1 200 kronor, så avdragas först av A:s inkomst 800 kronor och följande 800 kronor reduceras till 400 kronor, varefter återstående 600 kronor räknas fullt, så att A skall skatta för ett beskattningsbart belopp av 1 000 kronor; var emot B får avdraga 1 200 kronor och räkna återstående 1 000 kronor såsom 500 kronor, vilket blir det beskattningsbara beloppet. Verkan av reduceringen in-

träder dock icke till fullo, förrän det taxerade beloppet överstiger dubbla beloppet av det skattefria avdraget. Sedan denna punkt är uppnådd, komma de föreslagna bestämmelserna att verka så, att av det taxerade beloppet en summa lika med $1\frac{1}{2}$ gång det skattefria avdraget alltså jämt fritages från beskattning.»

Bankningens innebörd kan alltså uttryckas så, att genom densamma åstadkommes att den del av den taxerade inkomsten, som överstiger ortsavdraget men icke dettas dubbla belopp, får bära endast en skatt, motsvarande högst hälften av den i inkomstdelen eljest belöpande skatten.

Borttagandet av bankningen har under tidigare lagstiftningsarbete vid flera tillfällen ifrågasatts.¹ Mot bankningen har därvid i huvudsak anförts de taxeringstekniska svårigheter, som föranledas av densamma, samt de olägenheter, som beredas de skattskyldiga därigenom att de icke själva kunna kontrollera skattens beräkning. För statsbeskattningens del har bankningen också numera avskaffats genom beslut av 1947 års riksdag (prop. nr 212/1947 s. 153). 1945 års statsskatteberedning, som i första hand utarbetat det i propositionen upptagna förslaget, hade såsom skäl för bankningens avskaffande anført bland annat följande:

»Förutom de taxeringstekniska svårigheterna har mot bankningsregeln invänts, att densamma medför en skärpning av beskattningen i de fall, då det taxerade beloppet överstiger ortsavdraget men ej dettas dubbla belopp. Medan för en skattskyldig, vars taxerade belopp uppgår till eller överstiger ortsavdragets dubbla summa, från skatteplikt undantages ortsavdraget ökat med 50 %, blir i förstnämnda fall tillägget genom bankningen mindre. I den mån bankningen kan anses innebära, att med hänsyn till kostnaderna för existensminimum ett ytterligare avdrag medges utöver ortsavdraget, måste detta för de skattskyldiga i de lägsta inkomstklasserna framträda såsom en orättvisa. Även beredningen anser, att, därest vid högre inkomster ett visst belopp undantages från skatteplikt, bör jämväl å de lägsta inkomsterna avräknas samma belopp. Detta kan lämpligen ske på så sätt, att ett belopp, motsvarande helt utnyttjad bankningsdel, inräknas i ortsavdraget. Beredningen föreslår sålunda, att bankningen avskaffas vid den statliga beskattningen.»

De skäl, som sålunda anförts mot bankningsregelns bibehållande vid den statliga beskattningen, tala enligt kommitténs mening med samma styrka för att denna anordning borttages ur det kommunala skattesystemet. Kommittén föreslår alltså, att bankningen avskaffas vid den kommunala beskattningen och att i stället ett belopp motsvarande helt utnyttjad bankningsdel inräknas i ortsavdraget. Till frågan om den ytterligare höjning av ortsavdragen, som av kommittén föreslås, återkommer kommittén i ett senare sammanhang.

Enligt 50 § 2 mom. kommunalskattelagen skall, därest efter ortsavdraget av den taxerade inkomsten återstår högst 500 kronor för skattskyldig, vilkens hemortskommun tillhör ortsgrupp I eller II och ej utgör stad, berörda inkomst minskas med ytterligare 20 kronor (s. k. *20-kronorsavdraget*). Denna bestämmelse tillkom år 1932 i samband med att repartitionstalet för jordbruksvärde sänktes från 0,06 till 0,05. Syftet med avdraget var, att man på

¹ SOU 1924: 53 s. 197; prop. 102/1927 s. 250; SOU 1943: 3 s. 127—128.

detta sätt ville bereda de lägsta inkomsttagarna kompensation för den förskjutning i skattebördan från jordbrukare till andra skattskyldiga, som blev en följd av det sänkta repartitionstalet.¹ Då jordbruksfastigheten representerade en mera avsevärd del av beskattningsunderlaget endast i landskommuner inom ortsgrupperna I och II inskränktes avdraget att gälla blott dessa ortsgrupper. Av samma skäl undantogs städerna.

Om de kommunala ortsavdragen höjas i enlighet med kommitténs förslag saknas anledning att vidare bibehålla 20-kronorsavdraget. Vid avvägningen av ortsavdragens storlek de olika ortsgrupperna emellan har nämligen kommittén förordat en minskad spännvidd mellan lägsta och högsta ortsgrupp. Härigenom har förbättringen blivit relativt sett större i de lägre än i de högre ortsgrupperna. Kommittén föreslår sålunda, att det s. k. 20-kronorsavdraget avskaffas.

4. Ortsavdragen för gifta och ogifta skattskyldiga.

Enligt nuvarande bestämmelser äger skattskyldig att å den i hemortskommunen taxerade inkomsten åtnjuta grundavdrag. Med tillägg för helt utnyttjad bankningsdel utgör grundavdraget i ortsgrupp I 510 kronor, i ortsgrupp II 570 kronor, i ortsgrupp III 630 kronor, i ortsgrupp IV 690 kronor och i ortsgrupp V 750 kronor. Har skattskyldig under beskattningsåret varit gift och levt tillsammans med sin hustru är han — här bortses från familjeavdrag för av honom helt eller delvis underhållet barn — dessutom berättigad till familjeavdrag för hustru. Med tillägg för helt utnyttjad bankningsdel utgör ortsavdraget för gift skattskyldig (grundavdraget och familjeavdraget för hustru) i ortsgrupp I 750 kronor, i ortsgrupp II 810 kronor, i ortsgrupp III 900 kronor, i ortsgrupp IV 960 kronor och i ortsgrupp V 1 050 kronor.

Innan kommittén närmare redogör för de olika alternativ för höjda kommunala ortsavdrag, som kommittén statistiskt undersökt med avseende å deras verkningar på det kommunala skatteunderlaget, anser sig kommittén böra redovisa vissa allmänna synpunkter på frågan om ortsavdragens konstruktion och deras avvägning i förhållande till existensminimum enligt uppborðsförordningen och vissa därmed sammanhängande frågor.

Allmänna synpunkter på frågan om ortsavdragens konstruktion.

Ortsavdragen åsyfta dels att från beskattning undantaga det lägsta inkomstskiktet dels ock att åvägabringa en viss skattedifferentiering efter den med olika familjetyper växlande försörjningsbördan ävensom efter orternas olika dyrhet. Vid en progressiv beskattning verka ortsavdragen som det lägsta skiktet i den progressiva skatteskalen; skillnaden gentemot de övriga skikten är, att skattesatsen för det skikt, som motsvarar det skattefria avdraget, är lika med noll.² Vid en beskattning, som sker efter proportionella grunder, åstadkomma ortsavdragen degressiva verkningar; vilket i vår nuvarande kom-

¹ Prop. 220/1932 s. 65.

² Jfr SOU 1946: 79 s. 449 off.

munala beskattning framträder på det sättet, att den taxerade inkomsten i de lägre inkomstgrupperna träffas av en avsevärt lägre skattesats än den kommunalt fastställda och att vid högre inkomstlägen ett skatteuttag som fullt motsvarar nämnda skattesats aldrig erhålles. Degressiviteten i den kommunala beskattningen kan belysas med nedanstående tablå. Det antages att det skattefria avdraget efter bankning är 1 000 kronor och skatteprocenten 10.

Taxerad inkomst	Beskattningsbar inkomst	Skattebelopp	Skatt i proc. av den tax. inkomsten
1 500	500	50	3,33
2 000	1 000	100	5,00
3 000	2 000	200	6,67
4 000	3 000	300	7,50
5 000	4 000	400	8,00
6 000	5 000	500	8,33
8 000	7 000	700	8,75
10 000	9 000	900	9,00
50 000	49 000	4 900	9,80
100 000	99 000	9 900	9,90
200 000	199 000	19 900	9,95
300 000	299 000	29 900	9,97

Om man vid en progressiv beskattning låter ortsavdraget successivt försvinna vid stigande inkomst, såsom fallet är t. ex. med ensamståendes ortsavdrag vid den statliga inkomstbeskattningen, verkar detta såsom en ökning i progressiviteten. En motsvarande anordning vid en proportionell beskattning skulle tydligtvis medföra, att degressiviteten skärptes samt att inkomster över en viss nivå, där ortsavdraget helt bortfallit, komme att drabbas av en verkligt proportionell skatt, som motsvarade den fastställda utdebiterings-satsen. Om det t. ex. antages, att ett skattefritt avdrag av 1 000 kronor börjar reduceras vid en taxerad inkomst av 4 000 kronor och därefter minskas med 200 kronor per 1 000 kronor av den taxerade inkomsten, skulle degressions-skalan erhålla följande utseende:

Taxerad inkomst	Beskattningsbar inkomst	Skattebelopp	Skatt i proc. av den tax. inkomsten
1 500	500	50	3,33
2 000	1 000	100	5,00
3 000	2 000	200	6,67
4 000	3 000	300	7,50
5 000	4 200	420	8,40
6 000	5 400	540	9,00
8 000	7 800	780	9,75
10 000	10 000	1 000	10,00
50 000	50 000	5 000	10,00
100 000	100 000	10 000	10,00
200 000	200 000	20 000	10,00
300 000	300 000	30 000	10,00

Med hänsyn till att kommunalskatten utformats såsom en repartitionsskatt skulle saken även kunna uttryckas så, att fysiska personer, som på grund av inkomstens storlek icke komme i åtnjutande av något ortsavdrag, finge bära en kommunal skattebörda, som vore direkt jämförbar med den som åvilade annat kommunalt skatteunderlag, varå ortsavdrag icke avräknas, nämligen fastighetsskatteunderlaget och juridiska personers inkomstskatteunderlag.

Såsom redan i den allmänna motiveringen antytts har kommittén — i syfte att därigenom återvinna skatteunderlag, vilket i sin tur skulle öka möjligheterna att erhålla ett kommunalt ortsavdrag av ur vissa synpunkter fullt tillfredsställande storlek — undersökt verkningarna av en anordning med ortsavdrag, som successivt minskades vid stigande inkomst. Det har även tidigare framhållits, att kommittén vid sitt slutliga ställningstagande icke funnit förutsättningar föreligga för att kunna förorda en sådan avdragslinje. Kommittén anser sig dock här bära i korthet redogöra för de principiella synpunkter, som vid tidigare lagstiftningsarbeten anlagts på frågan om ett system med successivt fallande ortsavdrag.

Under bevillningsförordningarnas tid och även enligt 1910 års förordning om inkomst- och förmögenhetsskatt i dess ursprungliga lydelse togs hänsyn till skatteförmågan i så måtto, att de lägre inkomsttagarna befriades från skattskyldighet för sin inkomst eller fingo sådan skattskyldighet nedsatt. Vid inkomster, som överstego visst i författningarna angivet belopp, erhöles intet avdrag.

Då ortsavdragen infördes i vårt skattesystem, motiverades detta med att en person icke kunde anses äga någon som helst skatteförmåga, så länge inkomsten icke översteg existensminimum för honom och hans familj, d. v. s. vad som oundgängligen erfordrades för hans och hans familjs uppehälle med hänsyn till mat, kläder, bostad, bränsle, lyse, sjukvård m. m. Även när hans inkomst översteg detta existensminimum, ansågs skatteförmågan närmast representeras icke av hela inkomsten, utan av den del av inkomsten, som översteg existensminimum, eller den s. k. fria inkomsten.¹

Principen om att ett belopp motsvarande ett beräknat existensminimum skulle undantagas från beskattning i *alla* inkomstlagen har i olika sammanhang kritiserats. Genom senare ändringar i de statliga ortsavdragens konstruktion har också i ett väsentligt avseende gjorts avsteg från denna princip.

Redan 1921 års kommunalskattekommitté diskuterade i sitt år 1924 avgivna betänkande angående den kommunala beskattningen (SOU 1924: 53) möjligheten av att låta ortsavdragen vid högre inkomster helt försvinna. Därvid anförde kommittén bland annat, att kommittén beträffande den teoretiska motiveringen för dessa avdrag kommit till den uppfattningen, att fiktionen om ortsavdraget såsom uttryck för ett efter dyrortsgrupperingen avpassat existensminimum, vilken fiktion anfördes såsom bärande grund för ortsavdragets skattefrihet, då detsamma år 1919 infördes i statsbeskattningen, icke

¹ Jfr prop. 259/1919 s. 33 och Bil. 1 s. 14 till nämnda prop.

kunde upprätthållas. Frågan om och i vad mån en inkomst, som överstege vad som under inga förhållanden kunde beskattas, borde göras bidragspliktig hade i verkligheten föga med existensminimum att göra, utan berodde av den bärkraft i skattehänseende, som man ansåge sig böra tillmäta en sådan inkomst. Och därvid torde det vara klart — framhöll kommittén — att ju mindre inkomsten vore, ju svagare vore den såsom skatteobjekt och ju större skattefritt avdrag behövde den, medan däremot skatteförmågan stege i den mån, som inkomsten stege, och i samma mån behövde den mindre skattefritt avdrag, så att vid en viss punkt inkomsten nått den storlek, att den kunde anses icke vara i behov av något skattefritt avdrag alls.

Ett betydelsefullt avsteg från principen om avdrag för ett beräknat existensminimum i alla inkomstlagen gjordes vid 1938 års riksdag, då för statsbeskattningens del infördes bestämmelser om att grundavdraget för ensamstående skulle reduceras vid stigande inkomst samt vid en inkomst i ortsgrupperna I—V av respektive 14 000, 14 300, 14 600, 14 900 och 15 200 kronor helt bortfalla. Denna anordning hade föreslagits av 1936 års skattekommitté i dess år 1937 avgivna betänkande (SOU 1937: 42). Till stöd för förslaget anförde kommittén bland annat följande. Det vore givet, att därest grundsatsen om skattefritt existensminimum skulle anses innebära, att för en var fysisk person, oberoende av hans inkomstförhållanden, det belopp, som vore nödvändigt för hans uppehälle, skulle undantagas från beskattning, principen icke upprätthållits beträffande de skattskyldiga, som enligt kommitténs förslag skulle få sitt grundavdrag reducerat eller helt borttaget. Enligt kommitténs mening borde emellertid frågan om existensminimum ses i samband med beskattningens utformning i övrigt. Även om i förevarande fall skatt beräknades å hela inkomsten utan att formellt existensminimum därvid undantoges, finge den inkomst, som återstode efter det skatten erlagts, anses tillräcklig för den skattskyldiges uppehälle. Huvudsaken hade varit att åstadkomma en lämplig avvägning av skattebördan mellan ensamstående och familjeförsörjare. Det borde för övrigt ihågkommas, att samma effekt i fråga om skatteskärpning kunnat nås på andra vägar, såsom genom en särskild skatt eller progressionsskärpning av den vanliga skatten i samband med ytterligare höjda avdrag för familjeförsörjare, utan att i dessa fall det såsom existensminimum ansedda beloppet behövt beskattas.

Metoden med reducering av ensamståendes ortsavdrag infördes 1938 endast vid den statliga beskattningen. Kommunalskatteberedningen¹ föreslog emellertid, att en liknande anordning skulle tillämpas vid kommunalbeskattningen. Enligt beredningens förslag skulle avdraget för ensamstående helt upphöra vid taxerade inkomster av respektive 3 000, 3 400, 3 800, 4 400 och 5 000 kronor, alltså betydligt tidigare än vid den statliga taxeringen. Detta motiverades med att återvinningen av skatteunderlag — som skulle bilda under-

¹ SOU 1942: 34 s. 153 off.

laget för höjningen av familjeavdragen — i annat fall skulle bli ingen eller endast obetydlig. Beredningen övervägde även att för äkta makar införa ett system med successivt fallande ortsavdrag. Av vissa praktiska skäl — framför allt sammanhängande med att barnavdragen skulle nödvändiggöra ett omfattande tabellsystem — övergav emellertid beredningen tanken härpå.

Även statsskatteberedningen kom i sitt betänkande (SOU 1946: 79) in på frågan om den teoretiska motiveringen för ortsavdragen. Enligt beredningens uppfattning behövde grundsatsen om avdrag för ett beräknat levnadskostnadsminimum icke innebära annat än att inkomster, som ej överstege detta minimum, icke skulle beskattas. Men därav följde ej med nödvändighet, att även å inkomster, som överstege existensminimum, skulle göras ett motsvarande avdrag. Beredningen ansåg sålunda, att tanken att levnadskostnadsminimum skulle vara undantaget från beskattning icke i och för sig utgjorde en tillräcklig motivering för ortsavdragens bibehållande i sådana inkomstlägen, där inkomsten efter skattens erläggande måste anses tillräcklig för bestridandet av den skattskyldiges levnadskostnader. Huruvida ortsavdrag skulle medgivas vid högre inkomster borde enligt beredningens mening — vare sig den skattskyldige vore ensamstående eller familjeförsörjare — vara beroende av ett rent skälighetsbedömande. Vid ett sådant bedömande borde givetvis tillses att en rimlig differentiering av beskattningen mellan ensamstående och familjeförsörjare ägde rum. I sitt slutliga förslag förordade statsskatteberedningen, att systemet med successivt fallande ortsavdrag för ensamstående skulle bibehållas. Den ändringen i 1938 års bestämmelser föreslogs emellertid, att reduktionen dels skulle börja tidigare och dels skulle ske i hastigare tempo. Ortsavdragen voro därigenom — trots höjningar av desamma — helt försvunna vid ett betydligt lägre inkomstläge än enligt dittills gällande regler. Beträffande gifta skattskyldiga påpekade beredningen, att det ur systematisk synpunkt otvivelaktigt kunde göras gällande, att ortsavdragen för äkta makar borde i likhet med ortsavdragen för ensamstående vid högre inkomster reduceras och slutligen helt bortfalla. Beredningen framlade emellertid inget förslag i denna riktning med hänsyn till den avsevärda försämring i jämförelse med dåvarande förhållanden, som en sådan anordning skulle medföra.

Då ortsavdragskommittén för kommunalbeskattningens del övervägt införandet av ett system med reducerade ortsavdrag vid stigande inkomst har detta — såsom redan i skilda sammanhang framhållits — skett på den grund, att kommittén häri sett ett medel att till viss del återvinna det skatteunderlag, som skulle gå förlorat om de kommunala ortsavdragen gjordes lika stora som de statliga. Det har sålunda icke i första hand gällt ett ställningstagande till det principiella spørsmålet om behovet av skattefritt avdrag vid högre inkomster, utan i stället varit en önskan hos kommittén att finna en väg att nå det eftersträfvade målet, d. v. s. enhetligt existensminimum för all taxering.

Att en reducering av ortsavdragen skulle komma att medföra en omfördelning av den kommunala skattebördan är uppenbart. Enligt kommitténs mening måste emellertid en sådan omfördelning, som betingas av att de i skattehänseende minst bärkraftiga inkomsttagarna befrias från skattskyldighet, i och för sig anses befogad. Å andra sidan har det stått klart för kommittén, att en ökning av det samlade skattetrycket för mellanskiktens inkomsttagare i nuvarande läge såvitt möjligt bör undvikas. Då syftet med avdragsreduceringen skulle vara att återvinna skatteunderlag, måste de belopp för taxerad inkomst inom varje ortsgrupp vid vilka avdragsminskningen skulle begynna, respektive avdraget helt upphöra sättas tämligen lågt; i annat fall bleve återvinningen alltför obetydlig. Härigenom skulle minskningen av ortsavdragen komma att drabba skattskyldiga just inom nyssnämnda mellanskikt. För att undvika en höjning av dessa inkomsttagares sammanlagda skatt måste en motsvarande reducering av statsskatten ske. Verkställda beräkningar ha emellertid ådagalagt, att en sådan jämkning av den statliga inkomstskatteskalan skulle vid ett genomförande av det längst gående avdragsalternativet komma att medföra ett så betydande inkomstbortfall för staten, att kommittén icke ansett sig i nuvarande läge kunna uppställa krav på en dylik revision såsom förutsättning för en omläggning av det kommunala ortsavdragsystemet.

Förhållandet mellan ortsavdragen och existensminimum enligt uppbördsförordningen m. m.

Om man i ortsavdragen främst ser en metod att från beskattning undanta sådana inkomsttagare, vilka på grund av alltför ringa inkomst sakna ekonomisk förmåga att erlägga skatt, är det uppenbart, att de nuvarande kommunala ortsavdragen mycket ofullständigt kunna fylla denna uppgift. Vid tidigare utredningar har också uppmärksamheten fästs på detta förhållande, och den bristande överensstämmelsen mellan existensminimum vid införsel av skatt samt ortsavdragen påtalats.

Efter uppbördsreformens genomförande har det otillfredsställande med kommunala ortsavdrag av nu gällande storleksordning blivit än mer påtagligt.

Enligt 48 § 2 mom. uppbördsförordningen äger den lokala skattemyndigheten efter ansökan av den skattskyldige medgiva befrielse från eller nedsättning av löneavdrag för preliminär och kvarstående skatt. Sådan befrielse eller nedsättning må beviljas om det belopp, som skulle återstå sedan löneavdrag gjorts, skulle komma att understiga vad den skattskyldige kan anses behöva till underhåll för sig själv och för make och oförsörjda barn eller adoptivbarn, som icke av honom åtnjuta underhållsbidrag.

Berörda befrielse från löneavdrag medför icke, att den skattskyldige blir definitivt befriad från att erlägga skatten. Är det fråga om preliminär A-skatt, som sålunda icke kommer att uttagas genom löneavdrag, återkommer beloppet i fråga såsom kvarstående skatt. Gäller det åter B-skatt eller kvarstående skatt blir det oguldna beloppet restfört och föremål för indrivning.

Då uppborðsförordningens bestämmelser om existensminimum ha sin motvarighet i införsellagens stadganden angående hur stor del av lönen, som skall förbehållas gäldenären vid införsel (§ 7 införsellagen), kan emellertid skatten som regel ej heller uttagas genom införsel.

I direktiven har påpekats att den nuvarande ordningen — förutom att den medför nyssnämnda ofta resultatlösa indrivningsförfarande — även leder till att kommunerna av statsverket uppbära kommunalskatt på grundval av ett större skatteunderlag än som rätteligen borde komma i fråga. Skattskyldiga med små inkomster bliva ju till följd av de låga kommunala ortsavdragen påförda taxering enligt kommunalskattelagen och kommunerna uppbära av statsverket den sålunda påförda skatten, ehuru det från början står klart att skatten icke kan uttagas av den skattskyldige.

Bestämmelserna om existensminimum i 48 § 2 mom. uppborðsförordningen tillkom på förslag av departementschefen i prop. nr 370/1945. 1944 års uppborðsberedning hade i sitt betänkande (SOU 1945:27) med förslag till omläggning av uppborðsförfarandet icke upptagit något sådant stadgande. Frågan om behovet av dylika bestämmelser hade emellertid berörts i vissa av de överberedningens förslag avgivna yttrandena. Sålunda anförde *socialstyrelsen*, att en förskottsbeskattning kunde komma att drabba den skattskyldige synnerligen hårt i vissa fall, därför att existensminimum i skattelagarna hade satts så lågt som skett; det införselfria minimum sattes ofta högre. Det borde icke glömmas, att bristande skattebetalning i stor utsträckning hade sin grund i otillräcklig ekonomisk förmåga. Ett hårt drivet uppborðssystem kunde därigenom socialt sett i enskilda fall komma att skärpa ekonomiska missförhållanden på grund av sin effektivitet; ytterst skulle då skatten komma att betalas genom fattigvård eller annan form av understöd från det allmänna.

Länsstyrelsen i Kristianstads län uttalade, att även i sådana fall, då skatten på grund av rådande praxis i fråga om existensminimum vid utmätning icke förut kunnat indrivas, skatt enligt förslaget komme att uttagas genom löneavdrag. Det vore antagligt, att detta förhållande komme att medföra krav på en höjning av de skattefria avdragen vid taxeringen.

Uppborðsintendenten hos överståthållarämbetet ansåg, att det måste framstå såsom en orättvisa och kränkande för rättskänslan, att skattebetalare med fast anställning praktiskt taget alltid skulle kunna tvingas fullgöra sin skattskyldighet, medan skattebetalningen för den fria företagaren, även då han hade en relativt god inkomst, många gånger bleve en fråga om dennes goda vilja, eftersom restförda utskylder, i de fall då utmätningensbara tillgångar saknades, mycket sällan kunde uttagas. Å andra sidan måste denna princip, sedd ur rent skatteteknisk synpunkt, anses fullt riktig. En ofta påtalad brist i vårt nuvarande skattesystem vore just den dualism, som rådde mellan å ena sidan påförandet av skatt och å andra sidan möjligheten att kunna uttaga den. För närvarande torde på sina håll differensen mellan lägsta taxerade inkomst och den gräns, där myndigheterna saknade möjlighet att uttaga den,

existensminimum, uppgå till ett par tusen kronor. I princip måste en så nära anslutning som möjligt till varandra av dessa båda belopp anses vara önskvärd.

Magistraten i Örebro, som åberopade ett av *kronokamreraren i staden* av-givet yttrande, framhöll att löneavdrag komme att verkställas jämväl för mindre inkomsttagare, vilkas inkomster icke medgäve införselbeslut. Den bristande överensstämmelsen mellan skattefritt och införselfritt existensminimum innebure en social våda och om icke en bestämmelse skapades, som rådde bot mot detta missförhållande, komme de föreslagna bestämmelserna vid genomförandet att skapa en synnerligen allvarlig irritation och ett miss-nöje, som syntes svårt att bemästra. Många skattepliktiga, som på grund av gällande skattelagar taxerades för inkomst, befriades från erläggande av skatt genom avkortningsförfarandet. Sådant befrielseinstitut funnes icke enligt uppborädsberedningens förslag.

I ovannämnda proposition nr 370 anförde departementschefen rörande detta spörsmål följande:

»Löneavdrag bör ske med dels det belopp, vartill preliminär skatt uppgår enligt skattetabell eller efter angiven procentsats eller enligt verkställd debitering, dels ock det belopp, som kvarstående skatt enligt debitering utgör. Vid löneavdragets verkställande tages härvid hänsyn endast till de skattefria avdrag, som medgivas enligt skattelagarna och vilka äro lägre än de belopp, vilka enligt införsellagen förbehållas skattskyldig till underhåll för honom själv, hans make och oförsörjda barn eller adoptivbarn. På grund härav kunna särskilt mindre inkomsttagare drabbas hårt, därest löneavdrag, på sätt uppborädsberedningen föreslagit, alltid skall verkställas utan hänsynstagande till vad i införsellagen stadgas rörande existensminimum. Då jag icke är beredd att nu förorda höjning av de vid taxering medgivna ortsavdragen för att undanröja den berörda olägenheten, bör denna i stället avhjälpas på annat sätt. Detta torde kunna ske sålunda, att lokal skatte-myndighet berättigas att — efter ansökan av skattskyldig, som till följd av löne-avdrags verkställande skulle komma att sakna vad han kan anses behöva till underhåll för sig själv, make och oförsörjda barn eller adoptivbarn, som icke av honom åtnjuta underhållsbidrag — medgiva att löneavdrag icke skall verkställas eller göras med lägre belopp än som enligt eljest gällande regler skulle utgå till gäldande av preliminär eller kvarstående skatt. Har den skattskyldige även annan inkomst än den, som avses med löneavdraget, bör vid prövning av frågan om löne-avdragets storlek hänsyn tagas jämväl till den förra inkomsten.»

Frågan om förhållandet mellan ortsavdragen och existensminimum vid löne-avdrag och införsel berördes av *departementschefen*¹ i tre den 22 mars 1949 lämnade svar å framställda interpellationer. Därvid anfördes i det ena svaret, till vilket de båda övriga i stort sett hänvisade, bland annat följande:

»I interpellationen har framhållits, att de myndigheter, som ha att besluta om jämkning av löneavdrag eller om införsel, understundom tillämpa normer, vilka innebära att icke ens de statliga ortsavdragen godtagas som uttryck för ett skäligt existensminimum. Enligt min mening kan det emellertid icke för närvarande komma i fråga att i anledning härav höja de *statliga* ortsavdragen, vilka som jag redan framhållit fastställdes så sent som år 1947. Däremot har det länge stått

¹ Andra kammarens protokoll nr 11 s. 12.

klart för mig, att man i samband med en översyn av källskatten måste taga upp frågan om höjning av de *kommunala* ortsavdragen. I enlighet härmed har jag, med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande, numera tillkallat särskilda sakkunniga *dels* för översyn av gällande uppbringningssystem och *dels* för utredning av frågan om de kommunala ortsavdragen. Av direktiven för sistnämnda sakkunniga framgår, att jag anser en väsentlig höjning av de kommunala ortsavdragen önskvärd. I direktiven har jag vidare uttalat, att jag för min del förutsätter att — därest den tilltänkta höjningen av ortsavdragen kommer till stånd — befrielse från löneavdrag icke vidare skall medgivnas efter schablonmässiga grunder utan endast i de fall, då särskild anledning därtill finnes föreliggande. Jag förutsätter med andra ord att — sedan de kommunala ortsavdragen höjts så mycket som över huvud är möjligt i dagens läge — de lokala skattemyndigheterna icke vidare skola få meddela sådana *generella* beslut om nedsättning av löneavdrag, varom interpellanten talar.»

För att erhålla kännedom angående de normer, som vid bestämmandet av existensminimum tillämpas av de lokala skattemyndigheterna respektive utmätningsmännen, har kommittén från överståthållarämbetet och länsstyrelserna inhämtat upplysningar härom. För de inkomna svaren har redogjorts i *Bilaga 4*.

Av redogörelsen framgår, att de tillämpade normalbeloppen, som väntat var, mycket avsevärt överstiga de kommunala ortsavdragen. I själva verket överstiga beloppen för existensminimum i regel även de statliga ortsavdragen; ett förhållande, som särskilt kommer till synes i de högre ortsgrupperna och är mest framträdande beträffande ensamstående. Överhuvud taget synes vid avvägningen av existensminimum mellan ensamstående och makar de förra ha tillerkänts belopp, som motsvarar cirka $\frac{3}{4}$ av beloppet för makar, medan det statliga ortsavdraget för ensamstående endast motsvarar $\frac{2}{3}$ av ortsavdraget för gift. I fråga om familjer med barn måste ihågkommas, att någon differentiering med hänsyn till barnantalet icke längre förekommer vid statsbeskattningen. Då vid bestämmandet av existensminimum genomgående beräknas visst belopp för varje barn följer härav, att för barnfamiljernas del betydande olikheter uppkomma mellan det vid taxering medgivna skattefria avdraget och det belopp, som förbehålles den skattskyldige vid löneavdrag och införsel.

Frågan om den bristande överensstämmelsen mellan det existensminimum, som ligger till grund för ortsavdragen vid taxering, och det existensminimum, som tillämpas vid skattens uttagande, är — såsom inledningsvis antytts — icke någon ny fråga. Att skillnaden blivit särskilt framträdande vid kommunalbeskattningen är naturligt, eftersom de kommunala ortsavdragen redan från början gjordes endast hälften så stora som avdragen vid statsbeskattningen. Tidigare utredningar¹ angående av de exekutiva myndigheterna tillämpade normer ha emellertid visat, att beloppen för existensminimum i regel legat något över även de statliga ortsavdragen. Då statsskatteberedningen på

¹ SOU 1937: 42 s. 102 och SOU 1946: 79 s. 365.

sin tid framlade förslag om höjning av ortsavdragen vid statsbeskattningen, vilket förslag sedermera godkändes av 1947 års riksdag, skedde detta också under hänvisning till bland annat önskvärdheten av att nå bättre överensstämmelse med de normer, som tillämpades vid bestämmandet av indrivningsfritt existensminimum. Att det på sina håll alltjämt föreligger betydande skillnader mellan de statliga ortsavdragen och existensminimum framgår emellertid av de i Bilaga 4 lämnade uppgifterna.

Att ett visst motsatsförhållande i nu ifrågavarande hänseende icke kan undvikas torde ligga i sakens natur. Ortsavdragen måste med nödvändighet fastställas efter vissa genomsnittsnormer och någon möjlighet att vid beloppens avvägning ta hänsyn till mera individuella omständigheter förefinnes icke. Man kan ju bara tänka på två skattskyldiga med samma deklarerade inkomst, av vilka den ene har enbart kontant lön medan den andre därjämte åtnjuter naturinkomster, vilka enligt vad erfarenheten visar icke bli utsatta för taxering till fulla värdet. Otivelaktigt torde den förre ha behov av större skattefritt avdrag än den senare. Det är dock icke möjligt att på den grund fastställa olika ortsavdrag.

Anledningen till att frågan om förhållandet mellan ortsavdragen och existensminimum nu fått ökad aktualitet är dels den minskning av de redan förut små kommunala ortsavdragen, som blivit en följd av försämrat penningvärde, men dels och framför allt de förhållanden, som uppkommit genom uppbördssystemets omläggning. Genom att skatten preliminärt uppbäres redan under inkomståret och sålunda före taxeringens åsättande, har det blivit nödvändigt att i uppbördsförordningen införa bestämmelser motsvarande dem som sedan gammalt funnits i lagen om införsel, och vilka åsyfta att skapa garantier för att gäldenären (den skattskyldige) får behålla så stor del av sin avlöning vid varje avlöningstillfälle, att han icke kommer att sakna nödiga medel till sitt och sin familjs uppehälle. Genom att den av de lokala skattemyndigheterna medgivna befrielsen från löneavdrag icke medför en definitiv befrielse från skyldigheten att erlagga skatten, utan den skattskyldige påföljande år påföres taxering i vanlig ordning, uppkomma de av departementschefen i direktiven påtalade missförhållandena med eftersläpning av skatt, debitering av kvarstående skatt och förnyat beslut om nedsättning av eller befrielse från löneavdrag, restföring och ett i allmänhet resultatlöst indrivningsförfarande.

En annan omständighet som i detta sammanhang måste uppmärksammas är, att kommunerna i samband med källskattesystemets införande erhöilo rätt att av statsverket uppbära hela den debiterade kommunalskatten. Staten åtog sig med andra ord att svara för de kommunala restantierna. Genom att de kommunala ortsavdragen ligga så avsevärt under de belopp, som vid löneavdrag och införsel anses utgöra existensminimum, komma kommunerna i själva verket att utnyttja ett större skatteunderlag än som rätteligen borde ifrågakomma.

Såsom i den allmänna motiveringen angivits har kommittén icke funnit det möjligt att i nuvarande läge föreslå kommunala ortsavdrag av samma storlek som de statliga. De av kommittén förordade avdragen uppgå sålunda i stort sett endast till $\frac{2}{3}$ av de statliga. Även en sådan höjning innebär emellertid en ökning med cirka 100 % av nu gällande bankade ortsavdrag. Att en så betydande höjning skulle komma att avsevärt minska de ovan påtalade olägenheterna av de nuvarande låga kommunala ortsavdragen är uppenbart.

Såväl i kommitténs direktiv som i det ovan anmärkta interpellationssvaret har departementschefen uttalat, att han — därest den tilltänkta höjningen av de kommunala ortsavdragen komme till stånd — för sin del förutsatte att befrielse från löneavdrag icke vidare skulle medgivas efter schablonmässiga grunder utan endast i de fall, där särskild anledning därtill funnes föreligga.

Även enligt kommitténs mening är det angeläget, att den lokala skattemyndigheten vid behandlingen av ärenden rörande befrielse från eller nedläggning av löneavdrag verkställer en i möjligaste mån individuell prövning av frågan, huruvida förutsättningar för tillämpning av 48 § 2 mom. uppborðsförordningen föreligga.

Genomföres kommitténs förslag kommer detta att medföra att ett stort antal mindre inkomsttagare icke vidare komma att påföras skatt. I detta hänseende kan hänvisas till en av kommittén verkställd undersökning (*Tab. J i Bilaga 1*). Såsom av tabellen framgår skulle vid alt. 5 — det av kommittén slutligen förordade alternativet — antalet inkomsttagare, vilka helt befrias från kommunal inkomstskatt, uppgå till 13 744 i de undersökta landsbygds-kommunerna och 4 133 i de undersökta städerna. I procent av hela antalet skattskyldiga i de undersökta kommunerna motsvarar detta 16,4 respektive 9,3 %. Ett sådant bortfall av de minsta inkomsttagarna skulle givetvis i avsevärd grad minska antalet fall, där jämkning av löneavdrag bleve erforderligt.

Vid en diskussion av de problem, som sammanhånga med uppborðsförordningens regler om existensminimum, kan man icke bortse från den situation, som uppkommit genom att de kvarstående skatterna hittills uppgått till så avsevärda belopp. Även om hänsyn tages till ett någorlunda tillfredsställande skattefritt avdrag vid beräkning av den preliminära skatten, kan nämligen denna skatt tillsammans med den kvarstående skatten uppgå till så stort belopp, att skattens gäldande skulle komma att inkräkta på de medel, som oundgängligen erfordras för den skattskyldiges och hans familjs uppehälle. I den mån man har att räkna med ett stort antal dylika jämningsfall minskas givetvis den lokala skattemyndighetens möjligheter att inom rimlig tid verkställa en individuell prövning av inkomna ansökningar.

Med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande den 25 februari 1949 har chefen för finansdepartementet tillkallat särskilda sakkunniga med uppdrag att verkställa en allmän översyn av gällande uppborðssystem. I de sakkunnigas uppdrag ingår bland annat att pröva vilka åtgärder som kunna vidtagas för att vinna närmare överensstämmelse mellan preliminär och slutlig skatt. Det torde sålunda kunna antagas att nämnda sakkunniga även komma in på ett

bedömande av de förhållanden, som föranledas av de nuvarande reglerna om existensminimum vid löneavdrag. För egen del vill kommittén understryka angelägenheten av att det därvid prövas, huruvida icke bestämmelserna om existensminimum i 48 § 2 mom. uppbördsförordningen kunde givas en sådan avfattning, att av lagrummet klart framginge, att löneavdrag icke borde medgivas efter schablonmässiga grunder utan endast i de fall, då särskild anledning därtill finnes föreligga.

Av kommittén undersökta alternativ för höjda kommunala ortsavdrag.

Kommittén har statistiskt undersökt ett flertal olika alternativ för höjda kommunala ortsavdrag. Såsom förutsättning för samtliga dessa alternativ har gällt, att barnavdragen skulle avskaffas. Vidare har förutsatts, att bestämmelserna om bankning skulle upphöra att gälla och avdragets storlek sålunda göras helt oberoende av inkomstens storlek. Slutligen har det enligt gällande ordning i vissa fall utgående extra avdraget å 20 kronor för skattskyldiga i landskommuner tillhörande ortsgrupperna I och II förutsatts skola avskaffas.

Avdragens storlek enligt de olika alternativen i jämförelse med de bankade avdragen enligt gällande ordning framgår av tabellen å nästföljande sida.¹

Avdragsbeloppen enligt alt. 7 överensstämmer med de vid den statliga taxeringen gällande. *Spännvidden mellan ortsavdragen i högsta och lägsta ortsgrupp* är enligt detta alternativ — räknat på avdragsbeloppet i högsta ortsgrupp — för ensam person² 20 % och för äkta makar cirka 16 %. Av förarbetena³ till 1947 års statsskattereform, varigenom de statliga ortsavdragen erhöles sin nuvarande utformning, framgår, att man beträffande ortsavdragen för äkta makar eftersträvat samma spännvidd mellan högsta och lägsta ortsgrupp, som 1945 års lönekommitté⁴ föreslagit i fråga om de lägre löneklasserna. Den något större spännvidden mellan högsta och lägsta ortsgrupp beträffande ortsavdragen för ensamstående angavs hava föranletts bland annat av önskvärdheten att ortsavdragen såvitt möjligt bestämdes till jämna tal. Med hänsyn till reduktionen av ortsavdragen för ensamstående ansågs den bristande överensstämmelsen i detta hänseende mellan ortsavdragen för äkta makar och ensamstående vara av mindre betydelse.⁵

Vid uppläggandet av alt. 3—6 har kommittén ansett sig böra utgå från den spännvidd mellan ortsavdragen i högsta och lägsta ortsgrupp, som vid den statliga taxeringen tillämpas i fråga om ortsavdragen för äkta makar. Någon

¹ Av arbetstekniska skäl ha vid de statistiska undersökningarna (jfr Bilaga 1) nu gällande ortsavdrag betecknats såsom alt. 1 och nu gällande ortsavdrag men med borttagna barnavdrag såsom alt. 2.

² Anledningen till att kommittén använder beteckningen »ensam person» och icke »ensamstående» är den, att sistnämnda uttryck är en i förordningen om statlig inkomstskatt använd teknisk term, som betecknar en ogift (eller därmed jämställd) skattskyldig person utan försörjningsskyldighet mot barn. För sådan skattskyldig sker successiv reduktion av avdraget vid stigande inkomst. Till kategorien »ensam person» hänföres även ensam skattskyldig med försörjningsskyldighet mot barn.

³ SOU 1946: 79 s. 126.

⁴ SOU 1946: 48 s. 41.

⁵ SOU 1946: 79 s. 132.

Av kommittén undersökta avdragsalternativ.

	Ortsgrupper				
	I	II	III	IV	V
<i>Ensam person</i>					
Gällande ordning	510	570	630	690	750
Alt. 3	840	880	920	960	1 000
» 4	1 000	1 050	1 100	1 150	1 200
» 5	1 180	1 230	1 290	1 340	1 400
» 6	1 420	1 490	1 560	1 630	1 700
» 7	1 600	1 700	1 800	1 900	2 000
<i>Äkta makar</i>					
Gällande ordning	750	810	900	960	1 050
Alt. 3	1 260	1 320	1 380	1 440	1 500
» 4	1 420	1 490	1 560	1 630	1 700
» 5	1 680	1 760	1 840	1 920	2 000
» 6	2 100	2 200	2 300	2 400	2 500
» 7	2 500	2 625	2 750	2 875	3 000

anledning att för kommunalbeskattningens del räkna med större spännvidd beträffande avdragen för ensam person än för makar har icke ansetts föreliggande. Kommittén har alltså för alt. 3—6 genomgående räknat med en spännvidd av cirka 16 %. I detta sammanhang må påpekas, att kommittén, som enligt sina direktiv haft att i tekniskt hänseende eftersträva överensstämmelse mellan kommunalskattelagens och den statliga inkomstskatteförordningens regler om Ortsavdrag, icke ingått på spörsmålet om dyrortsgrupperingen i vidare mån än som föranledes av frågan om spännviddens bestämmande.

En spännvidd mellan högsta och lägsta ortsgupp av 16 % innebär en viss sammanpressning i jämförelse med vad som nu gäller. Sålunda är spännvidden mellan avdragsbeloppen i ortsgupperna I och V för närvarande 32 %, såvitt gäller Ortsavdragen för ogifta, och 28,5 %, såvitt gäller Ortsavdragen för makar. Den minskade spännvidden medför, att de av kommittén undersökta alternativen innebär relativt sett större förbättring i de lägre ortsgupperna än i de högre. Enligt alt. 5 t. ex. skulle gift skattskyldig erhålla en höjning av det nuvarande bankade Ortsavdraget med 124 % i ortsgupp I, medan höjningen endast skulle bli 90,5 % i ortsgupp V. Motsvarande procenttal för ensam skattskyldig blir 131,4 % respektive 86,7 %.

Vad härefter angår frågan om *avvägningen av Ortsavdragen mellan ensam person och äkta makar* må erinras om att vid 1947 års omläggning av det statliga Ortsavdragssystemet bestämdes Ortsavdraget för ensamstående till $\frac{2}{3}$ av Ortsavdraget för gift skattskyldig. Detta motiverades med att på andra områden tillämpades ett levnadskostnadsminimum, som för ensamstående motsvarade minst omkring $\frac{2}{3}$ av levnadskostnadsminimum för makar. Detta vore bland annat fallet enligt tillämpad praxis rörande storleken av erforderlig fattigvård, vid bestämmandet av folkpensionernas storlek enligt lagen om

folkpensionering och enligt av de exekutiva myndigheterna tillämpade normer för bedömning av existensminimum vid indrivning. De av kommittén införskaffade uppgifterna rörande normalbelopp vid bestämmandet av existensminimum vid löneavdrag och införsel för skatt (Bilaga 4) ha ytterligare bekräftat, att relationen mellan beloppen för makar och ensamstående är minst 3:2; den är i många fall snarare 4:3 än 3:2. Kommittén har ansett sig böra för kommunalbeskattningens del förordna samma proportion mellan Ortsavdragen för makar och Ortsavdragen för ensam skattskyldig som 1947 godkändes för statsbeskattningens del eller sålunda 3:2.

I olika sammanhang har ifrågasatts en sådan avvägning av de kommunala Ortsavdragen för gifta och ogifta skattskyldiga, att de förras Ortsavdrag bestämdes till två gånger Ortsavdraget för de senare. Härigenom skulle tydligtvis äkta makar, som båda ha inkomster, få lika stora sammanlagda kommunala skatter, som om de icke hade ingått äktenskap. Enligt kommitténs mening kan emellertid frågan om sambeskattningsens verkningar icke få vara avgörande vid bestämmandet av Ortsavdragens storlek. Dessa måste i stället avvägas med hänsyn till de faktiska förhållandena i fråga om existensminimum för ensam person respektive makar.

I detta sammanhang kan erinras om att sambeskattnings-sakkunniga i sitt den 2 september 1949 avgivna betänkande (SOU 1949:47) med förslag till ändrade bestämmelser rörande beskattningen av äkta makar bland annat föreslagit att det nuvarande avdraget å 300 kronor för gift kvinna med förvärvsarbete skall utbytas mot ett särskilt förvärvsavdrag för gift kvinna. I samband därmed föreslås avdraget höjt till 500 kronor.

Rörande Ortsavdragens storlek enligt de olika alternativen må här ytterligare anmärkas följande. Det lägsta alternativet (alt. 3) motsvarar i stort sett den höjning, som skulle bli erforderlig för att återställa avdragen till deras ursprungliga reella värde år 1928. Enligt socialstyrelsens levnads-kostnadsindex (1914 års serie) var indexen för år 1928 170 enheter och för sista kvartalet 1948 256. Under denna tid har alltså levnads-kostnadsindex stigit med 86 enheter eller med cirka 50 %. På grund av den minskade spännvidden blir ökningen enligt alt. 3 i de lägre Ortsgrupperna något större än 50 %. För ensam person motverkas dock detta förhållande därav, att avdraget för ogift bestämts till $\frac{2}{3}$ av avdraget för makar, vilket är något större skillnad än enligt gällande ordning.

Ortsavdragen enligt alt. 3 äro med viss mindre avrundning hälften så stora som de statliga Ortsavdragen. Detta alternativ innebär sålunda även ett återställande av den tidigare relationen mellan de statliga och kommunala Ortsavdragen.

Mellan alt. 3 och 7 ha inlagts tre olika alternativ, varav det mellersta, alt. 5, i avrundade tal motsvarar $\frac{2}{3}$ av de statliga avdragen.

I fråga om intervallerna mellan de olika Ortsgrupperna företer alt. 5 för ensam person en mindre ojämnhet. Sålunda är intervallen 50 kronor mellan

ortsgrupperna I och II samt III och IV men 60 kronor mellan ortsgrupperna II och III samt IV och V. Ojämnheten har uppkommit därigenom, att kommittén i första hand fastställt spännvidden mellan högsta och lägsta ortsgrupperna till 16 %. Några egentliga olägenheter torde det anmärkta förhållandet icke medföra. Även nu gällande avdrag förete i vissa fall ojämna intervaller.

De i tab. II angivna ortsavdragen enligt olika alternativ ha i första hand tänkts utgå med samma belopp oavsett storleken av den taxerade inkomsten (fasta ortsavdrag). Såsom tidigare framhållits har kommittén emellertid även gjort beräkningar angående den återvinning av skatteunderlag, som skulle erhållas om vid stigande taxerad inkomst ortsavdragen successivt minskades för att till slut helt bortfalla. Beträffande den närmare utformningen av avdragsserierna får kommittén hänvisa till Tab. B i Bilaga 1. För alt. 7 — det alternativ som i detta sammanhang är av särskilt intresse — skulle avdragsminskningen för ensam person begynna vid en taxerad inkomst av respektive 2 600, 2 700, 2 800, 2 900 och 3 000 kronor och vara avslutad vid en taxerad inkomst av respektive 8 600, 8 700, 8 800, 8 900 och 9 000 kronor. Motsvarande siffror för äkta makar skulle vara 3 500, 3 600, 3 750, 3 900 och 4 000 kronor respektive 9 500, 9 600, 9 750, 9 900 och 10 000 kronor.

Verkningarna å skatteunderlaget m. m. av höjda kommunala ortsavdrag.

I fråga om verkningarna å det kommunala skatteunderlaget av de i föregående avdelning angivna avdragsalternativen ha utförts ingående statistiska undersökningar för vilka redogörelse lämnas i *Bilaga 1*. Undersökningarna, som omfattat 88 landskommuner samt 7 städer, ha skett på grundval av skatteunderlaget vid 1948 års taxering och alltså avsett inkomstförhållandena 1947. På grund av att städerna blivit något underrepresenterade i förhållande till landskommunerna — vilket beror på att de senare i en utredning av nu ifrågasvarande slag böra redovisas mera ingående — kan det undersökta området väl användas som ett fingerat landstingsområde men icke anses fullt representativt för riket i dess helhet. Däremot torde de undersökta landskommunerna kunna anses representera landsbygden i dess helhet samt de undersökta städerna samtliga städer; dock med den reservationen, att storstäderna med deras högre inkomstläge torde vara mindre känsliga för höjda ortsavdrag än de av kommittén undersökta städerna.

Av de upprättade alternativen har för kommittén valet slutligen kommit att stå mellan alt. 5 med fasta ortsavdrag och alt. 7 med fallande ortsavdrag för samtliga skattskyldiga. Med hänsyn härtill finner kommittén lämpligt att här giva en kort sammanfattning av de huvudresultat, som den statistiska undersökningen lämnat för nämnda båda alternativ. På grund av det ovan anmärkta förhållandet angående representativiteten hos det av kommittén undersökta kommunurvalet kommer i den följande framställningen huvudsakligen att redovisas uppgifter för å ena sidan landskommunerna och å andra sidan

städerna. Endast i den mån avsikten varit att belysa verkningarna jämväl med avseende å landstingsskatten, ha uppgifter för hela området medtagits.

I tab. C i Bilaga 1 redovisas *nedgången i det kommunala skatteunderlaget* vid en höjning av ortsavdragen. Vid alt. 5 (fasta avdrag) uppgår bortfallet av skattekrönor till 16,6 % i landskommunerna och 12,9 % i städerna. Motstående siffror för alt. 7 (fallande avdrag) är 20,3 % respektive 11,1 %. Med hänsyn till att minskningen i skatteunderlaget vid alt. 7 med fasta ortsavdrag blir 30,3 % i landskommunerna och 25,1 % i städerna sker alltså genom ortsavdragens reducering vid stigande inkomst en betydande återvinning av skatteunderlag. Särskilt markant blir återvinningen i städerna, vilket sammanhänger med att inkomstläget i dessa är högre än i landskommunerna.

I tab. C ha även meddelats uppgifter angående den *höjning av utdebiteringen per skattekröna*, som blir erforderlig vid en omläggning av de kommunala ortsavdragen enligt något av de undersökta alternativen. Vid beräkningen av utdebiteringsstegringen har förutsatts, att kommunernas utgiftsbehov förblivit oförändrat. Genom en överflyttning på staten av kommunala kostnader eller genom direkta statsbidrag kan givetvis stegringen elimineras eller begränsas. Till denna fråga återkommer kommittén i samband med redogörelsen för det av kommittén föreslagna bidragssystemet. Utdebiteringssatserna vid olika alternativ enligt tab. C återspegla alltså förhållandena, sådana de skulle gestalta sig, därest kommunerna helt och hållet själva haft att ta konsekvenserna av minskningen i skatteunderlaget genom höjda ortsavdrag.

Vad först angår landskommunerna, stiger den genomsnittliga primärkommunala utdebiteringen per skattekröna från 7: 23 kronor till 8: 68 kronor vid alt. 5 (fasta avdrag) och till 9: 07 kronor vid alt. 7 (fallande avdrag). Höjningen uppgår sålunda till 1: 45 kronor respektive 1: 84 kronor.

Beträffande städerna blir utdebiteringsstegringen mindre. Den genomsnittliga primärkommunala utdebiteringen för de av kommittén undersökta städerna utgör 9: 01 kronor. En höjning av ortsavdragen enligt alt. 5 (fasta avdrag) nödvändiggör en utdebitering av 10: 34 kronor. Höjningen uppgår sålunda till 1: 33 kronor. Vid alt. 7 (fallande avdrag) blir återvinningen så betydande att utdebiteringsstegringen för detta alternativ icke uppgår till mera än 1: 13 kronor. Ovannämnda utdebitering av 9: 01 kronor behöver sålunda icke höjas till mera än 10: 14 eller med 0: 20 kronor mindre än vid alt. 5 (fasta avdrag). Detta sammanhänger med att medelinkomsten i städerna är avsevärt högre än i landskommunerna.

Om hänsyn tages jämväl till förändringarna i landstingsskatten erhållas följande utdebiteringssatser för ifrågavarande båda alternativ.

	Landskommuner	Städer
	kr.	kr.
Utdebitering ¹ 1948.....	10: 23	12: 01
» alt. 5 (fasta avdrag).....	12: 22	13: 88
» alt. 7 (fallande avdrag).....	12: 67	13: 74

¹ I medeltal för de undersökta kommunerna.

De i tab. C redovisade siffrorna utgöra vägda medeltal för de av kommittén undersökta kommunerna. Uppgifter för de särskilda kommunerna återfinnas i de vid Bilaga 1 fogade *tabellerna 1 och 2*. Såsom av dessa tabeller närmare framgår, skulle i vissa kommuner en höjning av de kommunala ortsavdragen föranleda förändringar i skatteunderlag och utdebitering, som betydligt avvika från medeltalssiffrorna. Detta sammanhänger givetvis med de avsevärda olikheter, som föreligga mellan kommunerna i fråga om skatteunderlagets bärkraft och sammansättning. Hithörande problem belysas närmare av de i Bilaga 1 intagna spridningstabellerna (*Tab. D—H*), till vilka kommittén får hänvisa.

I samband med undersökningarna rörande skatteunderlagets nedgång vid en höjning av de kommunala ortsavdragen ha även beräkningar gjorts rörande *minskningen i antalet skattskyldiga*, som påföras kommunal inkomstskatt. Enligt *tab. J* i Bilaga 1 skulle vid en höjning av ortsavdragen enligt alt. 5 antalet inkomsttaxerade fysiska personer med beskattningsbar inkomst i de av kommittén undersökta landskommunerna minskas med 13 744 personer eller med 16,4 %. I städerna skulle minskningen uppgå till 4 133 personer eller 9,3 %. Vid en höjning av ortsavdragen enligt alt. 7 skulle bortfallet komma att uppgå på landsbygden till 24 302 personer eller 28,9 % och i städerna till 7 540 personer eller 16,9 %. I Bilaga 1 har anmärkts, att man approximativt torde kunna uppskatta antalet skattebefrielser i hela riket till omkring 375 000 vid alt. 5 samt omkring 785 000 vid alt. 7. Vid bedömandet av dessa siffror måste emellertid ihåggas, att desamma grunda sig på inkomstförhållandena 1947. Sedan dess torde den minskning av antalet inkomsttagare i de lägsta inkomstskikten, som återspeglas i de senare årens inkomststatistik alltså ha fortgått. Detta bestyrkes också av föreliggande (november 1949) preliminära uppgifter för taxeringsåret 1949. Enligt dessa uppgifter har antalet inkomsttagare i inkomstklasserna upp till 5 000 kronor nedgått i förhållande till taxeringsåret 1948 med undantag dock för klasserna mellan 1 500 och 2 500 kronor. Ökningen av antalet inkomsttagare i sistnämnda klasser torde bero på att genom ikraftträdandet vid 1948 års ingång av de nya bestämmelserna angående folkpensionering ett stort antal pensionärer, som tidigare icke redovisat inkomst, upptagits i 1949 års taxeringslängder. Då emellertid folkpensionärerna genom särskild lagstiftning undantagits från beskattning torde vid ett bedömande av frågan om antalet skattebefrielser genom en höjning av ortsavdragen kunna bortses från en stor del av antalet inkomsttagare i klasserna mellan 1 500 och 2 500 kronor. Inkomsttagarnas fördelning på de lägre inkomstklasserna åren 1944—1948 belyses närmare av tablån överst å nästa sida. Uppgifterna hämtade ur den officiella inkomststatistiken.

Den statistiska undersökningen avser även att belysa *den förskjutning i skattebelastningen mellan olika kategorier skattskyldiga*, som en höjning av de kommunala ortsavdragen medför. Resultatet av undersökningen i denna del redovisas i Bilaga 1 under avd. III; till vilken kommittén får hänvisa. Även för denna undersökning gäller att den visar förhållandena, sådana de

Inkomstklasser, kr.	A n t a l i n k o m s t t a g a r e				
	1944	1945	1946	1947	1948 ¹
600—1 000	258 399	230 563	196 206	178 037	105 981
1 000—1 500	373 861	345 827	296 566	268 397	263 686
1 500—2 000	333 293	318 578	273 034	252 973	266 625
2 000—2 500	308 210	296 633	259 387	233 822	248 377
2 500—3 000	284 438	281 984	244 479	220 074	219 017

¹ preliminära uppgifter.

skulle gestalta sig, därest den skatt, som avlyftes från en del skattskyldiga genom ortsavdragens höjning, måste läggas på andra skattskyldiga inom kommunen, för att kommunen skall erhålla samma skatteintäkter som tidigare. I den mån staten genom direkta bidrag åtager sig att svara helt eller delvis för den skatt, som utdebiterats å det genom höjda ortsavdrag borttagna skatteunderlaget, kommer hela problemet om skatteövervältring givetvis i ett annat läge.

Undersökningarna rörande förskjutningarna i skattebelastningen ha endast avsett alternativten med fasta ortsavdrag. Då en minskning av ortsavdragen vid stigande inkomst medför, att de fysiska personernas inkomstskatteunderlag reduceras i mindre grad än om ortsavdragen utgå med samma belopp i alla inkomstlägen följer härav, att skatteövervältring på andra kategorier av skattskyldiga kommer att äga rum i mindre utsträckning vid alternativten med fallande ortsavdrag än vid alternativten med fasta ortsavdrag.

I städerna skulle kategorien »andra fastighetsägare» (såsom grupp betraktade) få vidkännas en mindre ökning (5,2 %) i skattebelastningen vid en höjning av ortsavdragen enl. alt. 5. Även på landsbygden skulle denna fastighetsägarkategori få någon skattehöjning (2,3 %). Däremot skulle för jordbrukarnas del skattebelastningen vid alt. 5 bli praktiskt taget densamma som nu. För det mindre antal jordbrukare, som förekommer inom de av kommittén undersökta städerna, skulle till och med inträda en icke oväsentlig skatteändring (12,9 %). Den största skatteökningen skulle drabba de juridiska personerna. Vid alt. 5 skulle ökningen för dessa uppgå till 19,9 % på landsbygden och 14,8 % i städerna (*Tab. L* i *Bilaga 1*).

Såsom ovan nämnts ha undersökningarna rörande verkningarna av höjda kommunala ortsavdrag å det kommunala skatteunderlaget skett på grundval av primärmaterial, som hämtats ur 1948 års fastighets- och inkomstlängder. För att i någon mån erhålla en uppfattning om, huru en höjning av fastighetstaxeringsvärdena skulle komma att påverka de gjorda beräkningarna, har kommittén beträffande sex landskommuner undersökt förskjutningarna i skatteunderlagets sammansättning vid tre olika alternativ för höjda taxeringsvärden. För nämnda undersökning och resultatet av densamma redogöres närmare i *Bilaga 2*. I samtliga alternativ har räknats med en höjning av taxeringsvärdet för annan fastighet med 25 %. Beträffande jordbruksfastighet ha tre olika värden tillämpats. I det första alternativet ha samtliga delvärden höjts med 25 %. I det andra alternativet har skogsvärdet höjts med

50 % och övriga delvärden med 25 %. I det tredje alternativet slutligen ha samtliga delvärden höjts med 50 %. Undersökningen visar, att vid ett och samma ortsavdragsalternativ, fastighetsägarnas procentuella andel av det totala skattekrantalet blir praktiskt taget oförändrad vid de tre alternativen för höjda fastighetsvärden.

Förutom den förskjutning av skattebördan över på fastighetsskatteunderlaget och de juridiska personernas inkomstskatteunderlag, som en höjning av de kommunala ortsavdragen kommer att medföra, har man att uppmärksamma den *omfördelning av de fysiska personernas skattebelastning*, som blir en följd av ändrade kommunala ortsavdrag. I själva verket sker en förskjutning av skattebelastningen från lägre till högre inkomsttagare. Den minskning av de skattskyldigas beskattningsbara inkomster, som erhålles genom höjda ortsavdrag, motverkas nämligen av de höjda utdebiteringssatserna. Inkomsttagare över en viss gräns få sålunda, trots att den beskattningsbara inkomsten minskat genom de höjda ortsavdragen, erlägga en högre kommunalskatt. Var denna gräns går, är beroende dels av skillnaden mellan det gamla och det nya ortsavdraget och dels av utdebiteringshöjningen i kommunen. Ett exempel må åskådliggöra det sagda. Om man antager, att i en kommun tillhörande ortsgrupp III utdebiteringen stiger från 10 till 12 kronor vid en höjning av ortsavdragen enligt alt. 5 (eller sålunda för ogifta personer från 630 kronor till 1 290 kronor), skulle vid en taxerad inkomst av 4 590 kronor den kommunala skatten för en ogift person bli lika stor i båda fallen. Beloppet 4 590 kronor erhålles genom ekvationen:

$$10(x - 630) = 12(x - 1\,290);$$

$$x = 4\,590;$$

I nämnda kommun erhålla ogifta skattskyldiga med lägre taxerade inkomster än 4 590 kronor skattelindring, medan ogifta skattskyldiga med högre taxerade inkomster erhålla skatteskärpning. Detta givetvis under den förutsättningen, att skatten verkligen stiger med 2 kronor per skattekrona. Därest staten genom särskilda bidrag möjliggör för kommunen att vidtaga mindre skattehöjning än 2 kronor, förskjutes gränsen uppåt.

Till belysning av verkningarna för den enskilde skattebetalaren av höjda kommunala ortsavdrag, har kommittén för ett antal kommuner gjort beräkningar rörande storleken av de statliga och kommunala skatterna vid olika inkomstlägen och för skilda kategorier skattskyldiga. Beräkningarna ha avsett kommunala ortsavdrag enligt alt. 5 (fasta avdrag) och alt. 7 (fallande avdrag). Resultatet redovisas i *Bilaga 3*. I de till nämnda bilaga hörande tabellerna angives också till vilka belopp skatterna skulle komma att uppgå, därest de av kommittén föreslagna åtgärderna (särskilda statsbidrag och viss revision av den statliga inkomstskatteskalen) vidtagas. Härtill återkommer kommittén i det följande.

Av kommittén förordat avdragsalternativ.

Såsom redan i den allmänna motiveringen anförts, ha de av kommittén verkställda undersökningarna rörande verkningarna av höjda kommunala

ortsavdrag övertygat kommittén om att en mera väsentlig ökning av avdragen för närvarande icke är möjlig att genomföra, utan att staten i en eller annan form lämnar kommunerna hjälp. I ett tidigare skede av sitt arbete har kommittén övervägt, huruvida detta skulle kunna ske genom en överflyttning på staten av vissa kommunala kostnader. Kommittén fann därvid, att kommitténs möjligheter att lägga fram förslag till dylika kostnadsöverflyttningar voro mycket begränsade. Det kan även erinras om att på två för kommunernas hushållning synnerligen betydelsefulla områden, nämligen i fråga om kommunernas socialvårdskostnader samt kostnader för polisutgifter, redan pågå utredningar genom särskilt tillkallade sakkunniga.

En kostnad, som i detta sammanhang särskilt varit på tal inom kommittén, är de nuvarande kommunbidragen till folkpensioneringen. Enligt lagen den 30 juni 1947 (nr 398) skall kommun för varje kalenderår bidra till kostnaderna för pensioner enligt lagen om folkpensionering med dels på visst sätt beräknad andel av kostnaden för tilläggs-pensioner, änkepensioner och bostadstillägg, dels ock hela kostnaden för särskilda bostadstillägg.

Enligt från pensionsstyrelsen (i september 1949) inhämtade uppgifter beräknades de kommunala bidragen till kostnaderna för tilläggs-pensioner, änkepensioner och bostadstillägg för år 1948 preliminärt till 61,4 miljoner kronor. Kommunernas kostnader för de särskilda bostadstilläggen beräknades för samma tid till cirka 11,8 miljoner kronor.

Hur en överflyttning på staten av de kommunala kostnaderna för tilläggs-pensioner, änkepensioner och bostadstillägg (men icke de särskilda bostadstilläggen) skulle inverka i sänkande riktning på utdebiteringen i ett antal kommuner vid en höjning av ortsavdragen enligt alt. 5 (fasta avdrag) och alt. 7 (fallande avdrag) framgår av nedanstående tablå.

K o m m u n	Kommun- bidrag 1948	Alt. 5 fasta avdrag	Alt. 7 fallande avdrag
Östertälje	10 800	0·30	0·29
Botkyrka	81 400	0·55	0·54
Vårdsberg	1 600	0·21	0·23
Bottnaryd	3 400	0·34	0·37
Sturkö	8 500	1·16	1·51
Östra Kärrstorp	3 800	0·30	0·34
Sorsele	50 700	0·74	0·79
Nedertorneå	28 700	0·82	0·92

I tablå redovisas den sänkning av utdebiteringssatsen, som skulle erhållas vid ett slopande av kommunernas bidragsskyldighet till ovannämnda kostnader.

Med hänsyn till att av totalbeloppet, 61,4 miljoner kronor, en mycket betydande del belöper å kommuner med stor ekonomisk bärkraft (på de fem största städerna komma sålunda icke mindre än 22,6 miljoner kronor eller 36,8 %), vilka kommuners skatteunderlag kan antagas vara minst känsligt för höjningar av ortsavdragen, har kommittén emellertid ansett en överflyttning av dessa kostnader icke vara en ändamålsenlig åtgärd, för att underlätta genomförandet av en ortsavdragsreform.

Kommittén har i stället ansett sig böra föreslå ett system med direkta statsbidrag till kommunerna. I och för sig kan naturligtvis en ändring av den kommunala skattelagstiftningen, som syftar till att åstadkomma rättvisa och skälighet i beskattningen, icke ge upphov till någon ersättningskyldighet för staten gentemot kommunerna. Det torde sålunda icke med fog kunna göras gällande, att kommunerna skulle kunna äga ett rättsligt anspråk på att allt framgent få uttaxera på ett skatteunderlag, som framräknats på grundval av hittills gällande ortsavdrag. Däremot tala samma billighetsskäl, vilka föranlett staten att lämna kommunerna särskilda bidrag för att åstadkomma en utjämning de olika kommunerna emellan med avseende å kommunmedlemmarnas belastning genom kommunal skatt, för statlig hjälp åt kommunerna i anledning av ortsavdragsreformen. Såsom den statistiska undersökningen visat kommer nämligen utdebiteringsstegringen på grund av höjda ortsavdrag att förete betydande variationer de olika kommunerna emellan. Som ett ytterligare skäl för statliga bidrag kan anföras den omständigheten, att kommunerna såvitt möjligt böra skyddas mot alltför plötsliga förändringar i sitt skatteunderlag.

Vilken omfattning den statliga hjälpen skall givas blir i övervägande grad ett avvägningsproblem. För egen del föreslår kommittén, att kommunerna erhålla ersättning av statsmedel för den av ortsavdragsreformen förorsakade stegringen av den totala utdebiteringen i den mån densamma överstiger en krona. Vid sitt ställningstagande i denna fråga har kommittén fäst särskilt avseende vid att kommunerna faktiskt utnyttjat ett större skatteunderlag än som rätteligen bort ifrågakomma, därest ortsavdragen undan för undan höjts med belopp motsvarande den under senare år inträdda penningvärdeförsämringen. Om de nuvarande bankade grund- och familjeavdragen höjas enligt alt. 3, vilket alternativ i stort sett återställer avdragen till deras ursprungliga reella värde, skulle i genomsnitt erfordras en utdebiteringsstegring av 0:80 kronor. Rörande de närmare grunderna för bidragets beräkning och därmed sammanhängande frågor hänvisas till kap. IV.

Av tab. P i Bilaga 1 framgår, att skatteförlusten för kommuner och lands-ting approximativt kan beräknas till 121 miljoner kronor vid alt. 5 (fasta avdrag) och 131 miljoner kronor vid alt. 7 (fallande avdrag), om den kommunala utdebiteringen endast tillåtes stiga med 1 krona per skattekrona. Skillnaden mellan de båda alternativen i nu ifrågavarande hänseende är sålunda ganska ringa.

En begränsning av den statliga ersättningen till att avse den utdebiteringsstegring, som överstiger en krona, kommer tydligtvis att medföra, att skattskyldiga med inkomster över en viss nivå få vidkännas en ökning av sin kommunala skatt (jfr tab. A och B i Bilaga 3). Såsom tidigare framhållits, har kommittén med hänsyn till vad som anförts i direktiven för 1949 års skatteutredning ansett sig böra utgå ifrån, att sådana jämkningar skola vidtagas i de statliga inkomstskatteskalorna för fysiska personer, att de skattskyldiga icke erhålla någon ökning av sin sammanlagda skatt.

På begäran av kommittén har skatteutredningen verkställt beräkningar

rörande ändrade statsskatteskalor, som vid alt. 5 (fasta avdrag) och alt. 7 (fallande avdrag) eliminera alla ökningarna av skatt vid en höjning av den kommunala utdebiteringen med 1 krona.

Enligt vad skatteutredningen meddelat, har vid uträkningen av dessa ändrade skalor förfarits på följande sätt. För olika genomsnittliga beskattningsbara inkomster i olika inkomstskikt har beräknats den minskning respektive ökning i samlad kommunal och statlig inkomstskatt, som framkommer om — med oförändrade grunder för statsskattens beräkning — de kommunala ortsavdragen bestämmas enligt nyssnämnda båda alternativ och samtidigt den kommunala utdebiteringen stiger från 10 till 11 kronor. Beräkningen, som avsett kommun i mellersta ortsgupp, har skett för ensamstående och för äkta makar utan barn var för sig. Därefter har den nuvarande statliga inkomstskatteskalan jämkats, så att den med så liten marginal som möjligt berett kompensation för de framräknade skatteökningarna. Då emellertid de nya skatteskalorna icke kunna avpassas exakt till den matematiska höjningen, blir skattebortfallet enligt de framräknade skalorna högre än det matematiska beloppet för höjningen. Detta förhållande är särskilt framträdande beträffande alt. 7 (fallande avdrag).

De av skatteutredningen gjorda beräkningarna ha givit till resultat, att en jämkad statsskatteskala, som täcker ökningarna vid alt. 5, skulle medföra ett skattebortfall för staten av 13,5 miljoner kronor. Vid alt. 7 skulle skattebortfallet uppgå till ett betydligt högre belopp eller 121 miljoner kronor.

Härvid bör dock beaktas, att i de skikt, där minskningar av samlad skatt inträffa, en viss ökning av statsskatten likväl inträder, därigenom att avdraget för kommunala utskylder vid statsskattetaxeringen blivit lägre. På motsvarande sätt har i de skikt, där ökningarna i samlad skatt inträffa, statsskattebeloppet minskat i förhållande till läget före utdebiteringshöjningen. På grund av nu angivna förhållanden kan staten beräknas få en ökad inkomst vid alt. 5 (fasta avdrag) av cirka 6 miljoner kronor men vid alt. 7 (fallande avdrag) få vidkännas en ytterligare minskning av sina skatteintäkter med cirka 11 miljoner kronor. Nettominskningen för statsverket av jämkade statsskatteskalor kan sålunda beräknas till 7,5 miljoner kronor vid alt. 5 och 132 miljoner kronor vid alt. 7. Därest jämkningen av skalorna kunnat mera exakt avpassas efter de matematiska höjningarna, skulle nettominskningen vid alt. 7 ha blivit cirka 40 miljoner kronor lägre.

Det bör kanske anmärkas, att de verkställda beräkningarna endast avsett den statliga inkomstskatteskalen för fysiska personer. För de juridiska personernas del kan en utjämning givetvis åstadkommas genom en sänkning av skatteprocenten för dessa skattskyldiga. Då kommittén föreslagit, att kommunerna skola tillföras statliga bidrag i sådan utsträckning, att ingen kommun skall behöva höja utdebiteringen med mera än högst en krona, kommer tydligtvis ökningen av de juridiska personernas kommunala skatt icke att kunna överstiga nämnda belopp. På grund av det vid statstaxeringen medgivna avdraget för kommunala skatter, kommer emellertid ökningen av dessa skattskyldigas samlade skatt icke att motsvara en krona per skattekrona utan

endast 0:60 kronor per skattekrona. Kommittén har i sina kostnadskalkyler icke räknat med någon jämkning i de juridiska personernas statliga skatt.

Om hänsyn tages till de minskade statsintäkter, som föranledas av jämkningarna i den statliga inkomstskatteskalen för fysiska personer, kunna kostnaderna — här bortses från höjningen av de allmänna barnbidragen — för ett genomförande av alt. 5 (fasta avdrag) approximativt beräknas uppgå till $121 + 8 = 129$ miljoner kronor och för alt. 7 (fallande avdrag) till $131 + 132 = 263$ miljoner kronor. Med hänsyn till de stora krav på statsfinanserna som alt. 7 (fallande avdrag) skulle påkalla, anser sig kommittén icke kunna framlägga förslag om en höjning av de kommunala avdragen enligt detta alternativ, varför kommittén ej heller ingår på den närmare utredning och diskussion som i så fall hade varit erforderlig. Det förtjänar emellertid att påpekas, att kostnaderna för alt. 7 (fallande avdrag) skulle reduceras med icke mindre än cirka 60 miljoner kronor, därest gränsen för det särskilda statsbidraget kunde sättas vid 1 krona 50 öre i stället för 1 krona. Då detta skulle leda till en höjning av den sammanlagda skatten i vissa inkomstskikt, har en sådan gränsdragning i dagens läge icke ansetts möjlig. Kommittén förordar alltså för sin del alt. 5 (fasta avdrag).

I *Bilaga 3* har närmare belysts verkningarna för den enskilde skattebetalaren av kommitténs förslag. Såsom framgår av de vid bilagan fogade tabellerna medför kommitténs förslag betydande skattelindringar i de lägre inkomstskikten. För familjer med barn kommer, om hänsyn tages till barnbidragens höjning — som i tabellerna beräknats till 40 kronor per barn — förslaget att medföra skattelindringar även för inkomsttagare i högre inkomstskikt.

Sammanfattningsvis kan framhållas, att ett genomförande av alt. 5 (fasta avdrag) enligt de av kommittén här ovan angivna riktlinjerna medför dels direkta statsutgifter genom höjda barnbidrag och särskilda bidrag till kommunerna till ett belopp av 189 miljoner kronor ($68 + 121$) dels minskade statsintäkter till ett belopp av 8 miljoner kronor på grund av jämkning av den statliga inkomstskatteskalen. Statens kostnader kunna sålunda sammanlagt beräknas till $189 + 8 = 197$ miljoner kronor. Härvid har räknats med en höjning av de allmänna barnbidragen med 40 kronor. Begränsas höjningen till 30 kronor komma de sammanlagda kostnaderna att uppgå till ett 17 miljoner kronor lägre belopp eller sålunda till 180 miljoner kronor.

I detta sammanhang vill kommittén påpeka, att en höjning av de kommunala ortsavdragen enligt kommitténs förslag torde komma att medföra en nedgång i de kommunala restantierna, enär de skattebetalare, som besitta den minsta skatteförmågan, komma att fritagas från skatt eller få denna minskad. Då staten numera svarar för dessa restantier, kommer alltså staten att på denna väg erhålla viss kompenstation för sina ökade utgifter i anledning av ortsavdragsreformen. Kommittén har sökt bilda sig en uppfattning om storleken av de belopp, det här kommer att gälla. Då för närvarande en mera fullständig statistik i ämnet icke föreligger, har detta dock icke visat sig vara möjligt.

Kapitel IV.

Allmänna grunder för beräkning av statsbidraget till kommunerna i anledning av ortsavdragsreformen.

Såsom framgår av redogörelsen i kapitel III föreslår kommittén, att till kommunerna skola utgå direkta statsbidrag i sådan omfattning, att den totala utdebiteringen icke skall behöva höjas med mer än högst en krona per skatte-krona. Kommittén vill i förevarande kapitel angiva de allmänna grunder, efter vilka kommittén tänkt sig att nämnda bidrag skola beräknas.

Innan kommittén närmare ingår på denna fråga, anser sig kommittén böra lämna en kortfattad redogörelse för de bestämmelser, som för närvarande gälla i fråga om kommuns utdebitering av skatt, kommuns fordran hos statsverket å skatt samt statsverkets utbetalning av skatt till kommun. Utformningen av bidragsbestämmelserna måste nämligen ske med beaktande av den reglering nyssnämnda frågor fått.

Enligt 17 § lagen den 6 juni 1930 (nr 251) om kommunalstyrelse på landet fastställles kommuns utgifts- och inkomststat å den ordinarie kommunalstämma, som hålles i oktober månad.

I 67 § samma lag stadgas, att kommuns medelsbehov skall, i den mån det ej fylles genom andra inkomster, täckas genom utdebitering av allmän kommunalskatt i förhållande till de skatte-kronor och skatteören, som enligt bestämmelserna i kommunalskattelagen vid senaste taxering påförts de till kommunen skattskyldiga.

Enligt 69 § nämnda lag skall med det belopp för skatte-krona och skatteöre, som bestämts till utdebitering för ett år, utgöras dels sådan allmän kommunalskatt, som ingår i preliminär skatt för inkomst under detta år, dels ock sådan allmän kommunalskatt, som ingår i den slutliga skatt, som påföres på grund av nästföljande års taxering.

Enligt 72 § samma lag äger kommun av statsverket uppbära den allmänna kommunalskatt, som debiteras enligt bestämmelserna i kommunalskattelagen. Kommunen äger av statsverket såsom förskott uppbära det belopp, som på grundval av visst års taxering till kommunal inkomstskatt beslutats till utdebitering för nästkommande år. Vad sålunda beslutats till utdebitering ingår i kommunens fordran hos statsverket vid ingången av året näst efter det då beslutet fattades. Förskottet avräknas mot den allmänna kommunalskatt, som debiteras på grundval av taxeringen under året efter det då förskottet utanordnas. Belopp, som vid ingången av ett år utgör kommunens fordran hos statsverket, skall länsstyrelsen under samma år utanordna till kommunalnämnden med en fjärdedel å var och en av dagarna den 15 februari, den 15 maj, den 15 augusti och den 15 november.

Motsvarande bestämmelser finnas meddelade för stad i 19, 62, 64 och

67 §§ lagen den 6 juni 1930 (nr 252) om kommunalstyrelse i stad. Enligt nyssnämnda lag gälla dock för stad vissa särskilda bestämmelser i fråga om utdebitering. Sälunda stadgas i 19 § att, om beträffande viss stad utgifts- och inkomststaten till följd av särskilda förhållanden icke skulle kunna fastställas förrän efter oktober månads utgång, vid det ordinarie sammanträdet före denna månads utgång skall fastställas grunden för utdebitering av den allmänna kommunalskatt, som ingår i preliminär skatt för inkomst under nästföljande år. Därefter skall vid ordinarie sammanträde före utgången av december månad stadens utgifts- och inkomststat fastställas; därvid må, om skäl därtill äro, annan utdebiteringsgrund fastställas än som beslutats vid sammanträdet i oktober månad. Enligt 64 § skall, om jämlikt 19 § annan utdebiteringsgrund slutligen fastställts än som beslutats vid ordinarie sammanträdet i oktober månad, den allmänna kommunalskatt, som ingår i den preliminära skatten för inkomst under nästföljande år, utgöras efter den tidigare bestämda grunden, varemot den allmänna kommunalskatt, som ingår i den slutliga skatt som påföres på grund av det därnäst följande årets taxering, skall utgöras efter den utdebitering som bestämts i samband med utgifts- och inkomststatens fastställande. Sistnämnda utdebitering skall enligt 67 § läggas till grund jämväl för statsverkets utbetalning av kommunalskatt till staden.

Liknande bestämmelser gälla enligt 14, 57 och 60 §§ lagen den 6 juni 1930 (nr 259) om församlingsstyrelse, 17, 54, 56 och 59 §§ lagen den 15 juni 1935 (nr 337) om kommunalstyrelse i Stockholm, 14, 61 och 64 §§ lagen den 6 juni 1930 (nr 260) om församlingsstyrelse i Stockholm, 45, 46 och 50 §§ lagen den 20 juni 1924 (nr 349) om landsting samt 1, 2 och 5 §§ förordningen den 31 december 1945 (nr 903) om utdebitering av tingshusmedel.

Beträffande debitering och uppbörd av ovan omförmälda medel meddelas föreskrifter i uppbördsförordningen den 31 december 1945 (nr 896). Enligt 34 § uppbördsförordningen skall vid debitering av slutlig skatt kommunal inkomstskatt, landstingsmedel och tingshusmedel uträknas med ledning av den utdebitering för skattekrona och skatteöre, som fastställts att gälla för den preliminära skatt, vilken skall avräknas mot ifrågavarande slutliga skatt, dock att, därest i stad fastställts annan utdebitering för den slutliga skatten än för den preliminära skatten, den kommunala inkomstskatten skall utgöras efter den utdebitering som bestämts att gälla för den slutliga skatten. Enligt 33 § uppbördsförordningen skall vid debitering av fastighetsskatt skatten uträknas med ledning av den utdebitering för skattekrona och skatteöre, som gäller i fråga om annan slutlig skatt, påförd på grund av taxering under taxeringsåret.

Det av kommittén föreslagna bidraget skall — med viss begränsning — avse den skattehöjning, som föranledes av ändrade ortsavdrag. Det blir sålunda nödvändigt att för varje kommun fastställa den skatteökning, som skulle ha vållats genom ortsavdragsreformen, därest kommunen icke haft att

påräkna särskilt bidrag från staten. Bidraget bör beräknas efter objektiva grunder och någon prövning av de kommunala inkomst- och utgiftsstaterna i samband med bidragets bestämmande bör icke ske. Sedan bidraget blivit beräknat och till beloppet fastställt, skall ingen årlig omräkning av detsamma äga rum. Kommittén föreslår ingen nedsättning eller successiv minskning av bidraget under provisorietiden. Frågan om bidragssystemets avveckling torde få upptagas till prövning i samband med den allmänna översyn av de kommunala skatteutjämningsproblemen, som kommittén förutsätter skall komma till stånd inom en nära framtid.

Om man kunde bortse från de komplikationer, som uppkomma genom källskattesystemet, låge det måhända nära till hands att beräkna skattehöjningen till skillnaden mellan kommunens utdebitering året närmast före reformens genomförande och den utdebitering, som skulle bli erforderlig första året de nya ortsavdragen gälla; med bortseende givetvis från eventuellt statsbidrag. Mot en sådan beräkning av skattehöjningen kan emellertid invändas, att man då icke hade någon säkerhet för att den framkomna debiteringsskillnaden verkligen föränletts av ändrade ortsavdrag. Betydande olikheter kunde föreligga mellan utdebiteringsbehoven under nämnda båda år och vidare kunde förändringar ha inträffat i skatteunderlaget, som icke hade samband med omläggningen av ortsavdragen.

Även om det vore möjligt, att exempelvis utgå från det genomsnittliga utdebiteringsbehovet under ett antal år och därigenom i viss mån eliminera nämnda olägenheter, torde likväl gällande bestämmelser angående tiden och sättet för den kommunala utdebiteringens bestämmande nödvändiggöra, att kommunerna redan vid fastställandet av utgifts- och inkomststaten på hösten året näst före det år, då de nya ortsavdragen skola tillämpas i fråga om den preliminära skatten, äga kännedom om hur stort bidrag, som kommer att utgå i anledning av ortsavdragsreformen. Bidragsbeloppet skall nämligen upptagas som inkomst i staten för det år, då de nya ortsavdragen först skola tillämpas. Att avvakta den tidpunkt, då skatteunderlaget för detta år genom taxering blir känt, är sålunda icke möjligt.

Innan diskussionen angående grunderna för statsbidragets beräkning föres vidare, torde det vara erforderligt att behandla vissa övergångsproblem. Enligt ovan återgivna stadganden i kommunallagarna framkommer den kommunala utdebiteringssatsen genom att kommuns medelsbehov, i den mån det ej fylles genom andra inkomster, fördelas på det skattekrontal, som påförts de skattskyldiga vid senaste taxering. Med det belopp för skattekrona och skatteöre, som bestämts till utdebitering för ett år, utgöres dels sådan allmän kommunalskatt, som ingår i preliminär skatt för inkomst under detta år, dels ock sådan allmän kommunalskatt, som ingår i den slutliga skatt, som påföres på grund av nästföljande års taxering.

Om det antages, att de nya ortsavdragen första gången skola tillämpas i fråga om det preliminära skatteuttaget under år 1952 — och tidigare tidpunkt för reformens ikraftträdande torde knappast kunna ifrågakomma —

beräknas alltså den preliminära skatten nämnda år efter ett skatteunderlag, som reducerats genom de höjda ortsavdragen. Vid taxering komma de nya ortsavdragen i tillämpning först år 1953. Såväl vid 1951 som 1952 års taxering skola äldre ortsavdragsregler alltjämt äga tillämpning; under inkomståren 1950 och 1951 beräknas ju den preliminära skatten efter de gamla ortsavdragsreglerna.

För år 1952 bestämes den kommunala utdebiteringen i oktober månad år 1951. Därvid skall enligt bestämmelserna i kommunallagarna debiteringen fastställas på grundval av skatteunderlaget vid 1951 års taxering. På grund av den reducering av skatteunderlaget, som blir en följd av höjda ortsavdrag, torde det emellertid bli nödvändigt att göra en omräkning av 1951 års taxering för att få fram det skatteunderlag, som skulle ha förelegat, därest de nya ortsavdragen gällt redan vid 1951 års taxering. Sker icke detta kommer kommunen vid senare avräkningar med statsverket att åsamkas skatteförlust. Antag t. ex. att en kommun har 3 000 skattekronor enligt 1951 års taxering och att utdebiteringen bestämes till 6 kronor. Förskottet för år 1952 beräknas då till 18 000 kronor. Vid 1953 års taxering visar det sig, att skatteunderlaget på grund av de höjda ortsavdragen endast uppgår till 2 500 kronor. Då den slutliga skatten, 15 000 kronor, ($2\,500 \times 6$) understiger förskottet, 18 000 kronor, som kommunen uppburit under år 1952, måste kommunen i staten för 1954 räkna med ett underskottsbelopp å skillnaden eller 3 000 kronor.

Samma förhållande kommer att föreligga hösten 1952, då utdebiteringen för 1953 skall fastställas. Även vid 1952 års taxering ha nämligen de gamla ortsavdragen gällt. För senare år däremot komma utdebiteringarna att fastställas på grundval av taxeringar, vid vilka de nya ortsavdragen tillämpats.

För att undvika dylika konsekvenser torde det, såsom ovan framhållits, bli nödvändigt att redan på förhand beakta den reducering av skatteunderlaget, som blir en följd av ändrade ortsavdrag. Detta synes enklast kunna ske på det sättet, att såväl de gamla som de nya ortsavdragen och däremot svarande beskattningsbara inkomster införas i 1951 och 1952 års inkomstlängder. Vid längdens summering erhålles då kännedom även om det skattekrontal, som skulle ha framkommit, därest de nya avdragen gällt vid ifrågavarande taxeringar. Arbetet med införingen av de nya avdragen bör åvila den befattningshavare, som enligt gällande bestämmelser har att införa de kommunala ortsavdragen i längden. Med hänsyn till den förenkling av ortsavdragssystemet, som erhålles därigenom att kommittén föreslår att såväl barnavdragen som bankningen skola avskaffas, torde det merarbete, som förorsakas av den dubbla införingen i 1951 och 1952 års längder, icke bli särskilt betungande. För att underlätta längdens summering böra formulären till 1951 och 1952 års inkomstlängder förses med två särskilda kolumner för ifrågavarande införingar.

Med hänsyn till bestämmelserna i 67 § lagen om kommunalstyrelse på landet och motsvarande stadgande i övriga kommunallagar om kommuns

utdebitering, torde det bli erforderligt med särskild lagstiftning av innehåll, att kommuns medelsbehov för åren 1952 och 1953 skall täckas genom utdebitering av allmän kommunalskatt i förhållande till det skatteunderlag, som framkommer vid en omräkning av 1951 respektive 1952 års taxeringar med nya ortsavdrag.

Den beräkning av nedgången i skatteunderlaget till följd av höjda ortsavdrag, som sålunda måste verkställas under de båda övergångsåren, kan även utnyttjas vid statsbidragets bestämmande. Skillnaden mellan den utdebitering, som framkommer om ett visst utdebiteringsbehov fördelas å skatteunderlaget enligt 1951 års taxering och den utdebitering, som erhålles om samma utdebiteringsbehov fördelas å det med tillämpning av de nya ortsavdragen uträknade skattekrantalet, torde nämligen utgöra en godtagbar mätare på den skatteökning, som föranledes av ortsavdragens höjning. Vid beräkningen synes man böra utgå från det genomsnittliga behovet av skattemedel i kommunen under en viss period t. ex. en sjuårsperiod, från vilken man stryker det högsta och lägsta beloppet och beräknar medeltalet för de återstående 5 åren. Den sjuårsperiod, till vilken hänsyn sålunda skall tagas, anser kommittén för sin del böra bestämmas till åren 1944—1950.

Det här angivna förfaringssättet för bestämmande av skattehöjningen har närmast tagit sikte på den primärkommunala utdebiteringen (utdebitering till kommun, församling, skoldistrikt och fattigvårdssamhälle). Ett liknande förfarande blir erforderligt för att beräkna höjningen av landstingskatten. Däremot torde i detta sammanhang kunna bortses från utdebiteringen av tingshusmedel.

Vid tillämpning av ett sådant bidragssystem, som kommittén föreslagit, uppkommer frågan huru bidraget skall fördelas mellan de kommunala enheterna. Såsom framgår av den tidigare lämnade redogörelsen skall bidraget endast eliminera den utdebiteringsstegring som överstiger en krona. Då det kan antagas, att inget landsting skall behöva höja sin utdebitering i anledning av ortsavdragsreformen med mer än i medeltal omkring 50 öre, anser kommittén för sin del, att bidragen böra kunna begränsas till att utgå till primärkommunerna. Kommittén är väl medveten om att vissa erinringar kunna göras mot en sådan gränsdragning. Med hänsyn till angelägenheten av att så långt möjligt förenkla bidragssystemet, och då det allenast är fråga om en provisorisk anordning i avvaktan på en rationalisering av den allmänna skatteutjämningen, anser kommittén likväl, att en sådan begränsning bör genomföras.

Bidraget synes böra fördelas mellan den borgerliga kommunen och övriga kommunala bildningar (församling, skoldistrikt och i förekommande fall fattigvårdssamhälle) efter förhållandet mellan deras utdebiterade belopp. Det bör ankomma på kommunalnämnden respektive drätselkammaren att verkställa denna fördelning.

Statsbidragets beräkning enligt här ovan skisserade linjer må belysas med följande exempel.

En kommun antages enligt 1951 års taxering (gamla orsavsdragen) ha ett skatteunderlag av 100 000 skattekronor. Vid omräkning med nya orsavsdrag nedgår antalet skattekronor till 80 000. Det genomsnittliga behovet av skattemedel i primärkommunen under 7-årsperioden 1944—1950, sedan därifrån strukits det högsta och lägsta beloppet, förutsättes vara 800 000 kronor. Utdebiteringen blir då 8 kronor per skattekrona i ena fallet och 10 kronor per skattekrona i andra fallet. Landstingsskatten antages behöva höjas från 3 kronor till 3 kronor 40 öre i anledning av orsavsdragens höjning. Skattehöjningen på grund av orsavsdragsreformen blir alltså 2 kronor 40 öre. Ersättning skall dock endast utgå för den stegring av den sammanlagda utdebiteringen, som överstiger en krona. Statsbidraget, vilket såsom ovan nämnts i sin helhet skall utgå till primärkommunen, skall sålunda beräknas till $80\,000 \times 1:40 = 112\,000$ kronor. Efter avdrag av detta statsbidrag blir kommunens behov av skattemedel $800\,000 - 112\,000 = 688\,000$ kronor. Eftersom kommunen har 80 000 skattekronor med de nya orsavsdragen erfordras sålunda en utdebitering av 8:60 kronor per skattekrona. Primärkommunens höjning av utdebiteringen blir alltså 60 öre, vilken höjning jämte ökningen av landstingsskatten med 40 öre utgör den höjning av en krona för vilken statsbidrag icke lämnas. Härvid bör dock erinras om att på grund av den utav kommittén förutsatta ändringen av den statliga inkomstskatteskalen ingen höjning av den sammanlagda statliga och kommunala inkomstskatten för fysisk person kommer att inträffa.

Beträffande kommuner, som beröras av kommunindelingsreformen, måste beaktas, att endast den utdebiteringsstegring, som beror på ändrade orsavsdrag, skall komma i fråga vid statsbidragets beräkning. Om och i vilken utsträckning skattehöjning, som uppkommer genom själva kommunsammanslagningen, skall utjämnas genom särskilda bidrag får bedömas särskilt för sig.¹

Vid de statistiska undersökningarna har kommittén beträffande tre blivande storkommuner undersökt, hur ändrade orsavsdrag i förening med kommunsammanslagning påverkar utdebiteringen (jfr tab. 1 till Bilaga 1). I nedanstående tablå redovisas den utdebiteringsstegring, som skulle inträffa i storkommunen Simrishamn vid ett genomförande av alt. 5 (fasta avdrag).

1	2	3	4	5
Simrishamn	10: 54	} 9: 54	12: 21	} 11: 25
Simris—Nöbbelöv..	7: 50		8: 98	
Gladsax	9: 00		10: 96	
Järrestad	8: 30		10: 17	

I kol. 1 angivas de i storkommunen ingående kommunerna. I kol. 2 redovisas den kommunala utdebiteringen enligt 1948 års beslut och i kol. 4 den

¹ Ang. denna fråga se SOU 1945:38 s. 267 och prop. 236/1946 s. 85—93. Enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 2 december 1949 har chefen för finansdepartementet tillkallat särskilda utredningsmän för att bland annat utarbeta förslag till bestämmelser om övergångsbidrag i samband med kommunindelingsreformen.

utdebitering, som skulle bli erforderlig, därest ortsavdragen bestämmas enligt alt. 5 och någon sammanslagning icke verkställs. I kol. 3 respektive kol. 5 angives den utdebitering, som skulle vara erforderlig i storkommunen dels med nu gällande ortsavdrag (kol. 3) och dels med ortsavdrag enl. alt. 5 (kol. 5).

Vid en sammanläggning av ifrågavarande kommuner till en storkommun skulle — om ingen ändring göres i ortsavdragen — i den nybildade kommunen erfordras en utdebitering av 9:54. Landsbygdskommunerna skulle sålunda få vidkännas en viss skattehöjning. Om och i vilken utsträckning staten skall medverka till en utjämning härav får, såsom ovan anmärkts, avgöras enligt de regler, som komma att gälla för det särskilda övergångsbidraget i anledning av kommunindelningsreformen. Vid bestämmandet av den skattehöjning, som skall ligga till grund för beräkning av det särskilda statsbidraget i anledning av ortsavdragsreformen, är det sålunda endast stegringen från 9:54 till 11:25, som skall beaktas; dock givetvis med avdrag för den krona som skall stanna på kommunerna och landstingen själva.

Bidraget skall upptagas som inkomst i storkommunens inkomst- och giftsstat och någon uppdelning de olika kommundelarna emellan skall sålunda icke verkställas.

Därest i en kommun ingå två eller flera församlingar, får statsbidraget fördelas i proportion till utdebiteringsbehovet. Vissa komplikationer i fråga om bidragets beräkning kunna uppkomma i sådana fall, då gränserna för kommunala indelningar icke sammanfalla. Principen torde här få bli att bidraget anknytes till den borgerliga kommunens område. Om t. ex. ett skoldistrikt omfattar mer än en kommun, vilket i enstaka undantagsfall torde kunna bli fallet även efter kommunindelningsreformens genomförande, får en uppdelning av skoldistriktets utdebiteringsbehov ske mellan de i distriktet ingående kommunerna.

Ett statsbidrag, som utgår efter ovan angivna grunder, har ingen skatteutjämnande effekt i den meningen, att de *nu* föreliggande variationerna i de kommunala utdebiteringarna därigenom minskas. Det särskilda statsbidraget tar ju endast sikte på den utdebiteringsstegring, som föranledes av ändrade ortsavdrag. Å andra sidan kommer kommunernas tillgång på skatteunderlag givetvis att bli av avgörande betydelse för bidragets storlek. Det torde nämligen förhålla sig så, att i kommuner med svagt skatteunderlag föranleder en höjning av ortsavdragen större utdebiteringsstegring än i kommuner med bättre ekonomisk bärkraft. Bidraget blir alltså relativt sett större i den förra än i den senare kommunen.

För att minska ojämnheter i skattetrycket de olika kommunerna emellan blir det, liksom hittills, erforderligt med allmänna skatteutjämningsbidrag. Den situationen kan då uppkomma, att en kommun är berättigad såväl till det särskilda statsbidraget i anledning av ortsavdragsreformen som allmänt skatteutjämningsbidrag. Det måste därvid tillses, att det senare bidraget

endast beräknas å den skattebörda, som återstår, sedan det särskilda bidraget frånräknats. I annat fall kunde allmänt skatteutjämningsbidrag komma att utgå för skattetryck, som redan avlastats genom det särskilda bidraget.

Enligt förordningen den 16 december 1927 angående understöd av skatteutjämningsmedel åt synnerligt skattetyngda kommuner gälla vissa minimikrav i fråga om skattetryck för rätten att åtnjuta understöd. Sålunda föreskrives bland annat,

a) att den kommunalskatt och landstingsskatt, som för vederbörande år beslutats till uttaxering, tillhopa skola hava föranlett så högt skattetryck att detta överstiger 10 kronor per skattekrona; samt

b) att de utgifter för kommunens kyrko-, folkskole-, fattigvårds- och barnavårdsväsen, som för året beslutats till uttaxering, skola motsvara ett skattetryck av mer än 5 kronor 50 öre per skattekrona.

Understödet beräknas efter en i förhållande till skattetrycket stigande skala.

Enligt kommitténs förslag skola de särskilda bidragen till kommunerna i anledning av ortsavdragsreformen avvägas så, att de förhindra en höjning av den totala kommunala utdebiteringen med mer än en krona. För att undvika att skattehöjningen intill en krona skall föranleda en ökning av det samlade skattetrycket i högre inkomstlägen har kommittén emellertid förutsett sådan jämkning av de statliga inkomstskatteskalorna för fysiska personer att dylika höjningar elimineras. Skatteutjämningsbidrag bör dock icke erhållas för en utdebiteringsstegring, som redan kompenseras genom sänkt statsskatt, varför det torde bli erforderligt att verkställa viss justering uppåt av gränssiffrorna för skattetrycket i 1927 års förordning. Med hänsyn till att chefen för finansdepartementet numera tillkallat särskilda utredningsmän med uppdrag att i samråd med ortsavdragskommittén göra en översyn av grunderna för skatteutjämningsunderstöden åt synnerligt skattetyngda kommuner, anser kommittén icke erforderligt att här närmare ingå på dessa spörsmål.

I detta sammanhang vill kommittén även fästa uppmärksamheten på att vissa speciella statsbidrag till kommunerna graderats efter kommunernas ekonomiska bärkraft, sådan densamma avspeglas i antalet skattekronor och skatteören per invånare. Såsom exempel på dylika bidrag må nämnas statsbidrag till byggnadsarbeten för folkskoleväsendet (SFS 882/1945) och statsbidrag till anordnande av skolmåltider (SFS 553/1946). Vidare ha bestämmelserna om kommunernas bidrag till folkpensioneringskostnaderna utformats efter liknande principer. Enligt vad kommittén under hand erfarit torde förslag om graderade statsbidrag vara att vänta från socialvårdskommittén, såvitt angår socialhjälpn, och från 1948 års polisutredning, såvitt angår kostnaderna för polisväsendet.

Det av kommittén föreslagna bidragssystemet avser att intill en viss gräns kompensera kommunerna för den nedgång i skatteunderlaget, som föranledes

av höjda ortsavdrag. Detta medför att den minskning i antalet skattekronor per invånare, som kommer att inträffa (jfr tab. E i Bilaga 1), icke motsvaras av en lika stor nedgång i kommunernas ekonomiska bärkraft. På grund härav torde det bli erforderligt att verkställa vissa jämkningar av de skalor efter vilka de speciella statsbidragen beräknas. Kommittén har icke ansett det falla inom dess uppdrag att närmare ingå på dessa speciella frågor.

Kapitel V.

Vissa särskilda frågor.

1. Hemmavarande barns hänförande till arbetspersonalen.

I samband med barnavdragens avskaffande vid den kommunala beskattningen uppkommer frågan, huruvida detta bör föranleda ändrad reglering av spörsmålet om hemmavarande barns hänförande till arbetspersonalen.

Enligt nuvarande bestämmelser (punkt 6 anv. till 22 § kommunalskattelagen och punkt 11 anv. till 29 § samma lag) gäller i detta hänseende, att hemmavarande barn, som uppnått 16 års ålder och sysselsatts i föräldrarnas jordbruk eller rörelse, anses tillhöra arbetspersonalen. Därest barnet ej fyllt 18 år, gäller detta dock allenast under förutsättning att barnets inkomst av arbete eller eljest är så stor, att den föranleder skatteplikt för barnet enligt kommunalskattelagen. Hemmavarande barn under 16 år anses i intet fall tillhöra arbetspersonalen (jfr 20 § kommunalskattelagen och dithörande anv. punkt 2). Barn, som anses tillhöra arbetspersonalen, taxeras självt för den inkomst, det kan hava haft i avlöning eller naturaförmåner eller eljest, varemot föräldrarna får göra avdrag såsom för annan arbetshjälp. För barn, som icke anses tillhöra arbetspersonalen får intet dylikt avdrag göras, även om barnet deltagit i arbetet, varav följer, att lön och underhåll åt barnet ej heller skall upptagas såsom inkomst för barnet.

Sin nuvarande lydelse erhöles ifrågavarande bestämmelser i samband med att åldersgränsen för barnavdrags åtnjutande genom beslut av 1938 års riksdag höjdes från 16 år till 18 år. Dessförinnan hade gällt, att hemmavarande barn, som uppnått 16 års ålder och deltagit i föräldrarnas förvärvsverksamhet, ansågs tillhöra arbetspersonalen.

I ett år 1935 avgivet betänkande hade *befolkningskommissionen* föreslagit att åldersgränsen för barnavdrags åtnjutande skulle höjas från 16 till 18 år. I samband därmed anförde kommissionen:¹

»Ett samband anses föreligga mellan den åldersgräns, som gäller för erhållande av barnavdrag, och den gräns, från vilken hemmavarande barn, vilka sysselsättas i den skattskyldiges jordbruk eller rörelse, skola få räknas till arbetspersonalen. I allmänhet är det en avsevärd fördel för sådana näringsidkare att få räkna sina barn till arbetspersonalen, eftersom de då äga från sin intäkt avdraga hela sin kostnad för barnen, således jämväl kost och husrum. Dylikt kostnad är normalt betydligt större än det familjeavdrag, som erhålles för barnet, i den mån sådant avdrag ifrågakommer. — — — Det synes svårt att finna någon betydelsefull reell grund för sambandet mellan de båda gränserna. Att i ett fall ett hemmavarande barn anses göra den nytta för sig, att det får räknas till arbetspersonalen, utgör intet skäl, varför i ett annat fall föräldrarna, där de underhålla barnet utan att det ekonomiskt sett gör rätt för sig, skulle gå miste om barnavdrag. Mot bestämmelsen att hemmavarande barn, som fyllt 16 år och som utför arbete i den

¹ SOU 1936: 13 s. 30.

skattskyldiges jordbruk eller rörelse, skall få räknas till arbetspersonalen torde i och för sig intet vara att erinra. Vid 16 års ålder är för de flesta barn skolgången avslutad, och barnen göra vanligen, om de arbeta i föräldrarnas jordbruk eller rörelse, så stor nytta, att de böra kunna likställas med lejd arbetspersonal.»

I avgivet yttrande över kommissionens förslag kritiserade *kammarrätten* detsamma i nu ifrågavarande del. Därest det stadgades, att åldersgränsen för familjeavdrag för barn höjdes till 18 år — allt under det att den i lagen fastställda minimiåldern av 16 år för rätten att inräkna hemmavarande barn bland föräldrarnas arbetspersonal bibehölles — samt föräldrarna tillerkändes rätt till familjeavdrag även för barn med inkomst upptill 600 kronor, uppkomme under vissa förhållanden — om och i den mån barn i ålder 16—18 år hade inkomst, som understeg 600 kronor — en tredubbel skattefrihet, nämligen *dels* för föräldrarna genom rätten att inräkna avlöning till barn i ålder 16—18 år bland driftkostnaderna i deras verksamhet, *dels* för desamma genom rätten till familjeavdrag för barn under 18 år, *dels ock* för barnet för dess inkomst.

1936 års skattekommitté upptog i sitt betänkande angående omläggning av den direkta statsbeskattningen (SOU 1937: 42) befolkningskommissionens förslag om höjning av åldersgränsen för barn, för vilka familjebidrag finge erhållas, och upptog i samband därmed även frågan, huruvida denna höjning av åldersgränsen borde medföra ändringar ifråga om rätten att inräkna hemmavarande barn bland föräldrarnas arbetspersonal. Med avseende härå anförde skattekommittén:¹

»Såsom befolkningskommissionen anført torde principiellt intet vara att erinra mot den nu gällande bestämmelsen, att hemmavarande barn, som fyllt 16 år och som utför arbete i den skattskyldiges jordbruk eller rörelse, skall få räknas till arbetspersonalen. Därest nu åldersgränsen för barnavdrag höjes till 18 år men den nyssnämnda gränsen 16 år för rätten att räkna barnen till arbetspersonalen bibehålles, uppkommer emellertid, på sätt kammarrätten i sitt yttrande utvecklat, under vissa förhållanden en skattebefrielse, som kan bliva till och med tredubbel. Av de utvägar, som kunna tänkas för undanröjande av detta missförhållande, har kommittén för sin del i huvudsak anslutit sig till ett av kammarrätten framfört alternativt förslag till lösning av spörsmålet. Kommittén föreslår således, att hemmavarande barn, som fyllt 16 men ej 18 år och sysselsättas i föräldrarnas jordbruk eller rörelse, skola anses tillhöra arbetspersonalen endast under förutsättning, att barnets inkomst av arbete eller eljest är så stor att skatteplikt för barnet enligt kommunalskattelagen föreligger. Beträffande hemmavarande barn över 18 år och under 16 år föreslås icke någon ändring i nu gällande bestämmelser. I fråga om barnen mellan 16 och 18 år skulle alltså följande komma att gälla. Uppgår inkomsten (från arbetet eller eljest) till belopp över skattepliktsgränsen 600 kronor, få föräldrarna rätt att inräkna avlöning (kontant och in natura) bland driftkostnaderna; däremot få de icke familjeavdrag för barnet (men barnet får grundavdrag). Om barnets inkomst ej är så stor som nyss sagts, få föräldrarna ej rätt att avdraga avlöningen såsom driftkostnad men erhålla å andra sidan familjeavdrag för barnet (även om barnets avlöning i penningar och naturaförmåner överstiger 450 kronor² men ej 600

¹ SOU 1937: 42 s. 122. — ² Det belopp, vartill barnets egen inkomst högst finge uppgå för att familjeavdrag skulle få erhållas för barnet. Beloppet höjdes 1938 till 600 kronor.

kronor, ty lönen skall lika litet som i det fall att barnet ej fyllt 16 år upptagas såsom skattepliktig inkomst för barnet). Jordbrukare och rörelseidkare kunna icke, därest förslaget genomföres, anses i något avseende få sin ställning i skattehänseende försämrad vid jämförelse med beskattningen enligt gällande grunder.»

De av skattekommittén föreslagna bestämmelserna angående hemmavarande barns hänförande till arbetspersonalen godkändes av 1938 års riksdag (prop. 1938: 258).

1945 års *statsskatteberedning*, som föreslog barnavdragens avskaffande vid den statliga beskattningen, ansåg icke att detta i och för sig borde föranleda ändrad reglering av spörsmålet om hemmavarande barns hänförande till arbetspersonalen. Beredningen anförde härom¹:

»Enligt beredningens förslag skola barnavdragen fortfarande bibehållas vid kommunalbeskattningen. Det torde då vara uppenbart, att i fråga om barns hänförande till arbetspersonalen olika bestämmelser icke kunna gälla vid den kommunala och vid den statliga beskattningen. Inkomstberäkningen för de olika förvärvskällorna bör givetvis vid de båda taxeringarna ske efter enhetliga grunder. Bortsett härifrån kan beredningen emellertid icke finna, att barnavdragens avskaffande vid den statliga beskattningen och ersättande med barnbidrag bör föranleda ändrade regler beträffande rätten att räkna hemmavarande barn till arbetspersonalen. Om ett barn i åldern 16—18 år har inkomst av arbete eller eljest till belopp av 600 kronor eller däröver, torde barnbidrag icke böra utgå för barnet och barnet bör då, om det utfört arbete i föräldrarnas förvärvsverksamhet, räknas till arbetspersonalen.² Beträffande barn i åldern under 16 år eller barn i åldern 16—18, som ej haft inkomst å minst nämnda belopp, torde barnavdragens ersättande med barnbidrag icke kunna anses motivera införande av rätt att i dessa fall hänföra barnen till arbetspersonalen.»

Om ortsavdragskommitténs förslag om barnavdragens avskaffande vid den kommunala beskattningen genomföres uppkommer frågan, om anledning vidare föreligger för ett bibehållande av bestämmelsen om att barn i åldern 16—18 år i vissa fall, nämligen då deras inkomster understiga 600 kronor, icke få hänföras till arbetspersonalen. Av den ovan lämnade redogörelsen framgår, att bestämmelsen tillkom i samband med att åldersgränsen för barnavdrags åtnjutande höjdes från 16 till 18 år. Tidigare hade åldersgränsen 16 år för rätten att åtnjuta familjeavdrag för barn korresponderat mot en rätt att om hemmavarande barn uppnått denna ålder och sysselsatts i föräldrarnas jordbruk eller rörelse, föräldrarna finge avdrag för deras avlöning och naturaförmåner såsom för annan arbetshjälp.

Det av 1945 års statsskatteberedning anförda skälet för ett bibehållande av de nuvarande reglerna på här förevarande område, nämligen att barn i åldern mellan 16 och 18 år, som ej haft inkomst å minst 600 kronor, skulle erhålla rätt till allmänt barnbidrag, äger icke längre giltighet. Såsom i annat sammanhang framhållits gjorde nämligen 1947 års riksdag den ändringen i befolkningsutredningens förslag om allmänna barnbidrag, att dylika bidrag icke i något fall skulle utgå till barn i åldern över 16 år. Detta motiverades bland annat med att statligt stöd till ungdom över 16 år i stället borde lämnas i form av studiestipendier eller genom andra sociala stödåtgärder.

¹ SOU 1946: 79 s. 265. — ² SOU 1946: 5 s. 279.

Då sålunda barnbidragen, vilka ersatt de gamla barnavdragen vid beskattningen, icke utgå till barn över 16 år, torde några bärande skäl för att behandla hemmavarande barn som fyllt 16 år och som sysselsatts i föräldrarnas jordbruk eller rörelse olika, beroende på om de uppnått 18 års ålder eller ej, icke längre föreligga. Möjligen skulle man kunna göra den invändningen mot sloandet av 18-årsgränsen, att den omständigheten, att familjer med barn i åldern 16—18 år gått förlustig rätten till barnavdrag utan att erhålla ersättning i form av barnbidrag icke bör föranleda att föräldrar, som sysselsätta sina barn i eget jordbruk eller rörelse, skola erhålla en förmån, som icke kan givas åt andra familjer med barn i denna ålder. Det synes emellertid föga rationellt att i skattelagarna bibehålla en gränsdragning för rätten att hänföra hemmavarande barn till arbetspersonalen, som egentligen icke kan sakligt motiveras. Kommittén anser sig fördenskull böra föreslå, att den nuvarande 18-årsgränsen borttages.

2. Folkpensionärernas beskattning.

Vid 1948 års riksdag antogs särskilda bestämmelser om skattelindring för folkpensionärerna. Rörande innehållet i denna lagstiftning och bakgrunden till densamma må här anföras följande.

Vid tillkomsten av lagen den 29 juni 1946 (nr 431) om folkpensionering, vilken lag trädde i kraft den 1 januari 1948, avsågs att så avväga pensionsförmånernas storlek att även de ekonomiskt sämst ställda folkpensionärerna tillförsäkrades en godtagbar levnadsstandard. Det stod därvid klart, att detta syfte icke skulle uppnås, därest pensionsförmånerna bleve föremål för en mera kännbar beskattning. Av verkställda undersökningar framgick att — på grund av vid inkomsttaxeringen gällande Ortsavdrag och den beskattningsnämnderna tillagda rätten att medge extra avdrag för nedsatt skatteförmåga — någon beskattning eller nämnvärd sådan av pensionsförmånerna för berörda grupp av folkpensionärer icke ifrågakomme vid taxeringen till statlig inkomstskatt. Vid taxeringen till kommunal inkomstskatt skulle däremot föranledas en viss, icke obetydlig beskattning.

På grund härav gjordes frågan om folkpensionärernas beskattning till föremål för en närmare utredning i finansdepartementet. Resultatet av utredningen framlades i en den 30 januari 1948 dagtecknad promemoria. Sedan yttranden över promemorian inhämtats från ett flertal myndigheter och samman slutningar, framlade departementschefen i proposition nr 224 till 1948 års riksdag förslag till lag om ändring i vissa delar av kommunalskattelagen. Förslaget innebar i huvudsak följande. Maximiavdraget för skattskyldig med väsentligen nedsatt skatteförmåga skulle vid taxering till kommunal inkomstskatt höjas från 700 kronor till 2 000 kronor. I samband därmed föreslogs, att skattskyldig, vars inkomst helt eller till huvudsaklig del utgjordes av folkpension eller av änke(änklings)bidrag enligt lagen om bidrag till änkor och änklings barn, uttryckligen skulle förklaras anses ha sådan nedsatt skatteförmåga, som

berättigade till extra avdrag. Om skattskyldig åtnjutit jämväl annan inkomst än folkpension eller änke- eller änklingsbidrag, men pensionen eller bidraget likväl utgjort den huvudsakliga delen av hans inkomst, borde den skattskyldige regelmässigt medgivas ett med hänsyn till omständigheterna jämkat avdrag för nedsatt skatteförmåga. Därest folkpensionen eller änke- eller änklingsbidraget icke uppgått till minst hälften av den sammanlagda inkomsten borde avdrag medgivas allenast då särskilda skäl därtill föranledde.

I förenämnda proposition nr 224 anförde departementschefen bland annat följande:

»Givetvis hade det ur vissa synpunkter varit önskvärt, om frågan om skattelättnad för folkpensionärerna kunnat lösas genom en allmän höjning av de kommunala ortsavdragen. Att en omreglering av dessa avdrag icke kan ske utan en tidsödande utredning är emellertid — såsom i departementspromemorian framhållits och i flera remissyttranden understrukits — uppenbart. Detta synes dock icke behöva utgöra något hinder för att bestämmelser redan nu meddelas i syfte att bereda folkpensionärerna viss skattelindring. Visserligen har från några håll invänts, att en dylik lagstiftning skulle — såsom privilegierande viss inkomst — strida mot de till grund för vår skattelagstiftning liggande principerna om likformighet och rättvisa. Emellertid bör beaktas att de ifrågasatta särbestämmelserna rörande folkpensionärerna kunna i viss mån anses såsom ett provisorium i avbidan på en omreglering av de kommunala ortsavdragen; därest dessa avdrag bliva föremål för en allmän höjning, kan den nu ifrågasatta lagstiftningen bliva onödig eller komma invändningarna mot densamma att i allt fall minska i betydelse. Att starka skäl tala för ett sådant provisorium, synes mig vidare uppenbart. Skattelättnaderna skulle nämligen avse skattskyldiga, som så gott som genomgående icke blott äga mycket ringa skatteförmåga utan även i allmänhet sakna förutsättningar att framdeles förbättra sitt läge.

Mot resonemanget att de ifrågasatta bestämmelserna skulle kunna i viss mån betraktas som ett provisorium i avvaktan på en allmän höjning av de kommunala ortsavdragen har invänts, att dessa avdrag knappast kunna bliva av den storleksordningen, att de skulle bereda en mot den nu ifrågasatta skattelindringen svarande förmån. Även om denna invändning är i och för sig riktig, kan den likväl icke anses utgöra hinder för genomförande av de nu ifrågasatta lagstiftningsåtgärderna. Emellertid bör invändningen så till vida beaktas, att särskild vikt fästes vid att de ifrågasatta bestämmelserna utformas så att de vid behov kunna utan större svårigheter anpassas efter den situation, som uppkommer då ortsavdragen framdeles må höjas.»

På hemställan av bevillningsutskottet (bet. nr 47) biföll riksdagen propositionen.

Rörande de olika pensionsförmånernas storlek må här erinras om följande.

Allmän ålderspension utgör för år räknat för gift pensionsberättigad, vars make jämväl åtnjuter folkpension eller till vars hustru utgår hustrutillägg, 800 kronor samt för annan pensionsberättigad 1 000 kronor. Dessa förmåner utgå oberoende av inkomst och förmögenhet.

Invalidpension utgöres av grundpension å 200 kronor om året oberoende av inkomst och förmögenhet och av tilläggs pension å högst 600 kronor om året till gift pensionsberättigad och 800 kronor om året till ogift pensionsberättigad. Tilläggs pensionen är i sin helhet inkomstprövad. Den höjes med en tredjedel för gift person, vars make icke är pensionsberättigad och ej erhåller hustrutillägg.

Sjukbidrag överensstämmer till storlek m. m. med invalidpensionen.

Änkepension, i sin helhet inkomstprövad, utgör högst 600 kronor om året.

Till nu angivna huvudformer av folkpension kunna komma vissa tillägg, vilka jämväl äro att anse såsom folkpension. Sådana tillägg äro bostadstillägg, särskilda bostadstillägg, hustrutillägg och blindtillägg.

Riket har med hänsyn till bostads- och bränslekostnaderna indelats i fem bostadskostnadsgrupper (se SFS 1947: 222).

De *bostadstillägg*, som högst kunna ifrågakomma, äro följande:

	Bostadskostnadsgrupp				
	I	II	III	IV	V
Gift pensionsberättigad och änkepensionsberättigad	0	100	200	300	400
Annan pensionsberättigad	0	150	300	450	600

Bostadstillägget är i sin helhet inkomstprövat.

Särskilt bostadstillägg utgår i kommun, som så beslutar. Kommunen fastställer själv grunder för detta bidrag.

Hustrutillägg utgöres av tilläggspension och bostadstillägg, uppgående till samma belopp som hustrun skulle hava erhållit i form av sådana förmåner, därest hon varit berättigad till invalidpension. Detta tillägg utgår till pensionsberättigad gift mans hustru, om hon fyllt 60 år och makarna varit gifta minst 5 år. Hustrutillägget är inkomstprövat.

Blindtillägg utgår i förekommande fall med 700 kronor om året. Förmånen är ej inkomstprövad.

Slutligen må påpekas att särskilda *dyrtidstillägg* utgått under 1948 och 1949 med belopp utgörande

30 kronor för änkepensionsberättigad och för den som uppbar hustrutillägg,

40 kronor för gift pensionsberättigad, vars make jämväl åtnjuter folkpension eller till vars hustru utgår hustrutillägg, samt

50 kronor för annan pensionsberättigad.

Såsom av den ovan lämnade redogörelsen framgår, voro ifrågavarande ändringar i skattelagstiftningen närmast betingade därav, att de kommunala ortsavdragen voro så låga, att även sådana folkpensionärer, vilka helt eller till huvudsaklig del voro beroende av folkpensionen för sin försörjning, blevo underkastade en icke obetydlig beskattning till kommunal inkomstskatt. För statsbeskattningens del förelåg däremot — efter den vid 1947 års riksdag beslutade omläggningen av de statliga ortsavdragen och höjningen av maximumbeloppet för nedsatt skatteförmåga till 2 000 kronor — inget behov av dylika särbestämmelser rörande folkpensionärerna. I proposition nr 224/1948 uttalades också, att därest de kommunala ortsavdragen blevo föremål för en allmän höjning, kunde lagstiftningen bliva onödig eller komma invändningarna mot densamma att i allt fall minska i betydelse.

De av kommittén föreslagna ortsavdragen komma icke, om de genomföras, att göra den särskilda lagstiftningen om skattelindring för folkpensionärerna onödig. Den av kommittén förordade höjningen av avdragen — ehuru i och för sig betydande — är nämligen icke tillräcklig för att från kommunal beskattning undantaga sådana folkpensionärer, som helt eller till huvudsaklig del äro beroende av folkpensionen för sin försörjning. Såsom exempel må nämnas att en ogift ålderspensionär i Stockholm utan annan inkomst än folkpensionen uppbär statliga pensionsförmåner med 1 650 kronor och — vid normala hyreskostnader — särskilt bostadstillägg med 580 kronor eller alltså sammanlagt 2 230 kronor. Det av kommittén föreslagna ortsavdraget uppgår till 1 400 kronor. För makar, som båda äro ålderspensionärer, uppgå under motsvarande förhållanden de statliga pensionsförmånerna till 2 480 kronor och det särskilda bostadstillägget till 900 kronor eller sammanlagt 3 380 kronor. Det av kommittén föreslagna ortsavdraget uppgår till 2 000 kronor.

Den differens mellan uppuren pension och ortsavdrag, som sålunda alltså kommer att förefinnas, nödvändiggör enligt kommitténs mening ett bibehållande av den lagstiftning rörande folkpensionärernas beskattning, som antogs av 1948 års riksdag. Kommittén vill emellertid framhålla, att en höjning av de kommunala ortsavdragen till de av kommittén föreslagna beloppen kommer att i väsentlig mån försvaga de invändningar, som från skilda håll riktades mot denna lagstiftning vid dess tillkomst. Sålunda kan nämnas att de föreslagna ortsavdragen helt täcka de belopp med vilka den allmänna ålderspensionen utgår. Då statligt bostadstillägg icke utgår i bostadskostnadsgrupp I, inom vilken grupp återfinnas kommuner, som ur skattesympunkt tillhöra ortsgrupp I—III, innebär detta att ålderspensionärerna inom dessa ortsgrupper genom ortsavdragen fritagas från kommunal beskattning för den statliga pensionen. Antalet fall, där särskilt avdrag utöver ortsavdraget måste medgivas, torde alltså komma att väsentligt minska vid ett genomförande av kommitténs förslag.

Vid diskussionerna inom kommittén rörande de problem, som sammanhånga med folkpensionärernas ställning i beskattningshänseende, har inom kommittén ifrågasatts, huruvida icke efter en höjning av de kommunala ortsavdragen lagstiftningen rörande skattelindring för folkpensionärerna kunde utformas efter andra linjer, än de som följdes 1948. Såsom ovan anmärkts skulle ortsavdragen efter en höjning till de av kommittén föreslagna beloppen komma att täcka den icke inkomstprövade delen av den allmänna folkpensionen. Det extra avdraget komme således framdeles att medgivas för att från beskattning undantaga inkomstprövade pensionsförmåner i den mån sådana av den skattskyldige åtnjutas. Det ligger då nära till hands att i stället undantaga dylika förmåner från skatteplikt. Då de inkomstprövade förmånerna minskas vid stigande inkomst, skulle även skattebefrielsen successivt minska. Härigenom skulle man komma ifrån de taxeringstekniska olägenheter, som det nuvarande systemet medför. Kommittén har dock icke ansett sig böra framlägga ett direkt förslag i denna fråga med hänsyn därtill att 1946 års riksdag i

skrivelse till Kungl. Maj:t hemställt om utredning angående socialförmånernas skatterättsliga natur och om åvägabringande av en samordning mellan lagstiftningen å socialvårdens område och skattelagstiftningen. Skulle Kungl. Maj:t likväl finna att de särskilda bestämmelserna om skattelindring för folkpensionärer på grund av sin svårillämplighet borde upphävas, vill kommittén förorda en omprövning av det förslag för vilket här ovan redogjorts.

Kapitel VI.

Speciell motivering.

Kommunalskattelagen.

De ändringar, som vidtagits i 20 § och anvisningspunkt 2 till denna paragraf ha föranletts av kommitténs förslag om att den nuvarande 18-årsgränsen i fråga om barns hänförande till arbetspersonalen skall borttagas. Angående de närmare skälen härför hänvisas till kapitel V av den allmänna motiveringen.

Kommitténs förslag i denna del föranleder även att första stycket i anvisningspunkt 6 till 22 § skall utgå. I denna anvisningspunkt har dessutom sista meningen i andra stycket borttagits. Denna ändring är betingad av kommitténs förslag om att barnavdragen skola utbytas mot kontanta bidrag av statsmedel.

I detta sammanhang må även omnämnas de ändringar, som vidtagits i 69 § och 70 § 1 mom. Den i dessa paragrafer angivna åldersgränsen av 18 år har ändrats till 16 år. Ursprungligen föreskrevs i dessa paragrafer en åldersgräns av 16 år. I samband med att gränsen för barnavdrags åtnjutande vid 1938 års riksdag höjdes från 16 år till 18 år gjordes motsvarande ändring i ifrågavarande båda paragrafer (jfr SOU 1937: 42 s. 259). Enär barnavdragen enligt kommitténs förslag skola avskaffas och barnfamiljernas intressen i stället tillgodoses genom en höjning av de allmänna barnbidragen, vilka upphöra med det kvartal under vilket barnet fyller 16 år, har kommittén ansett konsekvensen fordra, att en återgång göres till den före år 1938 gällande 16-årsgränsen.

I 48 § finnas föreskrifter angående rätten i olika fall till kommunalt ortsavdrag. Denna fråga har utförligt behandlats i kapitel III av den allmänna motiveringen.

Vid utformningen av lagtexten har kommittén sökt uppnå största möjliga överensstämmelse med motsvarande stadganden i förordningen om statlig inkomstskatt. Förutom i fråga om avdragsbeloppens storlek avvika de kommunala ortsavdragsreglerna från de statliga i ett betydelsefullt avseende. Vid den statliga beskattningen göres skillnad mellan ogift (jämfäst) skattskyldig, som är ensamstående, och ogift (jämfäst) skattskyldig med försörjningskyldighet mot barn. Den förres ortsavdrag reduceras vid stigande inkomst, medan den senare får åtnjuta samma ortsavdrag oavsett inkomstens storlek. Enligt kommitténs förslag till ändrade kommunala ortsavdrag göres ingen skillnad mellan nämnda kategorier av skattskyldiga, utan ortsavdragen utgå i båda fallen med ett fast av inkomstens storlek oberoende avdrag.

Av den allmänna motiveringen framgår, att kommittén undersökt verkningarna i olika avseenden av ett system med fallande ortsavdrag även vid kommunalbeskattningen. Skälet härtill har varit, att kommittén önskat få klarlagt, i vilken utsträckning ett sådant system skulle medföra återvinning av det

skatteunderlag, som förloras genom höjda ortsavdrag. Undersökningarna ha givit vid handen, att en reducering av ortsavdragen enbart för kategorien ensamstående skulle medföra en ganska ringa återvinning av skatteunderlag. Den sänkning av den kommunala utdebiteringen, som en sådan åtgärd sålunda skulle möjliggöra, skulle bli så obetydlig, att den icke kan anses berättiga till införandet av en anordning, som med nuvarande garantiskattesystem komme att medföra vissa taxeringstekniska svårigheter vid bestämmandet av ortsavdragets storlek, svårigheter, som hade fått övervinnas, därest metoden med fallande ortsavdrag hade möjliggjort ett genomförande av det längst gående alternativet, men som bära undvikas vid de lägre alternativen.

Punkt 1 av anvisningarna till 48 § innehåller i sin nuvarande lydelse bland annat en föreskrift om att frågan, huruvida skattskyldig har barn eller icke, liksom ock frågan om barns ålder skall bedömas efter förhållandena den 1 november året näst före taxeringsåret. Efter den omläggning av det kommunala ortsavdragssystemet, som kommittén föreslår, blir frågan om skattskyldig haft barn eller icke av betydelse endast i ett fall. Här åsyftas den i 48 § 2 mom. tredje stycket (enligt kommitténs förslag) intagna bestämmelsen om att skattskyldig, som under beskattningsåret haft husföreståndarinna hos sig anställd, äger, därest han varit ogift och haft hemmavarande barn för vilket rätt till allmänt barnbidrag förelegat, att åtnjuta kommunalt ortsavdrag med samma belopp som gift skattskyldig. Samma rätt tillkommer sådan skattskyldig enligt förordningen om statlig inkomstskatt (8 § 1 mom. tredje stycket).

Jämlikt 2 § lagen den 26 juli 1947 (nr 529) utgår allmänt barnbidrag från och med kvartalet efter det, varunder barnet fötts eller rätt till barnbidrag eljest uppkommit, till och med det kvartal, varunder barnet fyller 16 år. Enligt 65 § kommunalskattelagen bedömes frågan om skattskyldig haft barn eller icke liksom ock frågan om barns ålder efter förhållandena den 1 november året näst före taxeringsåret. Med hänsyn till att barnbidrag *utbetalas* först från och med kvartalet efter det barnet fötts har viss tveksamhet yppats, huruvida det förhöjda ortsavdraget skall utgå, om barnet har fötts under tiden den 1 oktober—den 1 november under beskattningsåret.¹ På samma sätt kan det vara tveksamt, huruvida det förhöjda ortsavdraget skall få åtnjutas, om barnet fyllt 16 år i oktober månad under beskattningsåret. Barnbidrag utgår ju till och med detta kvartal.

För att utesluta olika tolkningsmöjligheter vid bedömandet av frågan, om förhöjt ortsavdrag äger åtnjutas enligt 48 § 2 mom. tredje stycket, har kommittén ansett lämpligt att i anvisningspunkt 1 till 48 § direkt angiva, att rätt till allmänt barnbidrag skall anses föreligga från och med den dag barnet fötts till och med den dag barnet fyllt 16 år. Frågan, huruvida rätt till allmänt barnbidrag förelegat, skall bedömas efter förhållandena den 1 november året näst före taxeringsåret. Har barnet fötts under tiden den 1 oktober—den 1 november under beskattningsåret äger alltså den skattskyldige, om förutsättningarna eljest föreligga, åtnjuta det högre ortsavdraget. Har barnet fyllt 16 år i oktober

¹ Ang. denna fråga se K. G. A. Sandström: De nya skatterna s. 16.

äger den skattskyldige däremot icke rätt till det högre avdraget, oaktat allmänt barnbidrag utgått även för detta kvartal. Kommittén har ansett en reglering av den föreliggande frågan efter dessa linjer bäst överensstämma med bestämmelsen i 65 § kommunalskattelagen.

I anvisningarna till 48 § ha vidare punkterna 2 och 4 borttagits. Det i punkten 3 (punkt 2 enligt förslaget) intagna exemplet har ändrats, så att beloppen överensstämma med de nya ortsavdragen.

I 50 § 2 mom. ha bestämmelserna om bankningen och 20-kronorsavdraget uteslutits. Härom har kommittén yttrat sig i kapitel III av den allmänna motiveringen. I tredje stycket (andra stycket i kommitténs förslag) av denna paragraf ha gjorts två ändringar. Den ena sammanhänger med att barnavdragen föreslås avskaffade. Den andra är av redaktionell natur och är avsedd att åstadkomma överensstämmelse med motsvarande stadgande i förordningen om statlig inkomstskatt.

Ändringarna i 49 § samt i anvisningarna till 49, 51 och 62 §§ torde icke kräva närmare motivering.

Förordningen om statlig inkomstskatt.

Ändringarna i 3 § och 8 § 3 mom. äro av redaktionell karaktär och sammanhånga med att termerna familjeavdrag och grundavdrag icke längre komma att finnas i kommunalskattelagen.

I 17 § och 18 § 1 mom. ha vidtagits motsvarande ändringar som beträffande 69 § och 70 § 1 mom. kommunalskattelagen.

Förordningen om statlig förmögenhetsskatt.

Även i denna förordning ha gjorts samma ändringar som i 69 § och 70 § 1 mom. kommunalskattelagen.

Taxeringsförordningen.

I 26 § 1 mom. har åldersgränsen 18 år nedsatts till 16 år. Ändringen sammanhänger med de ändringar, som vidtagits i 69 § och 70 § 1 mom. kommunalskattelagen.

I 78 §, som innehåller föreskrifter om taxeringsnämndsordförandens åligganden, har punkten g) i stadgandets nuvarande lydelse, som avser skyldighet för taxeringsnämndsordförande att i vissa fall meddela underrättelse till annan taxeringsnämndsordförande om medgivet familjeavdrag för barn, fått utgå. Detta medför ändrad beteckning å de följande punkterna i samma paragraf.

Uppbördsförordningen.

Den av kommittén föreslagna omläggningen av det kommunala ortsavdragssystemet kommer, om förslaget genomföres, att föranleda ett flertal ändringar i uppbördsförordningen. Bland annat måste bestämmelserna om skattetabellernas innehåll och uppställning omarbetas.

Då uppbördsförordningen för närvarande är föremål för översyn genom särskilt tillkallade sakkunniga (1949 års uppbördssakkunniga), har kommittén icke ansett sig böra utarbета något förslag till författningstext beträffande de av kommitténs förslag föranledda ändringarna. Kommittén förutsätter sålunda, att vid den pågående översynen av uppbördsförordningen jämväl beaktas de konsekvenser, som föranledas av kommitténs förslag.

Övergångsbestämmelserna.

Kommittén förordar att de nya ortsavdragsbestämmelserna första gången tillämpas i fråga om det preliminära skatteuttaget under år 1952. Vid taxering skola sålunda de nya bestämmelserna tillämpas först år 1953. Att kommittén icke föreslagit en tidigare tidpunkt för reformens genomförande, beror främst på att kommittén ansett det nödvändigt, att erforderlig tid står till buds för förberedelsearbete. Särskilt bör påpekas, att kommunerna måste ha kännedom om statsbidragets storlek redan i oktober månad året näst före det år, då de nya ortsavdragen skola tillämpas i fråga om den preliminära skatten. Detta innebär sålunda, att om de nya ortsavdragen skulle börja tillämpas den 1 januari 1951, måste bidragen vara uträknade och fastställda redan i oktober månad innevarande år. Att detta knappast kan medhinnas torde vara uppenbart. Vidare tala starka skäl för att en för kommunernas skatteförhållanden så genomgripande reform, som den här ifrågavarande, icke genomföres förrän i samband med kommunsammanslagningen den 1 januari 1952. Slutligen skulle en tidigare tidpunkt för ikraftträdandet nödvändiggöra att för sådana kommuner, som vid kommunsammanslagningen komme att ingå i större enheter, finge omräkning av statsbidraget verkställas.

Rörande vissa övergångsspörsmål, som ha samband med kommunallagarnas regler om fastställandet av kommuns utdebitering av skatt och kommuns fordran hos statsverket å skatt hänvisas till kapitel IV i den allmänna motiveringen.

Kapitel VII.

Sammanfattning av kommitténs förslag.

Kommittén föreslår en omläggning av det kommunala ortsavdragssystemet efter i stort sett samma linjer, som år 1947 godkändes för statsbeskattningens del. Kommittén förordar sålunda avskaffande av barnavdragen vid den kommunala beskattningen. Därvid förutsätter kommittén, att de allmänna barnbidragen höjas med åtminstone 30 kronor.

Den nuvarande uppdelningen av ortsavdraget i grundavdrag och familjeavdrag skall enligt förslaget upphöra. Likaså försvinner bankningen och det s. k. 20-kronorsavdraget.

Ortsavdragen för gift skattskyldig skola enligt kommitténs förslag bestämmas till följande belopp, nämligen i ortsgrupp I 1 680 kronor, i ortsgrupp II 1 760 kronor, i ortsgrupp III 1 840 kronor, i ortsgrupp IV 1 920 kronor och i ortsgrupp V 2 000 kronor.

Ortsavdragen för ogift skattskyldig ha enligt förslaget upptagits till följande belopp, nämligen i ortsgrupp I 1 180 kronor, i ortsgrupp II 1 230 kronor, i ortsgrupp III 1 290 kronor, i ortsgrupp IV 1 340 kronor och i ortsgrupp V 1 400 kronor. Ortsavdragen för ogift motsvara sålunda omkring $\frac{2}{3}$ av ortsavdragen för gift, vilket är samma proportion som vid statsbeskattningen. Spännvidden mellan högsta och lägsta ortsgrupp uppgår till 16 %.

De av kommittén föreslagna ortsavdragen motsvara i runt tal $\frac{2}{3}$ av de statliga. Kommittén har undersökt, huruvida ortsavdragen i de lägsta inkomstskikten kunde göras lika stora som de statliga och därefter successivt minskas vid stigande inkomst, detta i avsikt att förhindra en alltför stor nedgång av skatteunderlaget. Kommittén har emellertid på i betänkandet närmare angivna skäl funnit sig icke kunna framlägga förslag härom.

Med hänsyn till att kommittén föreslagit, att de kommunala barnavdragen skola avskaffas, har kommittén ansett sig böra förordad ett borttagande av den nuvarande bestämmelsen om att hemmavarande barn, som fyllt 16 men ej 18 år och som sysselsatts i föräldrarnas jordbruk eller rörelse, skola anses tillhöra arbetspersonalen endast under förutsättning, att barnets inkomst av arbete eller eljest är så stor att skatteplikt för barnet enligt kommunalskattelagen föreligger. Enligt kommitténs förslag skall alltså hemmavarande barn, som uppnått 16 års ålder och deltagit i föräldrarnas jordbruk eller rörelse, anses tillhöra arbetspersonalen.

De av kommittén verkställda statistiska undersökningarna ha övertygat kommittén om att den av kommittén föreslagna höjningen av de kommunala ortsavdragen icke kan genomföras, utan att staten lämnar kommunerna hjälp. I detta hänseende föreslår kommittén, att statsbidrag skall utgå i sådan omfattning, att den sammanlagda utdebiteringen till kommunerna och landstin-

gen icke skall behöva höjas med mera än högst en krona. För att så långt möjligt förenkla bidragsgivningen föreslår kommittén, att stegringen av landstingsskatten alltid först avräknas på nämnda krona. På grund härav kommer statsbidrag endast att utgå till primärkommunerna.

Då en stegring av den kommunala utdebiteringen med en krona kommer att medföra, att skattskyldiga med inkomster över en viss nivå — visserligen ett relativt litet antal — komma att, trots det större ortsavdraget, få sin kommunalskatt höjd, förutsätter kommittén, att sådan jämkning av den statliga inkomstskatteskalen skall vidtagas, att någon höjning av de fysiska personernas sammanlagda inkomstskatt icke kommer att inträffa.

Kommittén beräknar statens utgifter för höjda barnbidrag till 68 miljoner kronor vid en ökning av bidragen med 40 kronor per barn och 51 miljoner kronor vid en ökning med 30 kronor per barn. De särskilda statsbidragen till kommunerna beräknar kommittén komma att uppgå till 121 miljoner kronor. Enligt av 1949 års skatteutredning gjorda beräkningar kommer en justering av den statliga inkomstskatteskalen enligt ovan angivna riktlinjer att medföra ett inkomstbortfall för staten av 8 miljoner kronor. Statens kostnader för ett genomförande av kommitténs förslag komma sålunda sammanlagt att uppgå till 197 milj. kronor (vid en höjning av barnbidragen med 40 kronor per barn) och 180 miljoner kronor (vid en höjning av barnbidragen med 30 kronor).

Kommittén har övervägt en annan utformning av bestämmelserna om skattelindring för folkpensionärerna. På i betänkandet angivna grunder har kommittén emellertid icke framlagt förslag härom.

Kommittén föreslår, att de nya ortsavdragen första gången skola tillämpas i fråga om det preliminära skatteuttaget år 1952. För att möjliggöra ett beaktande redan i förväg av den minskning i det kommunala skatteunderlaget, som föranledes av en höjning av de kommunala ortsavdragen, förutsätter kommittén att en omräkning med nya ortsavdrag verkställs vid 1951 och 1952 års taxeringar. Fastställandet av utdebiteringen för åren 1952 och 1953 föreslås skola ske på grundval av de sålunda framräknade reducerade skatteunderlagen. Härav föranledes en provisorisk lagstiftning rörande utdebiteringens fastställande för åren 1952 och 1953, varom förslag av kommittén dock icke framlagts. Förändringen av skatteunderlaget medför i sin tur, att de särskilda statsbidragen första gången skola upptagas i de kommunala staterna för år 1952, vilka fastställas i oktober månad 1951.

SÄRSKILDA YTTRANDEN.

1) Särskilt yttrande av herr *Velander*.

I direktiven till ortsavdragskommittén har chefen för finansdepartementet anfört bl. a., att frågan om de kommunala ortsavdragen vore av brådskande natur och att det därför borde undersökas, huruvida det vore möjligt att beträffande den kommunala beskattningen gå fram på de partiella reformernas väg och alltså upptaga frågan om de kommunala ortsavdragen särskilt för sig. En förutsättning härför vore, framhöll departementschefen, att den ifrågasatta reformen icke medförde någon mera kännbar övervältring av skattebördan å fastighetsägarna eller överhuvud någon mera kännbar ökning av den kommunala utdebiteringen. Departementschefen förmenade, att ett borttagande av familjeavdragen för barn och dessas ersättande med barnbidrag skulle medföra en sådan ökning av skatteunderlaget att denna, i förening med en mindre höjning av den kommunala utdebiteringen, skulle möjliggöra en väsentlig höjning av de kommunala grundavdragen. Departementschefen angav därefter såsom den första uppgiften för kommittén att pröva, huruvida frågan överhuvud kunde lösas enligt de angivna riktlinjerna.

Enligt min uppfattning har kommittén icke med tillbörligt intresse gått in för en sådan prövning. Det stod dock redan från början av kommitténs arbete klart dels att borttagandet av familjeavdragen för barn endast medförde en oväsentlig ökning av skatteunderlaget dels ock att en mera avsevärd höjning av de kommunala grundavdragen skulle leda till en betydande minskning av kommunernas skatteunderlag och i samband därmed starka förskjutningar i skattebelastningen från fysiska personer, som icke innehade fastighet, till fastighetsägare och juridiska personer. I detta läge hävdades från min sida, att kommittén borde anmäla hos departementschefen, att den icke såge sig i stånd att fullfölja sitt uppdrag, såvida icke direktiven ändrades därhän att detta skulle avse frågan om kommunalbeskattningen i hela dess vidd och alltså omfatta förutom ortsavdragssystemet jämväl grunderna för den kommunala beskattningen, fördelningen av beskattningsföremålen, fastighetsbeskattningen, den allmänna skatteutjämningen m. m. Kommittén delade icke denna min mening.

Kommittén har emellertid indirekt erkänt, att frågan om ortsavdragen icke kan lösas isolerad. Kommittén understryker nämligen »starkt», att dess ställningstagande vilar på den förutsättningen, att den av 1948 års riksdag (skrivelse nr 229) begärda förnyade utredningen rörande kommunalbeskattningens utformning snarast möjligt kommer till stånd. Vidare betonar kommittén, att det föreslagna bidragssystemet för att bereda kommunerna kompensation för förlorat skatteunderlag endast kunnat givas karaktär av provisorium. I sam-

band med att systemet avvecklas och ersättes med ett efter rationella grunder uppbyggt skatteutjämningsförfarande, måste enligt kommittén frågan om den kommunala beskattningen tagas upp till förnyat övervägande.

Då kommittén, utan tillbörligt beaktande av de sålunda anförda skälen, funnit sig böra framlägga konkreta förslag, har kommittén till stöd därför icke åberopat någon annan omständighet än att, såsom redan i direktiven anförts, frågan om en höjning av de kommunala ortsavdragen vore av brådskande natur.

En genomgripande reform på den kommunala beskattningens område har sedan länge stått på dagordningen. Såsom förberedelse därtill tillsattes för 15 år sedan efter upprepade framställningar — motionsledes och i andra sammanhang — en parlamentarisk kommitté, kommunalskatteberedningen. Under åren 1942 och 1943 avgav denna beredning tre betänkanden med utredningar och fullt utarbetade förslag i ämnet. Efter en omfattande remissbehandling av dessa förslag har kommunalskattefrågan ägnats en tillsynes alltför blygsam uppmärksamhet i Kungl. Maj:ts kansli. Att en reglering av ortsavdragen vid den kommunala beskattningen skulle utbrytas ur sitt sammanhang för att bringas till lösning särskilt för sig har veterligen icke tidigare varit ifrågasatt eller betraktats såsom möjligt. Ortsavdragskommitténs tillsättande framstod därför närmast såsom en överraskning. Att i sådan ordning en mera bestående lösning av detta detaljproblem, låt vara av betydande vikt, icke skulle kunna vinnas syntes uppenbart. Resultatet av utredningen har också blivit, såsom i samband med öppnandet av årets riksdag signalerades, ett förslag om åtgärder för lindrande av den kommunala beskattningen genom anvisande av statsbidrag till höjning av ortsavdragen vid den kommunala beskattningen. Kommitténs förslag är sålunda icke uppbyggt på den kommunala beskattningens egen grund. Regleringen av de kommunala ortsavdragen har i stället gjorts till en fråga av statsfinansiell natur. Principiellt sett torde man sålunda här icke kunna tala om någon verklig lösning eller reglering av frågan om ortsavdragen vid den kommunala beskattningen.

Att den föreliggande frågan är av brådskande natur är visserligen ovedersägligt. Men är den av mera brådskande natur än den på väl alla håll såsom synnerligen angelägen betraktade kommunalskatteformen i stort? Med ett genomförande av denna hade man också vunnit en reglering och detta i ett därför naturligt sammanhang av de kommunala ortsavdragen, en reglering som kunnat förutsättas komma att utgöra en verklig lösning och alltså bli av mera bestående karaktär. Nu visar det sig, att det i varje fall icke blir någon reglering på detta område förrän tidigast med ingången av år 1952. Vad har man då vunnit? Huvudsakligen ett synnerligen beklagligt undanskjutande av kommunalskattefrågan i stort med dess så utomordentligt trängande problem, såsom den allmänna skatteutjämnningen, fastighetsbeskattningen etc.

Kommitténs utredningsuppdrag har på grund av direktivens utformning fullföljts på ett sätt, som kännetecknats av den yttersta brådska. Det är klart, att kommitténs arbete blivit lidande härpå. De rent statistiska undersök-

ningarna ha måst begränsas i största möjliga utsträckning. Några representativa undersökningar rörande verkningarna av ortsavdragens höjning med avseende å skatteunderlaget i kommunerna samt övervältringarna mellan olika grupper skattskyldiga ha icke medhunnits för annat år än taxeringsåret 1948. Det har alltså icke varit möjligt för kommittén att bedöma dessa verkningar, för det fall att fastighetsinkomsterna hade varit lägre respektive taxeringsvärdena högre än kommittén nu haft att utgå ifrån. Vad som med säkerhet kan sägas är emellertid, att övervältringarna på fastighetsägare och juridiska personer då skulle ha blivit större än enligt de av kommittén gjorda beräkningarna. Och det borde ha ålegat kommittén att söka uppvisa, huru stora dessa övervältringar skulle ha blivit.

Om det berättigade i kravet på en höjning av de kommunala ortsavdragen läres i och för sig delade meningar icke kunna råda. Redan det förhållandet, att penningvärdet tillåtits sjunka i så hög grad som skett, utgör ett tillräckligt skäl för en justering härutinnan. Icke mindre berättigat måste emellertid det kravet vara, att olika grupper skattskyldiga skola beredas enahanda möjligheter att tillgodogöra sig de höjda avdragen. Det kan icke vara en försvarlig ordning att *en* grupp skattskyldiga alltid undgår skatt för inkomst upp till ortsavdragets belopp, medan en annan grupp skattskyldiga — fastighetsägarna — får betala skatt, oavsett att inkomsten icke uppgår till ortsavdragets belopp, respektive högre skatt än som belöper å den ortsavdraget överskjutande delen av inkomsten.

Förutsättningen för en höjning av ortsavdragen bör därför vara, att den nu gällande fastighetsbeskattningen avskaffas. Det torde icke heller numera kunna anföras ett enda vägande skäl för denna beskattnings bibehållande. Ur principiell synpunkt är det oberättigat att lägga en extra skattebelastning på en del skattskyldiga, helst som merbelastningen — med den utformning vår fastighetsbeskattning har — träffar dessa i omvänt förhållande till skatteförmågan. Det tidigare anförda argumentet, att det skulle vara ett kommunens intresse att fastighetsskatten bibehölles, har — bortsett från att man sakligt sett icke kan göra någon åtskillnad mellan kommunen och kommunmedlemmarna — icke den betydelse det tidigare må ha tillmätts. Såsom framgår av tab. O i bilaga 1 har nämligen fastighetsskattekronornas andel i det kommunala skatteunderlaget efter hand minskats för att vid 1948 års taxering motsvara i genomsnitt 11 %, därunder för jordbruksfastighet endast 2,6 %. Den i garantibeskattningen liggande effektiva objektskattebelastningen av fastighet är givetvis ännu mycket mindre, för jordbruksfastighet kanske bråkdelen av 1 %.

Kommittén har med stöd av de verkställda statistiska undersökningarna uttalat, att en höjning av ortsavdragen i stort sett icke komme att medföra någon ökad belastning för ägare av jordbruksfastighet, räknade såsom grupp, samt att ökningen för ägare av annan fastighet, likaledes räknade såsom grupp, hölle sig inom ganska snäva gränser. Den genomsnittliga ökningen för

de senare uppgår dock vid ett tillämpande av de föreslagna ortsavdragen (alt. 5, fasta avdrag) till 2,3 % för landskommunerna och 5,2 % för städerna.

Alldeles oavsett vad genomsnittssiffrorna för samtliga undersökta kommuner visa, är det uppenbart, att förhållandena i de enskilda fallen kunna variera i mycket hög grad. Redan en jämförelse mellan kommunerna visar detta. För ägare av jordbruksfastighet skulle sålunda alt. 5 (fasta avdrag) leda till en genomsnittlig ökning av skattebelastningen med 15,1 % i Odensvi, 13,0 % i Julita och 16,1 % i »storkommunen» Askeby. För ägare av annan fastighet skulle exempelvis i Ljustorp inträda en skatteökning på i genomsnitt 11,8 %. Huruvida de här nämnda kommunerna representera ytterlighetsfall, har jag ej kunnat bedöma, då detta icke kan utläsas ur kommitténs tabeller utan särskild bearbetning därav. I vart fall äro de angivna procenttalen så höga, att de måste inge betänkligheter. De tyda bl. a. på att antalet fall, där en väsentlig skatteökning åstadkommes, är betydande.

Då kommittén betonar, att en ökning av skattebelastningen för jordbrukare, tagna såsom grupp, i stort sett icke skulle ifrågakomma, bör detta ses mot bakgrunden av att gruppen icke-fastighetsägare genomgående får skattelättnad. För samtliga undersökta landskommuner motsvarar denna skattelättnad 8,3 %. För t. ex. Ljustorps kommun uppgår den genomsnittliga skattelättnaden till 14,0 %.

Särskilt beaktande förtjänar även den omständigheten, att övervältringen på juridiska personer blir mycket betydande. I genomsnitt uppgår vid alt. 5 (fasta avdrag) skatteökningen för dessa till ungefär 20 % för landskommunerna och ungefär 15 % för städerna. I Ljustorp är ökningen 33,2 %.

Av de olika avdragsalternativen har kommittén, såsom redan antytts, förordat det såsom 5 (fasta avdrag) betecknade. Detta innebär i stort sett, att de kommunala ortsavdragen fastställas till $\frac{2}{3}$ av nu gällande statliga ortsavdrag. Kommittén har emellertid bemödat sig om att i största möjliga utsträckning redovisa även ett såsom 7 (fallande avdrag) betecknat alternativ. På grund härav och då jag från mina utgångspunkter funnit detta alternativ så betänkligt, att jag ansett, att kommittén icke bort överhuvudtaget syssla därmed, torde det vara på sin plats att jag här ägnar detsamma någon uppmärksamhet.

Alternativet innebär, att ortsavdrag av samma storlek som de vid statsbeskattningen gällande skulle utgå vid taxerade inkomster, som icke överstege ortsavdragets belopp med mer än högst 1 000 kronor. Inom det skikt, där den taxerade inkomsten överstege ortsavdraget med minst 1 000 kronor och högst 7 000 kronor, skulle en successiv reduktion av ortsavdraget äga rum så, att avdraget vid sistnämnda gräns nedbragtes till noll.

En ordning med fallande ortsavdrag vid stigande inkomst skulle ha samma verkningar som om ortsavdragen vore fasta men utdebiteringsprocenten i fråga om inkomster inom angivna skikt vore högre än för inkomster under eller över detta skikt. Härigenom skulle en progression tillskapas vid den

kommunala beskattningen med mycket ojämna verkningar. Utdebiteringshöjningen skulle sålunda bli av olika storlek:

- a) för ensamstående och äkta makar,
- b) för kommuner, tillhörande skilda ortsgrupper, samt
- c) för kommuner med varierande utdebitering per skattekrona.

Variationerna i nämnda hänseenden belysas genom följande sammanställning, som för en utdebitering av respektive 8, 10 och 12 kronor per skattekrona utvisar den utdebiteringshöjning i kronor räknat, vilken — därest någon reducering av ortsavdragen icke ägde rum — skulle erfordras för att i fråga om beskattningsbar inkomst i skiktet 1 000—7 000 kronor ge samma skatt som enligt alt. 7 (fallande avdrag).

Utdebitering per skattekrona	O r t s g r u p p				
	I	II	III	IV	V
<i>8 kronor</i>					
Ensamstående	2: 13	2: 27	2: 40	2: 53	2: 67
Äkta makar	3: 33	3: 50	3: 67	3: 83	4: —
<i>10 kronor</i>					
Ensamstående	2: 67	2: 83	3: —	3: 17	3: 33
Äkta makar	4: 17	4: 38	4: 58	4: 79	5: —
<i>12 kronor</i>					
Ensamstående	3: 20	3: 40	3: 60	3: 80	4: —
Äkta makar	5: —	5: 25	5: 50	5: 75	6: —

Sammanställningen visar, att den genom reduktionen av ortsavdragen uppkommande skatteskärpningen blir såväl relativt som i absoluta tal större för äkta makar än för ensamstående samt större i högre ortsgrupp än i lägre. Absolut räknat blir skatteskärpningen större, ju högre utdebiteringen i kommunen är.

Alternativet kan också belysas på så sätt, att man för en och samma kommun visar genomsnittsutdebiteringen vid olika inkomster å den över det fasta ortsavdraget liggande inkomsten. Efterföljande tabell, där maximiutdebiteringarna kursiverats, hänför sig till kommun i ortsgrupp V med en utdebitering av 10 kronor per skattekrona.

Taxerad inkomst	Genomsnittlig utdebitering för	
	ensamstående	äkta makar
3 000	10: 00	(10: 00)
4 000	11: 67	10: 00
5 000	12: 22	12: 50
6 000	12: 50	13: 33
9 000	12: 86	14: 17
10 000	12: 50	14: 29
12 000	12: 00	13: 33
15 000	11: 54	12: 50
20 000	11: 11	11: 76
50 000	10: 42	10: 64
100 000	10: 20	10: 31
200 000	10: 10	10: 15

Av tabellen framgår, att den ifrågasatta ortsavdragsreduktionen innebär en hårdare progression för äkta makar, än för ensamstående. Tabellen utvisar även, att medelklassinkomsterna träffas hårdast av den föreslagna anordningen. För skattskyldiga med höga inkomster är utdebiteringsökningen på grund av reduktionen så obetydlig, att den kan helt motverkas av den utdebiteringsminskning som ökningen i skatteunderlaget leder till.

Det gällande garantiskattesystemet är ägnat att ytterligare förrycka beskattningsresultaten vid ett system sådant som det med alt. 7 (fallande avdrag) avsedda, såvitt reduceringen av ortsavdraget anknytes till den taxerade inkomsten, vid vars framräknande bland annat procentavdraget spelar roll för fastighetsägarnas del. Två personer med enahanda inkomst och även i övrigt helt likställda, dock med det undantaget att de äga fastigheter med olika höga taxeringsvärden, drabbas på grund därav olika hårt av progressionen.

Slutligen påverkas beskattningsresultatet av det förhållandet, att den skattskyldiges förvärvskällor tilläventyrs äro lokaliserade till olika kommuner.

Av det anförda framgår, att ett system med reducerade ortsavdrag vid den kommunala beskattningen är ägnat att i högsta grad medföra olikformighet i denna beskattning. De skillnader, som förefinnas mellan olika kommuner, förstoras, och därjämte uppkomma nya ojämnheter, nämligen inom kommunerna. Att överblicka dessa är icke möjligt utan ingående undersökningar. Det kommer dock snarast att tillhöra undantagen, att två personer bli jämligt beskattade.

Den kommunala progressivskatten avskaffades genom beslut vid 1938 års riksdag. Denna åtgärd, som förordades av såväl 1936 års statskattekommitté som kommunalskatteberedningen, uppbars av den uppfattningen, att all progressiv beskattning skulle förbehållas staten. Ur skatteutjämningsynpunkt får detta också anses vara ett oeftergivligt villkor. Laborerar man med i någon form progressiva kommunalskatter, elimineras därigenom möjligheten att överhuvudtaget jämföra skattebelastningen i skilda kommuner.

Även avvägningen av den direkta statsbeskattningen försvåras, om man icke har att räkna med en proportionell kommunalbeskattning. Det är därvidlag fråga om icke allenast kommunalskattens storlek utan också om betydelsen av kommunalskatteavdraget vid taxeringen till statlig inkomstskatt.

En ordning vid den kommunala beskattningen med fallande eller reducerade ortsavdrag vid stigande inkomst, kan under hänvisning till det anförda icke under några omständigheter godtagas. Den skulle ock uppenbarligen strida mot den i direktiven till kommittén angivna förutsättningen för upptagande av frågan om de kommunala ortsavdragen särskilt för sig samt motverka det av kommittén enligt dess egna uttalanden eftersträfvade målet att ingen fysisk person skall genom den föreslagna reformen drabbas av ökad sammanlagd direkt skatt.

Kommittén har framhållit, att dess förslag till höjda ortsavdrag — på grund av den därav föranledda minskningen i det kommunala skatteunderlaget — hade ett mycket nära samband med de kommunala skatteutjämningsproblemen överhuvudtaget. Under sådana förhållanden hade kommittén funnit sig böra eftersträva ett bidragssystem, som skulle kunna godtagas som ett provisorium i avvaktan på en slutgiltig lösning av hela den kommunala skatteutjämningsfrågan. Det av kommittén i anslutning härtill förordade bidragssystemet innebär enligt kommittén, att kommunerna skola erhålla ersättning av statsmedel för den av ortsavdragsreformen förorsakade utdebiteringsstegringen, i den mån denna överstiger en krona per skattekrona.

Kommittén anser, att sagda begränsning av ersättningen till kommunerna är »rimlig med hänsyn till att kommunerna faktiskt utnyttjat ett större skatteunderlag än som skulle ha förelegat, om ortsavdragen höjts med belopp motsvarande den under senare år inträdda penningvärdeförsämringen». Denna tankegång är högst överraskande. Kommittén betraktar tydligen »kommunen» såsom väsensskild från »kommunmedlemmarna». I själva verket har penningvärdeförsämringen medfört, att kommunmedlemmarna fått tillgodonjuta väsentligt lägre ortsavdrag än från början avsetts. Då kommittén nu föreslår höjda ortsavdrag, får detta anses innebära, att de gällande ortsavdragen äro för låga, vilket i sin ordning innebär, att de skattskyldiga påförts ett alltför högt skatteunderlag. Detta förhållande kan självfallet icke åberopas som motiv för att kommittén — vid justeringen uppåt av ortsavdragen — begränsar rätten till statsbidrag. Skall i förevarande sammanhang avseende överhuvudtaget fästas vid den undan för undan inträdda penningvärdeförsämringen, bör detta leda till ett i förhållande till vad kommittén förmenat helt motsatt resultat.

Bortseende från vad ortsavdragskommittén sålunda uttalat därom att en begränsning av rätten till statsbidrag vore »rimlig», åberopar kommittén i fortsättningen, vad vederbörande departementschef anfört i direktiven för 1949 års statsskatteutredning. Därvid torde ha åsyftats följande passus: »En annan utväg för att undvika höjning av den samlade skattebördan är att samtidigt med en höjning av de kommunala ortsavdragen genomföra en revision av den statliga inkomstskatteskalen som toge hänsyn till den höjda kommunal-skatten». Ehuru skatteutredningen veterligen icke ännu intagit någon ståndpunkt beträffande den statliga inkomstskatteskalen, har kommittén utgått ifrån, att — vid sidan av ersättningen till kommunerna på grund av den av ortsavdragens höjning föranledda utdebiteringsstegringen — sådana jämkningar skola vidtagas i den statliga inkomstskatteskalen för fysiska personer, att dessa icke erhålla någon ökning av sin sammanlagda skatt.

Denna kommitténs slutsats synes mig något djärv. En statlig kommitté eller utredning torde icke, såsom ortsavdragskommittén synes förmoda, kunna betraktas såsom ett organ, vilket endast har att följa de antydningar om möjligheten av olika utvägar, som må ha kommit till uttryck i av vederbörande departementschef meddelade direktiv. Det utredande organet har väl att söka prestera en självständig utredning samt framlägga därpå grundade förslag. Så

länge skatteutredningen icke, såvitt känt, intagit någon ståndpunkt i frågan, måste man väl beträffande den statliga beskattningen utgå från vad som nu gäller.

Det synes mig icke heller föreligga någon anledning att använda två olika metoder för att motverka effekten av höjningen av ortsavdragen för de kommunalt skattskyldiga. Möjligheten att överblicka verkningarna därav befordras icke genom en sådan bristande enhetlighet. Med mitt sätt att se måste det vara riktigt att täcka den utdebiteringsökning, som anses böra neutraliseras, enbart genom direkta statsbidrag. I anslutning härtill och då kommitténs förslag är att betrakta allenast såsom ett provisorium, synes statsbidraget till kommunerna böra täcka *hela* den för dessa uppkommande utdebiteringsökningen. Därigenom vinnes även garanti för att ingen övervältring av skattebördan inom kommunen inträder de skattskyldiga emellan.

Såsom anförts, skola visserligen enligt kommittén kommunerna erhålla ersättning av statsmedel för utdebiteringshöjningar utöver en krona per skatte-krona. Kommittén föreslår emellertid en sådan utformning av bidragsbestämmelserna, att kommunerna i verkligheten komma att få nöja sig med betydligt lägre bidrag. Kommitténs förslag härutinnan innebär, att skatteökningen på grund av ortsavdragshöjningen skall beräknas till skillnaden mellan den utdebitering, som framkommer, om ett visst utdebiteringsbehov fördelas å skatteunderlaget enligt 1951 års taxering, och den utdebitering, som erhålles, om samma utdebiteringsbehov fördelas å det med tillämpning av de nya ortsavdragen uträknade skattekontalet. Vid beräkningen härav skall man emellertid utgå från det genomsnittliga behovet av skattemedel i kommunen under en sjuårsperiod, »från vilken man stryker det högsta och lägsta beloppet och beräknar medeltalet för de återstående fem åren».

Ett liknande förfaringssätt skall användas för bestämmande av ökningen av landstingskatten. Däremot skall bortses från utdebiteringen av tingshusmedel. Statsbidraget skall beräknas med hänsyn till såväl den primärkommunala skatten som landstingskatten. Bidrag skall dock endast utgå till primärkommunerna.

Den sålunda föreslagna metoden står icke i god överensstämmelse med vad kommittén anført därom att ortsavdragshöjningen icke skulle föranleda ökad skattebelastning för någon skattskyldig fysisk person. Under den sjuårsperiod, som i detta sammanhang skulle få betydelse (åren 1944/1950), har penningvärdet undergått en successiv försämring. Det genomsnittliga utdebiteringsbehovet för dessa år måste följaktligen, i kronor räknat, ligga avsevärt under utdebiteringsbehovet för vart och ett av de år, varunder provisoriet må komma att gälla, även om den kommunala verksamheten icke skulle i någon mån ändras till sin omfattning. Man torde emellertid kunna vänta ett vidgande av den kommunala verksamheten, icke minst i samband med den blivande kommunsammanslagningen. Denna torde komma att medföra bland annat ökade förvaltningskostnader, då en centralisering av förvaltningen med anställande av särskilda tjänstemän mångenstädes blir nödvändig och en över-

gång till nya arbetsformer även torde leda till ökade kostnader. Man har vidare att räkna med att inom de nya storkommunerna skola finnas områden, där standarden är lägre än för kommunen i övrigt. Från dessa kommundelar komma helt säkert att framföras önskemål, vilkas tillgodoseende kräver ökade utgifter. Ett betydande antal kommuner ha i avvaktan på kommunsammanslagningen underlåtit att vidtaga olika åtgärder, som i och för sig kunnat vara behövliga men ändock tett sig föga ändamålsenliga med hänsyn till de ändrade förhållanden, som sammanslagningen med en eller flera andra kommuner förutsatts medföra. Man har därför att utgå ifrån att utgiftsökningen för kommunerna kan bli av ganska betydande mått.

Såsom ovan anförts, har jag för min del ansett, att under provisorietiden statsbidraget till kommunerna bör kompensera hela den utdebiteringsökning, som ortsavdragshöjningen föranleder. Det lämpligaste och samtidigt det enklaste sättet härför synes mig vara, att staten »tillskjuter det skatteunderlag», som på grund av höjningen av ortsavdragen bortfaller. Detta torde böra ske sålunda, att vid systemets ikraftträdande en engångsuträkning verkställdes rörande skattekronebortfallet. Skatteunderlaget till kommunerna får då beräknas med tillämpning av såväl de tidigare gällande som de nya ortsavdragen. Det skattekrontal, som utgör skillnaden mellan dessa båda skatteunderlag, skall därefter i vanlig ordning deltaga i den kommunala repartiseringen, och utdebiteringsprocenten fastställas med beaktande härav. Statsbidraget fastställs till det belopp, som med hänsyn till den för varje år beslutade utdebiteringen motsvarar kommunalskatten å det skatteunderlag, som staten har att svara för.

En fördel med det av mig förordade systemet är bland annat, att även landstingen skulle erhålla statsbidrag, i den mån nedgång av skatteunderlaget inträder på grund av höjningen av ortsavdragen.

Systemet må belysas med följande exempel.

Skatteunderlaget i en kommun utgör enligt 1951 års taxering 10 000 skattekronor. Vid en omräkning med hänsyn till de nya ortsavdragen erhålles ett skatteunderlag å 9 000 skattekronor. Genom ortsavdragshöjningen bortfaller alltså ett skatteunderlag å 1 000 skattekronor.

Enligt 1953 års taxering uppgår skatteunderlaget i kommunen till 9 500 skattekronor. Utdebiteringsbehovet utgör 84 000 kronor. Detta belopp fördelas å ett skatteunderlag av $(9\,500 + 1\,000 =)$ 10 500 skattekronor, varigenom utdebiteringen kommer att uppgå till 8 kronor per skattekrona.

De i kommunen skattskyldiga påföres skatt med $(9\,500 \times 8 =)$ 76 000 kronor, och statsbidrag utgår med $(1\,000 \times 8 =)$ 8 000 kronor.

Påföljande år är det vid taxeringen framräknade skatteunderlaget 11 000 skattekronor och utdebiteringsbehovet 90 000 kronor. Utdebiteringen blir

$$\left(\frac{90\,000}{11\,000 + 1\,000} = \right) 7 \text{ kronor } 50 \text{ öre per skattekrona.}$$

De i kommunen skattskyldiga påföres skatt med $(11\,000 \times 7:50 =)$ 82 500 kronor. Statsbidrag utgår med $(1\,000 \times 7:50 =)$ 7 500 kronor.

För landstingens vidkommande förfares på enahanda sätt som enligt det anförda exemplet.

Kommittén har i sitt betänkande under kap. V punkt 2 berört den särställning i beskattningshänseende, som genom beslut vid 1948 års riksdag på grund av en till riksdagen avläten proposition i ämnet (nr 224) beretts folkpensionärerna. Kommittén har därvid funnit, att folkpensionernas skatterättsliga natur icke bör upptagas till bedömande i förevarande sammanhang. Utan att närmare ingå på vad kommittén anført till stöd för detta sitt ställningstagande vill jag erinra därom, att jag vid utskottsbehandlingen av denna fråga hävdade en särskild mening, vilken kommit till uttryck i en till bevillningsutskottets betänkande (nr 47/1948) fogad reservation. Någon ändring i min inställning till hithörande spörsmål har sedan dess icke inträtt.

2) Särskilt yttrande av herr *Werner*.

Enligt de direktiv som legat till grund för kommitténs uppdrag, har kommittén haft att huvudsakligen upptaga frågan om de kommunala ortsavdragen särskilt för sig.

Den begränsning, som sålunda kommit till uttryck i de givna direktiven, måste enligt min uppfattning betraktas såsom mindre lycklig. Att såsom nu skett bryta ut ett visst avsnitt ur sitt sammanhang med kommunalskatteproblemet i övrigt, kan icke anses tillfredsställande ens såsom provisorium betraktat. Erfarenheten ger vid handen, att provisorier ofta har en obehaglig förmåga att bli långvariga för att slutligen sätta sin prägel på ett bestående förhållande.

Riktigast synes sålunda hava varit, att hela kommunalskattefrågan nu upptagits till en allmän översyn i ett sammanhang. Även om jag helt delar den uppfattningen, att en höjning av de kommunala ortsavdragen är ofrånkomlig och av brådskande natur, så bör det framhållas, att då den föreslagna höjningen icke kan träda i tillämpning förrän efter cirka två år, denna väntetid väl kunnat användas till den allmänna omarbetning av hela kommunalskatte-lagstiftningen, varom riksdagen hemställt så sent som åren 1947, 1948 och 1949.

Följderna av den betydande förskjutning av skattebördans fördelning de olika kommunala skatteföremålen emellan, som måste uppkomma vid djupgående förändringar av de faktorer, vilka påverka särskilt det beskattningsbara inkomstskatteunderlaget, kunna nu icke med säkerhet bedömas. Ännu mindre är det möjligt att förebygga eller att på ett riktigt och rationellt sätt utjämna eller fördela verkningarna av den överflyttning av den kommunala skattebördan som genom denna förskjutning måste uppkomma, detta för så vitt att staten icke helt ersätter den på grund av skatteunderlagsbortfallet uppkomna inkomstminskningen för kommunerna.

På grund av det nuvarande kommunala skatteunderlagets oftast ytterst varierande och känsliga sammansättning de olika kommunbildningarna emellan, särskilt då landskommunerna, tillika med kvarvaron av den föräldrade fastighetsskatten, kan det befaras, särskilt vid en nedgångskonjunktur eller vid en höjning av fastighetsvärdena, att en ökad skattebörda kan komma att träffa vissa kategorier av skattskyldiga eller ock vissa enskilda på ett sätt, som står i rakt omvänd ordning till principen om skatt efter förmåga. Detta gäller framförallt sådana fastighetsägare, vilka på grund av hög skuldsättning, sjukdom, ålderdom eller andra orsaker icke förmår redovisa så stor inkomst, att de kunna utnyttja vare sig de medgivna procentavdragen eller de nu höjda ortsavdragen. För dessa skattskyldiga skulle de nu, såsom isolerad åtgärd, föreslagna skattelättnaderna för de lägsta inkomsttagarna endast medföra en skärpt orättvisa. Visserligen utvisar utredningsresultatet för närvarande icke någon övervältring på fastighetsägarna såsom grupp betraktade, men inom

denna grupp finnes alltid ett, emellan de olika kommunerna, starkt varierande antal individuella fall, vilka på grund av fastighetsskattens konstruktion icke kunna komma i åtnjutande av de avdrag, som medgives andra skattskyldiga.

Kommitténs konstaterande av att ett mycket stort antal jordbrukare, genom höjningen av ortsavdragen, helt befrias från *inkomstskatt* bevisar endast hur nära den gräns dessa befinna sig, då de icke kunna utnyttja givna avdrag och då fastighetsskatten förvandlas till en renodlad objektskatt. Såsom påpekats måste deras antal starkt ökas vid en konjunkturförsämring. Den med nära 20 % ökade andelen i skatteunderlaget, vilken enligt förslaget nu skulle uppbäras av de juridiska personerna, torde vid en konjunktursvängning vara ett mycket känsligt underlag som vid en kris icke längre funnes tillgängligt för beskattning. Denna andel jämte inkomstminskningen i övrigt måste då till en oproportionerligt stor del uppbäras av de fasta skatteföremålen.

Fastighetsskattens materiella värde såsom underlag för kommunal beskattning torde såsom helhet betraktad numera sakna all betydelse. Vid en kris reduceras dess beskattningsvärde ytterligare på grund av att fastighetsobjektet då i ännu högre grad än eljest saknar för ägaren någon särskild inneboende skattekraft. Behöver kommunerna för sin verksamhet ett visst garanterat skatteunderlag, så bör denna garanti anordnas på ett annat sätt än nu är förhållandet. Detta sammanhänger närmast med frågan om ordnandet av ett mera rationellt system för den kommunala skatteutjämningen.

Uppenbart är, att de starkt skiftande uttaxeringsbehoven kommunerna emellan i hög grad sammanhänger med de stora variationerna i tillgången på skatteunderlag. Att fastighetsgarantien härvid skulle kunna utgöra någon utjämningsfaktor, är icke möjligt.

Den tillgång till ett tillräckligt skatteunderlag, som särskilt de ekonomiskt svagaste kommunerna behöver för att uppbära den verksamhet, vilken de ålägges av statsmakterna, bör sålunda tillförsäkras dem av staten, exempelvis därigenom, att staten via skatteutjämningsystemet garanterar dem ett visst s. k. normalskatteunderlag, förslagsvis beräknat efter ett visst antal skattekronor per invånare av sådan storlek, som kan vara behövlig för upprätthållande av en normal standard vid en normal uttaxering. Detta bör huvudsakligen kunna ske efter de principer, som lågo till grund för kommunalskatteberedningens år 1943 avgivna förslag i ämnet.

Sammanfattningsvis måste jag alltså göra gällande, att ett genomförande av en nödvändig förhöjning av de kommunala ortsavdragen bort sammankopplas med förslag om fastighetsskattens avskaffande, ett effektivt och riktigt skatteutjämningsystem, dyrortsgrupperingens upphörande i skattesystemet, statens övertagande av vissa nu kommunala uppgifter, en rationellare ordning för de olika bidragsskyldigheterna staten och kommunerna emellan samt slutligen beskattning av vissa skatteföremål för användande till interkommunal skatteutjämning etc.

Då kommitténs förslag nu icke kan träda i tillämpning förrän om två år, så anser jag, att det varit både lämpligt och även möjligt att under tiden utarbeta

nödiga förslag i ämnet. Anmärkas bör, att den forcering av det föreliggande utredningsarbetet, som blivit en följd av den korta tid, som tillmätts kommittén för att slutföra sitt arbete, icke medgivit de enskilda kommittéledamöterna att tillräckligt grundligt intränga uti och bedöma det föreliggande utredningsmaterialet.

Då jag emellertid delar den uppfattningen, att en höjning av de kommunala orsavsdragen är påkallad, så har jag biträtt kommitténs förslag angående storleken av den föreslagna höjningen. Detta har dock skett under den bestämda förutsättningen, att hela kommunalskattefrågan, enligt riksdagens hemställan, nu omedelbart upptages till utredning och löses huvudsakligen efter de riktlinjer, som ovan skisserats. Samtidigt vill jag med styrka understryka, vad kommittén själv framhållit, att det avgivna förslaget endast kan betraktas såsom ett provisorium.

De skattefria barnavdragens avskaffande och ersättande med förhöjda barnbidrag anser jag vara ett steg i rätt riktning. Härigenom vinnes en större rättvisa mellan barnfamiljer med inkomster av olika storlek och en större samstämmighet med det statliga skattesystemet. Förslaget innebär därjämte en avsevärd förbättring för de skattesvagaste familjerna. Denna detalj kan betraktas så fristående från övriga frågor, att den bör kunna lösas oberoende av vad som i övrigt sker.

Vad däremot beträffar kommittémajoritetens förslag till utformande av de statliga bidragen till kommunerna, vilka blivit nödvändiga för att ersätta det bortfallande skatteunderlaget, liksom ock den föreslagna compensationen till de skattskyldiga via statskatterna, så måste jag anmäla en från majoriteten avvikande mening. Jag har nämligen ansett, att staten bör ersätta hela skatteförlusten under provisorietiden.

Kommittémajoriteten föreslår nu, att den stegring i kommunernas och landstingens sammanlagda uttaxering, som är erforderlig för att ersätta det genom förslaget bortfallande skatteunderlaget, skall bäras av kommunerna och landstingen själva intill en höjning av sammanlagt en krona per skattekrona; att staten under en viss, ej klart angiven provisorietid, till kommunerna ut- anordnar ett kontant bidrag, som beräknats till 121 milj. kronor, och att de enskilda skattskyldiga kompenseras för eventuell återstående höjning av skattebelastningen genom en omräkning av statskatteskalen, vilket beräknats ge de skattskyldiga ett belopp av cirka 8 milj. kronor.

För att helt ersätta den skattehöjning, som skulle erfordras för att fylla förlusten av det bortfallande skatteunderlaget enligt det föreslagna alternativet, beräknar kommittén ett belopp av 250 milj. kronor. Förlusten av skattekronor beräknas för landskommunerna uppgå till 16,6 % och för hela det undersökta området till 15,1 %. Vid bibehållet inkomstbehov skulle detta medföra en stegring i uttaxeringen för landskommunerna med kronor 1:45 och inklusive landstingsskatten med kronor 1:99. Motsvarande siffror för hela området inklusive de undersökta städerna utvisar en höjning av respektive kronor 1:42 och 1:96.

Av undersökta 88 landskommuner skulle ej mindre än 47 kommuner få vidkännas en uttaxeringshöjning av mellan kronor 2: 01 och 5: 50 inklusive landstingsskatten, därav 11 kommuner med kronor 3: 01 till kronor 5: 50, allt under förutsättning att skatteförlusten måste bäras av dem själva. Som synes medför förslaget betydande rubbningar i det nuvarande kommunala skatteunderlaget. Förlusten av skatteunderlag varierar högst betydligt emellan kommuner av olika struktur liksom detta även måste bli förhållandet emellan de olika landstingen. Beträffande dessa senare har det, såsom ock kommittén påvisar, icke varit möjligt att få fram exakta beräkningar, men medelhöjningen av den nuvarande uttaxeringen till landstingen har antagits utgöra kronor 0: 54, med betydande svängningar mellan lägre eller högre belopp. Denna uttaxeringshöjning skulle få bäras av landstingen själva, allt dock inom ramen för en kronasbegränsningen.

Huruvida denna begränsning verkar tillförlitligt mot den skattskyldige förefaller dock icke fullt övertygande.

Fördelningen av den statliga kompensationen på så sätt att hela bidraget tillägges primärkommunerna, med uteslutande av landstingen, torde i vissa fall ge anledning till nu svårbedömliga verkningar och för landstingen medföra en icke önskvärd belastning.

Vid den av kommittén föreslagna anordningen uppstår alltså för kommuner och landsting en till storleken varierande lucka i de nödvändiga skatteintäkterna, vilken måste fyllas genom en höjd uttaxering.

Emot den beräknade bristen står ett föreslaget belopp i direkta statsbidrag av endast 121 milj. kronor plus skattekompensationen via statsskatten = 8 milj. kronor, alltså 129 milj. kronor. Den höjning av barnbidragen, som föreslagits, innebär givetvis en ytterligare kompensation, men på grund av dess speciella karaktär och då denna höjning endast kan tillgodogöras av en viss kategori, måste denna detalj anses ligga något vid sidan av en egentlig kompensation till kommunerna.

Den kvarstående luckan skulle alltså enligt beräkningarna utgöra ej mindre än 121 milj. kronor.

Antydningarna om att ingen vid förslagets genomförande skulle behöva vidkännas förhöjd skatt torde, sett emot denna bakgrund, ej vara fullt hållbara.

Mycket ogynnsamma verkningar måste alltså uppstå under provisorietiden för vissa beskattningsgrupper, särskilt då sådana fastighetsägare, vilka sakna tillräcklig inkomst för att kunna erhålla del av avdragen liksom även av kompensationen via statsskatteskalen; det senare såsom vederlag för den förhöjda fastighetsskatten. Stora olägenheter måste även drabba landstingen vilka redan förut ha svårt att hålla sina uttaxeringar inom rimliga gränser. Jag har ansett dessa felaktigheter vara så allvarliga, att jag föreslagit, att hela det bortfallande skatteunderlaget bör kompenseras av staten under den eventuellt kortare provisorietid, vilken skulle åtgå intill dess att ett rationellare skattesystem, särskilt beträffande skatteutjämningen, hinner att

träda i funktion. Fråga är om denna kompensation vid en omedelbar behandling av ärendet ens behövde tillgripas. Jag är dock ense med kommittémajoriteten därom, att kompensationen för bortfallet bör utgå under provisorietiden till alla kommuner, oavsett storleken av deras uttaxeringsbehov per skattekrona, men det kan i längden icke vara rationellt att detta statliga bidrag fastläses under en eventuellt längre tid, oberoende av skiftningarna i uttaxeringsbehovet. Ännu mindre bör dessa bidrag komma att utgå till kommuner med särskilt låg uttaxering under en tidrymd längre än den som är oundgängligen nödvändig. Det synes uppenbart, att staten skulle kunna slutgiltigt lösa hela kommunalskattefrågan huvudsakligen efter de av mig angivna riktlinjerna och samtidigt bereda de verkligt skattetyngda kommunerna en effektiv skattelättnad med långt mindre belopp än de, varom här är fråga. Vid full kompensation skulle dessutom de svårigheter, som nu drabba landstingen under övergångstiden, bland annat genom en höjd uttaxering, innan avlyftnings- och bidragsfrågorna för deras vidkommande hinna ordnas, fullständigt elimineras.

Angående den storlek, som de kommunala ortsavdragen slutligen bör erhålla, så kan jag dela den uppfattningen, att det bör eftersträvas att uppnå paritet emellan dem och de statliga avdragen. Detta är emellertid materiellt omöjligt så länge som fastighetsskatten kvarstår. Emellertid kan det givas utrymme för den åskådningen, att den kommunala verksamheten i sitt förhållande till individen är något annorlunda beskaffad än den statliga, på så sätt att de kommunala funktionerna mera omedelbart ger åt kommunmedborgaren ett mera direkt vederlag än de statliga, samtidigt som kommunmedlemmen äger möjlighet till ett större omedelbart inflytande över samma verksamhet. Härvid kan erinras, att kommunerna och landstingens verksamhet huvudsakligen inriktas på en direkt omvårdnad om den skattskyldige, i skolundervisning, yrkesutbildning, tandvård och hälsovård, men framför allt uti en billig och förstklassig sjukvård och slutligen även ålderdomsvård. Starka skäl skulle alltså kunna anföras för att betrakta utskylden till hemkommun och landsting såsom en *försäkringspremie*, där principen om sambandet emellan förmåner och skyldigheter icke helt bör undanskymmas. De verkställda undersökningarna visa, att ett stort antal nu skattskyldiga ensamstående under 25 år skulle helt befrias från skatt. I ännu högre grad skulle detta bliva förhållandet vid tillämpning av det högsta undersökta alternativet. Man kan fråga sig om det kan vara oriktigt att ifrågasätta, att många av dessa ensamstående mot de förmåner de erhålla av kommunen finge avstå värdet av exempelvis några biografbiljetter per år.

För att alternativt anvisa vissa möjligheter att uppnå paritet emellan de kommunala och de statliga ortsavdragen redovisar kommittén ett särskilt alternativ med ortsavdrag motsvarande dem som nu tillämpas vid den statliga inkomsttaxeringen. I detta alternativ underkastas ortsavdragen en reduktion vid stigande inkomst för att vid visst icke särskilt högt inkomstskikt helt upphöra. Oavsett huru det skulle bliva möjligt för staten att

kompensera kommunerna för de mycket stora belopp i skattebortfall, som härvid måste uppstå, finner jag anledning att utöver vad kommittén anfört emot alternativet i fråga bestämt deklarerat, att införandet av ett dylikt system i kommunalskatteförordningen skulle verka både materiellt och principiellt oriktigt. Härigenom införes en progressivitet i kommunalbeskattningen, vilken man tidigare sökt undvika. Progressionen i skatteskalorna bör vara samlad i den statliga beskattningen, för att dess verkningar skall kunna riktigare överblickas. Att i stället stapla det ena progressionssystemet på det andra, måste leda till att, även efter en omarbetning av statsskatteskalorna, detta komme att medföra en hårdare beskattning av ett visst mellanskikt av skattskyldiga och därjämte en ojämn och hoppande marginalbeskattning. Jag vill sålunda icke medverka till att det redovisade alternativet tages under vidare omprövning.

Vad slutligen beträffar frågan om existensminimum, eller den praxis som på sistone börjat tillämpas att vissa lokala indrivningsmyndigheter var för sig äga att schablonmässigt bevilja betalningsbefrielse för skatter å inkomstbelopp, vilka långt överstiga de i lag medgivna avdragen, så måste jag, då kommittén ansett sig förhindrad att upprätta förslag i ämnet, något närmare beröra frågan.

Det synes mig i hög grad otillfredsställande, att den betalnings- eller indrivningsbefrielse som nu schablonmässigt medgives vissa skattskyldiga, såsom exempelvis av exekutionsmyndigheten i Stockholms stad, skall undandraga sig varje kontroll från statsmakternas sida. Detta så mycket mer som staten har att slutligen ersätta det eftergivna beloppet. Härtill kan läggas det principiellt oriktiga uti att bestämmelserna om storleken av de skattefria avdragen, vilka fastställts i lag, kan i vidsträckt omfattning sättas ur funktion av en lokal myndighet eller av en enda tjänsteman. Det kan befaras att då kännedomen om de möjligheter till skattebefrielse som här synas öppna sig hunnit att sprida sig, så kommer kraven härom att växa lavinartat över landet.

Av undersökningarna framgår, att storleken av de belopp som av indrivningsmyndigheterna ansetts motsvara existensminimum företer mycket stora variationer emellan de olika länen och städerna. I vissa län har till och med inga normer fastställts.

Den olikartade behandlingen av olika grupper skattskyldiga framstår såsom särskilt otillfredsställande, då det kan konstateras, att endast löntagare kan ifrågakomma till betalningseftergift, medan däremot skattesvaga fastighetsägare och rörelseidkare med mycket lägre inkomster äro uteslutna från denna möjlighet.

Det bör erinras om att taxeringsmyndigheterna numera äga att efter framställning från den skattskyldige vid nedsatt skatteförmåga medgiva denne ett ytterligare avdrag av intill 2 000 kronor från den taxerade inkomsten. Denna anordning synes böra i vidare omfattning än hittills komma till användning för att såvitt möjligt ersätta den mer eller mindre godtyckliga betalningsefter-

gift som nu tillämpas. Vidare är tänkbart, att de statliga avdragen kunde tjäna till någon ledning vid bestämmandet av s. k. existensminimum och att de skattebefrielser som härutöver i ömmande fall kunna bli nödvändiga fastställas efter särskild prövning.

I detta sammanhang vill jag ifrågasätta det principiellt riktiga uti att behålla den undantagsbestämmelse som tillkom år 1948 beträffande generell befrielse från skattskyldighet för vissa folkpensionärer.

Med den av kommittén nu föreslagna ökningen av de kommunala ortsavdragen och den förut angivna möjligheten för taxeringsnämnderna att medgiva ett ytterligare avdrag av intill 2 000 kronor, så torde icke härefter komma att föreligga ett materiellt behov för schablonmässigt utformade särbestämmelser beträffande folkpensionärerna.

Med det ovan sagda har jag velat göra mig till tolk för kravet på en snabb och effektiv rättelse av nu på kommunalskatteområdet rådande uppenbara missförhållanden. Jag har härvid sökt motivera vissa särskilda synpunkter och förbehåll som jag förknippat vid det av kommittén framlagda förslaget.

Slutligen vill jag framhålla att i den mån jag medverkat till förslaget har detta skett under den förutsättningen, att hela kommunalskattesystemet omedelbart upptages till grundlig omarbetning i huvudsaklig anslutning till de av mig angivna riktlinjerna, för att de härefter ändrade grunderna må kunna träda i tillämpning samtidigt med en höjning av de skattefria ortsavdragen. Separata lösningar av vissa viktiga detaljer i systemet anser jag icke vara möjliga.

The following table shows the results of the experiments conducted during the year 1900. The first column gives the number of trials, the second column the number of correct responses, and the third column the percentage of correct responses. The results show that the percentage of correct responses increases with the number of trials, and that the percentage of correct responses is higher when the number of trials is 10 than when it is 5. This indicates that the subjects were able to learn from their previous trials and improve their performance.

Number of trials	Number of correct responses	Percentage of correct responses
5	3	60%
10	7	70%

BILAGOR

BLENDING

Den statistiska undersökningen rörande verkan av höjda kommunala ortsavdrag.

I. Undersökningens ändamål och omfattning m. m.

Den utredning, som utförts på ortsavdragskommitténs uppdrag och för vars resultat här redogöres, avser att klarlägga dels vilka förändringar i kommunal-skatteunderlagets storlek och sammansättning, som skulle inträffa, om de kommunala ortsavdragen höjdes, dels därmed sammanhängande frågor om förskjutning i skattebördan mellan olika kategorier av skattskyldiga. Vidare vill utredningen belysa sambandet mellan den per skattekrona utgående kommunala utdebiteringen och ortsavdragen.

Först må erinras om att det kommunala skatteunderlaget (skattekronorna) grundar sig på dels genom taxering åsatta fastighetsvärden, dels taxerad inkomst. Beträffande reglerna för skatteunderlagets fastställande skall här endast nämnas, att i fråga om fastighetsskatt antalet skatteören sedan år 1933 motsvarat 5 % av fastighetens taxeringsvärde med undantag för jordbruksfastighets skogsvärde, där motsvarande repartitionstal utgör 4 %. Sistnämnda repartitionstal kommer emellertid att från och med taxeringsåret 1950 höjas till 5 %. I fråga om inkomstskatten utgör antalet skattekronor 1 % av den beskattningsbara inkomsten. För juridiska personer sammanfaller den beskattningsbara inkomsten med den taxerade, medan fysiska personer vid taxering i hemortskommunen, på sätt i kommunalskattelagens 48 och 50 §§ föreskrives, äga att för den beskattningsbara inkomstens fastställande få tillgodogöra sig vissa avdrag, s. k. ortsavdrag, storleksgraderade alltefter den dyrortsgrupp, i vilken beskattningsorten befinner sig. De kommunala ortsavdragen utgöras av grundavdrag samt familjeavdrag. De sistnämnda utgå inom respektive dyrortsgrupper med lika belopp för hustru och varje barn.

Av det sagda framgår, att en höjning av de kommunala ortsavdragen skulle medföra en sänkning av det skattekrontal, som belöper på inkomst för fysiska personer, och därmed naturligtvis även av det totala kommunala skatteunderlaget. En lagbestämmelse om höjda kommunala ortsavdrag skulle därför, om icke staten på något sätt kompenserade kommunerna för det bortfallande skatteunderlaget, få till följd höjda kommunala utdebiteringar, såvida icke kommunernas medelsbehov nedbragtes i en för bibehållande av oförändrade utdebiteringar per skattekrona erforderlig grad. Vidare skulle en förskjutning i skattebelastningen från inkomst-taxerade fysiska personer till juridiska personer och fastigheter komma att uppstå. Då en höjning av ortsavdragen självklart innebär skattelättnad eller skattebefrielse för skattskyldiga inom de lägsta inkomstskikten, skulle en dylik höjning även för de inkomsttaxerade fysiska personernas vidkommande orsaka en förskjutning i skattebördan, nämligen från mindre till större inkomsttagare.

Vid undersökningen rörande ändrade kommunala ortsavdrag ha beräkningar utförts enligt sju olika alternativ. Av dessa sammanfalla ortsavdrag enligt alt. 1 med de nu gällande, medan avdragen enligt alt. 2 motsvara de nuvarande bankade grund- och familjeavdragen men med borttagande av barnavdragen. Vid alt. 3—7 har räknats med ortsavdrag uppgående till av ortsavdragskommittén fastställda belopp. Även vid dessa alternativ har förutsatts, att barnavdragen avskaffats. Likaledes ha bestämmelserna om såväl bankning som det nuvarande 20 kronors avdraget i ortsgrupperna 1 och 2 förutsatts vara borttagna. Ej heller ha vid beräkningar med andra ortsavdrag än alt. 1 hänsyn tagits till förekomsten av särskilda avdrag för nedsatt skatteförmåga. Dessas inverkan torde, efter vad stickprov utvisat, vara utan betydelse för jämförelse mellan uppgifterna enligt alt. 1 och andra

Tab. A. Alternativ för ändrade kommunala ortsavdrag.

Kategori, alternativ ¹	Ortsavdrag, kr.				
	Ortsgrupp 1	Ortsgrupp 2	Ortsgrupp 3	Ortsgrupp 4	Ortsgrupp 5
<i>Ensam person</i>					
Alt. 2	510	570	630	690	750
» 3	840	880	920	960	1 000
» 4	1 000	1 050	1 100	1 150	1 200
» 5	1 180	1 230	1 290	1 340	1 400
» 6	1 420	1 490	1 560	1 630	1 700
» 7	1 600	1 700	1 800	1 900	2 000
<i>Äkta makar</i>					
Alt. 2	750	810	900	960	1 050
» 3	1 260	1 320	1 380	1 440	1 500
» 4	1 420	1 490	1 560	1 630	1 700
» 5	1 680	1 760	1 840	1 920	2 000
» 6	2 100	2 200	2 300	2 400	2 500
» 7	2 500	2 625	2 750	2 875	3 000

¹ Alt. 1 = nu gällande ortsavdragsbestämmelser.

alternativ. I fråga om alternativ med förändrade ortsavdrag, alt. 2—7, räknas sålunda för varje dyrortsgrupp endast med två olika ortsavdrag, nämligen ett för ensamstående skattskyldiga samt ett för äkta makar. Storleken av dessa ortsavdrag anges i *tab. A*.

De i *tab. A* angivna ortsavdragen ha i första hand tänkts utgå med samma belopp oavsett storleken av den skattskyldiges taxerade inkomst (fasta ortsavdrag). Då dessa ortsavdrag i jämförelse med de nuvarande skulle — åtminstone vid de högre alternativen — orsaka en icke obetydlig nedgång i skatteunderlaget (varom uppgifter lämnas under avd. II i denna redogörelse), ha för såväl ensamma personer som äkta makar beräkningar även gjorts rörande den återvinning av skatteunderlag, som skulle äga rum, om vid stigande taxerad inkomst ortsavdragen successivt minskades för att till slut helt bortfalla (fallande ortsavdrag).

Vid vilket belopp av taxerad inkomst, som en eventuell reduktion av ortsavdragen lämpligen bör taga sin början, kan naturligtvis diskuteras. Vid de beräkningar med fallande ortsavdrag, som här utförts, har antagits, att de i *tab. A* angivna avdragen skulle oförändrat tillämpas, tills dess den taxerade inkomsten uppnått ett belopp, som med 1 000 kr. (eller för äkta makar i ortsgrupperna 2 och 4 med nära respektive något mer än 1 000 kr.) överstiger det fasta ortsavdraget enligt alt. 7. För taxerade inkomster överstigande ifrågavarande belopp skulle en successiv minskning av ortsavdragen inträda. Reduktionen skulle fortgå inom en intervall av 6 000 kr., varvid avdraget skulle reduceras med $\frac{1}{6}$ för varje ökning av den taxerade inkomsten om 1 000 kr. Skattskyldiga, vilkas taxerade inkomster överstiga det fasta ortsavdraget enligt alt. 7 med 7 000 kr. eller mera, skulle sålunda ej få rätt till ortsavdrag. Beräkningar med successivt fallande ortsavdrag ha endast utförts i fråga om avdrag enligt alt. 3, 5 och 7.

I *tab. B* lämnas uppgifter om de på detta sätt beräknade ortsavdragens storlek från och med den taxerade inkomst, efter vilken reduktion skall begynna, till och med den inkomst, vid vilken den skall vara avslutad. De första raderna för varje ortsgrupp avse således de högsta taxerade inkomster, för vilka ortsavdragen utgå utan reduktion.

Tab. B. Storleken av successivt fallande ortsavdrag vid vissa skikt av den taxerade inkomsten.

Ortsgrupper	Ensam person				Äkta makar			
	Taxerad inkomst, kr.	Ortsavdrag, kr.			Taxerad inkomst, kr.	Ortsavdrag, kr.		
		Alt. 3	Alt. 5	Alt. 7		Alt. 3	Alt. 5	Alt. 7
Ortsgrupp 1....	2 600	840	1 180	1 600	3 500	1 260	1 680	2 500
	3 600	700	980	1 330	4 500	1 050	1 400	2 080
	4 600	560	790	1 070	5 500	840	1 020	1 670
	5 600	420	590	800	6 500	630	840	1 250
	6 600	280	390	530	7 500	420	560	830
	7 600	140	200	270	8 500	210	280	420
	8 600	—	—	—	9 500	—	—	—
Ortsgrupp 2....	2 700	880	1 230	1 700	3 600	1 320	1 760	2 620
	3 700	730	1 020	1 410	4 600	1 100	1 470	2 180
	4 700	590	820	1 130	5 600	880	1 170	1 750
	5 700	440	610	850	6 600	660	880	1 310
	6 700	290	410	570	7 600	440	590	870
	7 700	150	200	280	8 600	220	290	440
	8 700	—	—	—	9 600	—	—	—
Ortsgrupp 3....	2 800	920	1 290	1 800	3 750	1 380	1 840	2 750
	3 800	770	1 080	1 500	4 750	1 150	1 530	2 300
	4 800	610	860	1 200	5 750	920	1 230	1 840
	5 800	460	650	900	6 750	690	920	1 380
	6 800	310	430	600	7 750	460	610	920
	7 800	150	220	300	8 750	230	310	460
	8 800	—	—	—	9 750	—	—	—
Ortsgrupp 4....	2 900	960	1 340	1 900	3 900	1 440	1 920	2 880
	3 900	800	1 120	1 580	4 900	1 200	1 600	2 400
	4 900	640	890	1 270	5 900	960	1 280	1 920
	5 900	480	670	950	6 900	720	960	1 440
	6 900	320	450	630	7 900	480	640	960
	7 900	160	220	320	8 900	240	320	480
	8 900	—	—	—	9 900	—	—	—
Ortsgrupp 5....	3 000	1 000	1 400	2 000	4 000	1 500	2 000	3 000
	4 000	830	1 170	1 670	5 000	1 250	1 670	2 500
	5 000	670	930	1 330	6 000	1 000	1 330	2 000
	6 000	500	700	1 000	7 000	750	1 000	1 500
	7 000	330	470	670	8 000	500	670	1 000
	8 000	170	230	330	9 000	250	330	500
	9 000	—	—	—	10 000	—	—	—

Då beräkningar rörande inverkan av ändrade kommunala ortsavdrag med hänsyn till arbetets betydande omfattning ej kunnat utföras för samtliga kommuner i riket, har utredningen måst begränsas till att beröra endast ett mindre antal kommuner. För ändamålet ha utvalts 88 landskommuner samt 7 städer. Kommunerna ha till största delen uttagits bland dem som på sin tid undersöktes av 1943 års dyrortskommitté. Vad landskommunerna beträffar, ha minst två kommuner i varje län medtagits. Vidare har vid urvalet tillsetts, att kommuner av växlande storlek, folkmängd, yrkeskaraktär och skattetryck blivit representerade. De utvalda sju städerna äro med avseende på folkmängden medelstora eller mindre städer. Någon storstad ingår icke i utredningen. Bland de utvalda kommunerna utgöra fyra

kommuner i Östergötlands län, fyra i Kristianstads län samt åtta i Malmöhus län, sådana som vid den förestående kommunsammanslagningen skola bilda eller föreslagits att bilda storkommun, därav en dylik, i vilken en stad kommer att ingå.

Då förutom kommunalskatt även landstingsskatt utdebiteras på kommunal-skatteunderlaget, hade det givetvis varit önskvärt att undersöka ett helt landstingsområde. Detta har emellertid ej låtit sig göra med hänsyn till den avsevärda tid, en dylik undersökning skulle kräva, och den tid som stått till buds för undersökningens genomförande. Fördens skull ha i stället samtliga de i utredningen ingående landskommunerna och städerna tillsammansantagna fått bilda ett fingerat landstingsområde.

Till tingslagsmedlen, vilka ävenledes utdebiteras på kommunal-skatteunderlaget, har någon hänsyn ej tagits vid utredningens genomförande, för att dessa, som i regel uttagas med endast några få öre per skattekrona, ej skulle i onödan komplicera utredningen.

Som primärmaterial för utredningen ha använts 1948 års fastighetslängder samt inkomstlängder för fysiska personer, oskifta dödsbon och familjestiftelser, de s. k. A-längderna, vilka lånats från vederbörande länsstyrelser. Dessa voro vid utredningens igångsättande (i april 1949) de senaste tillgängliga, enär 1949 års taxering då ännu ej avslutats.

Såsom förut nämnts, är av hela det kommunala skatteunderlaget endast den del därav, som härrör från inkomst för fysiska personer, påverkad av ortsavdrag. Fysiska personer, som äro fastighetsägare, komma därför i åtnjutande av ortsavdrag, endast om de blivit inkomsttaxerade. För dylika skattskyldiga består därför skattekrantalet av en del som är oberoende av ortsavdraget, nämligen fastighetsskattekrantalet, samt en del som sammanhänger med ortsavdraget, inkomstskattekrantalet. De fastighetsägare, vilka icke blivit åsatta någon inkomsttaxering, äro således helt utestängda från möjligheten att tillgodoräkna sig ortsavdrag. Fysiska personer, som ej äro fastighetsägare och således endast blivit taxerade för inkomst, äga däremot alltid rätt till ortsavdrag vid taxering i hemortskommunen.

I och för en undersökning av ändrade ortsavdrags inverkan på skatteunderlagets sammansättning är det därför nödvändigt att uppdelat skatteunderlaget på tre kategorier av skattskyldiga, nämligen på fastighetsägande fysiska personer, icke fastighetsägande sådana samt juridiska personer. För att särskilja de båda förstnämnda kategorierna har en jämförande genomgång av fastighets- och inkomstlängderna företagits, varvid i de senare de inkomsttaxerade personer särskilt markerats, vilka tillika äro skattskyldiga för fastighet. Åtskillnad har därvid gjorts mellan jordbrukare och andra fastighetsägare. Skattskyldiga, som äro ägare till såväl jordbruksfastighet som annan fastighet, ha räknats som jordbrukare.

I detta sammanhang må påpekas, att full överensstämmelse ej förefinnes mellan fastighets- och inkomstlängderna. Sålunda ha en del fastighetsägare, enär deras nettointäkt icke varit tillräckligt stor, ej blivit inkomsttaxerade och återfinnas därför endast i fastighetslängden men äro ej upptagna i inkomstlängden. Ävenledes kunna i inkomstlängden personer finnas upptagna, vilka enligt specifikationen av uppskattade inkomster enligt taxeringen till statlig inkomstskatt haft inkomst av fastighet, men det oaktat ej finnas i fastighetslängden. Dylika personer äro i regel antingen arrendatorer, vilka ha inkomst av jordbruksfastighet utan att själva vara ägare till och skattskyldiga för ifrågavarande fastighet, eller också äro de ägare av fastighet i annan kommun och därför kommunalt taxerade för fastigheten och den eventuella inkomsten av densamma i den kommun, där fastigheten är belägen.

Vad de juridiska personerna beträffar, äro dessa i inkomstlängderna förda i särskilda avdelningar, de s. k. B- och C-längderna. I fastighetslängderna äro däremot endast de svenska aktiebolagen förda för sig, medan alla övriga skattskyldiga

sammanförts i en avdelning. Vid föreliggande utredning har ur fastighetslängderna uträknats, huru stort skattekrontal, som belöper icke blott på svenska aktiebolag utan även på andra juridiska personer. Dessa uppgifter ha sammanförts med i statistiska centralbyrån befintligt primärmaterial till 1948 års taxeringsstatistik, i vad detta berör juridiska personers inkomsttaxering, varigenom uppgifter om de juridiska personernas totala skattekrontal kunnat erhållas.

II. Utredningens resultat.

Resultatet av undersökningen rörande ändrade kommunala ortsavdrags inverkan på det kommunala skatteunderlaget och den kommunala utdebiteringen i de för undersökningen utvalda 88 landskommunerna, 7 städerna samt 3 blivande (eller tilltänkta) storkommunerna framlägges i tab. 1 och 2 i tabellbilagan till denna redogörelse. Tab. 1, som är betydligt detaljrikare än tab. 2, innehåller uppgifter, som framkommit vid beräkningar med fasta ortsavdrag (se tab. A), medan uppgifterna i tab. 2 avse att utvisa en jämförelse mellan skatteunderlagets och utdebiteringens storlek vid fasta samt successivt fallande (se tab. B) ortsavdrag. Beträffande tabellernas innehåll må först följande allmänna upplysningar meddelas.

I tab. 1 lämnas för varje kommun, respektive stad, uppgifter enligt sju olika alternativ. Av dessa alternativ avser alt. 1 de vid 1948 års taxering gällande bestämmelserna om ortsavdrag. Då emellertid ett stort antal kommuner, bland dem åtskilliga av de här undersökta, genom Kungl. kungörelsen den 19 december 1947 (nr 980) från och med år 1948 flyttats till en i skattehänseende högre dyrortsgrupp, vilken emellertid vid taxering tillämpades först från och med år 1949, har för jämförelsens skull en omräkning av uppgifterna om antal skattekrona och utdebitering per skattekrona med hänsynstagande till den nya ortsgruppen företagits. Därvid har hänsyn kunnat tagas endast till de ändrade ortsavdragen men ej till att naturaförmåner och dylikt upptagas till andra värden i den nya ortsgruppen än i den förra. De sålunda omräknade siffrorna redovisas såsom alt. 1 a. Alla uppgifter, som i texttabellerna lämnas rörande alt. 1, avse vad som i tab. 1 kallas alt. 1 och icke alt. 1 a. Beträffande de övriga alternativen, 2—7, hänvisas till, vad ovan under avd. I sagts. Ortsavdragsalternativet 2, som motsvarar de nuvarande avdragen för ensamma personer respektive makar utan barn, ger i motsats till de övriga avdragsalternativen till resultat ett ökat skatteunderlag och sänkt utdebitering jämfört med alternativet 1 a.

I kol. 1 anges förutom kommunens respektive stadens namn, folkmängden den 1 januari 1948 samt den dyrortsgrupp, som kommunen i skattehänseende numera tillhör. För landskommun anges dessutom det län, i vilket kommunen är belägen, samt kommunens yrkeskaraktär. Den sistnämnda betecknas med en av bokstäverna A, B, C eller D. Som förklaring må nämnas, att till grupperna A, B och C hänföres de kommuner, i vilka enligt vid 1940 års folkräkning gjorda beräkningar befolkningen (alltså ej endast yrkesutövarna) inom yrkesgruppen jordbruk med binärning omfattar respektive minst 75 %, 50—75 % och mindre än 50 % av den sammanlagda befolkningen inom yrkesgrupperna jordbruk med binärning, industri och hantverk, samfärdsel, handel, allmän förvaltningstjänst och fria yrken, allt under förutsättning att i kommunen ej finnas tätorter, vilkas sammanlagda befolkning uppgår till minst $\frac{2}{3}$ av kommunens hela folkmängd. Om det sistnämnda förhållandet äger rum, räknas kommunen till D-kommunerna (agglomererade kommuner). Till D-kommunerna höra samtliga köpingar. Senare uppgifter än de som framkommit vid 1940 års folkräkning voro, när kommunurvalet skedde, icke tillgängliga. Givetvis ha en del förskjutningar i befolkningens sammansättning i yrkeshänseende inträffat, sedan dessa beräkningar gjordes. Vidare är det uppenbart, att två kommuner av olika yrkeskaraktär kunna vara varandra tämligen

lika, t. ex. när procenttalet för jordbruksbefolkningen i en B-kommun är 74 och i en A-kommun är 76.

I kol. 2—15 lämnas uppgifter om det totala kommunalskatteunderlaget i kommunen (kol. 2) och dettas storlek i förhållande till kommunens folkmängd (kol. 3), huru skatteunderlaget procentuellt fördelar sig på skilda kategorier av skattskyldiga (kol. 4—13), om utdebiteringen per skattekrona till primärkommunen (kol. 14) samt om summan av denna utdebitering och utdebiteringen till landstinget (kol. 15). För fastighetsägande fysiska personer har uträknats, huru stor andel i det samlade skatteunderlaget, som belöper på dels jordbrukare, dels andra fastighetsägare (kol. 6 respektive kol. 9) samt huru skatteunderlaget för dessa båda kategorier av skattekronor i tab. 1 med motsvarande uppgifter i Årsbok för Sveriges kommuner år 1949, dessa ej alltid överensstämma. Skiljaktigheterna bero delvis på att årsbokens uppgifter, såsom i förordet till densamma angives, äro preliminära men även därpå att vid bearbetningen av inkomstlängderna en del felsummeringar i dessa blivit upptäckta. Vad utdebiteringen till primärkommunen beträffar, avse uppgifterna utdebiteringen till såväl den borgerliga som den kyrkliga kommunen. Av praktiska skäl har antagits, att fastighetsskatten utdebiterats efter samma grund som inkomstskatten.

De uppgifter om antal skattekronor och utdebitering per skattekrona, som lämnas för alt. 1, avse, såsom av det förut sagda framgår, kommunernas skatteunderlag vid 1948 års taxering samt den samma år beslutade utdebiteringen per inkomstskattekrona. Påpekas bör emellertid, att om man jämför uppgifterna om antal skattekronor i tab. 1 med motsvarande uppgifter i Årsbok för Sveriges kommuner år 1949, dessa ej alltid överensstämma. Skiljaktigheterna bero delvis på att årsbokens uppgifter, såsom i förordet till densamma angives, äro preliminära men även därpå att vid bearbetningen av inkomstlängderna en del felsummeringar i dessa blivit upptäckta. Vad utdebiteringen till primärkommunen beträffar, avse uppgifterna utdebiteringen till såväl den borgerliga som den kyrkliga kommunen. Av praktiska skäl har antagits, att fastighetsskatten utdebiterats efter samma grund som inkomstskatten.

I tab. 2 lämnas uppgifter om det skatteunderlag (kol. 3—4), som skulle framkomma, om Ortsavdragen reducerades på förut nämnt sätt vid stigande taxerad inkomst samt om den utdebitering (kol. 6—7) som därvid skulle erfordras i händelse av oförändrad total skattebelastning. De i kol. 2 och 5 lämnade uppgifterna sammanfalla med dem som lämnats i kol. 2 och 14 i tab. 1 och ha i tab. 2 medtagits endast för jämförelsens skull.

En sammanfattning avseende samtliga kommuner av uppgifterna i tab. 1 och 2 rörande skatteunderlag och utdebitering lämnas i tab. C, i vilken även vissa jämförelsetal införts. Beträffande uppgifterna i denna och de följande texttabellerna må framhållas, att dessa, därest ej annat angives, endast avse de undersökta kommunerna, således ej beräkningar för hela riket.

Av tab. C framgår, att skattekrontalet för samtliga de undersökta kommunerna uppgår till 5,7 milj. (alt. 1 i tab. C och tab. 1), varav 3,4 milj. belöper på landskommuner och 2,3 milj. på städer. Det totala skattekrontalet i riket enligt 1948 års taxeringar uppgick enligt Årsbok för Sveriges kommuner år 1949 till 155,6 milj., varav i landskommuner 59,7 milj. och i städer 95,9 milj. De undersökta landskommunernas skattekrontal uppgick således till 5,7 % av det totala och städernas till 2,4 %. Att landskommunerna i förhållande till städerna blivit överrepresenterade, beror på att de förra sinsemellan äro mycket mer olikartade än de senare och därför i en utredning som denna böra redovisas mer ingående. Städernas underrepresentation medför emellertid, att, ehuru hela det undersökta området väl torde kunna användas som ett fingerat landstingsområde, detsamma likväl ej kan anses representera hela riket. Däremot torde de undersökta landskommunerna kunna anses representera landsbygden i dess helhet samt de undersökta städerna samtliga städer, dock med den reservationen, att storstäderna med deras högre inkomstläge torde vara mindre känsliga för höjda Ortsavdrag än de här undersökta sju städerna.

Vad alt. 2 (de nuvarande Ortsavdragen men utan barnavdrag) beträffar, visar det sig vid en jämförelse med alt. 1, att skillnaden i skatteunderlag (återvin-

Tab. C. Förändringar i antal skattekronor och utdebiteringen per skattekrona vid olika alternativ av kommunala ortsavdrag.

Ortsavdragsalternativ	Landskommuner				Städer				Samtliga kommuner						
	Bortfallande och tillkommande (+) skattekröntal från alt. 1		Utddebitering per skattekrona, kr.		Bortfallande och tillkommande (+) skattekröntal från alt. 1		Utddebitering per skattekrona, kr.		Bortfallande och tillkommande (+) skattekröntal från alt. 1		Utddebitering per skattekrona, kr.				
	Antal skattekronor (i 1000-tal)	Belopp (i 1000-tal)	Endast primärkommunerna	Höjning eller sänkning (-) från alt. 1	Till primärkommuner och lands- ting	Antal skattekronor (i 1000-tal)	Belopp (i 1000-tal)	Endast primärkommunerna	Höjning eller sänkning (-) från alt. 1	Till primärkommuner och lands- ting	Antal skattekronor (i 1000-tal)	Belopp (i 1000-tal)	Endast primärkommunerna	Höjning eller sänkning (-) från alt. 1	Till primärkommuner och lands- ting
Fasta ortsavdrag															
Alt. 1	3 409	—	7·23	—	10·23	2 323	—	9·01	—	12·01	5 732	—	7·95	—	10·95
" 2	3 463	+ 54	7·12	0·11	10·07	2 364	+ 41	8·86	0·15	11·81	5 827	+ 95	7·83	0·12	10·78
" 3	3 146	263	7·84	0·61	11·06	2 199	124	9·52	0·51	12·74	5 345	387	8·53	0·58	11·75
" 4	3 011	398	8·19	0·96	11·54	2 121	202	9·87	0·86	13·22	5 132	600	8·88	0·93	12·28
" 5	2 843	566	8·68	1·45	12·22	2 024	299	10·34	1·33	13·88	4 867	865	9·37	1·42	12·91
" 6	2 594	815	9·51	2·28	13·36	1 876	447	11·16	2·15	15·01	4 470	1 262	10·20	2·35	14·05
" 7	2 377	1 032	10·37	3·14	14·55	1 739	584	12·04	3·03	16·22	4 116	1 616	11·08	3·13	15·26
Fallande avdrag för ensam person															
Alt. 3	3 139	220	7·78	0·50	10·90	2 237	86	9·36	0·85	12·53	5 426	306	8·40	0·45	11·57
" 5	2 902	507	8·50	1·27	11·96	2 078	245	10·08	1·07	13·54	4 980	752	9·16	1·21	12·62
" 7	2 461	948	10·02	2·79	14·04	1 815	508	11·53	2·52	15·55	4 276	1 456	10·66	2·71	14·68
Fallande avdrag för samtliga															
Alt. 3	3 317	92	7·43	0·20	10·46	2 363	+ 40	8·86	0·15	11·89	5 680	52	8·03	0·08	11·06
" 5	3 075	334	8·02	0·79	11·25	2 245	78	9·32	0·31	12·55	5 320	412	8·57	0·62	11·80
" 7	2 718	691	9·07	1·84	12·67	2 065	258	10·14	1·13	13·74	4 783	949	9·53	1·58	13·13

ningen av skattekrönor) för hela området räknat ej uppgår till mer än 1,7 %. Den återvinning, alt. 2 innebär, skulle ej medge större genomsnittlig skattelättnad än 11 öre per skattekröna i landskommunerna samt 15 öre i städerna.

De övriga alternativen av fasta ortsavdrag ge till resultat snabbt fallande skatteunderlag. Det högsta ortsavdragsalternativet, alt. 7, skulle vad beträffar området i dess helhet — det fingerade landstingsområdet — orsaka en nedgång i skatteunderlaget med 28,2 %. För enbart landskommunerna skulle nedgången uppgå till 30,3 %, medan den i städerna, som äro mindre känsliga för ortsavdragen än landskommunerna, skulle stanna vid 25,1 %. För mellanalternativet 5 skulle bortfallet av skatteunderlag inom hela området, respektive endast landskommunerna eller endast städerna uppgå till 15,1 %, respektive 16,6 % och 12,9 %.

Beträffande den återvinning av skatteunderlag, som skulle äga rum, om ortsavdragen successivt reducerades vid stigande inkomster, framgår av tabellen, att återvinningen icke är obetydlig, om reduceringen utsträcker till att gälla för samtliga skattskyldiga, men skäligen betydelselös, om den skulle tillämpas endast för ensamstående. Sålunda skulle för hela området bortfallet av skattekrönor vid alt. 7 minskas från 28,2 % till 25,4 % vid reducering för endast ensamstående och till 16,6 % vid reducering för samtliga. Vid alt. 5 nedgår bortfallet från 15,1 % till respektive 13,1 % och 7,2 %.

Återvinningen av skattekrönor genom fallande ortsavdrag blir betydande främst i kommuner med högt inkomstläge. I tab. C återspeglas detta av en jämförelse mellan uppgifterna för landskommunerna och städerna. I de senare, där medelinkomsten, såsom den officiella inkomststatistiken visar, är avsevärt högre än i de förra, skulle alt. 7 med fallande avdrag för samtliga skattskyldiga till och med ge ett något högre skattekröntal än alt. 5 med fasta avdrag (respektive 2,065 milj. och 2,024 milj. skattekrönor).

Den genomsnittliga primärkommunala utdebiteringen per skattekröna utgör inom hela området 7:95 kr. Motsvarande medeltal för enbart landskommunerna respektive enbart städerna utgör 7:23 kr. respektive 9:01 kr. Sistnämnda medeltal överstiga något de verkliga medelutdebiteringarna på grund av 1948 års taxering, vilka för landsbygd och städer uppgingo till respektive 7:05 kr. och 8:75 kr.

Om man utgår ifrån att kommunernas behov av skattemedel förblir oförändrat och sålunda hänsyn ej heller tages till att vissa statsbidrag till kommunerna bli höjda liksom kommunernas bidrag till folkpensioneringen bli nedsatta, när skatteunderlaget nedgår i förhållande till folkmängden, är det uppenbart, att de sänkta skatteunderlagen vid högre ortsavdragsalternativ måste orsaka betydande skattehöjningar. Den största skattehöjningen för hela området, från 7:95 till 11:08 kr., förekommer givetvis vid alt. 7 med fasta avdrag och utgör 3:13 kr. eller en höjning med 39,4 % jämfört med medeltalet enligt alt. 1. För enbart landskommunerna uppgår motsvarande skattehöjning till 3:14 kr. eller 43,4 % och för städerna till 3:03 kr. eller 33,6 %.

Alt. 5 med fasta avdrag och alt. 7 med fallande avdrag för samtliga skattskyldiga ge för hela området skattestegring med 1:42 kr. eller 17,9 % respektive 1:58 kr. eller 19,9 %. Motsvarande tal äro för landskommunerna 1:45 kr. eller 20,1 % respektive 1:84 kr. eller 25,5 % och för städerna 1:33 kr. eller 14,8 % respektive 1:13 kr. eller 12,5 %.

Uppgifterna i tab. C om total utdebitering per skattekröna avse summan av den primärkommunala utdebiteringen och utdebiteringen till landstinget. Den sistnämnda har antagits vid alt. 1 utgöra 3:00 kr. per skattekröna inom det fingerade landstingsområdet samt vid övriga alternativ stiga eller sjunka i samma proportion som den genomsnittliga primärkommunala utdebiteringen inom nämnda område. Som synes av tab. C, uppgår den totala utdebiteringen inom hela området vid alt. 1 genomsnittligen till 10:95 kr. Medeltalet för landsbygd och städer var för sig utgör 10:23 kr. respektive 12:01 kr. Om ortsav-

Tab. D. Kommunerna fördelade efter skatteunderlagets procentuella nedgång vid vissa alternativ av höjda ortsavdrag.

O m r å d e, ortsavdragsalternativ	Procentuell nedgång av skatteunderlaget											Summa kom- muner
	-5	5-10	10-15	15-20	20-25	25-30	30-35	35-40	40-45	45-50	50-	
Landskommuner												
Alt. 5 fasta	—	1	13	35	33	5	1	—	—	—	—	88
» 7 »	—	—	—	3	5	19	20	30	7	3	1	88
» 7 fallande för samtliga ..	—	1	9	17	20	22	11	4	3	1	—	88
Städer												
Alt. 5 fasta	—	—	6	1	—	—	—	—	—	—	—	7
» 7 »	—	—	—	—	4	3	—	—	—	—	—	7
» 7 fallande för samtliga ..	—	2	4	1	—	—	—	—	—	—	—	7

dragen skulle höjas i enlighet med alt. 5 eller 7 (med fasta avdrag), skulle motsvarande medeltal stiga till respektive 12:91, 12:22 och 13:88 kr. (alt. 5) samt respektive 15:26, 14:55 och 16:22 kr. (alt. 7). Vid alt. 7 med för samtliga fallande avdrag skulle medeltalet uppgå till respektive 13:13, 12:67 och 13:74 kr., vilka belopp ej nämnvärt avvika från medeltalen för alt. 5 med fasta avdrag.

I tab. D lämnas uppgifter om kommunernas fördelning med hänsyn till den procentuella nedgången i skatteunderlaget. Uppgifter lämnas endast för alt. 5 och 7 med fasta avdrag samt alt. 7 med fallande avdrag för samtliga skattskyldiga. Som synes av tabellen, förete landskommunerna en betydande spridning. Vilka de kommuner äro, som äro mest eller minst beroende av ortsavdragen, kan utläsas av tab. 1 och 2. Nämnas kan, att Sturkö kommun i Blekinge län är särskilt svag med avseende på skatteunderlaget. I denna kommun skulle skatteunderlaget minskas med 31 %, om ortsavdraget höjdes enligt alt. 5, samt minskas med ej mindre än 53 % vid ortsavdrag enligt alt. 7 med fasta avdrag. Andra kommuner med känsligt skatteunderlag äro Hållnäs i Uppsala län, Krokstad i Göteborgs och Bohus län samt Rölanda i Älvsborgs län. I dessa kommuner skulle skatteunderlaget sjunka med mellan 25 och 30 % vid ortsavdrag enligt alt. 5 samt med mellan 45 och 50 % vid ortsavdrag enligt alt. 7 med fasta avdrag.

Minst påverkade av förändringar i ortsavdragen bland de i tabellen upptagna kommunerna äro Lönneberga i Kalmar län, Åtvidabergs köping i Östergötlands län samt Ed i Värmlands län. I den förstnämnda kommunen skulle skatteunderlaget sjunka med något under 10 %, i de båda andra med något mer än 10 % vid ortsavdrag enligt alt. 5, i samtliga med mellan 15 och 20 % vid ortsavdrag enligt alt. 7 med fasta avdrag.

Skatteunderlagets olika känslighet gentemot ortsavdragen i de skilda kommunerna sammanhänger nära med variationerna i skatteunderlagets sammansättning. Förekomsten eller frånvaron av industri ger kommunerna i allmänhet helt olika karaktär i detta hänseende. I fråga om de ovannämnda kommunerna kan nämnas, att i de av höjningar av ortsavdragen starkt påverkade kommunerna Sturkö, Hållnäs, Krokstad och Rölanda antingen saknades helt skattekonor belöpande på juridiska personer (Rölanda) eller uppgingo dessa endast till några få procent av hela skatteunderlaget (se kol. 12 i tab. 1). I de stabila kommunerna Lönneberga, Ed och Åtvidabergs köping uppgingo däremot de juridiska personernas skattekonor till mellan 40 och 50 % av det totala skattekrantalet.

Tab. E. Kommunerna fördelade efter antal skattekronor per invånare vid olika alternativ av fasta ortsavdrag.

O m r å d e, ortsavdragsalternativ	Antal skattekronor per invånare								Summa kom- muner
	—5'00	5'01— 10'00	10'01— 15'00	15'01— 20'00	20'01— 25'00	25'01— 30'00	30'01— 35'00	35'01— 40'00	
Landskommuner									
Alt. 1	—	7	35	29	10	5	2	—	88
» 2	—	7	33	30	11	5	1	1	88
» 3	—	13	36	27	6	5	1	—	88
» 4	—	15	36	27	5	4	1	—	88
» 5	1	17	40	21	6	2	1	—	88
» 6	3	32	34	12	5	2	—	—	88
» 7	5	39	30	8	4	2	—	—	88
Städer									
Alt. 1	—	—	—	—	4	3	—	—	7
» 2	—	—	—	—	4	3	—	—	7
» 3	—	—	—	1	4	2	—	—	7
» 4	—	—	—	1	4	2	—	—	7
» 5	—	—	—	2	5	—	—	—	7
» 6	—	—	—	4	3	—	—	—	7
» 7	—	—	—	4	3	—	—	—	7

I städerna, där inkomstläget genomsnittligen är betydligt högre än på landsbygden, kommer höjning av ortsavdragen ej att bli av samma betydelse som på landsbygden. Sålunda, för att taga endast ett exempel, kan nämnas, att i 6 av de 7 undersökta städerna skulle enligt tab. D skattekontalet vid en höjning av ortsavdragen enligt alt. 5 med fasta avdrag sjunka med mellan 10 och 15 %. Endast i en stad, Arvika, skulle sänkningen bli större (16 %). Påpekas bör emellertid, att Arvika stad, sedan Arvika landskommun för några år sedan inkorporerades med staden, numera omfattar betydande landsbygdsområden.

Att ett visst samband råder mellan å ena sidan skatteunderlagets känslighet inför höjningar av ortsavdragen samt å den andra sidan vederbörande kommuns individuella skattekraft, d. v. s. antal skattekronor per invånare, är uppenbart. Av tab. 1 kol. 3 framgår, att i de förutnämnda stabila kommunerna, Lönneberga, Ed och Åtvidaberg den individuella skattekraften är hög, medan den däremot är låg i Sturkö, Hållnäs, Krokstad och Rölunda, vilka särskilt ogynnsamt påverkades av höjningar av ortsavdragen.

I tab. E lämnas uppgifter om kommunernas fördelning efter antalet skatte-kronor per invånare. Av tabellen kan bland annat uträknas, att, medan vid alt. 1 skattekontalet per invånare uppgick till högst 15:00 kr. i 48 % av landskommunerna, motsvarande relativtal utgjorde 66 % vid alt. 5 och 84 % vid alt. 7. De två landskommuner, i vilka skattekontalet per invånare översteg 30 kr. vid alt. 1, voro Ed i Värmlands län, 34:06 kr., och Åtvidabergs köping i Östergötlands län., 31:04 kr. Motsvarande tal utgjorde vid alt. 5 respektive 30:64 kr. och 27:85 kr. samt vid alt. 7 respektive 27:98 kr. och 25:05 kr.: De lägsta skattekontalen per invånare förekommo i Sturkö i Blekinge län och Rölunda i Älvsborgs län och uppgingo vid alt. 1, 5 och 7 till respektive 6:81, 4:68 och 3:17 kr. samt respektive 7:24, 5:13 och 3:84 kr.

Uppgifterna i kol. 14 i tab. 1 om utdebitering per skattekrona avse *den primärkommunala utdebiteringen* inräknat utdebiteringen till den kyrkliga kommunen. Däremot ingår ej utdebitering till landsting i nämnda uppgifter. Erinras må om att kommunalskatten numera fastställs, efter det att beräknat understöd av

Tab. F. Kommunerna fördelade efter de debiteringshöjningar per skattekrona, som kunna bli erforderliga, om ortsavdragen höjs enligt alt. 5 och 7.

Erforderlig debiteringshöjning (inkl. utdebitering till landsting), kr.	Landskommuner	Städer	Samtliga kommuner	Därav med en nuvarande utdebitering per skattekrona (inkl. utdebitering till landsting), i kr., av										
				5-01—6-00	6-01—7-00	7-01—8-00	8-01—9-00	9-01—10-00	10-01—11-00	11-01—12-00	12-01—13-00	13-01—14-00	14-01—15-00	15-01—18-00
Alt. 5:														
<i>Fasta ortsavdrag</i>														
1-01—1-50	15	—	15	1	1	7	2	4	—	—	—	—	—	—
1-51—2-00	26	4	30	—	1	5	9	5	7	2	—	—	—	—
2-01—2-50	30	3	33	—	—	2	9	12	4	3	—	—	—	—
2-51—3-00	6	—	6	—	—	—	—	—	—	1	1	—	1	—
3-01—4-00	8	—	8	—	—	—	—	1	2	1	1	—	2	1
4-01—5-50	3	—	3	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	1
<i>Fallande¹ ortsavdrag</i>														
—0-50	5	3	8	—	—	2	—	3	1	1	1	—	—	—
0-51—1-00	31	3	34	1	2	8	8	7	5	1	2	—	—	—
1-01—1-50	32	1	33	—	—	3	12	8	4	2	—	3	1	—
1-51—2-00	12	—	12	—	—	1	—	3	4	1	—	—	2	1
2-01—4-00	8	—	8	—	—	—	—	1	2	2	2	—	—	1
Alt. 7:														
<i>Fasta ortsavdrag</i>														
2-01—3-00	11	—	11	1	1	5	2	2	—	—	—	—	—	—
3-01—3-50	8	—	8	—	1	4	1	2	—	—	—	—	—	—
3-51—4-00	12	3	15	—	—	3	4	4	2	2	—	—	—	—
4-01—4-50	13	2	15	—	—	—	5	2	6	2	—	—	—	—
4-51—5-00	15	1	16	—	—	2	7	3	2	2	1	—	—	—
5-01—6-00	14	1	15	—	—	—	1	8	3	1	—	2	—	—
6-01—7-00	5	—	5	—	—	—	—	—	1	2	—	1	1	—
7-01—8-00	4	—	4	—	—	—	—	1	1	—	—	1	2	—
8-01—10-00	4	—	4	—	—	—	—	—	1	—	2	—	—	1
10-00—12-00	2	—	2	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1
<i>Fallande¹ ortsavdrag</i>														
1-01—1-50	8	2	10	1	—	2	2	3	1	—	1	—	—	—
1-51—2-00	14	2	16	—	1	7	2	4	1	1	—	—	—	—
2-01—2-50	16	2	18	—	1	2	5	2	4	2	2	—	—	—
2-51—3-00	17	1	18	—	—	2	6	3	4	1	—	2	—	—
3-01—3-50	15	—	15	—	—	1	5	7	1	—	—	—	—	—
3-51—4-00	5	—	5	—	—	—	—	2	2	—	—	1	—	—
4-01—5-00	6	—	6	—	—	—	—	—	2	—	—	—	2	—
5-01—6-00	3	—	3	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	1
6-01—8-00	2	—	2	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—
8-01—8-50	2	—	2	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1

¹ För samtliga skattskyldiga.

skatteutjämningsmedel upptagits som inkomst i kommunens utgifts- och inkomststat, varför de i tabellen uppgivna utdebiteringarna ej komma att nedsättas genom dylika understöd.

Tab. G. Kommunerna fördelade efter storleken av den sänkning av den primärkommunala utdebiteringen, som uppnås genom successivt fallande ortsavdrag.

O m r å d e, ortsavdragsalternativ	Fallande ortsavdrag endast för ensamstående personer					Fallande ortsavdrag för samtliga skattskyldiga						
	Sänkning ¹ av utdebite- ringen per skattekrona, kr.				Summa kom- muner	Sänkning ¹ av utdebiteringen per skattekrona, kr.						Summa kom- muner
	-0·25	0·26- 0·50	0·51- 0·75	0·76- 1 00		-0.50	0·51- 1·00	1·01- 1·50	1·51- 2·00	2·00- 2·50	2·51- 3·00	
Landskommuner												
Alt. 3	88	—	—	—	88	75	13	—	—	—	—	88
» 5	76	12	—	—	88	25	58	5	—	—	—	88
» 7	24	51	9	4	88	2	20	46	12	6	2	88
Städer												
Alt. 3	7	—	—	—	7	1	6	—	—	—	—	7
» 3	2	5	—	—	7	—	2	5	—	—	—	7
» 7	—	3	4	—	7	—	—	1	5	1	—	7

¹ Sänkning i förhållande till samma alternativ med fasta ortsavdrag.

Som synes av tab. 1, skulle en höjning av ortsavdragen i enlighet med alt. 3 för de flesta kommunerna medföra endast mindre skattestegringar, medan däremot vid högre avdragsalternativ dessa skulle springa rätt avsevärt i höjden. Vid nämnda alternativ skulle bland de undersökta kommunerna ingen skattestegring överstigande 2:00 kr. per skattekrona förekomma, medan vid alt. 5 i tre kommuner debiteringen skulle behöva höjas med mer än 3:50 kr. per skattekrona, nämligen i Ljustorp i Västernorrlands län med 4:52 kr., Krokstad i Göteborgs och Bohus län med 3:88 kr. samt Sturkö i Blekinge län med 3:84 kr. per skattekrona. Vid alt. 7 skulle skattehöjningen i dessa kommuner stiga till respektive 10:33 kr., 8:63 kr. samt 9:69 kr. per skattekrona. Skattehöjning ej överstigande 0:50 kr. per skattekrona skulle vid alt. 3 förekomma i 26 kommuner (varav tre städer). Vid alt. 7 skulle den minsta skattehöjningen, mellan 1:01 kr. och 1:50 kr., förekomma i följande fem kommuner nämligen Ed i Värmlands län med 1:28 kr., Lönneberga i Kalmar län med 1:31 kr., Dalköpinge i Malmöhus län med 1:36 kr., Åtvidabergs köping i Östergötlands län med 1:42 kr. samt Västra Sönnarslöv i Kristianstads län med 1:46 kr. I dessa kommuner skulle skatten vid alt. 5 icke behöva höjas med mer än respektive 0:66 kr., 0:64 kr., 0:63 kr., 0:68 kr. och 0:71 kr. per skattekrona.

Den sammanlagda utdebiteringen till primärkommunen och vederbörande landsting (tab. 1, kol. 15) ger i stort sett uttryck för det *verkliga kommunala skattetrycket* i vederbörande kommun, då tingshusmedlen, vilka, såsom förut nämnts, i regel utgå med endast några få öre per skattekrona och därför såsom betydelselösa för föreliggande utredning här lämnats ur räkningen.

Uppgifter om kommunernas fördelning efter den sammanlagda kommunalskattens och landstingsskattens storlek per skattekrona samt efter de debiteringshöjningar, som bli erforderliga vid ortsavdrag enligt alt. 5 och 7, med såväl fasta avdrag som avdrag fallande för samtliga skattskyldiga, lämnas i *tab. F.* Beträffande tabellens uppgifter om utdebiteringen per skattekrona må anmärkas, att för varje kommun till kommunalskatten lagts den år 1948 i respektive landsting beslutade utdebiteringen per skattekrona (således icke den för det fingerade landstingsområdet beräknade utdebiteringen). Vid högre alternativ har ifrågasvarande

debitering ökat i samma proportion som den i tab. C angivna genomsnittliga debiteringen inom det fingerade landstingsområdet stigit vid högre avdragsalternativ.

Av tab. F framgår, att ett visst samband råder mellan utdebiteringens storlek och skattestegringens höjd. De förut nämnda kommuner, vilka varit mest respektive minst känsliga för höjning av den primärkommunala utdebiteringen, visa, såsom naturligt är, samma egenskap inför den sammanlagda utdebiteringen av kommunal- och landstingsskatt. Sålunda skulle Sturkö, Krokstads och Ljustorps kommuner vid alt. 5 (fasta avdrag) behöva höja utdebiteringen med respektive 4: 42, 4: 38 och 5: 15 kr. per skattekrona, under det att vid nämnda alt. ingen annan kommun skulle behöva höja skatten med mer än 4: 00 kr. per skattekrona. Av nämnda tre kommuner skulle vid alt. 7 (fasta avdrag) Sturkö och Ljustorp vara tvungna att höja skatten med mer än 10: 00 kr. per skattekrona (10: 97 respektive 11: 71 kr.). Den lägsta skattehöjningen skulle bli erforderlig i Dalköpinge, där den vid alt. 5 och 7 (fasta avdrag) skulle utgöra 1: 09 respektive 2: 38 kr. I Åtvidabergs köping, Lönneberga, Västra Sönnarslöv och Ed skulle motsvarande debiteringshöjningar utgöra respektive 1: 22 och 2: 60 kr., 1: 21 och 2: 57 kr., 1: 25 och 2: 64 kr. samt 1: 23 och 2: 54 kr.

Den återvinning av skatteunderlag, som uppnås genom successiv reducering av ortsavdragen, möjliggör i jämförelse med fasta ortsavdrag inom ett och samma avdragsalternativ en viss sänkning av utdebiteringen per skattekrona. Denna genomsnittliga storlek framgår av tab. C. I tab. G lämnas uppgifter om huru kommunerna fördela sig efter storleken av nämnda skattesänkning.

Som förut påpekats, skulle ett successivt bortfall av ortsavdragen enbart för ensamma personer ej medföra någon nämnvärd sänkning av den kommunala utdebiteringen. Som synes av tab. G skulle skattesänkningen ej i något fall komma att uppgå till 1: 00 kr. per skattekrona men skulle vid alt. 7 i fyra kommuner ligga mellan nämnda tal och 75 öre. Ifrågavarande kommuner äro, såsom kan utläsas av tab. 2, Ljustorp (0: 88 kr.), Sturkö (0: 86 kr.), Krokstad (0: 85 kr.) och Nedertorneå i Norrbottens län (0: 84 kr.). Om reduceringen av ortsavdragen däremot skulle utsträckas till att beröra samtliga skattskyldiga, skulle under stundom en fömligen betydande debiteringssänkning kunna företas. Sålunda skulle vid alt. 7 i 20 av landskommunerna skattesänkningen överstiga 1: 50 kr. I Ljustorp och Nedertorneå skulle densamma uppgå till respektive 2: 96 och 2: 88 kr. per skattekrona.

Understrykas må dock, att den sänkning av utdebiteringen per skattekrona, som successivt fallande ortsavdrag kan medgiva, för åtskilliga inkomsttagare motverkas därigenom att de gå miste om ortsavdragen. För dessa inträffar i stället en skatteskärpning, när den taxerade inkomsten når en viss höjd. Denna förskjutning i skattebelastningen skall utförligare behandlas under avd. III i denna redogörelse.

I detta sammanhang må åter erinras om att vid här utförda beräkningar med fallande ortsavdrag förutsatts, att ortsavdragen skulle successivt minskas på det förut angivna sättet. Naturligtvis kan reduktionen tänkas konstruerad på annat sätt, såsom att börja i lägre eller högre inkomstläge eller ha större eller mindre spännvidd än här räknats med.

För att belysa olikheterna i olika delar av landets landsbygd lämnas i tab. H sammanfattningsvis för grupper av län uppgifter om skattekrontal respektive medelutdebitering i samtliga undersökta landskommuner vid samma ortsavdragsalternativ som i tab. 2.

I tab. 1 meddelas även uppgifter om skatteunderlagets procentuella fördelning på fyra olika kategorier av skattskyldiga, nämligen ägare av jordbruksfastighet, andra fastighetsägare, icke fastighetsägare samt juridiska personer (kol. 4—13). Medelvärden för de undersökta landskommunerna och städerna var

Tab. H. Förändringar i skatteunderlag och primärkommunal utdebitering per skattekrona i landskommunerna inom grupper av län vid vissa alternativ av orsavsdrag.

L ä n, ortsavdragsalternativ	Antal skattekronor			Utdebitering per skattekrona till primärkommunen			
	Fasta orsavsdrag	Ortsavdragen fallande för		Fasta orsavsdrag	Ortsavdragen fallande för		
		endast ensamstående	samtliga skattskyldiga		endast ensamstående	samtliga skattskyldiga	
Stockholms, Uppsala, Södermanlands och Östergötlands län	Alt. 1	709 218	—	—	6·52	—	—
	» 3	661 438	671 100	702 154	6·99	6·89	6·58
	» 5	604 718	618 187	659 774	7·64	7·47	7·00
	» 7	514 185	533 081	595 076	8·99	8·67	7·77
Jönköpings, Kronobergs, Kalmar och Blekinge län	Alt. 1	337 052	—	—	6·43	—	—
	» 3	310 025	314 232	326 197	6·99	6·90	6·65
	» 5	277 494	283 347	300 679	7·81	7·65	7·21
	» 7	229 940	238 084	261 817	9·43	9·11	8·28
Gotlands län	Alt. 1	13 436	—	—	6·12	—	—
	» 3	11 960	12 080	12 555	6·87	6·80	6·55
	» 5	10 213	10 377	11 006	8·05	7·92	7·47
	» 7	7 809	8 040	8 978	10·52	10·22	9·15
Kristianstads och Malmöhus län	Alt. 1	304 122	—	—	5·73	—	—
	» 3	278 910	282 712	294 052	6·25	6·17	5·93
	» 5	250 487	255 790	270 888	6·96	6·81	6·43
	» 7	208 726	215 413	238 775	8·35	8·09	7·30
Hallands, Göteborgs och Bohus, Älvsborgs och Skaraborgs län	Alt. 1	317 209	—	—	5·79	—	—
	» 3	286 431	290 922	303 833	6·42	6·32	6·05
	» 5	254 866	261 093	278 290	7·21	7·04	6·60
	» 7	209 456	218 152	243 758	8·77	8·42	7·54
Värmlands, Örebro och Västmanlands län	Alt. 1	458 368	—	—	6·87	—	—
	» 3	419 855	425 332	439 848	7·50	7·41	7·16
	» 5	379 139	386 730	406 079	8·31	8·14	7·76
	» 7	318 050	328 668	357 441	9·90	9·58	8·81
Kopparbergs, Gävleborgs, Västernorrlands och Jämtlands län	Alt. 1	893 796	—	—	8·13	—	—
	» 3	828 911	838 595	869 772	8·77	8·67	8·36
	» 5	755 668	769 165	810 976	9·62	9·45	8·96
	» 7	639 622	658 677	721 120	11·37	11·04	10·08
Västerbottens och Norrbottens län	Alt. 1	375 590	—	—	10·09	—	—
	» 3	348 554	354 088	369 010	10·87	10·70	10·27
	» 5	309 968	317 686	337 590	12·22	11·93	11·22
	» 7	249 665	260 672	290 546	15·18	14·54	13·04

för sig meddelas i tab. I, vilken även innehåller uppgifter i absoluta tal om hela antalet skattekronor (uttryckt i 1 000-tal) för var och en av nämnda fyra skattskyldigkategorier. För fastighetsägande fysiska personer har, såväl i tab. I som i tab. 1, uppdelning även gjorts på fastighets- och inkomstskatte-kronor.

Tabellen utvisar, att icke fastighetsägande fysiska personer utgöra den mest betydande delen med i landskommunerna 47,8 % och i städerna 67,2 % av hela

Tab. I. Kommunalskatteunderlagets fördelning på skilda kategorier av skattskyldiga vid olika alternativ av fasta orsavsdrag.

Område, orsavsdragsalternativ	Skatteunderlagets fördelning										
	Fysiska personer										
	Fastighetsägare							Summa för fastig- hets- ägare	Icke fastig- hets- ägare	Juri- diska per- soner	Samt- liga skatt- skyldiga
	Jordbrukare			Andra							
	Fastig- hets- skatte- kronor	In- komst- skatte- kronor	Summa för jord- brukare	Fastig- hets- skatte- kronor	In- komst- skatte- kronor	Summa för andra fastig- hets- ägare					
Absoluta tal (1 000-tal)											
<i>Landskommuner</i>											
Alt. 1	129	363	492	113	582	695	1 187	1 629	592	3 408	
» 2	129	380	509	113	605	718	1 227	1 643	592	3 462	
» 3	129	329	458	113	589	652	1 110	1 444	592	3 146	
» 4	129	309	438	113	515	628	1 066	1 353	592	3 011	
» 5	129	282	411	113	480	593	1 004	1 246	592	2 842	
» 6	129	241	370	113	427	540	910	1 091	592	2 593	
» 7	129	207	336	113	378	491	827	958	592	2 377	
<i>Städer</i>											
Alt. 1	5	18	23	130	312	442	465	1 562	297	2 324	
» 2	5	16	21	130	323	453	474	1 593	297	2 364	
» 3	5	14	19	130	298	428	447	1 455	297	2 199	
» 4	5	13	18	130	289	419	437	1 387	297	2 121	
» 5	5	12	17	130	275	405	422	1 305	297	2 024	
» 6	5	11	16	130	253	383	399	1 180	297	1 876	
» 7	5	10	15	130	232	362	377	1 065	297	1 739	
Procenttal											
<i>Landskommuner</i>											
Alt. 1	3·8	10·6	14·4	3·3	17·1	20·4	34·8	47·8	17·4	100·0	
» 2	3·8	11·0	14·8	3·2	17·5	20·7	35·5	47·4	17·1	100·0	
» 3	4·1	10·5	14·6	3·6	17·1	20·7	35·3	45·9	18·8	100·0	
» 4	4·3	10·3	14·6	3·7	17·1	20·8	35·4	44·9	19·7	100·0	
» 5	4·5	9·9	14·4	4·0	16·9	20·9	35·3	43·8	20·9	100·0	
» 6	5·0	9·3	14·3	4·3	16·5	20·8	35·1	42·1	22·8	100·0	
» 7	5·5	8·7	14·2	4·7	15·9	20·6	34·8	40·3	24·9	100·0	
<i>Städer</i>											
Alt. 1	0·2	0·8	1·0	5·6	13·4	19·0	20·0	67·2	12·8	100·0	
» 2	0·2	0·7	0·9	5·5	13·7	19·2	20·1	67·4	12·5	100·0	
» 3	0·2	0·6	0·8	5·9	13·6	19·5	20·3	66·2	13·5	100·0	
» 4	0·2	0·6	0·8	6·2	13·6	19·8	20·6	65·4	14·0	100·0	
» 5	0·2	0·6	0·8	6·4	13·6	20·0	20·8	64·5	14·7	100·0	
» 6	0·2	0·6	0·8	7·0	13·5	20·5	21·3	62·9	15·8	100·0	
» 7	0·3	0·5	0·8	7·5	13·4	20·9	21·7	61·3	17·0	100·0	

skatteunderlaget vid alt. 1. För jordbrukare utgör motsvarande relativt respektive 14,4 % och 1,0 %, för andra fastighetsägare respektive 20,4 % och 19,0 % samt för juridiska personer respektive 17,4 % och 12,8 %.

Tab. J. Antal ortsavdragsberättigade inkomsttaxerade fysiska personer med beskattningsbar inkomst vid vissa alternativ av fasta ortsavdrag.

Område, orts- avdrags- alternativ	F a s t i g h e t s ä g a r e									Icke fastighetsägare			Samtliga taxerade				
	Jordbrukare			Andra			Samtliga			Antal	Minskning från alt. 1	Antal	Minskning från alt. 1	Antal	Minskning från alt. 1		
	Antal	Minskning från alt. 1		Antal	Minskning från alt. 1		Antal	Minskning från alt. 1									
		Antal	%		Antal	%		Antal	%	Antal	%	Antal	%				
Landsk.																	
Alt. 1	12 335	—	—	14 724	—	—	27 059	—	—	56 922	—	—	83 981	—	—		
» 3	11 310	1 025	8·3	13 698	1 026	7·0	25 008	2 051	7·6	52 454	4 468	7·8	77 462	6 519	7·8		
» 5	10 248	2 087	16·9	12 887	1 837	12·5	23 135	3 924	14·5	47 102	9 820	17·3	70 237	13 744	16·4		
» 7	8 046	4 289	34·8	11 626	3 098	21·0	19 672	7 387	27·3	40 007	16 915	29·7	59 679	24 302	28·9		
Städer																	
Alt. 1	456	—	—	5 663	—	—	6 119	—	—	38 506	—	—	44 625	—	—		
» 3	397	59	12·9	5 351	312	5·5	5 748	371	6·1	36 871	1 635	4·2	42 619	2 006	4·5		
» 5	353	103	22·6	5 158	505	8·9	5 511	608	9·9	34 981	3 525	9·2	40 492	4 133	9·3		
» 7	280	176	38·6	4 845	818	14·4	5 125	994	16·2	31 960	6 546	17·0	37 085	7 540	16·9		

Om ortsavdragen höjdes i enlighet med alt. 5 eller alt. 7, skulle de icke fastighetsägande fysiska personernas andel i det samlade skatteunderlaget nedgå på landsbygden med 4,0 % respektive 7,5 % (från 47,8 % till 43,8 % respektive 40,3 %) samt i städerna med 2,7 % respektive 5,9 % (från 67,2 % till 64,5 % respektive 61,3 %). Den relativa minskningen av de icke fastighetsägande fysiska personernas andel i skatteunderlaget skulle till övervägande delen överflyttas på de juridiska personerna och endast i obetydlig grad på fastighetsägarna. Vad de senare beträffar, skulle jordbrukarnas andel i skatteunderlaget icke nämnvärt förändras vid de olika alternativen, medan en mindre stegring inträffar för ägare av annan fastighet.

Huru de olika kategoriernas skattekronor fördela sig procentuellt av hela skatteunderlaget i de särskilda kommunerna, framgår, som nyss nämnts, av tab. 1. I landskommunerna utgjorde vid alt. 1 de icke fastighetsägande fysiska personernas skattekrontal den största andelen av skatteunderlaget i 45, fastighetsägarnas i 37 samt de juridiska personernas i 3 kommuner. (I 3 kommuner uppgingo för fysiska personer fastighetsägarnas och icke-fastighetsägarnas andel till samma procenttal av hela skattekrontalet). Vid alt. 5 belöpte huvudparten av skatteunderlaget på nämnda skattskyldigkategorier i respektive 35, 45 och 6 kommuner samt vid alt. 7 i respektive 29, 49 och 8 kommuner. I förhållande till skattekrontalet för andra fastighetsägare var jordbrukarnas skattekrontal större i 45 kommuner vid alt. 1 och 5 och i 46 vid alt. 7. I städerna belöpte av hela skattekrontalet den mest betydande delen vid alla alternativ på de icke fastighetsägande fysiska personerna.

Av intresse kan vara att veta, huru många inkomsttagare (fysiska personer) som genom höjda ortsavdrag skulle bli befriade från kommunal inkomstskatt. Uppgifter därom lämnas i tab. J. Som synes av denna, är bortfallet av skattskyldiga större på landsbygden än i städerna, utgörande vid alt. 5 och 7 respektive 16,4 och 28,9 % på den förra samt respektive 9,3 och 16,9 % i de senare. Mellan de olika kategorierna av skattskyldiga föreligger betydande olikheter. Det ojämförligen största antalet skattebefrielser — procentuellt taget — förekommer bland jordbrukarna, det minsta bland andra fastighetsägare. Denna skillnad mellan landsbygd

Tab. K. Skattskyldiga, som få delvis eller helt reducerade ortsavdrag, om dessa successivt bortfalla.

O m r å d e, ortsavdragsalternativ, kategori	Samtliga skatt- skyldiga	Därav med				Antal skattskyldiga i % av samtliga, för vilka orts- avdraget reducerats med			
		oreducerat ortsavdrag		reducerat ortsavdrag		högst 1/3	mellan 1/3 och 2/3	mellan 2/3 och 3/3	hela be- loppet
		Antal	I % av samt- liga	Antal	I % av samt- liga				
Landskommuner									
Alt. 5. Ensam person...	33 627	16 194	48·2	17 433	51·8	37·5	11·0	1·9	1·4
Äkta makar....	36 610	9 903	27·0	26 707	73·0	44·4	17·8	5·5	5·8
Samtliga	70 237	26 097	37·2	44 140	62·8	41·1	14·2	3·8	3·7
Alt. 7. Ensam person...	27 083	9 650	35·6	17 433	64·4	46·7	13·6	2·3	1·8
Äkta makar....	32 596	5 889	18·1	26 707	81·9	49·8	19·4	6·2	6·5
Samtliga	59 679	15 539	26·0	44 140	74·0	48·4	16·8	4·4	4·4
Städer									
Alt. 5. Ensam person...	20 153	7 234	35·9	12 919	64·1	39·9	17·9	3·5	2·8
Äkta makar....	20 339	2 190	10·8	18 149	89·2	35·6	28·1	11·9	13·6
Samtliga	40 492	9 424	23·3	31 068	76·7	37·7	23·0	7·7	8·3
Alt. 7. Ensam person...	17 563	4 644	26·4	12 919	73·6	45·8	20·5	4·1	3·2
Äkta makar....	19 522	1 373	7·0	18 149	93·0	37·2	29·2	12·4	14·2
Samtliga	37 085	6 017	16·2	31 068	83·8	41·3	25·1	8·4	9·0

och städer samt mellan olika kategorier av skattskyldiga sammanhänger med olikheter i inkomstläget. Sålunda framgår det klart av den officiella inkomststatistiken, att medelinkomsten är högre i städerna än på landet, vilket medför, att skattebefrielse bli fåtaligare i de förra. Vidare framgår av inkomststatistiken, att medelinkomsten för jordbrukare är relativt låg i förhållande till medelinkomsten inom andra yrkesgrupper och lägre än inom andra företagargrupper.

Med ledning av uppgifterna i tab. I torde man kunna uppskatta antalet skattebefrielser i hela riket till omkring 375 000 vid alt. 5 samt omkring 785 000 vid alt. 7.

Antalet bortfallande skattskyldiga vid stigande ortsavdragsalternativ förändras givetvis icke, om ortsavdragen successivt upphöra, när reduktionen, såsom i här gjorda beräkningar, antages börja först vid en taxerad inkomst, som överstiger ortsavdraget.

Om antalet taxerade personer, som vid reducerade ortsavdrag skulle antingen bli helt utan dylikt eller få avdraget nedsatt med viss del, lämnas uppgifter i tab. K. Hela antalet skattskyldiga i de undersökta kommunerna, som skulle på något sätt få vidkännas en reduktion av ortsavdraget, utgör på landsbygden 44 140 samt i städerna 31 068, vilket vid alt. 5 motsvarar respektive 62,8 % och 76,7 % av hela antalet vid samma ortsavdragsalternativ skattskyldiga personer. Antalet reduktioner, som är oförändrat i samtliga ortsavdragsalternativ, uppgår vid alt. 7 till 74,0 % av antalet skattskyldiga på landsbygden samt till 83,8 % i städerna. Reduktionerna äro sålunda, vilket för övrigt är helt naturligt, vanligare i städerna med deras genomsnittligen högre inkomstläge än på landsbygden.

Då reduktionen av ortsavdragen ej tänkts genomförd efter samma grunder för ensamma personer och äkta makar, äro uppgifterna för dessa båda kategorier sinsemellan icke utan vidare jämförliga. Om man jämför antalet reduktionsfall med motsvarande antal skattskyldiga, framgår dock av tab. K, att äkta makar i betydligt större utsträckning än ensamstående befinna sig i sådant inkomstläge, att ortsavdraget helt eller delvis bortfaller, och detta oaktat att reduktionen tar sin början vid högre inkomstläge för de förra än för de senare. Av en dylik jämförelse framgår, för att nämna endast ett exempel, att vid alt. 5 reduktion av ortsavdraget berör 51,8 % av ensamma personer på landsbygden samt 64,4 % i städerna, medan motsvarande relativtal för äkta makar uppgår till respektive 73,0 och 89,2 %.

I fråga om reduktionernas storlek visar tab. K, att de större reduktionerna äro vanligare i städerna än på landsbygden samt i större utsträckning träffa äkta makar än ensamstående, vilket för övrigt är en given följd av vad som nyss sagts.

Av tab. K framgår även — såsom en komplettering till de i tab. J lämnade uppgifterna — att bortfallet av antalet skattskyldiga personer är större i fråga om ensamstående än äkta makar. Såväl i landskommunerna som städerna är nämligen övertikten i fråga om antalet äkta makar större vid alt. 7 än vid alt. 5. Nämnas kan, att av antalet skattskyldiga vid alt. 1 inom de undersökta kommunerna 83 981 på landsbygden samt 44 625 i städerna mer än hälften voro ensamma personer. I % av samtliga skattskyldiga utgjorde de ensamstående vid alt. 1, 5 och 7 respektive 52, 48 och 45 % i landskommunerna samt respektive 53, 50 och 47 % i städerna. Denna utveckling visar liksom de nyss meddelade uppgifterna om reduktionerna av ortsavdragen, att inkomstläget genomsnittligen är högre för äkta makar än för ensamstående. Detta i sin tur sammanhänger givetvis med att bland de ensamstående befinna sig dels ungdomar, som nyss börjat förvärvsverksamhet, dels åldringar, som många gånger huvudsakligen leva på pension. Ifrågasvarande skattskyldiga höra endast i undantagsfall till de högre inkomstklasserna.

III. Förskjutning i skattebelastningen som följd av ändrade kommunala ortsavdrag.

En höjning av de kommunala ortsavdragen får, såsom av tab. l framgår, till följd såväl en minskning av det kommunala skatteunderlaget som en ändrad sammansättning av detsamma. Detta medför i sin tur en omfördelning av skattebördan.

På grund av de höjda ortsavdragen komma de lägst inkomsttaxerade personerna att befrias från skattskyldighet. Vidare komma en del skattskyldiga att visserligen kvarstå som sådana men med ett så starkt nedsatt skatteunderlag, att de trots den av de ökade ortsavdragen föranledda debiteringshöjningen likväl få en lägre skatt, än de skulle haft vid nu gällande ortsavdragsbestämmelser. Den skattebefrielse respektive skattelindring, som sålunda kommer en del skattskyldiga tillgodo, måste givetvis orsaka en ökad skatteböroda för andra skattskyldiga, om staten icke på ena eller andra sättet träder stödjande emellan utan kommunens behov av skattemedel förblir oförändrat.

För skatteunderlagets sammansättning samt hur de förändringar däri, som orsakas av ändrade ortsavdrag, beröra jordbrukare, andra fastighetsägare, icke fastighetsägare och juridiska personer, har tidigare redogjorts i tab. I.

I tab. L lämnas uppgifter om skatterna till primärkommunerna inom de undersökta landskommunerna respektive städerna för var och en av nämnda fyra kategorier av skattskyldiga. Beloppen ha beräknats med ledning av uppgifterna om medelutdebitering i tab. C samt antal skattekröner i tab. I. Liksom tab. I ut-

Tab. L. Uträknade skatter till primärkommunerna för skilda kategorier av skattskyldiga vid olika alternativ av fasta ortsavdrag.

Område, ortsavdrags- alternativ	Fysiska personer										Samtliga skatt- skyl- diga
	Fastighetsägare						Icke fastighets- ägare		Juridiska personer		
	Jordbrukare		Andra		Samtliga fastighetsägare						
	1 000- tals kr.	Ökn. fr. alt. 1 i %	1 000- tals kr.	Ökn. fr. alt. 1 i %	1 000- tals kr.	Ökn. fr. alt. 1 i %	1 000- tals kr.	Ökn. fr. alt. 1 i %	1 000- tals kr.	Ökn. fr. alt. 1 i %	
Landskommuner											
Alt. 1	3 564	—	5 028	—	8 592	—	11 782	—	4 286	—	24 660
» 2	3 632	1·9	5 109	1·6	8 741	1·7	11 699	-0·7	4 220	-1·5	24 660
» 3	3 592	0·8	5 106	1·6	8 698	1·2	11 318	-3·9	4 644	8·4	24 660
» 4	3 590	0·7	5 138	2·2	8 728	1·6	11 080	-6·0	4 852	13·2	24 660
» 5	3 567	0·1	5 146	2·3	8 713	1·4	10 807	-8·3	5 140	19·9	24 660
» 6	3 527	-1·0	5 130	2·0	8 657	0·8	10 370	-12·0	5 633	31·4	24 660
» 7	3 493	-2·0	5 090	1·2	8 583	-0·1	9 931	-15·7	6 146	43·4	24 660
Städer											
Alt. 1	202	—	3 985	—	4 187	—	14 075	—	2 674	—	20 936
» 2	182	-9·9	4 018	0·8	4 200	0·3	14 108	0·2	2 628	-1·7	20 936
» 3	178	-11·9	4 082	2·4	4 260	1·7	13 851	-1·6	2 825	5·6	20 936
» 4	177	-12·4	4 137	3·8	4 314	3·0	13 694	-2·7	2 928	9·5	20 936
» 5	176	-12·9	4 191	5·2	4 367	4·3	13 500	-4·1	3 069	14·8	20 936
» 6	174	-13·9	4 278	7·4	4 452	6·3	13 172	-6·4	3 312	23·9	20 936
» 7	173	-14·4	4 364	9·5	4 537	8·4	12 827	-8·9	3 572	33·6	20 936

visar tab. L, att vad ifrågavarande kommuner beträffar den av höjda ortsavdrag orsakade skatteöverväringen främst får bäras av de juridiska personerna. Vad fastighetsägarna som grupp betraktade angår, kan man tala om skatteöverväring huvudsakligen i städerna och i dessa drabbar hela överväringen andra fastighetsägare än jordbrukare, under det de senare, vilka helt naturligt utgöra endast en mycket ringa del av städernas skattedragare, skulle erhålla en viss skattelättnad. På landsbygden däremot skulle vid de lägre ortsavdragsalternativen såväl jordbrukare som andra fastighetsägare få vidkännas en mindre del av skatteöverväringen. För jordbrukarnas del är vid alt. 5 skattebelastningen praktiskt taget densamma som nu. I de båda högsta alternativen skulle emellertid även jordbrukarna övergå till den grupp, som övervältrar skatt på andra skattskyldiga och det i så hög grad, att vid alt. 7 detta skulle överväga den ökade skattebelastningen för andra fastighetsägare.

Av procentalen i tab. L framgår, att skatteökningen för de juridiska personerna på landsbygden uppgår till 19,9 % vid alt. 5 och till 43,4 % vid alt. 7 samt i städerna till respektive 14,8 % och 33,6 %. För fysiska personer, som icke äro fastighetsägare, nedgår det sammanlagda skattebeloppet med respektive 8,3 % (alt. 5) och 15,7 % (alt. 7) på landsbygden samt med respektive 4,1 % och 8,9 % i städerna. Vad fastighetsägarna på landsbygden beträffar, kan man för jordbrukarnas vidkommande, såsom ovan nämnts, knappast tala om någon överväring vid alt. 5 men väl om en mindre skattelättnad vid alt. 7 (2,0 %). För andra fastighetsägare inträffar såväl vid alt. 5 som 7 en mindre skattehöjning (2,3 % respektive 1,2 %). De i städerna förefintliga fåtaliga jordbrukarna skulle däremot erhålla en icke oväsentlig skattelindring (12,9 % vid alt. 5 respektive 14,4 % vid alt. 7), under det att andra fastighetsägare skulle få vidkännas en viss

ökning i skattebelastningen, uppgående till respektive 5,2 % och 9,5 % vid nyssnämnda alternativ.

De uträknade skattebeloppen för fysiska personer utvisa visserligen, vad fastighetsägarna på landsbygden beträffar, icke några mer betydande skillnader. Även om höjda ortsavdrag sålunda skulle orsaka endast en obetydlig övervältring på en viss kategori av skattskyldiga, kan övervältringen i de individuella fallen vara mer betydande, men inom en och samma kommun dock ej bli procentuellt större än vad fallet är med de juridiska personerna.

För att få svar på frågan om vilka skattskyldiga övervältringen kommer att drabba, måste man jämföra det högre skatteunderlaget och den lägre utdebiteringen per skattekrona vid nu gällande villkor med det lägre skatteunderlaget och den högre utdebiteringen per skattekrona vid det nya ortsavdragsalternativet. De skattskyldiga, som ej erhålla något ortsavdrag, d. v. s. fastighetsägare, som ej blivit inkomsttaxerade samt juridiska personer, komma att behålla samma skattekrontal, vilket ortsavdragsalternativ man än väljer, och få därför vid höjning av ortsavdragen bära hela den skärpning av den kommunala beskattningen, som därmed följer. Storleken av den skatteövervältring, som faller på ifrågasvarande skattskyldiga, sammanfaller med höjningen av utdebiteringen per skattekrona. Påpekas bör i detta sammanhang, att en höjning av kommunalskatten i sin tur inverkar sänkande på vederbörandes taxering till statlig inkomstskatt. Beträffande närmare utredning härom hänvisas till bilaga 3 till ortsavdragskommitténs betänkande.

Det är emellertid icke endast fastighetsägare och juridiska personer, som i högre eller lägre grad får bära bördan av skatteövervältringen, utan denna kommer även att åvila vissa inkomsttaxerade fysiska personer, nämligen dem som ha åsatts så hög taxerad inkomst, att minskningen i skatteunderlaget genom en höjning av ortsavdraget ej uppväger den höjda utdebiteringen. Ett exempel härpå må lämnas. Om man antager, att i en kommun ortsavdraget för äkta makar höjes från 1 050 kr. till 2 000 kr. och att debiteringen stiger från 10 kr. till 12 kr. per skattekrona, finner man, att den skattskyldige, vars taxerade inkomst utgör 6 750 kr. erhåller samma kommunalskatt i båda fallen. Vederbörande

skattekrontal utgör nämligen i första fallet $\frac{6\ 750 - 1\ 050}{100} = 57:00$ och i andra fallet $\frac{6\ 750 - 2\ 000}{100} = 47:50$. Den uträknade skatten kommer då att

utgöra 10×57 respektive $12 \times 47:50$ eller i båda fallen 570 kr. I detta speciella fall kommer således skatteövervältringen att drabba inkomsttagare, som ha en taxerad inkomst överstigande 6 750 kr.

Var »övervältringsgränsen» går, är beroende dels av skillnaden mellan det gamla och det nya ortsavdraget, dels av skattehöjningen. Är skillnaden mellan ortsavdragen stor, förskjuter det övervältringsgränsen till högre inkomstläge. Är å andra sidan skattehöjningen stor, verkar detta i motsatt riktning.

Generellt kan sägas, att om ortsavdraget stiger från O_1 till O_2 och samtidigt utdebiteringen per skattekrona stiger från d_1 till d_2 , finner man den taxerade inkomst, t, som utgör övervältringsgränsen, genom formeln

$$t = \frac{d_2 \times O_2 - d_1 \times O_1}{d_2 - d_1}$$

I fråga om fastighetsägarna ställer sig frågan om skatteövervältringen något mer komplicerad. Vid fastställande av en fastighetsägars skattekrontal måste man räkna med en fingerad taxerad inkomst bestående av två skilda delar. Den första delen, botten delen, utgöres av det s. k. procentavdraget, d. v. s. i regel 5 % av fastighetens taxeringsvärde, här kallad beräknad fastighetsinkomst. Den andra delen utgöres av den till kommunal inkomstskatt taxerade inkomsten,

vilken icke nödvändigtvis måste härröra från fastighet utan kan härröra från annan förvärvskälla. Den beräknade fastighetsinkomsten får ej minskas genom ortsavdrag. Om man antager, att en fastighetsägare, som äger annan fastighet med taxeringsvärde av 100 000 kr., inkomsttaxerats till 1 750 kr., erhåller man för denne en sammanlagd fingerad taxerad inkomst om 6 750 kr., eller samma belopp som i det nyss anförda sifferexemplet. Om ortsavdraget såsom i samma exempel antages stiga från 1 050 kr. till 2 000 kr., kan fastighetsägaren i det första fallet utnyttja avdraget helt, men i det sista fallet kan han ej tillgodogöra sig större avdrag än 1 750 kr. Hans skatt skulle för att räkna med de i samma exempel begagnade debiteringssatserna i det första fallet uppgå till 570 kr., i det andra 600 kr. För denne fastighetsägares del skulle alltså det höjda ortsavdraget medföra en skattehöjning på 30 kr. eller 5,3 %. Då i exemplet räknats med en debiteringsstegring från 10 till 12 kr., skulle den maximala skatteövervältringen i detta fall uppgå till 20 %.

För att undgå skatteövervältringen måste en fastighetsägare vara kommunalt inkomsttaxerad till ett belopp, som lägst utgör det höjda ortsavdraget. Om taxerad inkomst saknas, vilket inträffar, när inkomsten av fastigheten är lägre än eller lika med procentavdraget samt när inkomst från fastigheten eller annan förvärvskälla finnes men understiger de vid taxeringen medgivna allmänna avdragen, kommer han att på sina fastighetskattekronor få bära den maximala skatteövervältringen, d. v. s. debiteringshöjningen. Om taxerad inkomst finnes men understiger det höjda ortsavdraget, blir övervältringen partiell, enär fastighetsägaren i sådant fall blir befriad från inkomstskatten genom att utnyttja en större eller mindre del av ortsavdraget men får bära debiteringshöjningen på den beräknade fastighetsinkomsten.

Man bör emellertid hålla i minnet, att nettointäkten från fastigheten ingalunda alltid understiger den beräknade fastighetsinkomsten eller det s. k. procentavdraget, utan tvärtom ofta överstiger detta belopp. Beträffande jordbrukarna är med deras nuvarande inkomstläge det sistnämnda förhållandet det vanligaste. I fråga om andra fastighetsägare är det däremot vanligare, att deras fastighetsinkomster understiga procentavdragen men då dessa fastighetsägare ej sällan äro högt taxerade för inkomster från annan förvärvskälla än fastighet, komma de med avseende på skatteövervältringen ej i någon särskilt ogynnsam ställning. Man torde därför kunna säga, att den skatteövervältring, som kommer att drabba en del fastighetsägare som sådana och ej i egenskap av stora inkomsttagare, huvudsakligen berör de fastighetsägare, vilka antingen sakna eller ha åsatts en taxerad inkomst, som ej når upp till ortsavdragets belopp.

Ovan anförda synpunkter på frågan om skatteövervältring som följd av höjda kommunala ortsavdrag gälla i fråga om fasta ortsavdrag. Om däremot ortsavdragen skulle genom successiv minskning bortfalla för högre taxerade inkomster, blir skatteunderlagets sammansättning en annan än vid fasta avdrag.

De gjorda beräkningarna med successivt upphörande ortsavdrag ha endast tagit sikte på att för ett och samma ortsavdragsalternativ visa återvinningen av skatteunderlag och därav möjliggjord sänkning av utdebiteringen per skattekrona. Däremot ha beräkningar rörande de fallande avdragens inverkan på skatteunderlagets sammansättning ej gjorts. Två omständigheter, som måste åtfölja successiva reduktioner, kunna emellertid konstateras. För det första kommer återvinningen av skatteunderlag att helt avse inkomstkattekronor för fysiska personer, enär endast dessa skattekrone äro beroende av ortsavdrag. En återvinning av dylika skattekrone skulle därför medföra en övervältring från fastighetsskattekrone och inkomstkattekronor för juridiska personer över till skattekrone belöpande på inkomsttaxerade fysiska personer. Den maximala övervältringen uppgår i detta fall till sänkningen av utdebiteringen per skattekrone. Denna skulle bland annat komma alla juridiska personer till del.

Tab. M. Kommunal- och landstingskatternas storlek för äkta makar vid olika taxerade inkomster.

Taxerad inkomst, kr.	Ortsavdrag enligt alt. 5				Ortsavdrag enligt alt. 7			
	Beskattningsbar inkomst, kr.		Uträknade skatter, kr.		Beskattningsbar inkomst, kr.		Uträknade skatter, kr.	
	Fasta ortsavdrag	Fallande ortsavdrag	Fasta ortsavdrag	Fallande ortsavdrag	Fasta ortsavdrag	Fallande ortsavdrag	Fasta ortsavdrag	Fallande ortsavdrag
<i>Bottnaryds kommun (ortsgrupp 2)</i>								
Debitering per skattekrona, kr.								
					Alt. 5		Alt. 7	
	Fasta ortsavdrag				12·22		14·93	
	Fallande ¹ ortsavdrag				11·34		13·13	
3 600	1 840	1 840	224·85	208·66	970	970	144·82	127·36
4 600	2 840	3 130	347·05	354·94	1 970	2 400	294·12	315·12
5 600	3 840	4 430	469·25	502·36	2 970	3 840	443·42	504·19
6 600	4 840	5 720	591·45	648·65	3 970	5 280	592·72	693·26
7 600	5 840	7 010	713·65	794·93	4 970	6 720	742·02	882·34
8 600	6 840	8 310	835·85	942·35	5 970	8 160	891·32	1 071·41
9 600	7 840	9 600	958·05	1 088·64	6 970	9 600	1 040·62	1 260·48
10 600	8 840	10 600	1 080·25	1 202·04	7 970	10 600	1 189·92	1 391·78
11 600	9 840	11 600	1 202·45	1 315·44	8 970	11 600	1 339·22	1 523·08
12 600	10 840	12 600	1 324·65	1 428·84	9 970	12 600	1 488·52	1 654·38
15 600	13 840	15 600	1 691·25	1 769·04	12 970	15 600	1 936·42	2 048·28
20 600	18 840	20 600	2 302·25	2 336·04	17 970	20 600	2 682·92	2 704·78
25 600	23 840	25 600	2 913·25	2 903·04	22 970	25 600	3 429·42	3 361·28
27 600	25 840	27 600	3 157·65	3 129·84	24 970	27 600	3 728·02	3 623·88
30 600	28 840	30 600	3 524·25	3 470·04	27 970	30 600	4 175·92	4 017·78
<i>Sorsele kommun (ortsgrupp 5)</i>								
Debitering per skattekrona, kr.								
					Alt. 5		Alt. 7	
	Fasta ortsavdrag				17·93		22·30	
	Fallande ¹ ortsavdrag				16·40		19·05	
4 000	2 000	2 000	358·60	328·00	1 000	1 000	223·00	190·50
5 000	3 000	3 330	537·90	546·12	2 000	2 500	446·00	476·25
6 000	4 000	4 670	717·20	765·88	3 000	4 000	669·00	762·00
7 000	5 000	6 000	896·50	984·00	4 000	5 500	892·00	1 047·75
8 000	6 000	7 330	1 075·80	1 202·12	5 000	7 000	1 115·00	1 333·50
9 000	7 000	8 670	1 255·10	1 421·88	6 000	8 500	1 338·00	1 619·25
10 000	8 000	10 000	1 434·40	1 640·00	7 000	10 000	1 561·00	1 905·00
11 000	9 000	11 000	1 613·70	1 804·00	8 000	11 000	1 784·00	2 095·50
12 000	10 000	12 000	1 793·00	1 968·00	9 000	12 000	2 007·00	2 286·00
15 000	13 000	15 000	2 330·90	2 460·00	12 000	15 000	2 676·00	2 857·50
20 000	18 000	20 000	3 227·40	3 280·00	17 000	20 000	3 791·00	3 810·00
25 000	23 000	25 000	4 123·90	4 100·00	22 000	25 000	4 906·00	4 762·50
27 000	25 000	27 000	4 482·50	4 428·00	24 000	27 000	5 352·00	5 143·50
30 000	28 000	30 000	5 020·40	4 920·00	27 000	30 000	6 021·00	5 715·00

¹ För samtliga skattskyldiga.

För det andra innebär ortsavdragens successiva eliminering, sådan den framställt i tab. B, ingen minskning i den skattebefrielse eller skattelättnad, som skulle komma de lägsta inkomsttagarna till del, om avdragen varit fasta. Däremot skulle den skattebörda, som övervältras från dessa, i högre grad belasta de medel-

stora och i lägre grad de högsta inkomsttagarna vid fallande avdrag än vid fasta. Detta följer av det förhållandet, att ortsavdragens storlek jämfört med den taxerade inkomsten betyder mycket mindre vid höga än vid låga inkomstlägen.

Två exempel på huru övervältringen från lägre till högre inkomsttagare verkar, om vederbörande kommuner ej genom statsmedel eller på annat sätt erhålla kompensation för det av de höjda ortsavdragen ökade skattetrycket, vid dels fasta, dels fallande avdrag enligt alt. 5 och 7 lämnas i *tab. M*, i vilken uppgifter meddelas om storleken av de sammanlagda skatterna till primärkommun och landsting för äkta makar i kommunerna Bottnaryd (Jönköpings län) och Sorsele (Västerbottens län) vid olika skikt av den till kommunal inkomstskatt taxerade inkomsten.

Tabellen utvisar, att vid den taxerade inkomst, där ortsavdragens reducering skall börja, skatten är högst vid alternativet med fasta avdrag. Detta är i och för sig alldeles självklart, enär vid denna taxerade inkomst den beskattningsbara inkomsten är densamma i tabellens båda alterntiv och skillnaden i fråga om den uträknade skatten helt blir beroende av olikheten i debiteringssatserna. Vid därifrån stigande taxerad inkomst, ökas den beskattningsbara inkomsten snabbare vid fallande än vid fasta ortsavdrag, varav följer att den uträknade skatten snart blir större vid alternativet med fallande ortsavdrag. Från och med den taxerade inkomst, vid vilken reduktionen av ortsavdragen genomförts, medför varje ökning i den taxerade inkomsten samma ökning i den beskattningsbara, vare sig fast ortsavdrag eller intet ortsavdrag alls finnes. Därvid kommer i längden den med alternativet fallande ortsavdrag förenade lägre skattesatsen att verka. För tillräckligt höga inkomster kommer därför detta alternativ att visa sig gynnsammast. I de i *tab. M* redovisade kommunerna inträffar för alternativet med fallande ortsavdrag förskjutningen till de högre inkomstsiktens fördel vid taxerade inkomster mellan 20 000 och 25 000 kr. I jämförelse med de fasta avdragen innebära således, såsom av det sagda framgår, de fallande avdragen en skattelättnad för de lägsta och högsta inkomsterna men en skatteskärpning för mellanskikten.

Denna förskjutning av skattebördan innebär för mellanskikten skatteskärpning genom höjt skatteunderlag och ej i form av höjd utdebitering (tvärtom kan skattesatsen sänkas vid fallande ortsavdrag), varigenom den i förhållande till den taxerade inkomsten eller procentavdraget proportionella utdebiteringen, som får erläggas såväl av juridiska personer för både fastighet och inkomst som av fysiska personer för enbart fastighet, även får bäras av fysiska personer, när den taxerade inkomsten nått sådan höjd, att ortsavdraget med hänsyn till mot inkomsten svarande skatteförmåga ej längre anses behövt.

Den hittills förda diskussionen om skatteövervältring på fastighetsägare och juridiska personer från i främsta rummet sådana fysiska personer, som endast taxerats för inkomst och ej äro fastighetsägare, berör endast vad som i dagens läge skulle inträffa, om ortsavdragen skulle höjas. Vid framläggande av en utredning som denna synes det emellertid icke obefogat att i största korthet erinra om den utveckling som pågått, sedan de gällande kommunala ortsavdragen begynt tillämpas, vilket skedde vid 1929 års taxering.

Såsom i det föregående påpekats, har antagits, att summan av de medel, kommunerna och landstingen behövt utdebitera, icke skulle undergå någon förändring. De föregående tabellerna ha utvisat, att om ortsavdragen skulle höjas enligt något av de högre alternativ, med vilka utredningen arbetat, detta skulle leda till icke oväsentliga höjningar av de kommunala utdebiteringssatserna. Emellertid ha kommunernas och landstingens nyssnämnda medelsbehov under årens lopp ingalunda visat sig vara stabila. Normalt skulle man kunna räkna med att under år med lågt skatteunderlag (såsom under lågkonjunkturen i bör-

Tab. N. Utdebitering av allmän kommunalskatt och landstingsskatt åren 1930—1949
(på grundval av 1929—1948 års taxeringar).

Å r	Antal skattekröner ¹	Utdebitering i medel- tal per skattekröna, kr.		Utdebiterade belopp, miljoner kr.			
		Till primär- kommun- erna	Till landstingen	Till primär- kommun- erna	Till landstingen	Summa	I % av 1930 års belopp
1930	44 310 373	7·18	2·20	336·6	58·1	394·7	100
1931	47 557 621	6·99	2·23	352·1	63·0	415·1	105
1932	48 135 841	7·37	2·27	374·5	64·1	438·6	111
1933	44 599 027	8·68	2·49	403·4	65·4	468·8	119
1934	40 854 462	9·36	2·69	390·5	63·9	454·4	115
1935	39 225 530	8·80	2·77	356·9	65·1	422·0	107
1936	42 868 661	8·25	2·68	367·3	69·8	437·1	111
1937	47 733 012	7·92	2·62	395·0	76·0	471·0	119
1938	51 666 511	7·87	2·75	426·7	86·6	513·3	130
1939	58 153 529	7·80	2·81	478·2	101·6	579·8	147
1940	61 877 400	8·29	2·93	513·1	112·3	625·4	158
1941	66 260 259	9·25	2·97	612·8	121·4	734·2	186
1942	68 553 852	9·62	3·07	659·7	132·0	791·7	201
1943	76 526 364	9·10	3·05	696·1	149·6	845·7	214
1944	88 843 666	8·60	2·98	764·4	169·4	933·8	237
1945	99 650 001	8·26	2·90	822·9	187·8	1 010·7	256
1946	106 502 729	8·20	2·89	872·9	202·1	1 075·0	272
1947	116 390 666	7·87	2·82	916·2	291·6	1 007·8	255
1948	144 976 163	7·90	2·93	1 145·0	275·6	1 420·6	360
1949	155 585 532	8·11	2·99	1 255·9	307·6	1 563·5	396

¹ Här i ingå även skattekrönerna för de i landsting icke deltagande städerna, Stockholm, Göteborg, Malmö, Norrköping, Hälsingborg och Gävle. På skattekrönerna för dessa städer utdebiteras således ingen landstingsskatt. — ² Det låga beloppet beror på viss skattebefrielse i samband med källskattereformens ikraftträdande.

jan av 1930-talet) den kommunala debiteringen skulle vara hög, medan under år med goda konjunkturer skatten skulle sjunka.

En blick på den kommunala finansstatistiken sedan år 1930, för vilket år uttaxering skedde på grundval av 1929 års taxeringar, visar emellertid, att kommunernas medelsbehov nästan oavbrutet stegrats. Detta sammanhänger givetvis i viss mån med penningvärdets fortgående försämring men har sin främsta orsak i den starka expansion, som under de senaste 20 åren ägt rum inom den kommunala förvaltningen och därvid främst inom stadskommunerna samt landstingen. Om orsakerna till denna utveckling behöves icke här att ordas. Kommunernas alltmör stigande medelsbehov åskådliggöres i tab. N, grundad på uppgifter hämtade ur den kommunala finansstatistiken. Såsom av denna tabell framgår, har det sammanlagda medelsbehovet för primärkommunerna och landstingen under perioden 1930—1949 (taxeringsåren 1929—1948) stigit från 395 till 1 563 milj. kr. eller nästan fyrdubblats. Förekomsten av vissa speciella utskyld, såsom den kommunala progressivskatten före år 1939, saknar i detta sammanhang betydelse. Skatteunderlaget, i vilket även ingår skattekrönerna för de i landsting icke deltagande städerna, har under perioden stigit från 44 till 156 milj. skattekröner. Det oaktat har även medelutdebiteringen såväl till primärkommunerna som till landstingen trots viss oregelbundenhet stigit under perioden. För primärkommunernas vidkommande visa uppgifterna för åren efter 1942 en viss tendens till nedgång.

Tab. O. Skattechronornas fördelning, i %, på olika beskattningsföremål, taxeringsåren 1929—1948.

Taxe- ringsår	Landskommunerna				Städerna				Samtliga kommuner			
	Fastighets- skatt av		Kom- munal in- komst- skatt	Summa	Fastighets- skatt av		Kom- munal in- komst- skatt	Summa	Fastighets- skatt av		Kom- munal in- komst- skatt	Summa
	jord- bruks- fastig- het	annan fastig- het			jord- bruks- fastig- het	annan fastig- het			jord- bruks- fastig- het	annan fastig- het		
1929	21.7	10.5	67.8	100	0.4	14.2	85.4	100	8.1	12.9	79.0	100
1930	19.9	9.8	70.3	100	0.3	14.0	85.7	100	7.5	12.5	80.0	100
1931	20.0	10.2	69.8	100	0.3	14.3	85.4	100	7.5	12.8	79.7	100
1932	22.0	11.4	66.6	100	0.3	15.7	84.0	100	8.0	14.2	77.8	100
1933	20.3	13.5	66.2	100	0.3	17.8	81.9	100	7.1	16.3	76.6	100
1934	20.2	13.7	66.1	100	0.3	18.8	80.9	100	7.3	17.0	75.7	100
1935	18.3	12.6	69.1	100	0.3	17.8	81.9	100	6.7	16.0	77.3	100
1936	16.5	11.7	71.8	100	0.3	16.5	83.2	100	6.0	14.8	79.2	100
1937	15.0	11.1	73.9	100	0.3	16.0	83.7	100	5.6	14.2	80.2	100
1938	13.9	10.4	75.7	100	0.3	15.7	84.0	100	5.4	13.7	80.9	100
1939	12.9	10.1	77.0	100	0.3	15.6	84.1	100	5.1	13.5	81.4	100
1940	12.5	10.2	77.3	100	0.3	15.2	84.5	100	4.8	13.4	81.8	100
1941	11.8	9.8	78.4	100	0.3	15.2	84.5	100	4.6	13.2	82.2	100
1942	10.2	8.6	81.2	100	0.2	14.2	85.6	100	4.1	12.0	83.9	100
1943	8.7	7.4	83.9	100	0.2	12.8	87.0	100	3.6	10.6	85.8	100
1944	7.8	6.7	85.5	100	0.2	12.0	87.8	100	3.2	9.9	86.9	100
1945	9.4	7.7	82.9	100	0.2	12.5	87.3	100	3.8	10.6	85.6	100
1946	8.6	7.3	84.1	100	0.2	11.9	87.9	100	3.5	10.1	86.4	100
1947	7.0	6.3	86.7	100	0.2	10.0	89.8	100	2.8	8.6	88.6	100
1948	6.4	6.1	87.5	100	0.2	9.9	89.9	100	2.6	8.4	89.0	100

Huru det alltmer stigande skatteunderlaget fördelar sig på de fyra kategorier av skattskyldiga, vilkas andel i skattebelastningen den nu föreliggande utredningen sökt analysera, därom finnas inga uppgifter i den kommunala finansstatistiken. Emellertid kan ur denna utläsas, trots att vid de senaste allmänna fastighetstaxeringarna fastighetsvärdena icke oväsentligt höjts, fastighetsskattechronorna sedan år 1929 ständigt minskat i betydelse. Uppgifter härom meddelas i *tab. O*. Av denna *tab.* framgår bland annat, att, vad riket i dess helhet beträffar, inkomstskattechronornas andel under perioden 1929—1948 stigit från 79 till 89 % av det totala skatteunderlaget. Denna förskjutning motsvaras främst av nedgång för skattechronor härrörande från jordbruksfastighet. Dessas andel i det totala skatteunderlaget har nedgått med 5,5 %, under det nedgången för skattechronor härrörande från annan fastighet stannar vid 4,5 %. Då de kommunala ortsavdragen oavsett penningvärdets försämring och de förändringar i inkomstförhållandena, som inträffat under senare år, alltjämt bibehållits vid de belopp, vartill de fastställdes i 1928 års kommunalskattelag, torde man kunna säga, att under tiden sedan år 1929 har i kommunalskattehänseende en icke oväsentlig förskjutning av skattebördan från fastighets- till inkomstskattechronor ägt rum.

IV. Beräknade skatteförluster som följd av höjda ortsavdrag.

I samband med föreliggande utredning har även undersökts, huru stora skatteförluster som skulle uppstå, om debiteringssatserna trots de höjda ortsavdragen bibehölls oförändrade eller tillätos att stiga endast med något mindre belopp. I *tab. P* lämnas uppgifter om den skatteförlust, som kan

Tab. P. Beräknade skatteförluster, i miljoner kr., för kommunerna och landstingen, om vid höjda ortsavdrag debiteringen per skattekrona ej tillåtes stiga i mot skatteunderlagets nedgång svarande grad.

Debiteringshöjning	Alt. 5		Alt. 7	
	Fasta ortsavdrag	Fasta ortsavdrag	Falla nde ortsavdrag	Falla nde ortsavdrag
Ingen höjning	250·0	475·3	251·8	185·3
Höjning 0·50 kr. per skattekrona	183·0	417·7	181·4	72·4
” 1·00 ” ” ”	121·3	367·8	56·7	42·6
” 1·50 ” ” ”	57·1	311·0		
” 1·75 ” ” ”	31·4	282·8		
” 2·00 ” ” ”	19·6	254·4		

beräknas uppkomma, om kommunerna och landstingen oavsett de höjda ortsavdragen behålla utdebiteringen oförändrad samt om de höja den med genomsnittligen högst 1:00 kr. respektive högst 1:50 kr., högst 1:75 kr. samt högst 2:00 kr. Beräkningarna ha utförts för ortsavdrag enligt alt. 5 med fasta samt alt. 7 med såväl fasta som (för samtliga skattskyldiga) fallande avdrag. Uppgifterna avse beräknade belopp för samtliga kommuner och landsting i riket och ha erhållits på så sätt, att för de i föreliggande utredning ingående 88 landskommunerna samt 7 städerna de exakta skatteförlusterna uträknats. De belopp, dessa skatteförluster utgöra i förhållande till det vid motsvarande ortsavdragsalternativ framkomna skattekrontalet, ha sedan multiplicerats med det i Årsbok för Sveriges kommuner år 1949 angivna totala skattekrontalet för landskommunerna respektive städerna, sedan vederbörande skattekrontal reducerats med det procenttal, med vilket enligt tab. C det sammanlagda skatteunderlaget i de undersökta landskommunerna respektive städerna skulle nedgå vid respektive ortsavdragsalternativ (5 och 7).

Det är givet, att skatteförlusterna bli störst, om utdebiteringsprocenten ej tillåtes stiga och nedgår allteftersom högre skattehöjning medges. Vidare är det klart, att skatteförlusten blir större vid högre ortsavdragsalternativ än vid lägre. Detta framgår också av tab. P. Sålunda uppgår den totala skatteförlusten vid alt. 5 till 250 milj. kr. samt vid alt. 7 med fasta ortsavdrag till 475 och med fallande ortsavdrag till 252 milj. kr. Om skatten tillåtes stiga med 1 kr. per skattekrona, skulle förlusten vid alt. 5 stanna vid 121 milj. kr. samt vid alt. 7 vid 368 respektive 131 milj. kr. Vid en medgiven skattestegring av 2:00 kr. per skattekrona skulle förlusten utgöra vid alt. 5 respektive 20 milj. kr. samt vid alt. 7 respektive 254 och 43 milj. kr. Som synes av tab. P, är skillnaden mellan alt. 5 och alt. 7 med fallande ortsavdrag tämligen ringa, åtminstone om ingen eller endast obetydlig skattestegring tillåtes.

Stockholm i januari 1950.

John Bredal-Bauer.

b. 1. Kommunalskatteunderlagets och den därå utgående utdebiteringens förändringar vid olika alternativ av fasta ortsavdrag.

Kommun, folkmängd 1/1 1948, ortsgrupp (gr), yrkeskaraktär (A, B, C, D)	Antal skattekronor		Skattecronornas procentuella fördelning										Utdebitering per skattekrona			
			Fysiska personer												Juridiska personer	Samtliga skatSkyldiga
	Fastighetsägare															
	Totala antalet	Per invånare	Jordbrukare			Andra			Summa skatte- kronor	Summa för fastighets- ägare	Icke fastighets- ägare	Summa skatte- kronor	Summa för fastighets- ägare	Summa skatte- kronor		
			Fastighets- skatte- kronor	Inkomst- skatte- kronor	Summa	Fastighets- skatte- kronor	Inkomst- skatte- kronor	Summa							Summa skatte- kronor	Summa skatte- kronor
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15		
Landskommuner																
<i>Stockholms län</i>																
justerö Alt. 1	17 507	13:17	7	7	14	20	24	44	58	40	2	100	7:60	10:10		
329 inv. " 1 a	16 625	12:51	100	8:00	10:50		
r. 3 " 2	17 458	13:14	7	7	14	20	24	44	58	40	2	100	7:62	10:08		
" 3	15 442	11:62	8	7	15	23	22	45	60	38	2	100	8:61	11:29		
" 4	14 606	10:39	9	6	15	24	22	46	61	37	2	100	9:11	11:90		
" 5	13 607	10:24	9	6	15	26	21	47	62	36	2	100	9:78	12:73		
" 6	12 247	9:22	10	5	15	29	19	48	63	34	3	100	10:86	14:07		
" 7	11 181	8:41	12	4	16	31	18	49	65	32	3	100	11 90	15:38		
Ärfälla Alt. 1	124 740	21:49	1	1	2	8	32	40	42	52	6	100	7:42	9:92		
804 inv. " 1 a	123 247	21:23	100	7:51	10:01		
r. 4 " 2	126 426	21:78	1	1	2	8	32	40	42	52	6	100	7:32	9:78		
" 3	117 500	20:24	0	2	2	9	32	41	43	51	6	100	7:88	10:56		
" 4	112 982	19:47	0	2	2	10	32	42	44	50	6	100	8:19	10:98		
" 5	107 436	18:51	0	2	2	10	32	42	44	49	7	100	8:62	11:57		
" 6	98 767	17:02	0	2	2	11	32	43	45	48	7	100	9:37	12:58		
" 7	90 622	15:61	1	2	3	12	31	43	46	46	8	100	10:21	13:69		
otkyrka Alt. 1	169 606	25:66	1	1	2	6	22	28	30	60	10	100	6:65	9:15		
610 inv. " 1 a	167 718	25:37	100	6:72	9:22		
r. 4 " 2	171 358	25:92	1	1	2	6	22	28	30	60	10	100	6:58	9:04		
" 3	159 933	24:20	1	1	2	6	22	28	30	59	11	100	7:05	9:73		
" 4	154 257	23:34	1	1	2	7	22	29	31	58	11	100	7:31	10:10		
" 5	147 218	22:27	1	1	2	7	22	29	31	58	11	100	7:66	10:61		
" 6	136 183	20:60	1	1	2	8	22	30	32	56	12	100	8:28	11:49		
" 7	125 840	19:04	1	1	2	8	22	30	32	55	13	100	8:96	12:44		
stertälje Alt. 1	41 307	27:61	1	1	2	5	29	34	36	58	6	100	4:85	7:35		
496 inv. " 1 a	40 917	27:35	100	4:90	7:40		
r. 3 " 2	41 920	28:02	1	1	2	5	29	34	36	58	6	100	4:78	7:24		
" 3	39 058	26:11	1	1	2	5	30	35	37	57	6	100	5:13	7:81		
" 4	37 763	25:24	1	1	2	5	30	35	37	56	7	100	5:31	8:10		
" 5	36 044	24:09	1	1	2	5	31	36	38	55	7	100	5:56	8:51		
" 6	33 468	22:37	1	1	2	5	31	36	38	54	8	100	5:99	9:20		
" 7	31 051	20:76	1	1	2	6	32	38	40	52	8	100	6:45	9:98		
<i>Upsala län</i>																
sterlövså Alt. 1	36 863	13:40	6	23	29	3	10	13	42	52	6	100	6:60	9:60		
751 inv. " 1 a	36 155	13:14	100	6:73	9:73		
" 2	37 817	13:75	6	23	29	3	10	13	42	52	6	100	6:43	9:38		
" 3	33 009	12:00	7	23	30	3	10	13	43	50	7	100	7:37	10:59		
" 4	31 361	11:40	7	23	30	3	10	13	43	49	8	100	7:76	11:11		
" 5	29 094	10:58	8	23	31	3	10	13	44	48	8	100	8:36	11:90		
" 6	25 767	9:37	9	23	32	4	9	13	45	46	9	100	9:44	13:29		
" 7	22 983	8:35	10	23	33	4	8	12	45	45	10	100	10:59	14:77		

Tab. 1 (forts.). Kommunalskatteunderlagets och den därå utgående utdebiteringens förändringar vid olika alternativ av fasta ortsavdrag.

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Hällnäs..... Alt. 1	21 191	8·44	7	33	40	3	14	17	57	38	5	100	8·00	11	
2 512 inv. » 1 a	20 595	8·20	100	8·23	11	
gr. 2 » 2	22 073	8·79	7	34	41	3	15	18	59	36	5	100	7·68	10	
A » 3	18 168	7·23	8	34	42	3	15	18	60	34	6	100	9·33	12	
» 4	16 770	6·68	9	33	42	4	15	19	61	32	7	100	10·11	13	
» 5	15 029	5·98	10	32	42	4	15	19	61	31	8	100	11·28	14	
» 6	12 596	5·02	12	30	42	5	14	19	61	30	9	100	13·46	17	
» 7	10 799	4·30	14	28	42	5	14	19	61	28	11	100	15·70	19	
Södermanlands län															
Tunaberg..... Alt. 1	31 220	15·78	1	2	3	2	15	17	20	71	9	100	6·24	8	
1 978 inv. » 1 a	30 707	15·52	100	6·34	9	
gr. 2 » 2	31 787	16·07	1	2	3	2	15	17	20	71	9	100	6·13	8	
C » 3	28 286	14·30	1	2	3	3	15	18	21	69	10	100	6·89	9	
» 4	26 928	13·61	1	2	3	3	15	18	21	69	10	100	7·23	10	
» 5	25 126	12·70	1	2	3	3	15	18	21	68	11	100	7·75	10	
» 6	22 411	11·33	1	1	2	4	15	19	21	66	13	100	8·69	12	
» 7	20 009	10·12	1	1	2	4	15	19	21	65	14	100	9·74	13	
Julita Alt. 1	31 936	13·98	10	10	20	2	8	10	30	67	3	100	7·25	9	
2 284 inv. » 1 a	31 347	13·72	100	7·39	10	
gr. 2 » 2	32 479	14·22	10	10	20	2	8	10	30	67	3	100	7·13	9	
A » 3	28 530	12·49	11	10	21	2	8	10	31	65	4	100	8·12	10	
» 4	27 004	11·82	12	10	22	2	8	10	32	64	4	100	8·57	11	
» 5	25 032	10·96	13	10	23	2	8	10	33	62	5	100	9·25	12	
» 6	22 143	9·69	15	9	24	3	8	11	35	60	5	100	10·46	13	
» 7	19 709	8·63	17	9	26	3	8	11	37	57	6	100	11·75	15	
Östergötlands län															
Vårdsberg Alt. 1	9 724	12·23	14	13	27	3	7	10	37	61	2	100	7·20	10	
795 inv. » 1 a	9 526	11·98	100	7·35	10	
gr. 2 » 2	9 942	12·51	14	14	28	3	7	10	38	60	2	100	7·04	9	
A » 3	8 685	10·92	16	13	29	3	7	10	39	59	2	100	8·06	11	
» 4	8 186	10·30	17	13	30	3	7	10	40	57	3	100	8·55	11	
» 5	7 580	9·53	18	13	31	4	6	10	41	56	3	100	9·24	12	
» 6	6 724	8·46	21	13	34	4	5	9	43	54	3	100	10·41	14	
» 7	6 015	7·57	23	13	36	4	5	9	45	51	4	100	11·64	15	
Askeby..... Alt. 1	5 722	11·90	15	7	22	3	10	13	35	63	2	100	6·55	9	
481 inv. » 1 a	5 603	11·65	100	6·69	9	
gr. 2 » 2	5 820	12·10	15	7	22	3	10	13	35	63	2	100	6·44	9	
B » 3	5 075	10·55	17	7	24	3	10	13	37	61	2	100	7·39	10	
» 4	4 775	9·93	18	7	25	3	10	13	38	59	3	100	7·85	11	
» 5	4 410	9·17	19	7	26	4	9	13	39	58	3	100	8·50	12	
» 6	3 877	8·06	22	7	29	4	8	12	41	56	3	100	9·67	13	
» 7	3 455	7·18	25	6	31	5	7	12	43	53	4	100	10·85	15	
Örtomta Alt. 1	13 488	14·90	11	9	20	3	11	14	34	63	3	100	5·65	8	
905 inv. » 1 a	13 235	14·62	100	5·76	8	
gr. 2 » 2	13 748	15·19	11	9	20	2	11	13	33	64	3	100	5·54	8	
B » 3	12 143	13·42	12	9	21	3	11	14	35	61	4	100	6·28	9	
» 4	11 492	12·70	12	10	22	3	11	14	36	60	4	100	6·63	9	
» 5	10 676	11·80	14	10	24	3	11	14	38	58	4	100	7·14	10	
» 6	9 472	10·47	15	11	26	3	11	14	40	55	5	100	8·05	11	
» 7	8 440	9·33	17	11	28	4	11	15	43	52	5	100	9·03	13	

Tab. 1 (forts.). Kommunalskatteunderlagets och den därå utgående utdebiteringens förändringar vid olika alternativ av fasta ortsavdrag.

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Bankekind Alt. 1	11 649	12 84	12	10	22	2	7	9	31	64	5	100	4 75	7 75	
07 inv. » 1 a	11 414	12 58	100	4 85	7 85	
gr. 2 » 2	11 996	13 23	12	10	22	2	7	9	31	64	5	100	4 61	7 56	
B » 3	10 490	11 57	13	10	23	2	7	9	32	62	6	100	5 27	8 49	
» 4	9 904	10 92	14	10	24	3	7	10	34	60	6	100	5 59	8 94	
» 5	9 183	10 12	15	10	25	3	7	10	35	59	6	100	6 03	9 57	
» 6	8 157	8 99	18	9	27	3	7	10	37	56	7	100	6 78	10 63	
» 7	7 305	8 05	19	9	28	3	7	10	38	54	8	100	7 57	11 75	
Ätvidabergs köping Alt. 1	194 265	31 04	1	1	2	3	14	17	19	41	40	100	5 95	8 95	
5 259 inv. » 1 a	193 745	30 95	100	5 97	8 97	
gr. 2 » 2	196 938	31 46	1	1	2	3	14	17	19	41	40	100	5 87	8 82	
D » 3	185 119	29 58	1	1	2	3	14	17	19	39	42	100	6 24	9 46	
» 4	180 421	28 83	2	1	3	3	13	16	19	37	44	100	6 41	9 76	
» 5	174 283	27 85	2	1	3	3	13	16	19	36	45	100	6 63	10 17	
» 6	164 975	26 36	2	1	3	3	12	15	18	34	48	100	7 01	10 86	
» 7	156 776	25 05	2	1	3	4	11	15	18	32	50	100	7 37	11 55	
Jönköpings län															
Bredestad Alt. 1	25 252	17 68	2	4	6	7	12	19	25	71	4	100	3 96	6 76	
1 428 inv. » 2	25 922	18 15	2	4	6	7	12	19	25	71	4	100	3 86	6 62	
gr. 1 » 3	23 265	16 29	3	3	6	8	12	20	26	70	4	100	4 30	7 30	
D » 4	22 265	15 59	3	3	6	8	12	20	26	69	5	100	4 49	7 62	
» 5	20 936	14 66	3	3	6	9	12	21	27	68	5	100	4 78	8 08	
» 6	19 029	13 33	3	3	6	9	12	21	27	67	6	100	5 26	8 85	
» 7	17 437	12 21	4	3	7	10	11	21	28	66	6	100	5 73	9 63	
Hakarp Alt. 1	47 017	18 45	2	3	5	4	23	27	32	63	5	100	6 15	8 95	
2 548 inv. » 1 a	46 341	18 19	100	6 24	9 04	
gr. 2 » 2	47 846	18 78	2	2	4	5	23	28	32	63	5	100	6 04	8 80	
C » 3	43 394	17 03	2	2	4	5	23	28	32	63	5	100	6 66	9 66	
» 4	41 598	16 33	2	3	5	5	23	28	33	62	5	100	6 95	10 08	
» 5	39 281	15 42	2	3	5	5	23	28	33	62	5	100	7 36	10 66	
» 6	35 793	14 05	3	2	5	6	22	28	33	61	6	100	8 08	11 67	
» 7	32 755	12 86	3	2	5	7	21	28	33	60	7	100	8 83	12 73	
Bottnaryd Alt. 1	12 630	13 09	11	17	28	3	14	17	45	49	6	100	7 10	9 90	
965 inv. » 1 a	12 386	12 84	100	7 24	10 04	
gr. 2 » 2	12 987	13 46	11	18	29	3	13	16	45	49	6	100	6 90	9 66	
B » 3	11 435	11 85	12	17	29	3	14	17	46	47	7	100	7 84	10 84	
» 4	10 816	11 21	13	16	29	4	14	18	47	46	7	100	8 29	11 42	
» 5	10 055	10 42	14	16	30	4	14	18	48	44	8	100	8 92	12 22	
» 6	9 003	9 33	16	14	30	5	14	19	49	42	9	100	9 96	13 55	
» 7	8 130	8 42	18	13	31	5	14	19	50	40	10	100	11 03	14 93	
Fryele Alt. 1	8 155	10 06	14	26	40	1	2	3	43	51	6	100	4 45	7 25	
311 inv. » 2	8 622	10 63	13	27	40	1	2	3	43	51	6	100	4 21	6 97	
gr. 1 » 3	7 365	9 08	15	25	40	1	3	4	44	49	7	100	4 93	7 93	
A » 4	6 903	8 51	16	25	41	1	3	4	45	47	8	100	5 26	8 39	
» 5	6 338	7 82	17	25	42	1	3	4	46	46	8	100	5 73	9 03	
» 6	5 614	6 92	20	24	44	1	3	4	48	43	9	100	6 46	10 05	
» 7	5 066	6 25	22	23	45	2	3	5	50	40	10	100	7 16	11 06	

Tab. 1 (forts.). Kommunalskatteunderlagets och den därå utgående utdebiteringens förändringar vid olika alternativ av fasta ortsavdrag.

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Kronobergs län															
Ekeberga.....	Alt. 1	31 357	18·47	2	3	5	1	13	14	19	59	22	100	6·70	9·8
1 698 inv.	» 1 a	30 881	18·19	100	6·80	9·8
gr. 2	» 2	31 559	18·59	2	3	5	1	13	14	19	59	22	100	6·66	9·8
C	» 3	28 433	16·74	2	3	5	2	12	14	19	57	24	100	7·39	10·0
	» 4	27 172	16·00	2	3	5	2	12	14	19	56	25	100	7·73	11·0
	» 5	25 575	15·06	2	3	5	2	12	14	19	54	27	100	8·21	11·7
	» 6	23 209	13·67	3	2	5	2	12	14	19	52	29	100	9·05	12·0
	» 7	21 184	12·48	3	2	5	2	12	14	19	49	32	100	9·92	14·1
Tolg															
Alt. 1	Alt. 1	11 009	10·63	11	34	45	1	9	10	55	42	3	100	4·84	7·8
1 086 inv.	» 2	11 617	11·21	10	34	44	2	9	11	55	42	3	100	4·59	7·8
gr. 1	» 3	9 869	9·53	12	34	46	2	9	11	57	40	3	100	5·40	8·6
B	» 4	9 241	8·92	13	34	47	2	8	10	57	39	4	100	5·77	9·1
	» 5	8 423	8·13	14	34	48	2	8	10	58	38	4	100	6·33	9·8
	» 6	7 303	7·05	16	34	50	3	7	10	60	36	4	100	7·30	11·1
	» 7	6 437	6·21	18	33	51	3	7	10	61	34	5	100	8·28	12·4
Pjätteryd.....															
Alt. 1	Alt. 1	11 865	10·57	10	27	37	3	9	12	49	45	6	100	5·30	8·8
1 123 inv.	» 2	12 414	11·05	10	27	37	3	10	13	50	44	6	100	5·07	8·0
gr. 1	» 3	10 626	9·46	12	25	37	3	11	14	51	42	7	100	5·92	9·1
A	» 4	9 971	8·88	13	25	38	3	11	14	52	41	7	100	6·31	9·6
	» 5	9 140	8·14	14	23	37	4	11	15	52	40	8	100	6·88	10·4
	» 6	8 020	7·14	16	21	37	4	11	15	52	39	9	100	7·84	11·6
	» 7	7 173	6·39	18	18	36	5	11	16	52	38	10	100	8·77	12·9
Kalmar län															
Odensvi	Alt. 1	16 616	12·65	15	10	25	2	7	9	34	65	1	100	6·75	9·9
1 314 inv.	» 2	17 457	13·29	14	11	25	2	7	9	34	65	1	100	6·42	9·5
gr. 1	» 3	15 158	11·54	16	11	27	2	7	9	36	62	2	100	7·40	10·8
A	» 4	14 321	10·90	17	11	28	2	7	9	37	61	2	100	7·83	11·4
	» 5	13 228	10·07	19	10	29	2	7	9	38	60	2	100	8·48	12·2
	» 6	11 689	8·90	21	10	31	2	8	10	41	57	2	100	9·60	13·7
	» 7	10 446	7·95	24	10	34	2	8	10	44	54	2	100	10·74	15·2
Lönneberga															
Alt. 1	Alt. 1	56 206	27·74	2	6	8	2	18	20	28	32	40	100	5·76	8·9
2 026 inv.	» 2	57 400	28·33	2	6	8	2	18	20	28	33	39	100	5·64	8·7
gr. 1	» 3	53 725	26·52	2	6	8	2	18	20	28	31	41	100	6·03	9·4
C	» 4	52 380	25·85	2	6	8	2	17	19	27	30	43	100	6·18	9·7
	» 5	50 586	24·97	2	6	8	2	17	19	27	29	44	100	6·40	10·1
	» 6	48 003	23·69	2	5	7	2	17	19	26	27	47	100	6·74	10·8
	» 7	45 812	22·61	2	5	7	2	16	18	25	26	49	100	7·07	11·5
Karlslunda															
Alt. 1	Alt. 1	20 896	14·63	7	12	19	3	16	19	38	57	5	100	6·20	9·0
1 428 inv.	» 2	21 512	15·06	7	12	19	4	16	20	39	56	5	100	6·02	8·7
gr. 1	» 3	18 921	13·25	8	12	20	4	16	20	40	55	5	100	6·85	9·8
B	» 4	17 945	12·57	8	12	20	4	16	20	40	54	6	100	7·22	10·3
	» 5	16 700	11·69	8	12	20	5	16	21	41	53	6	100	7·76	11·0
	» 6	14 991	10·50	9	12	21	5	16	21	42	51	7	100	8·64	12·2
	» 7	13 633	9·55	11	11	22	6	15	21	43	50	7	100	9·50	13·4

tab. 1 (forts.). Kommunalskatteunderlagets och den därå utgående utlebiteringens förändringar vid olika alternativ av fasta ortsavdrag.

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Mörbylånga Alt. 1	16 355	17 42	6	12	18										
939 inv. » 1 a	16 098	17 14	.	.									100	6 00	8 80
gr. 2 » 2	16 633	17 71	6	12	18	2	23	25	43	47	10	100	100	6 10	8 90
C » 3	14 958	15 93	7	12	19	2	22	24	43	46	11	100	100	6 56	9 56
» 4	14 281	15 21	7	12	19	3	22	25	44	44	12	100	100	6 87	10 00
» 5	13 422	14 29	7	13	20	3	21	24	44	43	13	100	100	7 31	10 61
» 6	12 158	12 95	8	13	21	3	20	23	44	42	14	100	100	8 07	11 66
» 7	11 080	11 80	9	13	22	3	19	22	44	41	15	100	100	8 86	12 76
Mörbylånga köp. . . Alt. 1	14 468	23 95	—	—	—	5	34	39	39	50	11	100	100	6 50	9 30
604 inv. » 2	14 817	24 53	—	—	—	5	34	39	39	50	11	100	100	6 35	9 11
gr. 2 » 3	13 710	22 70	—	—	—	6	34	40	40	49	11	100	100	6 86	9 86
D » 4	13 251	21 94	—	—	—	6	34	40	40	48	12	100	100	7 10	10 23
» 5	12 670	20 98	—	—	—	6	34	40	40	48	12	100	100	7 42	10 72
» 6	11 803	19 54	—	—	—	7	34	41	41	46	13	100	100	7 97	11 56
» 7	11 062	18 31	—	—	—	7	34	41	41	45	14	100	100	8 50	12 40
Gotlands län															
Gothem Alt. 1	5 592	8 96	11	39	50	2	12	14	64	33	3	100	100	6 70	10 70
624 inv. » 1 a	5 436	8 70	100	6 89	10 89
gr. 2 » 2	5 912	9 47	11	40	51	2	13	15	66	32	2	100	100	6 33	10 27
A » 3	4 936	7 91	13	38	51	2	14	16	67	30	3	100	100	7 59	11 88
» 4	4 559	7 31	14	38	52	3	13	16	68	29	3	100	100	8 22	12 69
» 5	4 133	6 62	15	36	51	3	13	16	67	29	4	100	100	9 07	13 78
» 6	3 552	5 69	17	34	51	3	13	16	67	29	4	100	100	10 55	15 68
» 7	3 086	4 95	20	30	50	4	12	16	66	29	5	100	100	12 14	17 71
Stånga Alt. 1	7 844	11 40	8	32	40	3	23	26	66	30	4	100	100	5 70	9 70
688 inv. » 1 a	7 683	11 17	100	5 82	9 82
gr. 2 » 2	8 105	11 78	8	33	41	3	24	27	68	29	3	100	100	5 52	9 46
B » 3	7 024	10 21	10	32	42	4	23	27	69	27	4	100	100	6 37	10 66
» 4	6 605	9 60	11	32	43	4	23	27	70	26	4	100	100	6 77	11 24
» 5	6 080	8 84	11	32	43	4	23	27	70	25	5	100	100	7 35	12 06
» 6	5 335	7 75	13	31	44	5	22	27	71	24	5	100	100	8 38	13 51
» 7	4 723	6 86	15	30	45	5	22	27	72	22	6	100	100	9 47	15 04
Blekinge län															
Sturkö Alt. 1	10 627	6 81	4	13	17	3	33	36	53	46	1	100	100	8 45	11 70
1 561 inv. » 1 a	10 084	6 46	100	8 90	12 15
gr. 3 » 2	11 132	7 13	4	13	17	3	35	38	55	44	1	100	100	8 07	11 27
C » 3	9 130	5 85	5	12	17	4	34	38	55	44	1	100	100	9 84	13 33
» 4	8 301	5 32	5	12	17	4	34	38	55	44	1	100	100	10 82	14 45
» 5	7 309	4 68	6	11	17	5	33	38	55	44	1	100	100	12 29	16 12
» 6	5 971	3 83	7	10	17	6	31	37	54	45	1	100	100	15 04	19 21
» 7	4 950	3 17	8	9	17	7	28	35	52	46	2	100	100	18 14	22 67
Ramdala Alt. 1	19 649	8 94	13	21	34	3	16	19	53	45	2	100	100	9 55	12 80
2 197 inv. » 1 a	19 134	8 71	100	9 81	13 06
gr. 2 » 2	20 590	9 37	13	22	35	3	16	19	54	44	2	100	100	9 11	12 31
B » 3	17 390	7 92	15	21	36	3	16	19	55	43	2	100	100	10 79	14 28
» 4	16 217	7 38	16	21	37	4	15	19	56	42	2	100	100	11 57	15 20
» 5	14 786	6 73	18	20	38	4	15	19	57	41	2	100	100	12 69	16 52
» 6	12 801	5 83	21	18	39	5	14	19	58	40	2	100	100	14 66	18 83
» 7	11 270	5 13	23	17	40	6	13	19	59	38	3	100	100	16 65	21 18

Tab. 1 (forts.). Kommunalskatteunderlagets och den därå utgående utdebiteringens förändringar vid olika alternativ av fasta ortsavdrag.

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Nättraby Alt. 1		34 950	14:29	5	3	8	9	35	44	52	47	1	100	8:35	11:6
2 445 inv. » 2		36 659	14:99	4	4	8	9	35	44	52	47	1	100	7:96	11:1
gr. 2 » 3		32 646	13:35	5	3	8	10	35	45	53	45	2	100	8:94	12:4
C » 4		31 067	12:71	5	4	9	10	35	45	54	44	2	100	9:39	13:0
» 5		29 045	11:88	6	3	9	11	35	46	55	43	2	100	10:05	13:8
» 6		26 062	10:66	6	4	10	12	35	47	57	41	2	100	11:20	15:3
» 7		23 505	9:61	7	4	11	13	34	47	58	40	2	100	12:42	16:9
Kristianstads län															
Simris-Nöbbelöv Alt. 1		33 495	16:82	6	11	17	4	34	38	55	44	1	100	4:50	7:5
1 991 inv. » 2		34 587	17:87	6	12	18	3	35	38	56	43	1	100	4:36	7:3
gr. 1 » 3		30 840	15:49	7	11	18	4	34	38	56	43	1	100	4:89	8:1
C » 4		29 484	14:81	7	11	18	4	35	39	57	42	1	100	5:11	8:4
» 5		27 705	13:92	8	11	19	4	35	39	58	41	1	100	5:44	8:9
» 6		25 209	12:66	9	10	19	4	35	39	58	41	1	100	5:98	9:8
» 7		23 151	11:63	9	10	19	5	35	40	59	40	1	100	6:51	10:6
Järrestad Alt. 1		9 698	15:54	7	11	18	5	26	31	49	49	2	100	5:30	8:3
624 inv. » 2		9 946	15:94	7	12	19	5	26	31	50	48	2	100	5:17	8:1
gr. 1 » 3		8 761	14:04	8	11	19	5	26	31	50	47	3	100	5:87	9:0
C » 4		8 329	13:35	8	11	19	6	25	31	50	47	3	100	6:17	9:5
» 5		7 756	12:43	9	11	20	6	24	30	50	47	3	100	6:63	10:1
» 6		6 933	11:11	10	10	20	6	24	30	50	46	4	100	7:41	11:2
» 7		6 256	10:03	11	10	21	7	22	29	50	46	4	100	8:22	12:4
Gladsax Alt. 1		16 512	14:11	8	16	24	4	29	33	57	41	2	100	6:00	9:0
1 170 inv. » 2		17 197	14:70	8	16	24	4	29	33	57	41	2	100	5:76	8:7
gr. 1 » 3		15 077	12:89	9	16	25	4	29	33	58	40	2	100	6:57	9:7
C » 4		14 330	12:25	10	16	26	4	29	33	59	39	2	100	6:91	10:3
» 5		13 344	11:41	10	16	26	4	29	33	59	38	3	100	7:42	10:9
» 6		11 943	10:21	11	16	27	5	28	33	60	37	3	100	8:30	12:1
» 7		10 777	9:21	12	15	27	6	27	33	60	36	4	100	9:19	13:3
Bollerup Alt. 1		7 082	15:43	12	25	37	1	2	3	40	52	8	100	5:90	8:9
459 inv. » 2		7 299	15:90	12	25	37	1	3	4	41	52	7	100	5:72	8:6
gr. 1 » 3		6 382	13:90	14	24	38	1	2	3	41	50	9	100	6:55	9:7
A » 4		6 042	13:16	15	24	39	1	2	3	42	49	9	100	6:92	10:2
» 5		5 601	12:20	16	23	39	1	2	3	42	48	10	100	7:46	11:0
» 6		4 978	10:85	18	22	40	1	1	2	42	47	11	100	8:39	12:2
» 7		4 483	9:77	20	20	40	1	1	2	42	46	12	100	9:32	13:5
Södra Mellby Alt. 1		20 732	13:05	6	9	15	9	35	44	59	39	2	100	6:45	9:45
1 589 inv. » 1 a		20 308	12:78	100	6:58	9:58
gr. 2 » 2		21 479	13:52	6	10	16	9	35	44	60	38	2	100	6:23	9:18
B » 3		18 762	11:81	7	9	16	10	36	46	62	36	2	100	7:13	10:35
» 4		17 717	11:15	7	9	16	11	36	47	63	35	2	100	7:55	10:90
» 5		16 419	10:33	8	8	16	12	36	48	64	34	2	100	8:14	11:68
» 6		14 692	9:25	9	7	16	14	36	50	66	32	2	100	9:10	12:95
» 7		13 337	8:39	10	6	16	15	36	51	67	31	2	100	10:00	14:18

Tab. 1 (forts.). Kommunalskatteunderlagets och den därå utgående utdebiteringens förändringar vid olika alternativ av fasta ortsavdrag.

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Vinslövs köping .. Alt. 1	30 792	17·45	0	0	0	10	38	48	48	47	5	100	8·70	11·70	
1 765 inv. » 1 a	30 331	17·18	·	·	·	·	·	·	·	·	·	·	100	8·83	11·83
gr. 2 » 2	31 312	17·74	0	0	0	10	39	49	49	46	5	100	8·56	11·51	
D » 3	28 396	16·09	0	0	0	11	38	49	49	45	6	100	9·43	12·65	
» 4	27 245	15·44	0	0	0	11	39	50	50	44	6	100	9·83	13·18	
» 5	25 817	14·63	0	0	0	12	38	50	50	43	7	100	10·88	13·92	
» 6	23 720	13·44	0	0	0	13	38	51	51	42	7	100	11·29	15·14	
» 7	21 905	12·41	0	0	0	14	38	52	52	41	7	100	12·23	16·41	
Västra Sönnarslöv Alt. 1	33 577	23·24	4	3	7	3	14	17	24	44	32	100	4·80	7·80	
1 445 inv. » 2	34 326	23·76	3	4	7	3	15	18	25	44	31	100	4·70	7·65	
gr. 1 » 3	31 593	21·86	4	3	7	4	13	17	24	42	34	100	5·10	8·32	
C » 4	30 578	21·16	4	3	7	4	13	17	24	41	35	100	5·27	8·62	
» 5	29 249	20·24	4	3	7	4	12	16	23	40	37	100	5·51	9·05	
» 6	27 334	18·92	5	2	7	4	12	16	23	38	39	100	5·90	9·75	
» 7	25 753	17·82	5	2	7	5	10	15	22	36	42	100	6·26	10·44	
Malmöhus län															
Blentarp Alt. 1	13 425	13·25	16	17	33	2	8	10	43	56	1	100	6·28	8·88	
1 013 inv. » 1 a	13 161	12·99	·	·	·	·	·	·	·	·	·	·	100	6·41	9·01
gr. 2 » 2	13 714	13·54	15	18	33	2	8	10	43	56	1	100	6·15	8·71	
A » 3	12 013	11·86	18	16	34	2	8	10	44	55	1	100	7·02	9·81	
» 4	11 336	11·19	19	16	35	2	8	10	45	54	1	100	7·44	10·34	
» 5	10 491	10·36	20	15	35	2	8	10	45	53	2	100	8·04	11·10	
» 6	9 282	9·16	23	14	37	2	8	10	47	51	2	100	9·08	12·42	
» 7	8 272	8·17	25	13	38	2	8	10	48	50	2	100	10·19	13·81	
Tygelsjö Alt. 1	19 997	18·18	8	11	19	4	24	28	47	51	2	100	6·44	9·04	
1 100 inv. » 1 a	19 680	17·89	·	·	·	·	·	·	·	·	·	·	100	6·54	9·14
gr. 2 » 2	20 230	18·39	8	11	19	4	24	28	47	51	2	100	6·37	8·93	
D » 3	18 193	16·54	9	11	20	5	23	28	48	50	2	100	7·08	9·87	
» 4	17 365	15·79	9	11	20	5	23	28	48	49	3	100	7·42	10·32	
» 5	16 337	14·85	10	11	21	5	23	28	49	48	3	100	7·88	10·94	
» 6	14 802	13·46	11	11	22	6	22	28	50	47	3	100	8·70	12·04	
» 7	13 493	12·27	12	12	24	6	21	27	51	46	3	100	9·54	13·16	
Fru Alstad Alt. 1	5 640	14·50	20	17	37	2	20	22	59	40	1	100	6·19	8·79	
389 inv. » 1 a	5 528	14·21	·	·	·	·	·	·	·	·	·	·	100	6·32	8·92
gr. 2 » 2	5 705	14·67	20	17	37	2	20	22	59	40	1	100	6·12	8·68	
A » 3	5 007	12·87	22	17	39	2	19	21	60	38	2	100	6·97	9·76	
» 4	4 733	12·17	24	16	40	2	19	21	61	37	2	100	7·88	10·28	
» 5	4 403	11·32	26	16	42	2	18	20	62	36	2	100	7·93	10·99	
» 6	3 924	10·09	29	14	43	3	17	20	63	35	2	100	8·90	12·24	
» 7	3 532	9·08	32	14	46	3	15	18	64	34	2	100	9·88	13·50	
Västra Alstad Alt. 1	15 372	16·55	9	12	21	4	22	26	47	48	5	100	5·34	7·94	
929 inv. » 1 a	15 095	16·24	·	·	·	·	·	·	·	·	·	·	100	5·44	8·04
gr. 2 » 2	15 536	16·72	9	12	21	4	23	27	48	47	5	100	5·28	7·84	
B » 3	13 850	14·91	10	12	22	4	22	26	48	46	6	100	5·93	8·72	
» 4	13 180	14·19	10	12	22	4	23	27	49	45	6	100	6·23	9·13	
» 5	12 359	13·30	12	11	23	4	23	27	50	44	6	100	6·64	9·70	
» 6	11 157	12·01	12	11	23	5	23	28	51	42	7	100	7·36	10·70	
» 7	10 151	10·93	14	10	24	5	22	27	51	41	8	100	8·09	11·71	

Tab. 1 (forts.). Kommunalskatteunderlagets och den därå utgående utdebiteringens förändringar vid olika alternativ av fasta ortsavdrag.

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Lilla Slågarp	Alt. 1	11 244	18'11	19	17	36	1	14	15	51	47	2	100	5'54	8'14
621 inv.	» 1 a	11 072	17'81	100	5'68	8'28
gr. 2	» 2	11 463	18'46	18	17	35	1	15	16	51	47	2	100	5'43	7'99
A	» 3	10 332	16'64	20	17	37	1	14	15	52	45	3	100	6'08	8'82
	» 4	9 888	15'92	21	17	38	1	14	15	53	44	3	100	6'30	9'20
	» 5	9 319	15'01	22	17	39	2	13	15	54	43	3	100	6'68	9'74
	» 6	8 477	13'65	25	16	41	2	12	14	55	42	3	100	7'35	10'69
	» 7	7 752	12'48	26	16	42	2	12	14	56	40	4	100	8'04	11'66
Stora Slågarp	Alt. 1	4 804	17'93	16	17	33	3	15	18	51	48	1	100	6'64	9'24
268 inv.	» 1 a	4 734	17'66	100	6'74	9'34
gr. 2	» 2	4 903	18'29	16	17	33	2	16	18	51	48	1	100	6'51	9'07
B	» 3	4 448	16'60	17	17	34	3	15	18	52	46	2	100	7'17	9'96
	» 4	4 267	15'92	18	17	35	3	15	18	53	45	2	100	7'48	10'38
	» 5	4 034	15'05	19	17	36	3	15	18	54	44	2	100	7'91	10'97
	» 6	3 694	13'78	21	17	38	3	15	18	56	42	2	100	8'64	11'98
	» 7	3 395	12'67	23	17	40	4	14	18	58	40	2	100	9'40	13'02
Gylle	Alt. 1	8 384	18'67	13	13	26	3	16	19	45	52	3	100	5'24	7'84
449 inv.	» 2	8 693	19'36	13	13	26	2	17	19	45	52	3	100	5'05	7'61
gr. 1	» 3	7 832	17'44	14	13	27	3	16	19	46	51	3	100	5'61	8'40
B	» 4	7 512	16'73	15	13	28	3	16	19	47	50	3	100	5'85	8'75
	» 5	7 093	15'80	16	12	28	3	16	19	47	50	3	100	6'19	9'25
	» 6	6 479	14'43	18	12	30	3	15	18	48	49	3	100	6'78	10'12
	» 7	5 974	13'31	19	12	31	4	14	18	49	47	4	100	7'35	10'97
Dalköpinge	Alt. 1	3 251	19'12	10	4	14	2	18	20	34	58	8	100	2'94	5'54
170 inv.	» 2	3 339	19'64	9	4	13	2	19	21	34	58	8	100	2'86	5'42
gr. 1	» 3	2 981	17'54	11	4	15	2	18	20	35	56	9	100	3'21	6'00
B	» 4	2 849	16'76	11	4	15	2	18	20	35	56	9	100	3'35	6'26
	» 5	2 681	15'77	12	4	16	2	17	19	35	55	10	100	3'57	6'68
	» 6	2 436	14'33	13	4	17	3	16	19	36	53	11	100	3'92	7'20
	» 7	2 225	13'09	14	4	18	3	15	18	36	52	12	100	4'30	7'92
Gislöv	Alt. 1	13 776	17'89	11	15	26	4	20	24	50	47	3	100	5'24	7'84
770 inv.	» 2	14 120	18'34	11	15	26	3	21	24	50	47	3	100	5'11	7'67
gr. 1	» 3	12 651	16'43	12	15	27	4	20	24	51	46	3	100	5'71	8'50
B	» 4	12 099	15'71	13	15	28	4	20	24	52	45	3	100	5'97	8'87
	» 5	11 389	14'79	14	15	29	4	19	23	52	45	3	100	6'34	9'40
	» 6	10 385	13'49	15	15	30	5	18	23	53	43	4	100	6'95	10'29
	» 7	9 566	12'42	16	15	31	6	16	22	53	43	4	100	7'55	11'17
Bösarp	Alt. 1	9 006	20'01	17	21	38	1	8	9	47	46	7	100	4'79	7'39
450 inv.	» 2	9 230	20'51	17	22	39	1	8	9	48	45	7	100	4'67	7'28
gr. 1	» 3	8 380	18'62	19	20	39	1	8	9	48	44	8	100	5'15	7'99
A	» 4	8 067	17'93	20	20	40	1	7	8	48	44	8	100	5'35	8'28
	» 5	7 657	17'02	20	20	40	1	7	8	48	43	9	100	5'63	8'66
	» 6	7 068	15'71	22	19	41	1	7	8	49	42	9	100	6'10	9'44
	» 7	6 581	14'62	24	18	42	1	6	7	49	41	10	100	6'56	10'18

Tab. 1 (forts.). Kommunalskatteunderlagets och den därå utgående utdebiteringens förändringar vid olika alternativ av fasta ortsavdrag.

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Skivarp.....	Alt. 1	31 769	17'68	6	15	21	4	20	24	45	42	13	100	4'50	7'10
1 802 inv.	» 2	32 717	18'16	6	16	22	4	20	24	46	41	13	100	4'87	6'98
gr. 1	» 3	29 228	16'22	7	15	22	5	19	24	46	40	14	100	4'89	7'68
B	» 4	27 996	15'54	7	15	22	5	19	24	46	39	15	100	5'11	8'01
	» 5	26 372	14'68	8	15	23	5	19	24	47	37	16	100	5'42	8'48
	» 6	24 074	13'86	8	15	23	6	18	24	47	36	17	100	5'94	9'28
	» 7	22 173	12'80	9	14	23	6	17	23	46	35	19	100	6'45	10'07
Östra Kärrstorp ..	Alt. 1	15 566	13'41	11	21	32	6	15	21	53	45	2	100	6'50	9'10
1 161 inv.	» 2	16 333	14'07	11	22	33	5	15	20	53	45	2	100	6'19	8'75
gr. 1	» 3	14 183	12'22	12	21	33	6	15	21	54	44	2	100	7'13	9'92
B	» 4	13 439	11'58	13	21	34	6	15	21	55	43	2	100	7'53	10'43
	» 5	12 461	10'73	14	20	34	7	15	22	56	42	2	100	8'12	11'18
	» 6	11 083	9'55	16	19	35	8	14	22	57	40	3	100	9'13	12'47
	» 7	9 950	8'57	18	18	36	8	14	22	58	39	3	100	10'17	13'79
Hallands län															
Ljungby	Alt. 1	14 415	11'23	17	22	39	2	10	12	51	45	4	100	7'40	10'15
1 284 inv.	» 1 a	14 087	10'97	100	7'57	10'32
gr. 2	» 2	14 869	11'58	17	23	40	2	11	13	53	43	4	100	7'17	9'88
A	» 3	12 846	10'00	19	22	41	3	10	13	54	42	4	100	8'30	11'25
	» 4	12 018	9'36	21	22	43	3	10	13	56	40	4	100	8'88	11'95
	» 5	11 040	8'60	22	22	44	3	10	13	57	38	5	100	9'66	12'90
	» 6	9 664	7'53	26	20	46	3	10	13	59	35	6	100	11'04	14'57
	» 7	8 619	6'71	28	19	47	4	10	14	61	33	6	100	12'38	16'21
Onsala	Alt. 1	31 915	18'27	5	9	14	18	35	53	67	32	1	100	5'75	8'50
1 747 inv.	» 1 a	31 441	18'00	100	5'84	8'59
gr. 2	» 2	32 063	18'35	5	9	14	18	36	54	68	31	1	100	5'72	8'43
C	» 3	29 156	16'69	6	8	14	20	35	55	69	29	2	100	6'29	9'24
	» 4	27 992	16'02	6	8	14	21	36	57	71	27	2	100	6'56	9'63
	» 5	26 582	15'22	6	8	14	22	36	58	72	26	2	100	6'90	10'14
	» 6	24 606	14'08	7	8	15	23	36	59	74	24	2	100	7'46	10'99
	» 7	23 035	13'19	7	8	15	25	35	60	75	23	2	100	7'97	11'80
Göteborgs och Bohus län															
Morlanda.....	Alt. 1	33 656	13'02	3	10	13	4	37	41	54	43	3	100	5'98	8'78
2 584 inv.	» 1 a	32 094	12'42	100	6'27	9'07
gr. 3	» 2	33 359	12'91	3	10	13	4	38	42	55	42	3	100	6'03	8'79
C	» 3	29 420	11'39	4	9	13	4	39	43	56	41	3	100	6'84	9'84
	» 4	27 677	10'71	4	8	12	5	40	45	57	40	3	100	7'27	10'40
	» 5	25 578	9'90	5	7	12	5	40	45	57	39	4	100	7'87	11'17
	» 6	22 566	8'73	5	7	12	6	40	46	58	38	4	100	8'92	12'51
	» 7	20 019	7'75	6	5	11	7	40	47	58	37	5	100	10'05	13'95
Smögen	Alt. 1	36 368	21'80	—	—	—	5	60	65	65	32	3	100	4'80	7'60
1 668 inv.	» 1 a	35 696	21'40	—	—	—	100	4'89	7'69
gr. 3	» 2	36 700	22'00	—	—	—	4	61	65	65	32	3	100	4'76	7'52
D	» 3	33 860	20'30	—	—	—	5	61	66	66	31	3	100	5'16	8'16
	» 4	32 608	19'55	—	—	—	5	61	66	66	31	3	100	5'35	8'48
	» 5	30 852	18'50	—	—	—	6	61	67	67	30	3	100	5'66	8'96
	» 6	28 371	17'01	—	—	—	6	61	67	67	29	4	100	6'15	9'74
	» 7	26 086	15'64	—	—	—	6	61	67	67	29	4	100	6'69	10'59

Tab. 1 (forts.). Kommunalsskatteunderlagets och den därå utgående utdebiteringens förändringar vid olika alternativ av fasta orsavsdrag.

		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Krokstad	Alt. 1	13 134	8'32	10	36	46	2	6	8	54	42	4	100	9'35	12'15	
1 578 inv.	» 1 a	12 138	7'69	100	10'12	12'92	
gr. 3	» 2	13 304	8'43	9	38	47	2	7	9	56	40	4	100	9'23	11'99	
A	» 3	11 198	7'10	11	37	48	2	7	9	57	38	5	100	10'97	13'97	
	» 4	10 309	6'53	12	36	48	3	7	10	58	37	5	100	11'91	15'04	
	» 5	9 280	5'88	14	34	48	3	7	10	58	37	5	100	13'23	16'53	
	» 6	7 893	5'00	16	31	47	4	7	11	58	36	6	100	15'56	19'15	
	» 7	6 831	4'33	18	27	45	4	8	12	57	36	7	100	17'98	21'88	
Älvsborgs län																
Rölanda	Alt. 1	7 659	7'24	17	35	52	2	10	12	64	36	—	100	7'00	10'00	
1 058 inv.	» 1 a	7 411	7'00	—	100	7'23	10'23	
gr. 2	» 2	8 033	7'59	16	38	54	2	10	12	66	34	—	100	6'67	9'62	
A	» 3	6 568	6'21	20	35	55	2	10	12	67	33	—	100	8'16	11'38	
	» 4	5 933	5'62	22	33	55	2	11	13	68	32	—	100	9'01	12'36	
	» 5	5 423	5'13	24	32	56	2	11	13	69	31	—	100	9'89	13'43	
	» 6	4 624	4'37	28	28	56	3	11	14	70	30	—	100	11'59	15'44	
	» 7	4 063	3'84	33	24	57	3	11	14	71	29	—	100	13'20	17'38	
Ör	Alt. 1	12 347	9'35	15	36	51	2	6	8	59	38	3	100	4'20	7'20	
1 321 inv.	» 1 a	12 013	9'09	100	4'32	7'32	
gr. 2	» 2	12 694	9'61	14	38	52	2	6	8	60	37	3	100	4'09	7'04	
A	» 3	10 645	8'06	18	35	53	2	6	8	61	36	3	100	4'87	8'09	
	» 4	9 873	7'47	19	34	53	2	6	8	61	35	4	100	5'25	8'60	
	» 5	8 970	6'79	21	32	53	2	7	9	62	34	4	100	5'78	9'32	
	» 6	7 764	5'88	24	29	53	3	6	9	62	34	4	100	6'68	10'53	
	» 7	6 857	5'19	27	25	52	3	7	10	62	33	5	100	7'56	11'74	
Bergum	Alt. 1	21 515	16'83	6	12	18	8	24	32	50	49	1	100	5'00	8'00	
1 278 inv.	» 1 a	21 195	16'58	100	5'08	8'08	
gr. 2	» 2	21 916	17'15	6	12	18	8	24	32	50	49	1	100	4'91	7'86	
B	» 3	19 800	15'49	7	11	18	9	24	33	51	48	1	100	5'43	8'65	
	» 4	18 972	14'85	7	11	18	9	24	33	51	48	1	100	5'67	9'02	
	» 5	17 947	14'04	8	9	17	10	24	34	51	48	1	100	5'99	9'53	
	» 6	16 474	12'89	8	9	17	11	24	35	52	47	1	100	6'53	10'38	
	» 7	15 267	11'95	9	8	17	11	24	35	52	47	1	100	7'05	11'23	
Hemsjö	Alt. 1	20 572	13'14	5	10	15	11	22	33	48	51	1	100	5'70	8'70	
1 566 inv.	» 1 a	20 162	12'87	100	5'82	8'82	
gr. 2	» 2	20 898	13'34	5	11	16	11	22	33	49	50	1	100	5'61	8'56	
B	» 3	18 284	11'68	6	9	15	13	22	35	50	49	1	100	6'41	9'63	
	» 4	17 280	11'03	6	9	15	14	22	36	51	48	1	100	6'79	10'14	
	» 5	16 093	10'28	7	8	15	14	23	37	52	47	1	100	7'29	10'83	
	» 6	14 422	9'21	7	7	14	16	23	39	53	45	2	100	8'13	11'98	
	» 7	13 057	8'34	8	6	14	18	22	40	54	44	2	100	8'98	13'16	
Fritsla	Alt. 1	63 841	21'60	1	3	4	4	24	28	32	63	5	100	6'25	9'25	
2 956 inv.	» 1 a	62 974	21'30	100	6'34	9'34	
gr. 2	» 2	64 479	21'81	1	3	4	4	25	29	33	62	5	100	6'19	9'14	
D	» 3	58 747	19'87	1	3	4	5	24	29	33	61	6	100	6'79	10'01	
	» 4	56 395	19'08	1	3	4	5	24	29	33	61	6	100	7'08	10'43	
	» 5	53 372	18'06	1	3	4	6	24	30	34	60	6	100	7'48	11'02	
	» 6	48 794	16'51	1	3	4	6	24	30	34	59	7	100	8'18	12'03	
	» 7	44 751	15'14	1	3	4	7	24	31	35	58	7	100	8'92	13'10	

Tab. 1 (forts.). Kommunalskatteunderlagets och den därå utgående utdebiteringens förändringar vid olika alternativ av fasta ortsavdrag.

		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Skaraborgs län																
Tun	Alt. 1	27 247	23 01	.	1	2	3	1	4	5	8	85	7	100	5·70	8·45
1 184 inv.	» 1 a	26 344	22·25	100	5·90	8·65
gr. 3	» 2	27 105	22·89	1	2	3	1	4	5	8	85	7	100	5·73	8·44	
C	» 3	24 900	21·03	2	1	3	1	4	5	8	84	8	100	6·24	9·19	
	» 4	23 855	20·15	2	1	3	1	4	5	8	84	8	100	6·51	9·58	
	» 5	22 422	18·94	2	1	3	1	4	5	8	83	9	100	6·93	10·17	
	» 6	20 577	17·38	2	1	3	1	4	5	8	83	9	100	7·55	11·08	
	» 7	18 783	15·86	2	1	3	1	4	5	8	82	10	100	8·27	12·10	
Larv																
Alt. 1	Alt. 1	16 469	12·58	10	28	38	2	17	19	57	38	5	100	3·60	6·35	
1 309 inv.	» 2	17 107	13·07	10	28	38	1	17	18	56	39	5	100	3·47	6·18	
gr. 1	» 3	14 690	11·22	12	26	38	2	18	20	58	36	6	100	4·04	6·99	
A	» 4	13 818	10·56	12	26	38	2	19	21	59	35	6	100	4·29	7·36	
	» 5	12 736	9·73	13	25	38	2	19	21	59	34	7	100	4·66	7·90	
	» 6	11 320	8·65	15	23	38	3	20	23	61	32	7	100	5·24	8·77	
	» 7	10 244	7·83	17	21	38	3	21	24	62	30	8	100	5·79	9·62	
Norra Kyrketorp																
Alt. 1	Alt. 1	18 071	16·58	3	7	10	8	27	35	45	54	1	100	5·80	8·55	
1 090 inv.	» 1 a	17 775	16·31	100	5·90	8·65	
gr. 2	» 2	18 237	16·73	3	7	10	8	27	35	45	54	1	100	5·75	8·46	
C	» 3	16 317	14·97	3	7	10	9	27	36	46	52	2	100	6·42	9·37	
	» 4	15 550	14·27	3	7	10	10	27	37	47	51	2	100	6·74	9·81	
	» 5	14 571	13·37	4	7	11	10	27	37	48	50	2	100	7·19	10·43	
	» 6	13 117	12·03	4	7	11	11	27	38	49	49	2	100	7·99	11·52	
	» 7	11 844	10·87	4	7	11	13	26	39	50	48	2	100	8·85	12·68	
Värmlands län																
Ed	Alt. 1	83 521	34·06	1	2	3	2	10	12	15	33	52	100	5·90	9 10	
2 452 inv.	» 1 a	82 827	33·78	100	5·95	9 15	
gr. 2	» 2	85 904	35·03	1	2	3	1	13	14	17	32	51	100	5 74	8·89	
C	» 3	79 275	32·33	1	2	3	1	10	11	14	31	55	100	6·22	9·65	
	» 4	77 453	31·59	1	2	3	1	10	11	14	30	56	100	6·36	9·93	
	» 5	75 139	30 64	1	2	3	2	9	11	14	28	58	100	6 56	10·33	
	» 6	71 476	29 15	1	1	2	2	9	11	13	26	61	100	6·89	11 00	
	» 7	68 600	27·98	1	1	2	2	9	11	13	24	63	100	7·18	11 64	
Sunne landsk.																
Alt. 1	Alt. 1	110 310	13·81	8	23	31	.	9	11	42	39	19	100	7·00	10·20	
7 988 inv.	» 1 a	108 228	13·55	100	7 13	10 33	
gr. 2	» 2	112 422	14·07	7	24	31	2	10	12	43	39	18	100	6 87	10 02	
B	» 3	99 435	12·45	8	23	31	2	10	12	43	36	21	100	7 77	11 20	
	» 4	94 318	11·81	9	23	32	2	9	11	43	35	22	100	8 19	11 76	
	» 5	88 117	11·03	10	22	32	2	9	11	43	34	23	100	8 76	12 53	
	» 6	79 424	9 94	10	21	31	2	9	11	42	32	26	100	9 72	13 83	
	» 7	72 353	9 06	12	19	31	2	9	11	42	30	28	100	10 67	15 13	
Vitsand																
Alt. 1	Alt. 1	27 803	14 97	8	27	35	1	7	8	43	44	13	100	6 05	9 25	
1 857 inv.	» 1 a	26 533	14 30	100	6 34	9 54	
gr. 3	» 2	27 739	14 94	8	27	35	1	8	9	44	44	12	100	6 06	9 21	
A	» 3	24 795	13 35	9	27	36	1	8	9	45	41	14	100	6 78	10 21	
	» 4	23 477	12 64	9	27	36	1	8	9	45	40	15	100	7 16	10 73	
	» 5	21 871	11 78	9	27	36	1	8	9	45	39	16	100	7 69	11 46	
	» 6	19 587	10 55	11	26	37	2	7	9	46	36	18	100	8 59	12 70	
	» 7	17 644	9 50	12	25	37	2	7	9	46	34	20	100	9 53	13 99	

Tab. 1 (forts.). Kommunalskatteunderlagets och den därå utgående utdebiteringens förändringar vid olika alternativ av fasta ortsavdrag.

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Södra Finnskoga .. Alt. 1	30 130	20'07	6	27	33	1	8	9	42	42	16	100	7'50	10'70	
1 501 inv. » 1 a	29 119	19'40	100	7'76	10'96	
gr. 4 » 2	30 163	20'10	6	28	34	1	8	9	43	41	16	100	7'49	10'64	
A » 3	27 938	18'61	7	27	34	1	8	9	43	40	17	100	8'09	11'52	
» 4	26 792	17'85	7	27	34	1	8	9	43	39	18	100	8'43	12'00	
» 5	25 467	16'97	7	27	34	1	9	10	44	37	19	100	8'87	12'64	
» 6	23 463	15'63	8	26	34	1	9	10	44	35	21	100	9'63	13'74	
» 7	21 628	14'41	9	25	34	1	9	10	44	33	23	100	10'45	14'91	
Örebro län															
Asker Alt. 1	46 733	13'68	8	14	22	3	16	19	41	56	3	100	6'45	9'25	
3 415 inv. » 1 a	45 801	13'41	100	6'58	9'38	
gr. 2 » 2	47 553	13'92	8	14	22	3	16	19	41	56	3	100	6'34	9'10	
B » 3	41 412	12'13	10	13	23	3	16	19	42	54	4	100	7'28	10'28	
» 4	39 032	11'43	10	13	23	4	16	20	43	53	4	100	7'72	10'85	
» 5	36 036	10'55	11	13	24	4	16	20	44	52	4	100	8'36	11'66	
» 6	31 701	9'28	12	12	24	5	16	21	45	50	5	100	9'51	13'10	
» 7	28 060	8'22	14	12	26	5	16	21	47	48	5	100	10'74	14'64	
Stora Mellösa Alt. 1	35 899	14'12	12	23	35	3	12	15	50	48	2	100	6'50	9'30	
2 542 inv. » 1 a	35 187	13'84	100	6'63	9'43	
gr. 2 » 2	36 491	14'36	13	23	36	3	12	15	51	47	2	100	6'39	9'15	
A » 3	31 933	12'56	14	23	37	3	12	15	52	46	2	100	7'31	10'31	
» 4	30 163	11'87	15	23	38	3	11	14	52	45	3	100	7'74	10'87	
» 5	27 977	11'01	16	23	39	3	11	14	53	44	3	100	8'34	11'64	
» 6	24 825	9'77	18	22	40	4	11	15	55	42	3	100	9'40	12'99	
» 7	22 166	8'72	20	21	41	5	10	15	56	40	4	100	10'53	14'43	
Laxå köping Alt. 1	65 584	21'49	0	1	1	2	14	16	17	63	20	100	7'90	10'70	
3 052 inv. » 1 a	64 482	21'13	100	8'04	10'84	
gr. 3 » 2	65 883	21'59	0	1	1	2	14	16	17	63	20	100	7'86	10'62	
D » 3	61 055	20'00	0	1	1	2	14	16	17	61	22	100	8'49	11'49	
» 4	58 856	19'28	0	1	1	2	14	16	17	61	22	100	8'80	11'93	
» 5	56 003	18'35	0	1	1	2	14	16	17	59	24	100	9'25	12'55	
» 6	51 649	16'92	0	1	1	3	13	16	17	57	26	100	10'03	13'62	
» 7	47 627	15'61	0	1	1	3	13	16	17	55	28	100	10'88	14'78	
Västmanlands län															
Skultuna Alt. 1	43 670	20'01	1	2	3	2	8	10	13	71	16	100	8'00	11'00	
2 182 inv. » 2	45 011	20'63	1	2	3	2	8	10	13	71	16	100	7'76	10'71	
gr. 2 » 3	40 816	18'71	1	2	3	2	8	10	13	70	17	100	8'56	11'78	
C » 4	39 155	17'94	1	2	3	2	8	10	13	69	18	100	8'92	12'27	
» 5	36 984	16'95	1	2	3	2	8	10	13	68	19	100	9'45	12'99	
» 6	33 707	15'45	2	1	3	2	8	10	13	66	21	100	10'36	14'21	
» 7	30 817	14'12	2	1	3	3	7	10	13	64	23	100	11'34	15'52	
Romfartuna Alt. 1	14 718	13'91	12	13	25	1	5	6	31	64	5	100	6'00	9'00	
1 058 inv. » 1 a	14 431	13'64	100	6'12	9'12	
gr. 2 » 2	15 037	14'21	12	13	25	1	5	6	31	64	5	100	5'87	8'82	
A » 3	13 196	12'47	13	13	26	1	5	6	32	62	6	100	6'69	9'91	
» 4	12 459	11'78	14	12	26	1	5	6	32	61	7	100	7'09	10'44	
» 5	11 545	10'91	15	12	27	1	5	6	33	60	7	100	7'65	11'19	
» 6	10 240	9'68	17	11	28	2	5	7	35	57	8	100	8'62	12'47	
» 7	9 155	8'65	19	11	30	2	5	7	37	54	9	100	9'65	13'83	

Tab. 1 (forts.). Kommunalskatteunderlagets och den därå utgående utdebiteringens förändringar vid olika alternativ av fasta ortsavdrag.

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Kopparbergs län															
Norrbärke	Alt. 1	91 148	17'90	3	7	10	2	12	14	24	57	19	100	7'93	10'73
5 091 inv.	» 2	93 961	18'46	3	7	10	2	12	14	24	57	19	100	7'69	10'45
gr. 2	» 3	85 159	16'73	3	7	10	2	12	14	24	56	20	100	8'49	11'49
C	» 4	81 669	16'04	3	7	10	2	12	14	24	55	21	100	8'85	11'98
	» 5	77 135	15'15	3	7	10	2	12	14	24	53	23	100	9'37	12'67
	» 6	70 334	13'82	3	7	10	2	12	14	24	51	25	100	10'28	13'87
	» 7	64 416	12'65	4	7	11	2	11	13	24	49	27	100	11'22	15'12
Nås															
	Alt. 1	42 148	19'79	4	21	25	1	13	14	39	37	24	100	7'57	10'37
2 130 inv.	» 1 a	40 736	19'12	100	7'83	10'63
gr. 3	» 2	42 016	19'73	4	21	25	1	13	14	39	37	24	100	7'59	10'35
B	» 3	38 523	18'09	4	21	25	2	12	14	39	34	27	100	8'28	11'28
	» 4	37 018	17'38	5	20	25	2	12	14	39	33	28	100	8'62	11'75
	» 5	35 102	16'48	5	20	25	2	11	13	38	32	30	100	9'09	12'39
	» 6	32 279	15'15	5	20	25	2	11	13	38	30	32	100	9'88	13'47
	» 7	29 780	13'98	5	20	25	2	10	12	37	28	35	100	10'71	14'61
Gävleborgs län															
Arbrå	Alt. 1	81 811	15'79	4	21	25	3	15	18	43	49	8	100	7'67	10'67
5 180 inv.	» 1 a	79 736	15'39	100	7'87	10'87
gr. 3	» 2	83 034	16'03	4	21	25	3	15	18	43	49	8	100	7'56	10'51
B	» 3	74 728	14'43	5	21	26	3	15	18	44	47	9	100	8'40	11'62
	» 4	71 032	13'71	5	21	26	3	15	18	44	47	9	100	8'83	12'18
	» 5	66 440	12'83	5	21	26	4	15	19	45	45	10	100	9'44	12'98
	» 6	59 844	11'55	6	21	27	4	14	18	45	44	11	100	10'49	14'34
	» 7	54 115	10'45	6	21	27	5	14	19	46	42	12	100	11'60	15'78
Njutånger															
	Alt. 1	129 215	28'75	1	3	4	1	12	13	17	38	45	100	6'23	9'23
4 495 inv.	» 1 a	127 445	28'35	100	6'32	9'32
gr. 3	» 2	130 209	28'97	1	3	4	1	12	13	17	39	44	100	6'18	9'13
D	» 3	122 690	27'29	1	3	4	1	11	12	16	37	47	100	6'56	9'78
	» 4	119 392	26'56	1	3	4	1	11	12	16	36	48	100	6'74	10'09
	» 5	115 058	25'60	1	3	4	1	11	12	16	34	50	100	7'00	10'54
	» 6	108 437	24'12	1	3	4	1	10	11	15	32	53	100	7'42	11'27
	» 7	102 335	22'77	1	3	4	1	9	10	14	30	56	100	7'87	12'05
Harmånger															
	Alt. 1	58 771	18'00	2	9	11	1	16	17	28	45	27	100	6'46	9'46
3 265 inv.	» 1 a	57 524	17'62	100	6'60	9'60
gr. 3	» 2	59 727	18'29	2	10	12	1	16	17	29	44	27	100	6'36	9'31
C	» 3	54 687	16'75	2	9	11	1	16	17	28	43	29	100	6'94	10'16
	» 4	52 522	16'09	2	9	11	1	16	17	28	42	30	100	7'23	10'58
	» 5	49 705	15'22	2	9	11	1	15	16	27	41	32	100	7'64	11'18
	» 6	45 462	13'92	3	8	11	1	14	15	26	39	35	100	8'35	12'20
	» 7	41 628	12'75	3	7	10	2	13	15	25	37	38	100	9'12	13'30
Västernorrlands län															
Timrå köping	Alt. 1	218 862	26'74	1	2	3	2	18	20	23	37	40	100	8'50	12'00
8 184 inv.	» 1 a	213 642	26'10	100	8'71	12'21
gr. 4	» 2	218 549	26'70	1	2	3	2	18	20	23	37	40	100	8'51	11'96
D	» 3	205 608	25'12	1	2	3	2	17	19	22	35	43	100	9'05	12'31
	» 4	199 639	24'39	1	2	3	2	17	19	22	34	44	100	9'32	13'23
	» 5	191 917	23'45	1	1	2	3	16	19	21	33	46	100	9'69	13'32
	» 6	179 851	21'98	1	1	2	3	15	18	20	31	49	100	10'34	14'33
	» 7	168 650	20'61	1	1	2	3	14	17	19	29	52	100	11'03	15'91

Tab. 1 (forts.). Kommunalskatteunderlagets och den därå utgående utdebiteringens förändringar vid olika alternativ av fasta ortsavdrag.

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Ljustorp	Alt. 1	23 466	11:14	8	34	42	1	8	9	51	40	9	100	13:60	17:10
2 106 inv.	» 1 a	22 101	10:49	100	14:44	17:94
gr. 4	» 2	23 609	11:21	8	34	42	1	9	10	52	39	9	100	13:52	16:97
A	» 3	20 598	9:78	9	33	42	1	9	10	52	37	11	100	15:49	19:25
	» 4	19 212	9:12	10	33	43	1	9	10	53	36	11	100	16:61	20:52
	» 5	17 608	8:36	11	32	43	1	9	10	53	34	13	100	18:12	22:25
	» 6	15 271	7:25	12	31	43	2	8	10	53	32	15	100	20:90	25:39
	» 7	13 336	6:33	14	30	44	2	8	10	54	30	16	100	23:93	28:31
Bjärträ	Alt. 1	66 855	15:23	2	14	16	2	20	22	38	47	15	100	11:00	14:50
4 390 inv.	» 1 a	64 023	14:58	100	11:49	14:99
gr. 4	» 2	67 165	15:30	2	14	16	2	20	22	38	47	15	100	10:95	14:40
C	» 3	60 515	13:78	2	14	16	2	20	22	38	45	17	100	12:15	15:91
	» 4	57 470	13:09	2	14	16	2	19	21	37	45	18	100	12:80	16:71
	» 5	53 664	12:22	2	14	16	2	19	21	37	44	19	100	13:70	17:33
	» 6	47 812	10:89	3	13	16	2	18	20	36	42	22	100	15:38	19:87
	» 7	42 460	9:67	3	12	15	3	17	20	35	41	24	100	17:32	22:20
Nordingrå	Alt. 1	47 086	13:98	4	36	40	2	20	22	62	37	1	100	8:50	12:00
3 367 inv.	» 1 a	44 829	13:31	100	8:93	12:43
gr. 4	» 2	47 249	14:03	5	37	42	2	20	22	64	35	1	100	8:47	11:92
B	» 3	42 049	12:49	5	37	42	2	21	23	65	34	1	100	9:52	13:28
	» 4	39 664	11:78	6	37	43	2	21	23	66	33	1	100	10:09	14:00
	» 5	36 822	10:94	6	37	43	2	22	24	67	32	1	100	10:37	15:00
	» 6	32 663	9:70	6	37	43	3	22	25	68	30	2	100	12:25	16:74
	» 7	29 032	8:62	7	36	43	3	23	26	69	29	2	100	13:79	18:67
<i>Jämtlands län</i>															
Undersåker	Alt. 1	68 647	19:91	1	7	8	3	14	17	25	51	24	100	7:94	10:94
3 448 inv.	» 1 a	67 744	19:65	100	8:05	11:05
gr. 4	» 2	70 105	20:33	2	7	9	3	14	17	26	51	23	100	7:77	10:72
C	» 3	64 785	18:79	1	7	8	3	14	17	25	50	25	100	8:41	11:63
	» 4	62 208	18:04	1	7	8	3	14	17	25	49	26	100	8:76	12:11
	» 5	58 939	17:09	2	6	8	3	14	17	25	47	28	100	9:25	12:79
	» 6	54 054	15:68	2	6	8	3	14	17	25	45	30	100	10:08	13:33
	» 7	49 862	14:47	2	5	7	4	13	17	24	43	33	100	10:38	15:11
Rätan	Alt. 1	29 170	14:43	4	21	25	1	14	15	40	40	20	100	9:00	12:00
2 022 inv.	» 1 a	27 063	13:38	100	9:70	12:70
gr. 5	» 2	28 388	14:04	4	22	26	1	14	15	41	39	20	100	9:25	12:20
A	» 3	25 600	12:66	5	21	26	2	13	15	41	37	22	100	10:26	13:48
	» 4	24 079	11:91	5	21	26	2	13	15	41	35	24	100	10:90	14:25
	» 5	22 349	11:05	5	21	26	2	12	14	40	34	26	100	11:75	15:29
	» 6	19 858	9:82	6	19	25	2	12	14	39	32	29	100	13:22	17:07
	» 7	17 729	8:77	7	18	25	2	11	13	38	30	32	100	14:31	18:99
Lillhärdal	Alt. 1	36 617	19:18	3	26	29	1	7	8	37	32	31	100	8:00	11:00
1 909 inv.	» 1 a	35 361	18:52	100	8:28	11:28
gr. 4	» 2	36 772	19:26	3	26	29	1	7	8	37	31	32	100	7:97	10:92
A	» 3	33 969	17:79	3	26	29	1	7	8	37	29	34	100	8:62	11:34
	» 4	32 454	17:00	3	26	29	1	6	7	36	28	36	100	9:03	12:38
	» 5	30 929	16:20	4	25	29	1	6	7	36	27	37	100	9:47	13:01
	» 6	28 469	14:91	4	24	28	1	6	7	35	24	41	100	10:29	14:14
	» 7	26 279	13:77	4	23	27	1	6	7	34	22	44	100	11:15	15:33

Tab. 1 (forts.). Kommunalskatteunderlagets och den därå utgående utdebiteringens förändringar vid olika alternativ av fasta ortsavdrag.

		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Västerbottens län																
Holmsunds köping	Alt. 1	104 831	19·99	0	1	1	2	17	19	20	64	16	100	9·85	13·85	
5 243 inv.	» 1 a	101 206	19·30	100	10·20	14·20	
gr. 4	» 2	104 537	19·94	0	1	1	2	17	19	20	64	16	100	9·88	13·82	
D	» 3	95 569	18·23	0	1	1	3	16	19	20	63	17	100	10·80	15·09	
	» 4	91 280	17·41	0	1	1	3	16	19	20	62	18	100	11·31	15·78	
	» 5	85 883	16·38	0	1	1	3	16	19	20	61	19	100	12·02	16·73	
	» 6	77 515	14·78	0	1	1	4	15	19	20	59	21	100	13·32	18·45	
	» 7	69 733	13·30	0	1	1	4	14	18	19	58	23	100	14·81	20·38	
Sorsele	Alt. 1	84 559	13·81	3	32	35	2	10	12	47	38	15	100	10·75	14·75	
6 122 inv.	» 1 a	80 720	13·19	100	11·26	15·26	
gr. 5	» 2	86 182	14·08	3	34	37	2	9	11	48	37	15	100	10·55	14·49	
A	» 3	78 249	12·78	4	33	37	2	9	11	48	36	16	100	11·62	15·91	
	» 4	73 926	12·08	4	33	37	2	9	11	48	35	17	100	12·30	16·77	
	» 5	68 782	11·24	4	33	37	2	9	11	48	33	19	100	13·22	17·93	
	» 6	61 177	9·99	5	31	36	2	9	11	47	32	21	100	14·86	19·99	
	» 7	54 344	8·88	5	30	35	3	9	12	47	30	23	100	16·73	22·30	
Norrbottnens län																
Edefors	Alt. 1	57 001	14·53	3	16	19	2	12	14	33	49	18	100	10·40	14·46	
3 923 inv.	» 1 a	54 656	13·93	100	10·85	14·91	
gr. 5	» 2	58 583	14·93	3	17	20	2	12	14	34	48	18	100	10·12	14·12	
B	» 3	53 609	13·67	3	16	19	2	12	14	33	47	20	100	11·06	15·42	
	» 4	50 890	12·97	3	16	19	2	12	14	33	47	20	100	11·65	16·19	
	» 5	47 637	12·14	3	15	18	2	12	14	32	46	22	100	12·44	17·23	
	» 6	42 783	10·91	4	14	18	2	11	13	31	45	24	100	13·86	19·07	
	» 7	38 386	9·78	4	13	17	2	10	12	29	44	27	100	15·44	21·10	
Arjeplog	Alt. 1	85 378	16·96	2	19	21	2	8	10	31	38	31	100	8·95	13·01	
5 035 inv.	» 1 a	82 373	16·36	100	9·28	13·34	
gr. 5	» 2	86 611	17·20	2	20	22	2	8	10	32	37	31	100	8·82	12·82	
A	» 3	80 314	15·95	2	19	21	2	8	10	31	36	33	100	9·51	13·87	
	» 4	76 836	15·26	2	18	20	2	8	10	30	35	35	100	9·94	14·48	
	» 5	72 697	14·44	2	17	19	2	8	10	29	34	37	100	10·51	15·30	
	» 6	66 516	13·21	3	16	19	2	7	9	28	32	40	100	11·49	16·70	
	» 7	60 885	12·09	3	14	17	2	7	9	26	30	44	100	12·55	18·21	
Nedertorneå	Alt. 1	43 821	10·25	5	27	32	1	17	18	50	47	3	100	11·40	15·46	
4 275 inv.	» 1 a	41 244	9·65	100	12·11	16·17	
gr. 5	» 2	45 845	10·72	5	28	33	1	18	19	52	45	3	100	10·90	14·90	
B	» 3	40 813	9·55	5	28	33	2	17	19	52	45	3	100	12·24	16·60	
	» 4	38 109	8·91	6	28	34	2	17	19	53	44	3	100	13·11	17·65	
	» 5	34 969	8·18	6	28	34	2	17	19	53	43	4	100	14·29	19·08	
	» 6	30 481	7·13	7	28	35	2	17	19	54	42	4	100	16·39	21·60	
	» 7	26 317	6·16	8	28	36	3	16	19	55	40	5	100	18·98	24·64	
Städer																
Södertälje	Alt. 1	654 757	28·28	0	0	0	5	10	15	15	71	14	100	8·50	11·00	
23 156 inv.	» 2	663 228	28·64	0	0	0	5	10	15	15	71	14	100	8·39	10·85	
gr. 4	» 3	621 786	26·85	0	0	0	5	10	15	15	70	15	100	8·95	11·63	
	» 4	601 380	25·97	0	0	0	5	10	15	15	69	16	100	9·25	12·04	
	» 5	575 836	24·87	0	0	0	6	10	16	16	68	16	100	9·66	12·61	
	» 6	535 702	23·13	0	0	0	6	10	16	16	66	18	100	10·39	13·60	
	» 7	497 834	21·50	0	0	0	7	9	16	16	65	19	100	11·18	14·66	

Tab. 1 (forts.). Kommunalskatteunderlagets och den därå utgående utdebiteringens förändringar vid olika alternativ av fasta ortsavdrag.

		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Västervik	Alt. 1	329 231	22·29	0	0	0	7	20	27	27	63	10	100	8·35	11·5	
14 769 inv.	» 1 a	335 169	22·69	·	·	·	·	·	·	·	·	·	100	8·20	11·	
gr. 2	» 2	342 710	23·20	0	0	0	7	20	27	27	63	10	100	8·02	11·	
	» 3	315 543	21·37	0	0	0	7	20	27	27	62	11	100	8·71	12·1	
	» 4	304 752	20·63	0	0	0	8	20	28	28	61	11	100	9·02	12·5	
	» 5	290 555	19·67	0	0	0	8	20	28	28	60	12	100	9·46	13·2	
	» 6	268 921	18·21	0	0	0	8	20	28	28	59	13	100	10·22	14·3	
	» 7	249 730	16·91	0	0	0	9	20	29	29	57	14	100	11·01	15·4	
Simrishamn	Alt. 1	89 472	26·55	0	0	0	7	25	32	32	54	14	100	7·54	10·5	
3 370 inv.	» 1 a	88 501	26·26	·	·	·	·	·	·	·	·	·	100	7·62	10·6	
gr. 2	» 2	90 213	26·77	0	0	0	7	25	32	32	54	14	100	7·48	10·4	
	» 3	83 760	24·85	0	0	0	7	25	32	32	53	15	100	8·05	11·2	
	» 4	81 150	24·08	0	0	0	8	25	33	33	52	15	100	8·31	11·6	
	» 5	77 775	23·08	0	0	0	8	25	33	33	51	16	100	8·67	12·2	
	» 6	72 684	21·57	0	0	0	8	25	33	33	50	17	100	9·28	13·1	
	» 7	68 205	20·24	0	0	0	9	24	33	33	49	18	100	9·89	14·0	
Ystad	Alt. 1	308 055	24·53	0	0	0	6	14	20	20	69	11	100	9·50	12·1	
12 558 inv.	» 2	313 051	24·93	0	0	0	6	14	20	20	69	11	100	9·35	11·9	
gr. 2	» 3	286 888	22·85	0	0	0	6	15	21	21	67	12	100	10·20	12·9	
	» 4	276 342	22·01	0	0	0	7	14	21	21	66	13	100	10·59	13·4	
	» 5	262 671	20·92	0	0	0	7	14	21	21	66	13	100	11·14	14·2	
	» 6	242 250	19·29	0	0	0	8	14	22	22	64	14	100	12·08	15·4	
	» 7	224 413	17·87	0	0	0	8	14	22	22	62	16	100	13·04	16·6	
Strömstad	Alt. 1	74 773	23·68	0	0	0	6	17	23	23	66	11	100	9·60	12·4	
3 157 inv.	» 1 a	73 484	23·28	·	·	·	·	·	·	·	·	·	100	9·77	12·5	
gr. 3	» 2	75 286	23·85	0	0	0	6	17	23	23	66	11	100	9·53	12·2	
	» 3	69 765	22·10	0	0	0	7	17	24	24	65	11	100	10·29	13·2	
	» 4	67 251	21·30	0	0	0	7	17	24	24	64	12	100	10·67	13·8	
	» 5	64 119	20·31	0	0	0	7	17	24	24	64	12	100	11·20	14·5	
	» 6	59 459	18·83	0	0	0	8	17	25	25	62	13	100	12·07	15·6	
	» 7	55 250	17·50	0	0	0	8	17	25	25	61	14	100	12·99	16·8	
Arvika	Alt. 1	319 378	21·65	1	4	5	5	16	21	26	60	14	100	9·88	13·	
14 750 inv.	» 1 a	311 868	21·14	·	·	·	·	·	·	·	·	·	100	10·12	13·3	
gr. 3	» 2	318 924	21·62	1	3	4	5	17	22	26	60	14	100	9·89	13·0	
	» 3	293 530	19·90	1	3	4	6	16	22	26	59	15	100	10·75	14·1	
	» 4	281 957	19·12	1	3	4	6	16	22	26	58	16	100	11·19	14·7	
	» 5	267 343	18·12	1	3	4	6	16	22	26	57	17	100	11·80	15·5	
	» 6	245 489	16·64	1	3	4	7	16	23	27	55	18	100	12·85	16·9	
	» 7	225 752	15·31	2	2	4	7	16	23	27	53	20	100	13·98	18·4	
Östersund	Alt. 1	547 498	27·01	0	1	1	5	10	15	16	72	12	100	9·40	12·4	
20 273 inv.	» 2	560 221	27·63	0	1	1	5	10	15	16	72	12	100	9·19	12·1	
gr. 5	» 3	527 362	26·01	0	1	1	6	10	16	17	70	13	100	9·76	12·9	
	» 4	508 402	25·08	0	1	1	6	10	16	17	70	13	100	10·12	13·4	
	» 5	485 744	23·96	0	1	1	6	10	16	17	69	14	100	10·60	14·1	
	» 6	451 113	22·25	0	1	1	7	10	17	18	67	15	100	11·41	15·2	
	» 7	417 905	20·61	0	1	1	7	10	17	18	66	16	100	12·31	16·4	

Tab. 1 (forts.). Kommunalskatteunderlagets och den därå utgående utdebiteringens förändringar vid olika alternativ av fasta ortsavdrag.

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Blivande storkommuner															
Askeby (omfattar nuvarande Vårdsberg, Askeby, Örtomta och Bankekinds kommuner)..... Alt. 1	40 583	13·14	13	10	23	2	9	11	34	63	3	100	5·89	8·89	
3 088 inv. » 1 a	39 778	12·88	100	6·01	9·01	
» 2	41 506	13·44	12	10	22	3	9	12	34	63	3	100	5·76	8·71	
» 3	36 393	11·79	14	10	24	3	9	12	36	60	4	100	6·57	9·79	
» 4	34 357	11·13	15	10	25	3	9	12	37	59	4	100	6·96	10·31	
» 5	31 849	10·81	16	10	26	3	9	12	38	58	4	100	7·51	11·05	
» 6	28 230	9·14	18	10	28	4	8	12	40	55	5	100	8·47	12·32	
» 7	25 215	8·17	20	10	30	4	8	12	42	52	6	100	9·48	13·66	
Simrishamns stad (omfattar nuvarande Simrishamns stad samt Simris-Nöbbelövs, Gladsax och Järrestads kommuner) Alt. 1															
7 155 inv. » 1 a	149 177	20·85	3	5	8	6	27	33	41	50	9	100	6·54	9·54	
» 2	148 206	20·71	100	6·58	9·58	
» 3	151 943	21·24	3	5	8	5	28	33	41	50	9	100	6·42	9·37	
» 4	138 438	19·35	3	5	8	6	28	34	42	49	9	100	7·05	10·27	
» 5	133 293	18·63	3	5	8	6	28	34	42	48	10	100	7·32	10·67	
» 6	126 580	17·69	3	5	8	7	27	34	42	48	10	100	7·71	11·25	
» 7	116 769	16·32	4	4	8	7	27	34	42	47	11	100	8·36	12·21	
» 7	108 389	15·15	4	4	8	8	26	34	42	46	12	100	9·00	13·18	
Fjärdinglöv (omfattar enligt kammarkollegii förslag nuvarande Fru Alstads, Västra Alstads, Lilla Slågarps, Stora Slågarps, Gylle, Dalköpinge, Gislövs och Bösarps kommuner)															
4 046 inv. Alt. 1	71 477	17·67	14	15	29	3	17	20	49	47	4	100	5·32	7·92	
» 1 a	70 846	17·51	100	5·36	7·96	
» 2	72 989	18·04	14	15	29	2	18	20	49	47	4	100	5·21	7·77	
» 3	65 481	16·18	15	15	30	3	17	20	50	46	4	100	5·80	8·59	
» 4	62 595	15·47	16	14	30	3	17	20	50	46	4	100	6·07	8·97	
» 5	58 935	14·57	17	14	31	3	16	19	50	45	5	100	6·45	9·51	
» 6	53 620	13·25	19	14	33	3	16	19	52	43	5	100	7·09	10·43	
» 7	49 176	12·15	20	13	33	4	15	19	52	42	6	100	7·73	11·35	

Tab. 2. Förändringarna i kommunernas skatteunderlag och utdebitering till primärkommunen vid vissa alternativ av successivt fallande ortsavdrag.

Kommuner	Antal skattekoronor			Utdebitering per skattekorona till primärkommunen			
	Fasta ortsavdrag	Ortsavdragen fallande för		Fasta ortsavdrag	Ortsavdragen fallande för		
		endast ensamstående	samtliga skattskyldiga		endast ensamstående	samtliga skattskyldiga	
1	2	3	4	5	6	7	
Landskommuner							
<i>Stockholms län</i>							
Ljusterö	Alt. 1	17 507	—	—	7·60	—	—
	» 3	15 442	15 607	15 944	8·61	8·53	8·35
	» 5	13 607	13 840	14 289	9·78	9·61	9·31
	» 7	11 181	11 510	12 178	11·90	11·56	10·93
Järfälla	Alt. 1	124 740	—	—	7·42	—	—
	» 3	117 500	119 794	127 119	7·88	7·73	7·29
	» 5	107 436	110 634	120 395	8·62	8·37	7·69
	» 7	90 622	95 166	109 803	10·21	9·73	8·43
Botkyrka	Alt. 1	169 606	—	—	6·65	—	—
	» 3	159 933	163 096	172 871	7·05	6·92	6·52
	» 5	147 218	151 628	164 664	7·66	7·44	6·85
	» 7	125 840	132 105	151 657	8·96	8·54	7·44
Östertälje	Alt. 1	41 307	—	—	4·85	—	—
	» 3	39 058	39 737	42 108	5·13	5·04	4·76
	» 5	36 044	36 993	40 227	5·56	5·12	4·98
	» 7	31 051	32 384	37 203	6·45	6·19	5·39
<i>Uppsala län</i>							
Österlövsta	Alt. 1	36 863	—	—	6·60	—	—
	» 3	33 009	33 311	34 631	7·37	7·30	7·03
	» 5	29 094	29 511	31 270	8·86	8·24	7·78
	» 7	22 983	23 564	26 180	10·59	10·32	9·29
Hällnäs	Alt. 1	21 191	—	—	8·00	—	—
	» 3	18 168	18 314	18 928	9·33	9·26	8·96
	» 5	15 029	15 293	16 212	11·28	10·85	10·46
	» 7	10 799	11 079	12 297	15·70	15·30	13·79
<i>Södermanlands län</i>							
Tunaberg	Alt. 1	31 220	—	—	6·24	—	—
	» 3	28 286	28 688	29 954	6·89	6·79	6·50
	» 5	25 126	25 681	27 365	7·75	7·59	7·12
	» 7	20 009	20 782	23 283	9·74	9·37	8·37
Julita	Alt. 1	31 936	—	—	7·25	—	—
	» 3	28 530	28 877	29 976	8·12	8·02	7·72
	» 5	25 032	25 512	26 973	9·25	9·08	8·58
	» 7	19 709	20 375	22 549	11·75	11·36	10·27

Tab. 2 (forts.). Förändringarna i kommunernas skatteunderlag och utdebitering till primärkommunen vid vissa alternativ av successivt fallande ortsavdrag.

	1	2	3	4	5	6	7
Östergötlands län							
Vårdsberg	Alt. 1	9 724	—	—	7·20	—	—
	» 3	8 685	8 787	9 088	8·06	7·97	7·70
	» 5	7 580	7 723	8 123	9·24	9·07	8·62
	» 7	6 015	6 213	6 809	11·64	11·28	10·28
Askeby	Alt. 1	5 722	—	—	6·55	—	—
	» 3	5 075	5 173	5 308	7·39	7·25	7·06
	» 5	4 410	4 544	4 726	8·50	8·25	7·98
	» 7	3 455	3 644	3 915	10·85	10·29	9·57
Örtomta	Alt. 1	13 488	—	—	5·65	—	—
	» 3	12 143	12 355	12 667	6·28	6·18	6·02
	» 5	10 676	10 941	11 383	7·14	6·97	6·69
	» 7	8 440	8 808	9 466	9·03	8·65	7·94
Bankekind	Alt. 1	11 649	—	—	4·75	—	—
	» 3	10 490	10 608	11 034	5·27	5·22	5·01
	» 5	9 183	9 346	9 913	6·03	5·92	5·58
	» 7	7 305	7 532	8 376	7·57	7·35	6·60
Åtvidabergs köping ..	Alt. 1	194 265	—	—	5·95	—	—
	» 3	185 119	186 753	192 526	6·24	6·19	6·00
	» 5	174 283	176 541	184 234	6·63	6·55	6·27
	» 7	156 776	159 919	171 360	7·37	7·23	6·75
Jönköpings län							
Bredestad	Alt. 1	25 252	—	—	3·96	—	—
	» 3	23 265	23 627	24 759	4·30	4·23	4·04
	» 5	20 936	21 445	22 955	4·78	4·66	4·36
	» 7	17 437	18 128	20 375	5·73	5·52	4·91
Hakarps	Alt. 1	47 017	—	—	6·15	—	—
	» 3	43 394	44 156	46 286	6·66	6·55	6·25
	» 5	39 281	40 338	43 180	7·36	7·17	6·70
	» 7	32 755	34 226	38 446	8·83	8·45	7·52
Bottnaryd	Alt. 1	12 630	—	—	7·10	—	—
	» 3	11 435	11 599	11 969	7·84	7·73	7·49
	» 5	10 055	10 280	10 773	8·92	8·72	8·32
	» 7	8 130	8 444	9 178	11·03	10·62	9·77
Fryele	Alt. 1	8 155	—	—	4·45	—	—
	» 3	7 365	7 481	7 653	4·93	4·85	4·74
	» 5	6 338	6 501	6 730	5·73	5·58	5·40
	» 7	5 066	5 286	5 630	7·16	6·87	6·45
Kronobergs län							
Ekeberga	Alt. 1	31 357	—	—	6·70	—	—
	» 3	28 433	28 828	29 817	7·39	7·29	7·05
	» 5	25 575	26 121	28 822	8·21	8·04	7·29
	» 7	21 184	21 943	23 900	9·92	9·57	8·79
Tolg	Alt. 1	11 009	—	—	4·84	—	—
	» 3	9 869	9 967	10 354	5·40	5·35	5·15
	» 5	8 423	8 561	9 076	6·33	6·23	5·87
	» 7	6 437	6 625	7 394	8·28	8·04	7·21
Pjätteryd	Alt. 1	11 865	—	—	5·30	—	—
	» 3	10 626	10 766	11 034	5·92	5·84	5·70
	» 5	9 140	9 336	9 693	6·88	6·73	6·49
	» 7	7 173	7 437	7 969	8·77	8·46	7·77

Tab. 2 (forts.). Förändringarna i kommunernas skatteunderlag och utdebitering till primärkommunen vid vissa alternativ av successivt fallande ortsavdrag.

	1	2	3	4	5	6	7
Kalmar län							
Odensvi	Alt. 1	16 616	—	—	6'75	—	—
	» 3	15 158	15 339	15 825	7'40	7'31	7'09
	» 5	13 228	13 482	14 128	8'48	8'32	7'94
	» 7	10 446	10 790	11 754	10'74	10'39	9'54
Lönneberga	Alt. 1	56 206	—	—	5'76	—	—
	» 3	53 725	54 240	55 824	6'03	5'96	5'80
	» 5	50 586	51 308	53 420	6'40	6'31	6'06
	» 7	45 812	46 793	49 937	7'07	6'92	6'48
Karslunda	Alt. 1	20 896	—	—	6'20	—	—
	» 3	18 921	19 199	19 881	6'85	6'75	6'52
	» 5	16 700	17 091	18 000	7'76	7'58	7'20
	» 7	13 633	14 163	15 518	9'50	9'15	8'35
Mörbylånga	Alt. 1	16 355	—	—	6'00	—	—
	» 3	14 958	15 217	15 847	6'56	6'45	6'19
	» 5	13 422	13 773	14 614	7'31	7'12	6'71
	» 7	11 080	11 568	12 819	8'86	8'48	7'66
Mörbylånga köping ..	Alt. 1	14 468	—	—	6'50	—	—
	» 3	13 710	13 948	14 701	6'86	6'74	6'40
	» 5	12 670	13 000	14 003	7'42	7'23	6'72
	» 7	11 062	11 519	13 017	8'50	8'16	7'22
Gotlands län							
Gothem	Alt. 1	5 592	—	—	6'70	—	—
	» 3	4 936	4 989	5 160	7'59	7'51	7'26
	» 5	4 133	4 206	4 432	9'07	8'91	8'45
	» 7	3 086	3 189	3 527	12'14	11'75	10'62
Stånga	Alt. 1	7 844	—	—	5'70	—	—
	» 3	7 024	7 091	7 395	6'37	6'31	6'05
	» 5	6 080	6 171	6 574	7'35	7'25	6'80
	» 7	4 723	4 851	5 451	9'47	9'22	8'20
Blekinge län							
Sturkö	Alt. 1	10 627	—	—	8'45	—	—
	» 3	9 130	9 260	9 480	9'84	9'70	9'47
	» 5	7 309	7 493	7 787	12'29	11'98	11'53
	» 7	4 950	5 194	5 631	15'14	14'28	13'95
Ramdala	Alt. 1	19 649	—	—	9'55	—	—
	» 3	17 390	17 591	18 148	10'79	10'67	10'34
	» 5	14 786	15 063	15 806	12'69	12'46	11'87
	» 7	11 270	11 654	12 758	16'65	16'10	14'71
Nättraby	Alt. 1	34 950	—	—	8'85	—	—
	» 3	32 646	33 014	34 619	8'94	8'84	8'43
	» 5	29 045	29 555	31 692	10'05	9'87	9'21
	» 7	23 505	24 314	27 491	12'42	12'00	10'62
Kristianstads län							
Simris-Nöbbelöv	Alt. 1	33 495	—	—	4'50	—	—
	» 3	30 840	31 280	32 823	4'89	4'82	4'59
	» 5	27 705	28 320	30 379	5'44	5'32	4'96
	» 7	23 151	23 986	27 049	6'51	6'28	5'57

Tab. 2 (forts.). Förändringarna i kommunernas skatteunderlag och utdebitering till primärkommunen vid vissa alternativ av successivt fallande ortsavdrag.

	1	2	3	4	5	6	7
Järrestad	Alt. 1	9 698	—	—	5·30	—	—
»	3	8 761	8 920	9 251	5·87	5·76	5·56
»	5	7 756	7 980	8 419	6·63	6·44	6·11
»	7	6 256	6 659	7 315	8·22	7·72	7·08
Gladsax	Alt. 1	16 512	—	—	6·00	—	—
»	3	15 077	15 233	15 924	6·57	6·50	6·22
»	5	13 344	13 565	14 484	7·42	7·30	6·84
»	7	10 777	11 076	12 445	9·19	8·94	7·96
Bollerup	Alt. 1	7 082	—	—	5·90	—	—
»	3	6 382	6 454	6 658	6·55	6·47	6·28
»	5	5 601	5 701	5 973	7·46	7·33	7·00
»	7	4 483	4 620	5 025	9·32	9·04	8·32
Södra Mellby	Alt. 1	20 732	—	—	6·45	—	—
»	3	18 762	18 932	19 685	7·13	7·06	6·80
»	5	16 419	16 654	17 657	8·14	8·03	7·57
»	7	13 337	13 663	15 158	10·00	9·79	8·82
Vinslövs köping	Alt. 1	30 792	—	—	8·70	—	—
»	3	28 396	28 772	30 103	9·43	9·31	8·90
»	5	25 817	26 334	28 108	10·38	10·17	9·53
»	7	21 905	22 625	25 266	12·23	11·84	10·60
Västra Sönnarslöv	Alt. 1	33 577	—	—	4·80	—	—
»	3	31 593	31 905	32 774	5·10	5·05	4·92
»	5	29 249	29 689	30 847	5·51	5·43	5·22
»	7	25 753	26 348	28 074	6·26	6·12	5·74
<i>Malmöhus län</i>							
Blentarp	Alt. 1	13 425	—	—	6·28	—	—
»	3	12 013	12 186	12 664	7·02	6·92	6·66
»	5	10 491	10 731	11 367	8·04	7·86	7·42
»	7	8 272	8 604	9 550	10·19	9·80	8·83
Tygelsjö	Alt. 1	19 997	—	—	6·44	—	—
»	3	18 193	18 493	19 445	7·08	6·96	6·62
»	5	16 337	16 753	18 010	7·88	7·69	7·15
»	7	13 493	14 070	15 941	9·54	9·15	8·08
Fru Alstad	Alt. 1	5 640	—	—	6·19	—	—
»	3	5 007	5 068	5 236	6·97	6·89	6·67
»	5	4 403	4 486	4 709	7·93	7·78	7·41
»	7	3 532	3 648	3 979	9·88	9·57	8·77
Västra Alstad	Alt. 1	15 372	—	—	5·34	—	—
»	3	13 850	14 036	14 652	5·93	5·85	5·60
»	5	12 359	12 613	13 433	6·64	6·51	6·11
»	7	10 151	10 506	11 723	8·09	7·81	7·00
Lilla Slågarp	Alt. 1	11 244	—	—	5·54	—	—
»	3	10 332	10 431	10 878	6·03	5·97	5·73
»	5	9 319	9 455	10 050	6·68	6·59	6·20
»	7	7 752	7 940	8 823	8·04	7·85	7·06
Stora Slågarp	Alt. 1	4 804	—	—	6·64	—	—
»	3	4 448	4 496	4 735	7·17	7·09	6·74
»	5	4 034	4 100	4 416	7·91	7·78	7·22
»	7	3 395	3 487	3 959	9·40	9·15	8·06

Tab. 2 (forts.). Förändringarna i kommunernas skatteunderlag och utdebitering till primärkommunen vid vissa alternativ av successivt fallande ortsavdrag.

	1	2	3	4	5	6	7
Gylle	Alt. 1	8 384	—	—	5·24	—	—
	» 3	7 832	7 974	8 340	5·61	5·51	5·27
	» 5	7 093	7 292	7 779	6·19	6·02	5·65
	» 7	5 974	6 244	6 970	7·35	7·04	6·30
Dalköpinge	Alt. 1	3 251	—	—	2·94	—	—
	» 3	2 981	3 007	3 142	3·21	3·18	3·04
	» 5	2 681	2 717	2 898	3·57	3·52	3·30
	» 7	2 225	2 274	2 543	4·30	4·20	3·76
Gislöv	Alt. 1	13 776	—	—	5·24	—	—
	» 3	12 651	12 874	13 369	5·71	5·61	5·40
	» 5	11 389	11 703	12 359	6·34	6·17	5·84
	» 7	9 566	9 990	10 969	7·55	7·23	6·58
Bösarp	Alt. 1	9 006	—	—	4·79	—	—
	» 3	8 380	8 472	8 792	5·15	5·09	4·91
	» 5	7 657	7 786	8 212	5·63	5·54	5·25
	» 7	6 581	6 755	7 390	6·56	6·39	5·84
Skivarp	Alt. 1	31 769	—	—	4·50	—	—
	» 3	29 228	29 523	30 804	4·89	4·84	4·64
	» 5	26 372	26 788	28 495	5·42	5·34	5·02
	» 7	22 173	22 738	25 280	6·45	6·29	5·67
Östra Kärrstorp	Alt. 1	15 566	—	—	6·50	—	—
	» 3	14 183	14 656	14 777	7·13	6·90	6·85
	» 5	12 461	13 123	13 293	8·12	7·71	7·61
	» 7	9 950	10 180	11 316	10·17	9·94	8·94
<i>Hallands län</i>							
Ljungby	Alt. 1	14 415	—	—	7·40	—	—
	» 3	12 846	12 992	13 365	8·30	8·21	7·98
	» 5	11 040	11 241	11 737	9·66	9·49	9·09
	» 7	8 619	8 900	9 641	12·38	11·99	11·06
Onsala	Alt. 1	31 915	—	—	5·75	—	—
	» 3	29 156	29 533	30 340	6·29	6·21	6·05
	» 5	26 582	27 104	28 178	6·90	6·77	6·51
	» 7	23 035	23 761	25 357	7·97	7·72	7·24
<i>Göteborgs och Bohus län</i>							
Morlanda	Alt. 1	33 656	—	—	5·98	—	—
	» 3	29 420	29 919	31 087	6·84	6·73	6·47
	» 5	25 578	26 275	27 835	7·87	7·66	7·23
	» 7	20 019	21 000	23 318	10·05	9·58	8·63
Smögen	Alt. 1	36 368	—	—	4·80	—	—
	» 3	33 860	34 571	36 861	5·16	5·05	4·74
	» 5	30 852	31 847	34 900	5·66	5·48	5·00
	» 7	26 086	27 482	32 032	6·69	6·35	5·45
Krokstad	Alt. 1	13 134	—	—	9·35	—	—
	» 3	11 198	11 378	11 757	10·97	10·79	10·45
	» 5	9 280	9 520	10 022	13·23	12·90	12·25
	» 7	6 831	7 170	7 917	17·98	17·13	15·51
<i>Älvsborgs län</i>							
Rölönda	Alt. 1	7 659	—	—	7·00	—	—
	» 3	6 568	6 629	6 839	8·16	8·09	7·84
	» 5	5 423	5 505	5 783	9·89	9·74	9·27
	» 7	4 063	4 179	4 594	13·20	12·83	11·67

Tab. 2 (forts.). Förändringarna i kommunernas skatteunderlag och utdebitering till primärkommunen vid vissa alternativ av successivt fallande ortsavdrag.

	1	2	3	4	5	6	7
Ör	Alt. 1	12 347	—	—	4·20	—	—
	» 3	10 645	10 758	10 873	4·87	4·82	4·77
	» 5	8 970	9 125	9 277	5·78	5·68	5·59
	» 7	6 857	7 072	7 299	7 56	7·33	7·10
Bergum	Alt. 1	21 515	—	—	5·00	—	—
	» 3	19 800	20 035	21 005	5·43	5·37	5·12
	» 5	17 947	18 273	19 563	5·99	5·89	5·50
	» 7	15 267	15 721	17 643	7·05	6·84	6·10
Hemsjö	Alt. 1	20 572	—	—	5·70	—	—
	» 3	18 284	18 544	19 282	6·41	6·32	6·08
	» 5	16 093	16 452	17 433	7·29	7·13	6 73
	» 7	13 057	13 555	15 016	8·98	8·65	7·81
Fritsla	Alt. 1	63 841	—	—	6·25	—	—
	» 3	58 747	59 613	62 929	6·79	6·69	6 34
	» 5	53 372	54 565	58 984	7·48	7·31	6·76
	» 7	44 751	46 413	52 991	8·92	8·60	7·53
Skaraborgs län							
Tun	Alt. 1	27 247	—	—	5·70	—	—
	» 3	24 900	25 469	26 924	6·24	6·10	5·77
	» 5	22 422	23 217	25 157	6·93	6·69	6·17
	» 7	18 783	19 901	22 792	8·27	7·80	6·81
Larv	Alt. 1	16 469	—	—	3·60	—	—
	» 3	14 690	14 880	15 257	4·04	3·98	3·89
	» 5	12 736	13 004	13 505	4·66	4·56	4·39
	» 7	10 244	10 605	11 352	5·79	5·59	5·22
Norra Kyrketorp	Alt. 1	18 071	—	—	5·80	—	—
	» 3	16 317	16 601	17 314	6·42	6·31	6·05
	» 5	14 571	14 965	15 916	7·19	7·00	6·59
	» 7	11 844	12 393	13 806	8·85	8·46	7·59
Värmlands län							
Ed	Alt. 1	83 521	—	—	5·90	—	—
	» 3	79 275	79 972	81 851	6 22	6·16	6·02
	» 5	75 139	76 105	78 608	6·56	6·47	6 27
	» 7	68 600	69 947	73 662	7·18	7·04	6·69
Sunne landskommun ..	Alt. 1	110 310	—	—	7·00	—	—
	» 3	99 435	100 608	103 442	7·77	7·68	7·46
	» 5	88 117	89 733	93 508	8·76	8·61	8·26
	» 7	72 353	74 603	80 213	10·67	10·35	9·63
Vitsand	Alt. 1	27 803	—	—	6·05	—	—
	» 3	24 795	25 155	25 936	6·78	6·69	6·49
	» 5	21 871	22 372	23 414	7·69	7·52	7·18
	» 7	17 644	18 350	19 899	9·53	9·17	8·45
Södra Finnskoga	Alt. 1	30 130	—	—	7·50	—	—
	» 3	27 938	28 536	29 260	8·09	7·92	7·72
	» 5	25 467	26 300	27 271	8·87	8·59	8·29
	» 7	21 628	22 811	24 268	10·45	9·91	9·31

Tab. 2 (forts.). Förändringarna i kommunernas skatteunderlag och utdebitering till primärkommunen vid vissa alternativ av successivt fallande ortsavdrag.

	1	2	3	4	5	6	7
Örebro län							
Asker	Alt. 1	46 733	—	—	6·45	—	—
	» 3	41 412	41 954	43 544	7·28	7·18	6·92
	» 5	36 036	36 785	38 902	8·36	8·19	7·75
	» 7	28 060	29 103	32 251	10·74	10·36	9·35
Stora Mellösa	Alt. 1	35 899	—	—	6·50	—	—
	» 3	31 933	32 321	33 642	7·31	7·22	6·94
	» 5	27 977	28 514	30 273	8·34	8·18	7·71
	» 7	22 166	22 912	25 530	10·58	10·18	9·14
Laxå köping	Alt. 1	65 584	—	—	7·90	—	—
	» 3	61 055	62 003	64 854	8·49	8·36	7·99
	» 5	56 003	57 326	61 129	9·25	9·04	8·48
	» 7	47 627	49 486	55 139	10·88	10·47	9·40
Västmanlands län							
Skultuna	Alt. 1	43 670	—	—	8·00	—	—
	» 3	40 816	41 397	43 423	8·56	8·44	8·05
	» 5	36 984	37 787	40 488	9·45	9·25	8·63
	» 7	30 817	31 935	35 950	11·34	10·94	9·72
Romfartuna	Alt. 1	14 718	—	—	6·00	—	—
	» 3	13 196	13 386	13 896	6·69	6·60	6·35
	» 5	11 545	11 808	12 486	7·65	7·48	7·07
	» 7	9 155	9 521	10 529	9·65	9·28	8·39
Kopparbergs län							
Norrbärke	Alt. 1	91 148	—	—	7·93	—	—
	» 3	85 159	86 448	89 547	8·49	8·36	8·07
	» 5	77 135	78 918	83 047	9·37	9·16	8·69
	» 7	64 416	66 896	73 027	11·22	10·80	9·90
Nås	Alt. 1	42 148	—	—	7·57	—	—
	» 3	38 523	38 947	40 353	8·28	8·19	7·91
	» 5	35 102	35 695	37 573	9·09	8·94	8·49
	» 7	29 780	30 613	33 405	10·71	10·42	9·55
Gävleborgs län							
Arbrå	Alt. 1	81 811	—	—	7·67	—	—
	» 3	74 728	75 981	79 327	8·40	8·26	7·91
	» 5	66 440	68 192	72 655	9·44	9·20	8·64
	» 7	54 115	56 575	63 209	11·60	11·09	9·93
Njutånger	Alt. 1	129 215	—	—	6·23	—	—
	» 3	122 690	123 663	127 489	6·56	6·51	6·31
	» 5	115 058	116 415	121 521	7·00	6·91	6·62
	» 7	102 335	104 243	111 820	7·87	7·72	7·20
Harmånger	Alt. 1	58 771	—	—	6·46	—	—
	» 3	54 687	55 249	57 232	6·94	6·87	6·63
	» 5	49 705	50 492	53 139	7·64	7·52	7·14
	» 7	41 628	42 735	46 658	9·12	8·88	8·14
Västernorrlands län							
Timrå köping	Alt. 1	218 862	—	—	8·50	—	—
	» 3	205 608	207 385	215 041	9·05	8·97	8·65
	» 5	191 917	194 396	204 627	9·69	9·57	9·09
	» 7	168 650	172 168	187 513	11·03	10·81	9·92

Tab. 2 (forts.). Förändringarna i kommunernas skatteunderlag och utdebitering till primärkommunen vid vissa alternativ av successivt fallande ortsavdrag.

	1	2	3	4	5	6	7
Ljustorp	Alt. 1	23 466	—	—	13·60	—	—
	» 3	20 598	20 856	21 544	15·49	15·30	14·81
	» 5	17 608	17 967	18 883	18·12	17·76	16·90
	» 7	13 336	13 846	15 222	23·93	23·05	20·97
Bjärträ	Alt. 1	66 855	—	—	11·00	—	—
	» 3	60 515	61 285	64 099	12·15	12·00	11·47
	» 5	53 664	54 738	58 503	13·70	13·43	12·57
	» 7	42 460	43 987	49 634	17·32	16·72	14·82
Nordingrå	Alt. 1	47 086	—	—	8·50	—	—
	» 3	42 049	42 594	44 443	9·52	9·40	9·01
	» 5	36 822	37 582	40 047	10·87	10·65	9·99
	» 7	29 032	30 111	33 810	13·79	13·29	11·84
<i>Jämtlands län</i>							
Undersåker	Alt. 1	68 647	—	—	7·94	—	—
	» 3	64 785	65 751	68 669	8·41	8·29	7·94
	» 5	58 939	60 287	64 178	9·25	9·04	8·49
	» 7	49 862	51 778	57 615	10·93	10·53	9·46
Rätan	Alt. 1	29 170	—	—	9·00	—	—
	» 3	25 600	25 959	26 582	10·26	10·11	9·88
	» 5	22 349	22 848	23 877	11·75	11·49	11·00
	» 7	17 729	18 441	19 986	14·81	14·24	13·14
Lillhärdal	Alt. 1	36 617	—	—	8·00	—	—
	» 3	33 969	34 477	35 446	8·62	8·50	8·26
	» 5	30 929	31 635	32 926	9·47	9·26	8·90
	» 7	26 279	27 284	29 221	11·15	10·74	10·03
<i>Västerbottens län</i>							
Holmsunds köping	Alt. 1	104 831	—	—	9·85	—	—
	» 3	95 569	97 088	101 873	10·80	10·64	10·14
	» 5	85 883	88 000	94 397	12·02	11·73	10·94
	» 7	69 733	72 739	82 334	14·81	14·20	12·54
Sorsele	Alt. 1	84 559	—	—	10·75	—	—
	» 3	78 249	79 465	82 984	11·62	11·44	10·95
	» 5	68 782	70 478	75 167	13·22	12·90	12·09
	» 7	54 344	56 768	63 807	16·73	16·01	14·25
<i>Norrbottnens län</i>							
Edefors	Alt. 1	57 001	—	—	10·40	—	—
	» 3	53 609	54 569	56 587	11·06	10·86	10·48
	» 5	47 637	48 978	51 668	12·44	12·10	11·47
	» 7	38 386	40 300	44 339	15·44	14·71	13·37
Arjeplog	Alt. 1	85 378	—	—	8·95	—	—
	» 3	80 314	81 536	84 302	9·51	9·36	9·06
	» 5	72 697	74 402	78 087	10·51	10·27	9·79
	» 7	60 885	63 321	68 853	12·55	12·07	11·10
Nedertorneå	Alt. 1	43 821	—	—	11·40	—	—
	» 3	40 813	41 430	43 264	12·24	12·06	11·55
	» 5	34 969	35 828	38 271	14·29	13·94	13·05
	» 7	26 317	27 544	31 213	18·98	18·14	16·10

Tab. 2 (forts.). Förändringarna i kommunernas skatteunderlag och utdebitering till primärkommunen vid vissa alternativ av successivt fallande ortsavdrag.

	1	2	3	4	5	6	7
Städer							
Södertälje	Alt. 1	654 757	—	—	8·50	—	—
	» 3	621 786	633 953	673 084	8·95	8·78	8·27
	» 5	575 836	592 807	644 984	9·66	9·39	8·63
	» 7	497 834	521 925	600 187	11·18	10·66	9·27
Västervik	Alt. 1	329 231	—	—	8·35	—	—
	» 3	315 543	320 120	338 305	8·71	8·59	8·13
	» 5	290 555	296 891	321 137	9·46	9·26	8·56
	» 7	249 730	258 540	294 636	11·01	10·63	9·33
Simrishamn	Alt. 1	89 472	—	—	7·54	—	—
	» 3	83 760	85 175	89 348	8·05	7·92	7·55
	» 5	77 775	79 735	85 296	8·67	8·46	7·91
	» 7	68 205	70 927	79 210	9·89	9·51	8·52
Ystad	Alt. 1	308 055	—	—	9·50	—	—
	» 3	286 888	291 483	306 909	10·20	10·04	9·54
	» 5	262 671	269 040	289 606	11·14	10·88	10·11
	» 7	224 413	233 264	263 884	13·04	12·55	11·09
Strömstad	Alt. 1	74 773	—	—	9·60	—	—
	» 3	69 765	71 020	74 508	10·29	10·11	9·63
	» 5	64 119	65 874	70 526	11·20	10 90	10·18
	» 7	55 250	57 714	64 642	12·99	12·44	11·10
Arvika	Alt. 1	319 378	—	—	9·88	—	—
	» 3	293 530	298 201	312 073	10·75	10·58	10·11
	» 5	267 343	273 863	292 367	11·80	11·52	10·79
	» 7	225 752	234 912	262 429	13·98	13 43	12·02
Östersund	Alt. 1	547 498	—	—	9·40	—	—
	» 3	527 362	537 286	568 570	9·76	9·58	9·05
	» 5	485 744	499 610	541 322	10·60	10·30	9·51
	» 7	417 905	437 718	500 284	12·31	11·76	10·29
Blivande storkommuner							
Askeby	Alt. 1	40 583	—	—	5·89	—	—
(Omfattar nuvarande	» 3	36 393	36 903	38 097	6·57	6·48	6·27
Vårdsberg, Askeby,	» 5	31 849	32 554	34 145	7·51	7·34	7·00
Örtomta och Banke-	» 7	25 215	26 197	28 566	9·48	9·12	8·37
kinds kommuner)							
Simrishamns stad ...	Alt. 1	149 177	—	—	6·54	—	—
(Omfattar nuvarande	» 3	138 438	140 608	147 616	7·05	6 94	6·61
Simrishamns stad	» 5	126 580	129 600	138 578	7·71	7·53	7·04
samt Simris-Nöbb-	» 7	108 389	112 648	126 019	9·00	8·66	7·74
lövs, Gladsax och							
Järrestads kommuner)							
Fjärdinglöv	Alt. 1	71 477	—	—	5·32	—	—
(Omfattar enl. kam-	» 3	65 481	66 358	69 144	5·80	5·73	5·50
markkollegii förslagnu-	» 5	58 935	60 152	63 856	6·45	6·32	5·95
varande Fru Alstads,	» 7	49 176	50 844	56 356	7·73	7·47	6·74
Västra Alstads, Lilla							
Slågarps, Stora Slå-							
garps, Gylle, Dalkö-							
pinge, Gislövs och							
Bösarps kommuner)							

Kalkyler rörande fastighetsägarnas kommunalskattekronor i händelse av höjda fastighetstaxeringsvärden.

(Specialundersökning av sex kommuner.)

I bilaga 1 till ortsavdragskommitténs betänkande har redogjorts för utfallet av en undersökning rörande den inverkan på den kommunala skattebördans fördelning, som en höjning av de kommunala ortsavdragen skulle få. Därvid konstaterades, att den skattebefrielse eller skattelättnad, som höjda ortsavdrag skulle medföra för de lägsta inkomsttagarna, skulle, om kommunernas behov av skattemedel kvarstode oförändrat, få kompenseras i främsta rummet genom en ökad skattebörda för de juridiska personerna. Vad däremot de fysiska personer beträffar, som äro fastighetsägare och därigenom förutom sina inkomstskattekronor påföras ett i förhållande till respektive fastigheters taxeringsvärde uträknat, av ortsavdragens storlek helt oberoende fastighetsskattekronor, skulle vid nuvarande inkomstläge ingen nämnvärd skatteskärpning komma att påläggas dem i deras egenskap av fastighetsägare.

Då emellertid farhågor uttalats för att detta förhållande icke skulle stå sig, för den händelse att fastighetstaxeringarna vid nästa allmänna fastighetstaxering skulle komma att höjas, har en närmare undersökning utförts för att klarlägga vad som i detta avseende vore att vänta. Ortsavdragskommittén beslöt, att för denna undersökning skulle uttagas följande sex av de i förutnämnda utredning medtagna landskommunerna, nämligen

Tunaberg i Södermanlands län,
Vårdsberg i Östergötlands län,
Bottnaryd i Jönköpings län,
Östra Kärrstorp i Malmöhus län,
Ljustorp i Västernorrlands län samt
Sorsele i Västerbottens län.

Som primärmaterial för föreliggande undersökning ha använts 1948 års självdeklarationer.

Undersökningen avser att utvisa, huruvida och i så fall huru stor förskjutning i skattebördan till fastighetsägarnas nackdel som skulle inträffa i händelse av fastighetstaxeringar enligt följande alternativ II—IV.

Jordbruksfastighet.

- Alt. II: Ökning av alla delvärden med 25 %,
» III: » » skogsvärde med 50 %, övriga delvärden med 25 %,
» IV: » » alla delvärden med 50 %.

Annan fastighet.

- Alt. II—IV: Ökning av alla delvärden med 25 %.

Som alt. I har räknats med de nu gällande fastighetstaxeringsvärdena.

Resultatet av undersökningarna framlägges i tabellerna 1 och 2. I tab. 1 lämnas uppgifter om ökningen i antalet skattekronor belöpande på fastighetsägare vid höjda fastighetstaxeringsvärden. Uppgifter lämnas enbart för de fastighetsägare inom ovan nämnda kommuner, som äro mantalsskrivna därstädes, enär endast dessa fastighetsägare kunna tillgodogöra sig ortsavdrag vid inkomsttaxeringen. Tab. 2 visar, huru det totala kommunala skatteunderlaget stiger och ändrar sammansättning vid höjda fastighetstaxeringsvärden samt huru till följd därav den primärkommunala utdebiteringen kan sänkas.

Vad först de i tab. 1 lämnade uppgifterna om skattekronor för fastighetsägare beträffar, erinras om, att dessa såsom i bilaga 1 framhållits, härröra dels från taxeringsvärde av fastighet, dels från inkomst. I samband med redogörelsen för den förskjutning i skattebelastningen, som höjda ortsavdrag skulle medföra, påpekades, att fastighetsägare, vilka även taxerats för inkomst, kunde tillgodogöra sig de höjda ortsavdragen vid inkomsttaxeringen, och under förutsättning, att den taxerade inkomsten överstiger ortsavdragets belopp, undgå, att skatteövervältring drabbade dem i deras egenskap av fastighetsägare. Vad som sålunda i regel erfordras, för att en fastighetsägare skall undgå skatteövervältring, är, att tillräckligt hög taxerad inkomst skall ha påförts honom. Denna inkomst kan härröra helt eller huvudsakligen från fastigheten, vilket i allmänhet är fallet med jordbrukarna. Detta är naturligtvis endast möjligt, när nettointäkten från fastigheten överstiger det s. k. procentavdraget. Men den taxerade inkomsten kan naturligtvis även härröra från annan förvärvskälla än fastigheten. Detta är i regel fallet med ägare av annan fastighet, då nettointäkterna från dylik förvärvskälla endast sällan överstiger procentavdraget. Det är givet, att om fastighetsvärdena och därmed även procentavdragen stiga, minskas fastighetsägarnas taxerade inkomster och ökas risken för dem att i händelse av höjda kommunala ortsavdrag bli föremål för ökad skattebelastning.

I vad mån en höjning av fastighetsvärdena enligt alt. II—IV skulle försämra fastighetsägarnas förmåga att utnyttja procentavdragen, framgår av tab. A. Vad jordbrukarna beträffar, visar tabellen, att i 5 av de 6 undersökta kommunerna endast för ett fåtal fastighetsägare nettointäkten understigit motsvarande procentavdrag (4 % av skogsvärde, eljest 5 %). I en kommun, Vårdsberg, har inkomstläget synbarligen varit sämre än i de övriga, då i denna kommun jordbrukarna i jämförelsevis större utsträckning än i de övriga kommunerna icke kunnat utnyttja procentavdragen. I fråga om ägare av annan fastighet visar likaledes Vårdsbergs kommun en betydande avvikelse från de övriga, i detta fall på grund av att ett relativt större antal fastighetsägare i nämnda kommun än i de övriga kunnat utnyttja ortsavdraget.

Som av tabellen synes, försvinner vid höjda fastighetsvärden endast ett obetydligt antal fastighetsägare från dem som tidigare kunnat utnyttja procentavdragen.

Förhållandet mellan nettointäkten från en fastighet och procentavdraget är helt oberoende av ortsavdraget. Uppgifterna i tab. A äga därför sin giltighet, oavsett enligt vilket alternativ ortsavdraget utgår.

Då, såsom tab. A utvisar, procentavdraget till övervägande delen kan utnyttjas av jordbrukare men ej av andra fastighetsägare, är det att förvänta, att en höjning av fastighetsvärdena skulle medföra en större ökning av skatteunderlaget för de senare än för de förra. Uppgifterna i tab. 1 bekräfta även detta. I denna tabell lämnas uppgifter för tre olika alternativ av ortsavdrag, nämligen alt. 2, vilket motsvarar de nuvarande bankade grund- och familjeavdragen utan barnavdrag, samt alt. 5 och 7 med fasta ortsavdrag (se tab. A i bilaga 1). Att räkna med alt. 1 i stället för alt. 2 skulle stöta på praktiska svårigheter, varför alt. 2 valdes som jämförelsealternativ till alt. 5 och 7. I tabellen lämnas för var och en av de sex undersökta kommunerna uppgifter om de i respektive kommuner mantalsskrivna fastighetsägarnas fastighets- och inkomstskatte-kronor samt sammanlagda skatte-krontal vid nu gällande fastighetsvärden (alt. I). Vidare visas i tabellen, huru fastighetsskatte-kronorna öka och inkomstskatte-kronorna sjunka, allteftersom fastighetsvärdena tänkas stiga. Såsom av tab. A framgår, inträffar därvid, att några fastighetsägare, som nu kunna fullt utnyttja procentavdraget, vid höjda fastighetsvärden ej längre förmå detta. På grund därav kommer ökningen av fastighetsskatte-kronorna att överstiga bortfallet av inkomstskatte-kronor och en ökning av det sammanlagda skatteunderlaget att inträffa. Om, såsom fallet för närvarande är med jordbrukarna, fastighetsägarna till största delen kunna utnyttja procentavdraget och detta för-

Tab. A. Fastighetsägande fysiska personer fördelade efter förmågan att utnyttja de s. k. procentavdragen vid olika alternativ av fastighetsvärden.

Kommun, alternativ för fastighetsvärden	Jordbruksfastighet			Annan fastighet			
	Antal fastighetsägare	därav med		Antal fastighetsägare	därav med		
		outnyttjat procentavdrag	utnyttjat procentavdrag		outnyttjat procentavdrag	utnyttjat procentavdrag	
Tunaberg	I	28	5	23	117	112	5
	II	28	6	22	117	114	3
	III	28	6	22	—	—	—
	IV	28	6	22	—	—	—
Vårdsberg	I	73	22	51	29	16	13
	II	73	29	44	29	19	10
	III	73	31	42	—	—	—
	IV	73	34	39	—	—	—
Bottnaryd	I	106	5	101	57	44	13
	II	106	7	99	57	47	10
	III	106	7	99	—	—	—
	IV	106	13	93	—	—	—
Östra Kärrstorp ..	I	144	13	131	114	93	21
	II	144	16	128	114	95	19
	III	144	16	128	—	—	—
	IV	144	17	127	—	—	—
Ljustorp	I	310	36	274	43	32	11
	II	310	37	273	43	37	6
	III	310	39	271	—	—	—
	IV	310	39	271	—	—	—
Sorsele	I	716	54	662	77	51	26
	II	716	58	658	77	58	19
	III	716	58	658	—	—	—
	IV	716	63	653	—	—	—

hållande ej i nämnvärd grad rubbas genom de höjda fastighetsvärdena, kommer den nyssnämnda ökningen av det sammanlagda skatteunderlaget att bli skäligen obetydlig. Om åter fastighetsägarna, såsom är vanligast bland ägare av annan fastighet, redan nu ej kunna utnyttja procentavdragen, är det däremot nedgången i inkomstskattekrantalet, som kommer att bli av ringa betydelse, medan det totala skatteunderlaget kommer att stiga med ett belopp, som ej nämnvärt avviker från de nytillkommande fastighetsskattekronorna. Att återvinningen av skattekronor vid högre ortsavdragsalternativ är mindre än vid lägre alternativ, beror givetvis icke på fastighetsägarnas förmåga att utnyttja procentavdragen utan sammanhänger med i vad mån storleken av den taxerade inkomsten räcker till för att utnyttja stigande ortsavdrag.

Ett komplement till uppgifterna i tab. 1 lämnas i tab. B, som utvisar antalet tillkommande fastighetsskattekronor och återvunna inkomstskattekronor samt de senares procentuella andel av de förra. De förut konstaterade olikheterna mellan jordbrukare och andra fastighetsägare framgår här klart. Vid t. ex. ortsavdragsalternativ 5 återvinna de förra (med undantag för jordbrukarna i Vårdsbergs kommun) 60 à 70 %, medan de senare återvinna endast några få procent.

I tab. 2 lämnas uppgifter om skatteunderlagets sammansättning vid alt. 2, 5 och 7 för ortsavdrag samt alt. I, II och IV för fastighetsvärden. Alt. III för fastighetsvärden har ej kunnat användas för denna tabell, då uppgifter saknas om huru stora skogsvärden som belöper på var och en av de olika kategorierna av skattskyldiga.

Av tabellen framgår, att vid ett och samma ortsavdragsalternativ, fastighetsägarnas procentuella andel av det totala skattekrantalet blir praktiskt taget oför-

Tab. B. Förändringar i skatteunderlaget för fastighetsägarna vid höjda fastighetsvärden.

Kommuner, alternativ för nya fastighetsvärden (II, III, IV)	Ökning av antalet fastighets-skatte-kronor	Ortsavdragsalt. 2		Ortsavdragsalt. 5		Ortsavdragsalt. 7		
		Antal återvunna skatte-kronor	%	Antal återvunna skatte-kronor	%	Antal återvunna skatte-kronor	%	
<i>Jordbruksfastighet.</i>								
Tunaberg.....	II	48	40	83·4	35	72·9	15	31·3
	III	56	46	82·1	39	69·6	18	32·1
	IV	96	80	83·3	58	60·4	30	31·3
Vårdsberg	II	310	182	58·7	152	49·0	118	38·1
	III	323	185	57·3	154	47·7	120	37·2
	IV	620	337	54·4	285	46·0	233	37·6
Bottnaryd	II	211	180	85·3	152	72·0	126	59·7
	III	274	229	83·6	195	71·2	165	60·2
	IV	423	345	81·6	290	68·6	232	54·8
Östra Kärrstorp	II	374	335	89·6	289	77·3	247	66·0
	III	375	336	89·6	290	77·3	248	66·1
	IV	748	638	85·3	556	74·3	432	57·8
Ljustorp	II	369	340	92·1	293	79·4	234	63·4
	III	473	439	92·8	382	80·8	316	66·8
	IV	737	675	91·6	577	78·3	470	63·8
Sorsele	II	717	566	78·9	494	68·9	374	52·2
	III	912	705	77·3	619	67·9	476	52·2
	IV	1 435	1 128	78·6	1 003	69·9	774	53·9
<i>Annan fastighet.</i>								
Tunaberg.....	II	196	5	2·6	3	1·5	3	1·5
Vårdsberg	II	68	6	8·8	3	4·4	3	4·4
Bottnaryd	II	100	6	6·0	3	3·0	2	2·0
Östra Kärrstorp	II	214	6	2·8	2	0·9	1	0·5
Ljustorp	II	65	4	6·2	3	4·6	3	4·6
Sorsele	II	329	14	4·3	13	4·0	11	3·3

ändrat vid de tre alternativen för fastighetsvärden. I Vårdsbergs kommun, vilken såsom förut nämnts, företer olikartade förhållanden jämfört med de andra kommunerna, skulle fastighetsägarnas skatte-kronor i ogynnsammaste fall (alt. 7) stiga med 4 % av hela skatteunderlaget, vilken ökning huvudsakligen faller på jordbrukarna. För övrigt är att anteckna, att de höjda fastighetsvärdena medföra en sänkning av de icke fastighetsägande fysiska personernas andel med 2 à 3 % av hela skatteunderlaget, i de båda norrländska kommunerna ännu något mindre. Denna nedgång motsvaras huvudsakligen av en ökning i de juridiska personernas andel.

Slutligen kan nämnas, att skatteunderlagets ökning genom de höjda fastighetsvärdena medge skattesänkningar, som dock sällan röra sig om betydande belopp. I två fall, nämligen i Vårdsbergs och Ljustorps kommuner, skulle vid Ortsavdragsalt. 7 en höjning av fastighetsvärdena till alt. IV medge skattesänkning (till primärkommunen) med mer än 1:00 kr. per skatte-krona, nämligen 1:06 kr. respektive 1:28 kr.

Stockholm i januari 1950.

John Bredal-Bauer

K o m m u n e r m. m.	Ortsavdrag alt. 2						Ortsavdrag alt. 5						Ortsavdrag alt. 7							
	Jordbruksfastighet			Annat fast.			Jordbruksfastighet			Annat fast.			Jordbruksfastighet			Annat fast.				
	Alt. I	Alt. II	Alt. III	Alt. IV	Alt. I	Alt. II	Alt. I	Alt. II	Alt. III	Alt. IV	Alt. I	Alt. II	Alt. I	Alt. II	Alt. III	Alt. IV	Alt. I	Alt. II	Alt. III	Alt. IV
Tunaberg, Södermanlands län	191	239	247	287	785	981	191	239	247	287	785	981	191	239	247	287	785	981	247	287
Fastighetsskattekronor	444	404	398	364	4 700	4 695	244	209	205	186	3 749	3 746	116	101	98	86	2 902	2 899	98	86
Inkomst " Summa	635	643	645	651	5 485	5 676	436	448	452	473	4 584	4 727	307	340	345	373	3 687	3 880	345	373
Ökning från alt. I	—	8	10	16	—	191	—	13	17	38	—	193	—	33	38	66	—	193	38	66
Värdsberg, Östergötlands län	1 240	1 550	1 563	1 860	271	339	1 240	1 550	1 563	1 860	271	339	1 240	1 550	1 563	1 860	271	339	1 563	1 860
Fastighetsskattekronor	1 466	1 284	1 281	1 129	615	609	1 078	926	924	793	399	396	781	663	661	548	249	246	661	548
Inkomst " Summa	2 706	2 834	2 844	2 989	886	948	2 318	2 476	2 487	2 653	670	735	2 021	2 213	2 224	2 408	520	585	2 224	2 408
Ökning från alt. I	—	128	138	283	—	62	—	158	169	335	—	65	—	192	203	387	—	65	203	387
Bottnaryd, Jönköpings län	845	1 056	1 119	1 268	398	498	845	1 056	1 119	1 268	398	498	845	1 056	1 119	1 268	398	498	1 119	1 268
Fastighetsskattekronor	2 322	2 142	2 093	1 977	1 441	1 441	1 614	1 462	1 419	1 324	1 090	1 087	1 157	1 031	992	925	828	826	992	925
Inkomst " Summa	3 167	3 198	3 212	3 245	1 845	1 939	2 459	2 518	2 538	2 592	1 488	1 585	2 002	2 087	2 111	2 193	1 226	1 324	2 111	2 193
Ökning från alt. I	—	31	45	78	—	94	—	59	79	133	—	97	—	85	109	191	—	98	109	191
Östra Kärrtorp, Malmöhus län	1 495	1 869	1 870	2 243	854	1 068	1 495	1 869	1 870	2 243	854	1 068	1 495	1 869	1 870	2 243	854	1 068	1 870	2 243
Fastighetsskattekronor	3 565	3 230	3 229	2 927	2 429	2 423	2 443	2 154	2 153	1 887	1 788	1 786	1 668	1 421	1 420	1 236	1 357	1 356	1 420	1 236
Inkomst " Summa	5 060	5 099	5 099	5 170	3 283	3 491	3 938	4 023	4 023	4 130	2 642	2 854	3 163	3 290	3 290	3 479	2 211	2 424	3 290	3 479
Ökning från alt. I	—	39	39	110	—	208	—	85	85	192	—	212	—	127	127	316	—	213	127	316
Ljustorp, Västernorrlands län	1 474	1 843	1 947	2 211	261	326	1 474	1 843	1 947	2 211	261	326	1 474	1 843	1 947	2 211	261	326	1 947	2 211
Fastighetsskattekronor	7 948	7 608	7 509	7 273	904	900	5 596	5 303	5 214	5 019	648	645	3 827	3 593	3 511	3 357	450	447	3 511	3 357
Inkomst " Summa	9 422	9 451	9 456	9 484	1 165	1 226	7 070	7 146	7 161	7 230	909	971	5 301	5 436	5 458	5 568	711	773	5 458	5 568
Ökning från alt. I	—	29	34	62	—	61	—	76	91	160	—	62	—	135	157	267	—	62	157	267
Sorsele, Västerbottens län	2 870	3 587	3 782	4 305	1 316	1 645	2 870	3 587	3 782	4 305	1 316	1 645	2 870	3 587	3 782	4 305	1 316	1 645	3 782	4 305
Fastighetsskattekronor	23 330	22 754	22 615	22 192	3 129	3 115	17 167	16 678	16 548	16 164	2 517	2 504	11 691	11 317	11 215	10 917	1 943	1 932	11 215	10 917
Inkomst " Summa	26 190	26 341	26 397	26 497	4 445	4 760	20 037	20 260	20 330	20 469	3 833	4 149	14 561	14 904	14 997	15 222	3 259	3 577	14 997	15 222
Ökning från alt. I	—	151	207	307	—	315	—	223	293	432	—	316	—	343	436	661	—	316	436	661

Tab. 2. Skattennderlagets och debiteringens

Kommuner, alternativ för ortsavdrag (2, 5 och 7) samt fastighetsvärde (I, II och IV)	Antal skatte- kronor	Skatte-kronornas procentuella fördelning										Utdebi- tering per skatte- krona till primär- kom- munen kr.	
		Fysiska personer											
		Fastighetsägare								Icke fastighetsägare	Juridiska personer		Samtliga skattskyldiga
		Jordbrukare			Andra								
		Fastighets- skatte-kronor	Inkomst- skatte-kronor	Summa	Fastighets- skatte-kronor	Inkomst- skatte-kronor	Summa	Summa för fastighetsägare					
Tunaberg													
<i>Ortsavdrag alt. 2</i>													
Fastighetsvärde	I	31 787	1·1	1·8	2·9	2·5	15·2	17·7	20·6	70·7	8·7	100·0	6: 13
"	II	32 639	1·3	1·6	2·9	3·0	14·9	17·9	20·8	68·8	10·4	100·0	5: 97
"	IV	33 047	1·6	1·4	3·0	3·0	14·7	17·7	20·7	68·0	11·3	100·0	5: 90
<i>Ortsavdrag alt. 5</i>													
Fastighetsvärde	I	25 126	1·4	1·3	2·7	3·1	15·4	18·5	21·2	67·7	11·1	100·0	7: 75
"	II	25 985	1·7	1·1	2·8	3·8	14·9	18·7	21·5	65·4	13·1	100·0	7: 50
"	IV	26 410	2·0	1·0	3·0	3·7	14·7	18·4	21·4	64·4	14·2	100·0	7: 37
<i>Ortsavdrag alt. 7</i>													
Fastighetsvärde	I	20 009	1·8	0·8	2·6	3·9	15·0	18·9	21·5	64·6	13·9	100·0	9: 74
"	II	20 888	2·1	0·7	2·8	4·7	14·4	19·1	21·9	61·9	16·2	100·0	9: 33
"	IV	21 321	2·5	0·6	3·1	4·6	14·1	18·7	21·8	60·6	17·6	100·0	9: 14
Vårdsberg													
<i>Ortsavdrag alt. 2</i>													
Fastighetsvärde	I	9 942	13·9	13·8	27·7	2·7	7·0	9·7	37·4	60·5	2·1	100·0	7: 04
"	II	10 208	17·0	11·6	28·6	3·3	6·8	10·1	38·7	58·8	2·5	100·0	6: 86
"	IV	10 440	19·9	9·9	29·8	3·3	6·6	9·9	39·7	57·4	2·9	100·0	6: 71
<i>Ortsavdrag alt. 5</i>													
Fastighetsvärde	I	7 580	18·3	13·4	31·7	3·6	6·0	9·6	41·3	55·9	2·8	100·0	9: 24
"	II	7 879	22·0	11·0	33·0	4·3	5·8	10·1	43·1	53·6	3·3	100·0	8: 89
"	IV	8 133	25·5	9·0	34·5	4·2	5·6	9·8	44·3	52·0	3·7	100·0	8: 61
<i>Ortsavdrag alt. 7</i>													
Fastighetsvärde	I	6 015	23·0	12·7	35·7	4·5	5·0	9·5	45·2	51·3	3·5	100·0	11: 64
"	II	6 348	27·3	10·1	37·4	5·3	4·7	10·0	47·4	48·6	4·0	100·0	11: 03
"	IV	6 620	31·4	7·9	39·3	5·1	4·5	9·6	48·9	46·6	4·5	100·0	10: 58
Bottnaryd													
<i>Ortsavdrag alt. 2</i>													
Fastighetsvärde	I	12 987	10·8	17·9	28·7	3·1	13·5	16·6	45·3	48·5	6·2	100·0	6: 90
"	II	13 255	13·3	15·8	29·1	3·7	13·2	16·9	46·0	47·6	6·4	100·0	6: 77
"	IV	13 436	15·7	14·0	29·7	3·7	13·0	16·7	46·4	46·9	6·7	100·0	6: 67
<i>Ortsavdrag alt. 5</i>													
Fastighetsvärde	I	10 055	14·0	15·5	29·5	4·0	14·2	18·2	47·7	44·3	8·0	100·0	8: 92
"	II	10 354	16·9	13·2	30·1	4·8	13·8	18·6	48·7	43·0	8·3	100·0	8: 66
"	IV	10 562	20·0	11·1	31·1	4·7	13·5	18·2	49·3	42·2	8·5	100·0	8: 49
<i>Ortsavdrag alt. 7</i>													
Fastighetsvärde	I	8 130	17·3	13·2	30·5	4·9	14·5	19·4	49·9	40·2	9·9	100·0	11: 03
"	II	8 456	20·7	10·7	31·4	5·9	13·9	19·8	51·2	38·7	10·1	100·0	10: 60
"	IV	8 696	24·2	8·6	32·8	5·7	13·6	19·3	52·1	37·6	10·3	100·0	10: 31

påverkan av höjda fastighetsvärden.

Kommuner, alternativ för ortsavdrag (2, 5 och 7) samt fastighetsvärde (I, II och IV)	Antal skatte- kronor	Skattekrönornas procentuella fördelning										Utdebi- tering per skatte- krona till primär- kom- munen kr.	
		Fysiska personer											
		Fastighetsägare								Icke fastighetsägare	Juridiska personer		Samtliga skattskyldiga
		Jordbrukare			Andra								
Fastighets- skattekrönor	Inkomst- skattekrönor	Summa	Fastighets- skattekrönor	Inkomst- skattekrönor	Summa	Summa för fastighetsägare							
Östra Kärrstorp													
<i>Ortsavdrag alt. 2</i>													
Fastighetsvärde	I	16 333	10·9	21·7	32·6	5·2	15·2	20·4	53·0	45·3	1·7	100·0	6: 19
"	II	16 705	13·4	19·1	32·5	6·4	14·8	21·2	53·7	44·3	2·0	100·0	6: 06
"	IV	16 882	15·9	17·1	33·0	6·3	14·7	21·0	54·0	43·9	2·1	100·0	5: 99
<i>Ortsavdrag alt. 5</i>													
Fastighetsvärde	I	12 461	14·3	20·2	34·5	6·8	14·8	21·6	56·1	41·7	2·2	100·0	8: 12
"	II	12 883	17·3	17·3	34·6	8·3	14·3	22·6	57·2	40·2	2·6	100·0	7: 85
"	IV	13 096	20·5	14·9	35·4	8·1	14·1	22·2	57·6	39·6	2·8	100·0	7: 73
<i>Ortsavdrag alt. 7</i>													
Fastighetsvärde	I	9 950	18·0	17·8	35·8	8·6	14·1	22·7	58·5	38·7	2·8	100·0	10: 17
"	II	10 415	21·4	14·7	36·1	10·2	13·5	23·7	59·8	37·0	3·2	100·0	9: 71
"	IV	10 710	25·0	12·5	37·5	10·0	13·1	23·1	60·6	36·0	3·4	100·0	9: 45
Ljustorp													
<i>Ortsavdrag alt. 2</i>													
Fastighetsvärde	I	23 609	7·9	34·0	41·9	1·1	9·0	10·1	52·0	38·7	9·3	100·0	13: 52
"	II	23 890	9·7	32·1	41·8	1·3	8·9	10·2	52·0	38·2	9·7	100·0	13: 36
"	IV	24 158	11·5	30·3	41·8	1·4	8·8	10·2	52·0	37·7	10·3	100·0	13: 21
<i>Ortsavdrag alt. 5</i>													
Fastighetsvärde	I	17 608	10·5	32·4	42·9	1·5	8·7	10·2	53·1	34·4	12·5	100·0	18: 12
"	II	17 937	13·0	30·0	43·0	1·8	8·6	10·4	53·4	33·7	12·9	100·0	17: 79
"	IV	18 256	15·3	27·8	43·1	1·8	8·4	10·2	53·3	33·1	13·6	100·0	17: 48
<i>Ortsavdrag alt. 7</i>													
Fastighetsvärde	I	13 336	14·0	29·6	43·6	2·0	8·1	10·1	53·7	29·8	16·5	100·0	23: 93
"	II	13 724	17·0	26·9	43·9	2·4	7·9	10·3	54·2	28·9	16·9	100·0	23: 25
"	IV	14 091	19·8	24·4	44·2	2·3	7·7	10·0	54·2	28·2	17·6	100·0	22: 65
Sorsele													
<i>Ortsavdrag alt. 2</i>													
Fastighetsvärde	I	86 182	3·4	34·1	37·5	1·5	9·5	11·0	48·5	36·7	14·8	100·0	10: 44
"	II	86 925	4·2	33·1	37·3	1·9	9·4	11·3	48·6	36·4	15·0	100·0	10: 35
"	IV	87 260	5·0	32·3	37·3	1·9	9·3	11·2	48·5	36·4	15·1	100·0	10: 31
<i>Ortsavdrag alt. 5</i>													
Fastighetsvärde	I	68 782	4·3	32·5	36·8	1·9	9·5	11·4	48·2	33·3	18·5	100·0	13: 08
"	II	69 598	5·3	31·4	36·7	2·3	9·4	11·7	48·4	32·9	18·7	100·0	12: 93
"	IV	69 986	6·3	30·5	36·8	2·4	9·3	11·7	48·5	32·7	18·8	100·0	12: 86
<i>Ortsavdrag alt. 7</i>													
Fastighetsvärde	I	54 344	5·4	29·7	35·1	2·4	9·2	11·6	46·7	29·9	23·4	100·0	16: 56
"	II	55 282	6·6	28·5	35·1	3·0	9·0	12·0	47·1	29·4	23·5	100·0	16: 28
"	IV	55 779	7·9	27·5	35·4	3·0	8·9	11·9	47·3	29·1	23·6	100·0	16: 13

Undersökning rörande storleken av statlig och kommunal skatt vid olika inkomstlägen enligt kommitténs alternativ 5 (fasta ortsavdrag) och alternativ 7 (fallande ortsavdrag).

Genom den utredning, som redovisas i bilaga 1, har klargjorts den inverkan, som höjda kommunala ortsavdrag för med sig på bland annat kommunalskatteunderlaget och på den per skattekrona utgående kommunala utdebiteringens storlek. Såsom av nämnda utredning framgår, måste givetvis det kommunala skatteunderlaget nedgå vid en höjning av ortsavdragen. Under förutsättning av att kommunerna icke åtnöja sig med mindre skatteintäkter, kommer det minskade skatteunderlaget att medföra höjda utdebiteringar. För varje kommun ha i bilaga 1 beräknats de utdebiteringssatser, som vid olika ortsavdragsalternativ bli erforderliga för oförändrade skatteintäkter.

Föreliggande bilaga 3 med tillhörande tabeller avser att beträffande ett antal kommuner praktiskt visa den förändring i beskattningen som vid höjda kommunala ortsavdrag skulle bli följden för skattskyldiga i olika inkomstlägen. Beräkningarna ha inskränkts till att omfatta, förutom skatten enligt nuvarande grunder, två ortsavdragsalternativ, nämligen alt. 5 med fasta ortsavdrag och alt. 7 med fallande ortsavdrag för samtliga skattskyldiga.

De utförda skatteberäkningarna gälla icke för juridiska personer, eftersom dessa icke äro ortsavdragsberättigade. Icke heller har någon hänsyn kunnat tagas till fastighetsbeskattningen, varför tabellerna äga giltighet endast för fysiska personers inkomstskatteunderlag. Vidare bör anmärkas, att vid uträknandet av såväl den statliga som den kommunala skatten gjorts ett allmänt avdrag på 100 kronor. Ehuru framräknandet av debiteringssatserna i de olika alternativen grundar sig å skatteunderlaget enligt 1948 års taxering, har likväl vid uträknandet av statskatten tillämpats förordningen om statlig inkomstskatt av den 26 juli 1947, vilken förordning eljest gäller först från och med 1949 års taxering. Skatten har antagits utgå med 100 % av grundbeloppet. Dessutom bör anmärkas, att vid beräkandet av den statliga inkomstskatten avdrag för erlagd kommunalskatt verkställts med de belopp för densamma som redovisas i tabellerna.

Beräkningarna redovisas för varje kommun i tre tabeller, nämligen för ensam person, äkta makar utan barn samt makar med tre barn. Det nuvarande kommunala familjeavdraget för barn har därvid förutsatts bli utbytt med ett kontant barnbidrag av 40 kronor per barn. I tabellen för makar med tre barn har detta kontantbidrag vid alt. 5 och 7 frändragits den kommunalskatt, som framkommit för makar utan barn, varvid i förekommande fall skatten utförts med minusbelopp. Den statliga inkomstskatten enligt nämnda alternativ blir däremot lika för makar, antingen barn finnes eller icke.

I samtliga tabeller har i kol. 2—4 redovisats den skatt, som utgår för en skattskyldig i olika inkomstlägen enligt nuvarande ortsavdragsbestämmelser. Utdebiteringen är densamma, som fastställts inom kommunen år 1948 med tillägg av utdebitering till landsting och tingslag. Vid höjda ortsavdrag i enlighet med alt. 5 (fasta ortsavdrag) och alt. 7 (fallande ortsavdrag) stiger utdebiteringen till primärkommunen till en viss höjd, vilken beräknats och redovisats i tab. 1 och 2 till bilaga 1. Den år 1948 beslutade landstingsskatten har förutsatts stiga i samma takt som den genomsnittliga primärkommunala utdebiteringen för samtliga undersökta kommuner eller vid alt. 5 (fasta avdrag) med 17,86 % och vid alt. 7 (fallande avdrag) med 19,87 %. Stegringen i utdebiteringen av tingslagsmedel har beräknats efter samma grunder. På detta sätt ha de utdebiteringar, som redovisats i tabellernas kol. 5—7 samt 13—15, framkommit. Vid en jämförelse mellan dessa

utdebiteringssatser och motsvarande uppgifter i bil. 1 bör ihågkommas, att de senare äro lägre på grund av att utdebitering till tingslagsmedel icke ingår. Kol. 5—7 samt 13—15 utvisa sålunda för inkomsttagare inom olika inkomstskikt den sänkning eller höjning av skatten, som blir följden av höjda ortsavdrag enligt två olika alternativ. Differensen gentemot kol. 4 har för överskådlighetens skull redovisats i kol. 8 respektive kol. 16.

Enligt kol. 8 och 16 i tabellerna skulle vid båda de behandlade alternativen en icke obetydlig skattestegring inträffa för de högre inkomsttagarna. Enligt kommitténs förslag skall staten emellertid lämna kommunerna bidrag i sådan omfattning, att ingen kommun skall behöva höja sin utdebitering i anledning av ortsavdragsreformen med mera än högst en krona. Den skatteökning, som vid en sådan höjning likväl skulle komma att drabba de högre inkomsttagarna, har kommittén — under hänvisning till vad som uttalats i direktiven för 1949 års skatteutredning — förutsatt skola elimineras genom justering av statsskatteskalen. Någon sådan skala har dock icke konstruerats av kommittén. På begäran av kommittén har emellertid skatteutredningen verkställt beräkningar rörande ändrade statsskatteskalor, som vid alt. 5 (fasta avdrag) och alt. 7 (fallande avdrag) eliminerar alla ökningar av skatt vid en höjning av den kommunala utdebiteringen med en krona. Därvid har jämkningarna i statsskatteskalen skett med utgångspunkt från de skattehöjningar, som framkomma i en genomsnittskommun i ortsgrupp III med en nuvarande total utdebitering av 10:00 kronor per skattekrona, där utdebiteringssatsen vid höjda ortsavdrag tilllåtes stiga med en krona. De förändringar i skattebördan, som under sådana betingelser framkomma, åskådliggöras för nyssnämnda båda alternativ genom tabellerna A och B för dels ensam person och dels äkta makar. Den nya statsskatteskalen skall sålunda konstrueras på ett sådant sätt, att åtminstone de i nämnda tabeller uppkommande skattehöjningarna i de högre inkomstskikten elimineras.

I kommuntabellerna, kol. 9—12 samt 17—20, ha beräkningar utförts över den tänkta statsskatteskalans inverkan vid beskattningen. Kommunal skatten har uträknats efter en utdebitering, som med en krona överstiger 1948 års nivå. Den statliga inkomstskatten har beräknats efter den nuvarande skatteskalen, men dessutom ha frändragits de skattehöjningar, som framkommit i tab. A och B. Genom dessa operationer har det sålunda varit möjligt att erhålla ett godtagbart uttryck för skatternas storlek vid ändrade kommunala ortsavdrag kombinerade med direkta statliga bidrag till kommunerna samt med ändrad statsskatteskala.

Av kol. 12 och 20 framgår, i vad mån skatterna, från och med det inkomstsläge där de höjda ortsavdragen icke längre verka skattesänkande, under förut omnämnda betingelser ansluta sig till den nuvarande beskattningen. Som synes äro differenserna nästan obefintliga beträffande Vårdsbergs kommun, vilket är helt naturligt, då densamma närmast ansluter sig till genomsnittskommunen. Östertälje och Ljustorps kommuner representera ytterlighetskommunerna med en utdebitering år 1948 av respektive 7:45 och 17:16 kronor per skattekrona. Dessa kommuner utvisa i kol. 12 och 20 större differenser gentemot den nuvarande beskattningen. Beträffande alt. 5 (fasta ortsavdrag) föreligger för Östertälje någon skattehöjning, för Ljustorp däremot skattesänkning. Härav torde man kunna dra den slutsatsen, att en jämkad statsskatteskala, som bygger på en normalkommun, kommer beträffande kommuner med låg utdebitering att vid alt. 5 förorsaka någon skattehöjning, medan det motsatta förhållandet äger rum i kommuner med hög utdebitering. Detta ligger också i sakens natur. De höjda ortsavdragen medföra nämligen, att en skattskyldig i en kommun med hög utdebitering slipper ifrån ett högre skattebelopp än den skattskyldige i en kommun med låg utdebitering. Det höjda ortsavdraget minskar deras skattekrontal med samma belopp, förutsatt att de tillhöra samma ortsgrupp; den uträknade skatt, som bort-

Tab. A. Storleken av statlig och kommunal skatt för ensam person i genomsnittskommun (ortsgrupp III) vid olika ortsavdragsalternativ.

Års- inkomst	Utdebitering år 1948 (10'00)			Alt. 5 (fasta ortsavdrag) utdebitering 11'00			Ökning eller minsk- ning gentemot kol. 4	Alt. 7 (fallande ortsavdrag) utdebitering 11'00			Ökning eller minsk- ning gentemot kol. 4
	S	K	S:a	S	K	S:a		S	K	S:a	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1 000	—	27	27	—	—	—	— 27	—	—	—	— 27
1 500	—	77	77	—	12	12	— 65	—	—	—	— 77
2 000	—	127	127	3	67	70	— 57	8	11	19	— 108
3 000	87	227	314	92	177	269	— 45	97	124	221	— 93
4 000	203	327	530	208	287	495	— 35	211	267	478	— 52
5 000	335	427	762	341	397	738	— 24	338	410	748	— 14
6 000	492	527	1 019	495	507	1 002	— 17	486	553	1 039	+ 20
8 000	853	727	1 580	853	727	1 580	± 0	827	839	1 666	+ 86
10 000	1 260	927	2 187	1 256	947	2 203	+ 16	1 222	1 089	2 311	+ 124
12 000	1 732	1 127	2 859	1 720	1 167	2 887	+ 28	1 677	1 309	2 986	+ 127
15 000	2 441	1 427	3 868	2 422	1 497	3 919	+ 51	2 382	1 639	4 021	+ 153
20 000	3 939	1 927	5 866	3 896	2 047	5 943	+ 77	3 845	2 189	6 034	+ 168
25 000	5 658	2 427	8 085	5 590	2 597	8 187	+ 102	5 534	2 739	8 273	+ 188
30 000	7 458	2 927	10 385	7 370	3 147	10 517	+ 132	7 314	3 289	10 603	+ 218

Tab. B. Storleken av statlig och kommunal skatt för äkta makar i genomsnittskommun (ortsgrupp III) vid olika ortsavdragsalternativ.

Års- inkomst	Utdebitering år 1948 (10'00)			Alt. 5 (fasta ortsavdrag) utdebitering 11'00			Ökning eller minsk- ning gentemot kol. 4	Alt. 7 (fallande ortsavdrag) utdebitering 11'00			Ökning eller minsk- ning gentemot kol. 4
	S	K	S:a	S	K	S:a		S	K	S:a	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1 000	—	15	15	—	—	—	— 15	—	—	—	— 15
1 500	—	50	50	—	—	—	— 50	—	—	—	— 50
2 000	—	100	100	—	6	6	— 94	—	—	—	— 100
3 000	—	200	200	3	116	119	— 81	13	16	29	— 171
4 000	85	300	385	92	226	318	— 67	101	134	235	— 150
5 000	182	400	582	189	336	525	— 57	193	293	486	— 96
6 000	288	500	788	294	446	740	— 48	292	454	746	— 42
8 000	542	700	1 242	546	666	1 212	— 30	529	775	1 304	+ 62
10 000	835	900	1 735	836	886	1 722	— 13	800	1 089	1 889	+ 154
12 000	1 160	1 100	2 260	1 158	1 106	2 264	+ 4	1 121	1 309	2 430	+ 170
15 000	1 730	1 400	3 130	1 720	1 436	3 156	+ 26	1 672	1 639	3 311	+ 181
20 000	2 990	1 900	4 890	2 961	1 986	4 947	+ 57	2 897	2 189	5 086	+ 196
25 000	4 580	2 400	6 980	4 529	2 536	7 065	+ 85	4 457	2 739	7 196	+ 216
30 000	6 370	2 900	9 270	6 294	3 086	9 380	+ 110	6 214	3 289	9 503	+ 233

går genom höjt ortsavdrag, måste däremot givetvis bli större därest en hög utdebitering föreligger. Då samtidigt en kronas höjning av kommunalskatten medför samma ökning av skattebeloppet antingen låg eller hög utdebitering föreligger, måste följaktligen nettoökningen av skatten bli störst för en skattskyldig

Tabell utvisande storleken av statlig (S) och kommunal (K) skatt i kronor, vid olika inkomstlagen enligt kommitténs alternativ 5 (fasta ortsavdrag) och alternativ 7 (fallande ortsavdrag).

Vårdsbergs kommun (ortsgrupp II). Ensam person.

Års- in- komst	Utdebitering år 1948 (10:25)				Alternativ 5 (fasta ortsavdrag)								Alternativ 7 (fallande ortsavdrag)							
	S		K S:a		Utdebitering 12:83				Ökning eller minsk- ning gent- emot kol. 4				Utdebitering 11:25				Ökning eller minsk- ning gent- emot kol. 4			
	S	K	S:a		S	K	S:a		S	K	S:a		S	K	S:a		S	K	S:a	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	
1 000	—	31	31	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	31
1 500	—	85	85	—	21	21	64	—	19	19	66	—	—	—	—	—	—	—	—	85
2 000	6	136	142	11	85	96	46	12	75	87	55	17	27	44	98	17	22	39	103	
3 000	96	238	334	98	214	312	22	101	187	288	46	102	175	277	57	106	141	247	87	
4 000	213	341	554	213	342	555	1	220	300	520	34	211	354	565	11	222	285	507	47	
5 000	346	443	789	342	470	812	23	351	412	763	26	381	533	864	75	349	430	779	10	
6 000	503	546	1 049	494	599	1 093	44	506	525	1 031	18	470	712	1 132	133	477	574	1 051	2	
8 000	858	751	1 609	835	855	1 690	81	860	750	1 610	1	790	1 070	1 860	251	747	864	1 611	2	
10 000	1 262	956	2 218	1 224	1 112	2 336	118	1 242	975	2 217	—	1 160	1 380	2 540	322	1 100	1 113	2 213	5	
12 000	1 725	1 161	2 886	1 667	1 368	3 035	149	1 690	1 200	2 890	4	1 581	1 658	3 239	353	1 550	1 338	2 888	2	
15 000	2 430	1 468	3 898	2 349	1 753	4 102	204	2 359	1 537	3 896	—	2 259	2 077	4 356	438	2 218	1 676	3 894	4	
20 000	3 917	1 981	5 898	3 770	2 395	6 165	267	3 801	2 100	5 901	3	3 633	2 774	6 407	509	3 659	2 238	5 897	1	
25 000	5 630	2 493	8 123	5 414	3 036	8 450	327	5 460	2 662	8 122	—	5 238	3 471	8 709	586	5 318	2 801	8 119	4	
30 000	7 426	3 006	10 432	7 158	3 678	10 836	404	7 206	3 225	10 431	—	6 962	4 168	11 130	698	7 064	3 363	10 427	5	

Tabell utvisande storleken av statlig (S) och kommunal (K) skatt i kronor, vid olika inkomstlagen enligt kommitténs alternativ 5 (fasta ortsavdrag) och alternativ 7 (fallande ortsavdrag).

Vårdsbergs kommun (ortsgrupp II). Makar utan barn.

Års- in- komst	Alternativ 5 (fasta ortsavdrag)						Alternativ 7 (fallande ortsavdrag)												
	Utdebitering år 1948 (10: 25)						Utdebitering 13: 94						Utdebitering 11: 25						
	S		K		S:a		S		K		S:a		S		K		S:a		
	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
1 000	—	16	16	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	16
1 500	—	60	60	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	60
2 000	—	111	111	—	17	17	—	15	15	96	—	—	—	—	—	—	—	—	111
3 000	5	214	219	12	146	158	61	14	128	142	77	23	37	60	159	24	30	54	165
4 000	95	316	411	99	274	373	38	103	240	343	68	107	195	302	109	112	157	269	142
5 000	198	419	612	194	402	596	16	200	353	553	59	195	394	589	23	204	318	522	90
6 000	298	521	819	297	531	828	9	306	465	771	48	290	595	885	66	304	480	784	35
8 000	556	726	1 282	546	787	1 333	51	562	690	1 252	30	513	996	1 509	227	481	804	1 285	3
10 000	849	981	1 780	829	1 044	1 873	93	853	915	1 768	12	772	1 380	2 152	372	663	1 113	1 776	4
12 000	1 176	1 136	2 312	1 144	1 300	2 444	132	1 172	1 140	2 312	—	1 079	1 658	2 737	425	967	1 338	2 305	7
15 000	1 746	1 444	3 190	1 689	1 685	3 374	184	1 713	1 478	3 191	1	1 595	2 077	3 672	482	1 510	1 676	3 186	4
20 000	3 009	1 956	4 965	2 890	2 327	5 217	252	2 926	2 040	4 966	1	2 746	2 774	5 520	555	2 723	2 238	4 961	4
25 000	4 598	2 469	7 067	4 418	2 968	7 386	319	4 466	2 603	7 069	2	4 234	3 471	7 705	638	4 259	2 801	7 060	7
30 000	6 382	2 981	9 363	6 134	3 610	9 744	381	6 200	3 165	9 365	2	5 910	4 168	10 078	715	5 997	3 363	9 360	3

Tabell utvisande storleken av statlig (S) och kommunal (K) skatt i kronor, vid olika inkomstlagen enligt kommitténs alternativ 5 (fasta orsavsdrag) och alternativ 7 (fallande orsavsdrag).

Vårdsbergs kommun (ortsgrupp II). Makar med 3 barn.

Års- in- komst	Utdebitering år 1948 (10:25)				Alternativ 5 (fasta orsavsdrag)								Alternativ 7 (fallande orsavsdrag)							
	S		K		S		K		S		K		S		K		S		K	
	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	
1 000	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1 500	—	17	17	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
2 000	—	43	43	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
3 000	13	140	153	12	26	38	115	14	8	22	131	23	83	60	213	24	90	66	219	—
4 000	102	242	344	99	154	253	91	103	120	223	121	107	75	183	162	112	37	149	195	—
5 000	201	345	546	194	282	476	70	200	233	433	113	195	274	469	77	204	198	402	144	—
6 000	308	447	755	297	411	708	47	306	345	651	104	290	475	765	10	304	360	664	91	—
8 000	567	652	1 219	546	667	1 213	6	562	570	1 132	87	513	876	1 339	170	481	684	1 165	54	—
10 000	863	857	1 720	829	924	1 753	33	853	795	1 648	72	772	1 260	2 032	312	663	993	1 656	64	—
12 000	1 190	1 062	2 252	1 144	1 200	2 344	92	1 172	1 020	2 192	60	1 079	1 538	2 617	365	967	1 218	2 185	67	—
15 000	1 766	1 370	3 136	1 689	1 565	3 254	118	1 713	1 358	3 071	65	1 595	1 957	3 552	416	1 510	1 556	3 066	70	—
20 000	3 031	1 882	4 913	2 890	2 207	5 097	184	2 926	1 920	4 846	67	2 746	2 654	5 400	487	2 723	2 118	4 841	72	—
25 000	4 623	2 395	7 018	4 418	2 848	7 266	248	4 466	2 483	6 949	69	4 234	3 351	7 585	567	4 259	2 681	6 940	78	—
30 000	6 414	2 907	9 321	6 134	3 490	9 624	303	6 200	3 045	9 245	76	5 910	4 048	9 958	637	5 997	3 243	9 240	81	—

Tabell utvisande storleken av statlig (S) och kommunal (K) skatt i kronor, vid olika inkomstslägen enligt kommitténs alternativ 5 (fasta ortsavdrag) och alternativ 7 (fallande ortsavdrag).

Österåkers kommun (ortsgrupp III). Makar utan barn.

Års- in- komst	Alternativ 5 (fasta ortsavdrag)						Alternativ 7 (fallande ortsavdrag)												
	Utdelbitering år 1948 (7: 45)			Ökning eller minsk- ning gent- emot kol. 4			Utdelbitering 8: 45			Ökning eller minsk- ning gent- emot kol. 4									
	S	K	S:a	S	K	S:a	S	K	S:a	S	K	S:a							
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
1 000	—	11	11	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1 500	—	37	37	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
2 000	—	74	74	—	5	5	5	—	5	5	5	—	—	—	—	—	—	—	—
3 000	—	149	149	5	91	96	53	6	89	95	54	13	12	25	124	13	12	25	124
4 000	92	223	315	97	177	274	41	97	174	271	44	104	103	207	108	104	103	207	108
5 000	193	298	491	196	263	459	32	197	258	455	36	201	227	428	63	201	225	426	65
6 000	302	372	674	306	349	655	19	306	343	649	25	304	351	655	19	306	348	654	20
8 000	569	521	1 090	569	522	1 091	1	570	512	1 082	8	558	599	1 157	67	496	595	1 091	1
10 000	876	670	1 546	871	694	1 565	19	872	681	1 553	7	844	842	1 686	140	691	836	1 527	19
12 000	1 216	819	2 035	1 206	867	2 073	38	1 206	850	2 056	21	1 176	1 012	2 188	153	1 008	1 005	2 013	22
15 000	1 814	1 043	2 857	1 794	1 125	2 919	62	1 773	1 103	2 876	19	1 761	1 267	3 028	171	1 582	1 259	2 841	16
20 000	3 143	1 415	4 558	3 098	1 556	4 654	96	3 051	1 526	4 577	19	3 054	1 693	4 747	189	2 861	1 681	4 542	16
25 000	4 814	1 788	6 602	4 734	1 987	6 721	119	4 665	1 948	6 613	11	4 682	2 118	6 800	198	4 470	2 104	6 574	28
30 000	6 666	2 160	8 826	6 562	2 418	8 980	154	6 468	2 371	8 839	13	6 510	2 544	9 054	228	6 285	2 526	8 811	15

Tabell utvisande storleken av statlig (S) och kommunal (K) skatt i kronor, vid olika inkomstlagen enligt kommitténs alternativ 5 (fasta orsavsdrag) och alternativ 7 (fallande orsavsdrag).

Ljustorps kommun (ortsgrupp IV). Ensam person.

Års- in- komst	Utdebitering år 1948 (17:16)				Alternativ 5 (fasta orsavsdrag)								Alternativ 7 (fallande orsavsdrag)								
	S		K		Utdebitering 22:32				Ökning eller minsk- ning gent- emot kol. 4				Utdebitering 18:16				Ökning eller minsk- ning gent- emot kol. 4				
	S	K	S:a	S:a	S	K	S:a	S:a	S	K	S:a	S:a	S	K	S:a	S	K	S:a	S	K	S:a
	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22
1 000	—	37	37	—	—	—	37	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1 500	—	121	121	—	13	13	108	—	10	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
2 000	—	207	207	—	124	124	88	—	101	101	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
3 000	62	379	441	65	348	413	28	71	283	354	87	74	252	326	81	181	262	—	—	—	—
4 000	160	550	710	156	571	727	17	171	464	635	75	155	585	740	177	421	598	—	—	—	—
5 000	278	722	1 000	267	794	1 061	61	290	646	936	64	249	916	1 165	288	659	947	—	—	—	—
6 000	414	894	1 308	391	1 017	1 408	100	425	828	1 253	55	352	1 249	1 601	394	898	1 292	—	—	—	—
8 000	734	1 237	1 971	687	1 464	2 151	180	742	1 191	1 933	38	599	1 913	2 512	619	1 376	1 995	—	—	—	—
10 000	1 096	1 580	2 676	1 022	1 910	2 932	256	1 085	1 554	2 639	37	892	2 498	3 390	714	1 797	2 720	—	—	—	—
12 000	1 500	1 923	3 423	1 392	2 356	3 748	325	1 474	1 917	3 391	32	1 230	3 003	4 233	810	1 313	2 161	—	—	—	—
15 000	2 158	2 438	4 596	1 998	3 026	5 024	428	2 099	2 462	4 561	35	1 823	3 760	5 583	987	1 930	2 705	—	—	—	—
20 000	3 446	3 296	6 742	3 150	4 142	7 292	550	3 343	3 870	6 713	29	2 868	5 022	7 890	1 148	3 162	3 613	—	—	—	—
25 000	4 966	4 154	9 120	4 540	5 258	9 798	678	4 816	4 278	9 094	26	4 169	6 284	10 453	1 333	4 630	4 521	—	—	—	—
30 000	6 622	5 012	11 634	6 078	6 874	12 452	818	6 422	5 186	11 608	26	5 610	7 546	13 156	1 522	6 240	5 429	—	—	—	—

Tabell utvisande storleken av statlig (S) och kommunal (K) skatt i kronor, vid olika inkomstsläkten enligt kommitténs alternativ 5 (fasta orsavsdrag) och alternativ 7 (fallande orsavsdrag).

Ljustorps kommun (ortsgrupp IV). Makar utan barn.

Års- in- komst	Alternativ 5 (fasta orsavsdrag)						Alternativ 7 (fallande orsavsdrag)													
	Utdebitering år 1948 (17:16)						Utdebitering						Ökning eller minsk- ning gent- emot kol. 4							
	S		K		S:a		22:32			18:16			25:24			18:16		Ökning eller minsk- ning gent- emot kol. 4		
	S	K	S	K	S:a	S	K	S:a	S	K	S:a	S	K	S:a	S	K	S:a	S	K	S:a
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	
1 000	—	22	22	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1 500	—	75	75	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
2 000	—	161	161	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
3 000	—	332	332	—	218	218	114	—	177	177	155	—	5	5	—	1	3	4	—	—
4 000	51	504	555	58	441	499	56	66	359	425	130	76	257	333	—	83	185	268	—	—
5 000	137	676	813	139	665	804	9	151	541	692	121	142	631	773	—	40	161	454	615	—
6 000	230	847	1 077	225	888	1 113	36	244	722	966	111	212	1 004	1 216	+	139	244	722	966	—
8 000	446	1 190	1 636	426	1 334	1 760	124	460	1 085	1 545	91	367	1 751	2 118	+	432	374	1 260	1 634	—
10 000	706	1 534	2 240	668	1 781	2 449	209	721	1 449	2 170	70	553	2 498	3 051	+	811	511	1 797	2 308	+
12 000	995	1 877	2 872	932	2 227	3 159	287	1 002	1 812	2 814	58	793	3 003	3 796	+	924	773	2 161	2 934	+
15 000	1 474	2 392	3 866	1 374	2 897	4 271	405	1 456	2 357	3 813	—	1 202	3 760	4 962	+	1 096	1 231	2 705	3 936	+
20 000	2 525	3 250	5 775	2 312	4 013	6 325	550	2 463	3 265	5 728	—	2 030	5 022	7 052	+	1 277	2 226	3 613	5 839	+
25 000	3 917	4 108	8 025	3 550	5 129	8 679	654	3 811	4 173	7 984	—	3 146	6 284	9 430	+	1 405	3 550	4 521	8 071	+
30 000	5 490	4 986	10 456	4 982	6 245	11 237	771	5 332	5 081	10 413	—	4 479	7 546	12 025	+	1 569	5 073	5 429	10 502	+

Tabell utvisande storleken av statlig (S) och kommunal (K) skatt i kronor, vid olika inkomstflägen enligt kommitténs alternativ 5 (fasta orsavsdrag) och alternativ 7 (fallande orsavsdrag).

Ljustorps kommun (ortsgrupp IV). Makar med 3 barn.

Års- in- komst	Utdebitering år 1948 (17: 16)						Alternativ 5 (fasta orsavsdrag)						Alternativ 7 (fallande orsavsdrag)						
	S		K		S:a		Utdebitering 22: 32			Ökning eller minsk- ning gent- emot kol. 4			Utdebitering 18: 16			Ökning eller minsk- ning gent- emot kol. 4			
	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
1 000	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1 500	—	18	18	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
2 000	—	61	61	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
3 000	—	193	193	—	98	98	—	57	57	57	—	—	—	—	—	—	—	—	—
4 000	65	365	430	58	321	379	51	66	239	305	125	76	137	213	217	83	65	148	232
5 000	152	537	689	139	545	684	5	151	421	572	117	142	511	653	36	161	334	495	194
6 000	247	708	955	225	768	993	38	244	602	846	109	212	884	1 096	141	244	602	846	109
8 000	464	1 051	1 515	426	1 214	1 640	125	460	965	1 425	90	367	1 631	1 998	483	374	1 140	1 514	1
10 000	729	1 395	2 124	668	1 661	2 329	205	721	1 339	2 050	74	553	2 378	2 931	807	511	1 677	2 188	64
12 000	1 020	1 738	2 758	932	2 107	3 039	281	1 002	1 632	2 694	64	793	2 883	3 676	918	773	2 041	2 814	56
15 000	1 502	2 253	3 755	1 374	2 777	4 151	396	1 456	2 237	3 693	62	1 202	3 640	4 842	1 087	1 231	2 585	3 816	61
20 000	2 562	3 111	5 673	2 312	3 893	6 205	532	2 463	3 145	5 608	65	2 030	4 902	6 932	1 259	2 226	3 493	5 719	46
25 000	3 968	3 969	7 937	3 550	5 009	8 559	622	3 811	4 053	7 864	73	3 146	6 164	9 310	1 373	3 550	4 401	7 951	14
30 000	5 546	4 827	10 373	4 982	6 125	11 107	734	5 332	4 961	10 293	80	4 479	7 426	11 905	1 532	5 073	5 309	10 382	9

Tabell utvisande storleken av statlig (S) och kommunal (K) skatt i kronor, vid olika inkomstlagen enligt kommitténs alternativ 5 (fasta ortsavdrag) och alternativ 7 (fallande ortsavdrag).

Östersund (ortsgrupp V). Makar utan barn.

Års- in- komst	Utdelning år 1948 (12: 40)				Alternativ 5 (fasta ortsavdrag)								Alternativ 7 (fallande ortsavdrag)											
	S		K		S:a		S		K		S:a		S		K		S:a		S		K		S:a	
	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	
1 000	—	12	12	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
1 500	—	43	43	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
2 000	—	105	105	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
3 000	—	229	229	—	127	127	—	120	120	109	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
4 000	54	353	407	63	268	331	76	64	254	318	89	77	125	202	205	78	120	198	—	—	—	—	—	
5 000	146	477	623	153	410	563	60	156	388	544	79	162	326	488	135	163	314	477	—	—	—	—	—	
6 000	244	601	845	250	551	801	44	254	592	776	69	253	534	787	58	255	515	770	—	—	—	—	—	
8 000	478	849	1 327	479	834	1 313	14	487	790	1 277	50	461	951	1 412	85	405	917	1 322	—	—	—	—	—	
10 000	758	1 097	1 855	754	1 117	1 871	16	764	1 058	1 822	33	714	1 368	2 082	227	568	1 319	1 887	—	—	—	—	—	
12 000	1 069	1 345	2 414	1 060	1 399	2 459	45	1 068	1 326	2 394	20	1 013	1 652	2 665	251	854	1 594	2 448	—	—	—	—	—	
15 000	1 598	1 717	3 310	1 566	1 824	3 390	80	1 564	1 728	3 292	—	1 516	2 069	3 585	275	1 349	1 996	3 345	—	—	—	—	—	
20 000	2 769	2 337	5 106	2 705	2 531	5 236	130	2 693	2 398	5 091	—	2 631	2 764	5 395	289	2 467	2 666	5 133	—	—	—	—	—	
25 000	4 288	2 957	7 245	4 187	3 238	7 425	180	4 163	3 068	7 231	—	4 108	3 458	7 566	321	3 395	3 336	7 271	—	—	—	—	—	
30 000	5 998	3 577	9 575	5 850	3 945	9 795	220	5 824	3 738	9 562	—	5 766	4 153	9 919	344	5 593	4 006	9 599	—	—	—	—	—	

Tabell utvisande storleken av statlig (S) och kommunal (K) skatt i kronor, vid olika inkomstlagen enligt kommitténs alternativ 5 (fasta ortsavdrag) och alternativ 7 (fallande ortsavdrag).

Östersund (ortsgrupp V). Makar med 3 barn.

Års- in- komst	Utdebitering år 1948 (12: 40)				Alternativ 5 (fasta ortsavdrag)								Alternativ 7 (fallande ortsavdrag)							
	S		S:a		Utdebitering 14: 14				Ökning eller minsk- ning gent- emot kol. 4				Utdebitering 13: 40				Ökning eller minsk- ning gent- emot kol. 4			
	S	K	S:a	K	S	K	S:a	K	S	K	S:a	K	S	K	S:a	K	S	K	S:a	K
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	
1 000	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
1 500	—	6	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
2 000	—	37	37	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
3 000	—	117	117	—	7	7	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
4 000	65	241	306	63	148	211	95	64	134	198	108	77	5	82	224	78	—	—	—	
5 000	158	365	523	153	290	443	80	156	268	424	99	182	206	368	155	163	194	357	166	
6 000	259	489	748	250	431	681	67	254	402	656	92	253	414	667	81	255	395	650	98	
8 000	495	737	1 232	479	714	1 193	39	487	670	1 157	75	461	831	1 232	60	405	797	1 202	30	
10 000	775	985	1 760	754	997	1 751	9	764	938	1 702	58	714	1 248	1 962	202	568	1 199	1 767	7	
12 000	1 088	1 233	2 321	1 080	1 279	2 339	18	1 068	1 206	2 274	47	1 013	1 532	2 545	224	854	1 474	2 328	7	
15 000	1 619	1 605	3 224	1 566	1 704	3 270	46	1 564	1 608	3 172	52	1 516	1 949	3 465	241	1 349	1 876	3 225	1	
20 000	2 804	2 225	5 029	2 705	2 411	5 116	87	2 693	2 278	4 971	58	2 631	2 644	5 275	246	2 467	2 546	5 013	16	
25 000	4 328	2 845	7 173	4 187	3 118	7 305	132	4 163	2 948	7 111	62	4 108	3 388	7 446	273	3 935	3 216	7 151	22	
30 000	6 042	3 465	9 507	5 850	3 825	9 675	168	5 824	3 618	9 442	65	5 766	4 033	9 799	292	5 593	3 886	9 479	28	

Sammanställning av inhämtade uppgifter angående normalbelopp för bestämmande av existensminimum vid löneavdrag och införsel för skatt.

Från överståthållarämbetet och länsstyrelserna ha (i augusti 1949) inhämtats uppgifter angående de normer, som vid bestämmandet av existensminimum tillämpas av de lokala skattemyndigheterna respektive utmätningsmännen. De inkomna svaren ha sammanställts i den här nedan intagna uppställningen.

I regel har uppgivits vad existensminimum beräknas till per vecka eller månad. För att möjliggöra omedelbara jämförelser med ortsavdragen ha beloppen emellertid omräknats till årsbelopp. I sådana fall då såväl veckobelopp som månadsbelopp angivits har årsbeloppet erhållits genom att multiplicera månadsbeloppet med 12. Det erhållna talet har icke alltid överensstämt med det tal, som skulle ha erhållits om i stället veckobeloppet multiplicerats med 52. Ibland har det förra talet varit större och ibland mindre än det senare.

Det bör understrykas, att de uppgivna beloppen endast äro att anse såsom normalbelopp, och att betydande avvikelser såväl uppåt som nedåt kunna förekomma. Såsom anledning att i det särskilda fallet höja fastställt belopp har angivits t. ex. kostnader till följd av sjukdom eller ålderdom, särskilt dyr bostad eller särskilda kostnader för yrkesutövning. Å andra sidan förutsättes det, att existensminimum beräknas lägre än enligt normalfallet t. ex. för ogift person, som bor i föräldrahemmet eller då även andra maken har inkomst. För skattskyldig, som åtnjuter fritt vivre eller fri kost, har i regel bestämts särskilt belopp, vilket är lägre än det som gäller för övriga skattskyldiga. I något fall har i stället angivits att den kontanta inkomsten skall ökas med visst uppgivet värde för kost och logi.

I län med enhetliga normer för hela länet äro dessa vanligen resultatet av gemensamma överläggningar mellan de lokala skattemyndigheterna och utmätningsmännen. I några fall ha länsstyrelserna efter undersökning av levnadskostnaderna på olika orter upprättat tablåer, vilka sedan tillställts vederbörande myndigheter för att tjäna till vägledning vid handläggningen av ärenden rörande existensminimum. I ett flertal län har det icke ansetts erforderligt att överenskomma om särskilda normer att gälla för länet i dess helhet. I sådana län torde i regel de lokala myndigheterna i städer och större landsbygdsdistrikt ha fastställt vissa normalbelopp att tillämpas inom respektive distrikt.

Vid sammanställningen av de inkomna uppgifterna ha för sådana län, vilka sakna för hela länet gemensamma bestämmelser, medtagits en stad samt två eller flera landsbygdskommuner. Vad de senare beträffar ha de upptagna beloppen givetvis icke bestämts att gälla enbart för den i uppställningen angivna kommunen utan tillämpas inom hela det landsfiskalsdistrikt respektive fögderi inom vilket kommunen är belägen. Vid valet av kommuner ha i första hand sådana medtagits, vilka statistiskt undersökts av kommittén. I den mån särskilda normer icke fastställts för sådan kommun har utvalts någon annan kommun, som ansetts representativ.

Anmärkningar:

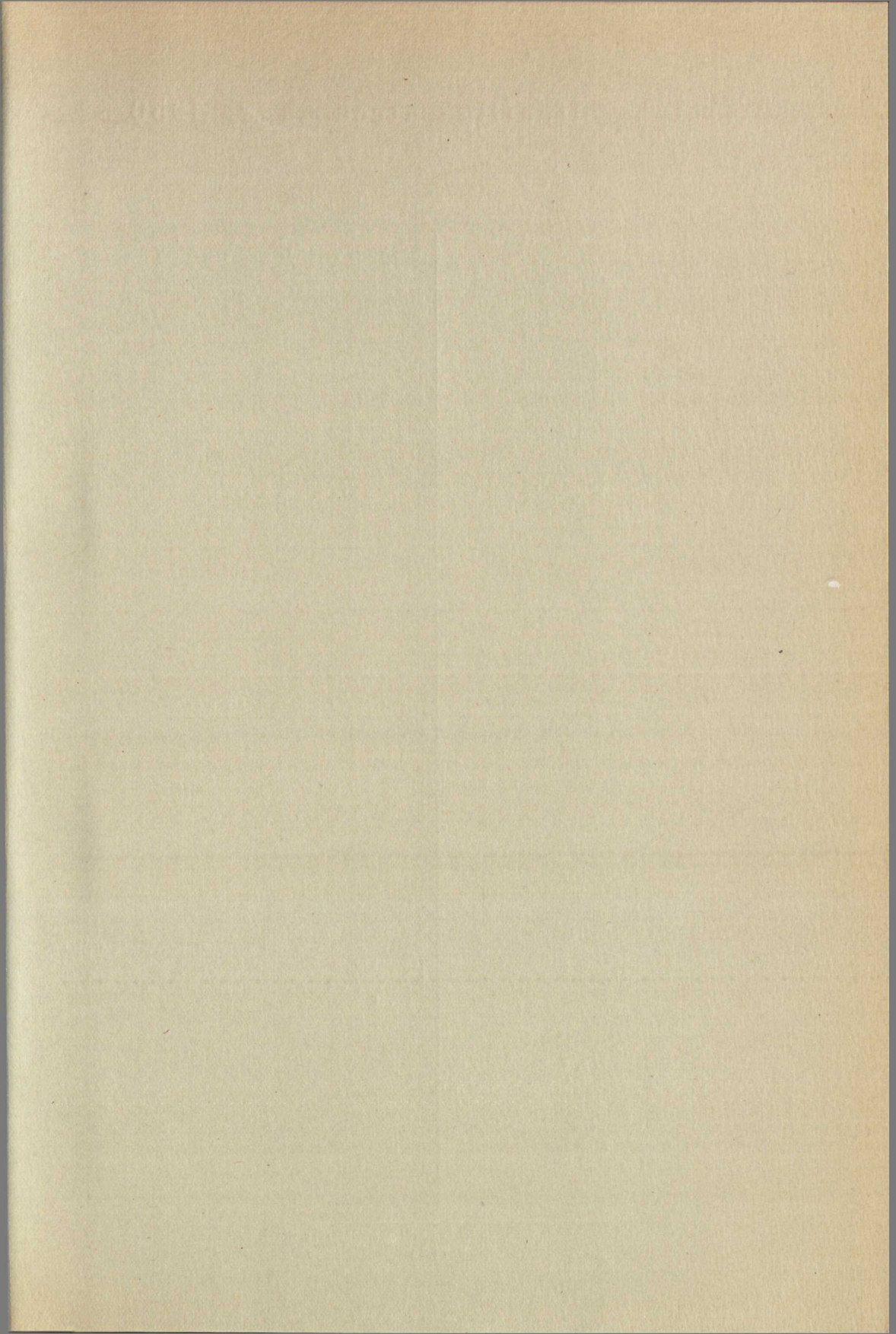
Stockholms stad: För hemmaboende barn med egen inkomst, hembiträden och därmed jämförliga, som åtnjuta fritt vivre, beräknas grundbeloppet till 2 160 kronor. *Stockholms län:* Siffrorna angiva existensminimum vid löneavdrag. För Södertälje stad, Botkyrka och Östertälje kommuner beräknas existensminimum vid

Område Ortsgrupp	Ensam- stående	Makar	Makar + 1 barn	Makar + 2 barn	Makar + 3 barn
Stockholms stad (V).....	3 360	4 680	5 220	5 640	6 060
<i>Stockholms län</i>					
Ljusterö kommun (III)	2 640	3 180	3 420	3 660	3 900
Järfälla " (IV)	2 640	3 600	4 200	4 500	4 800
Botkyrka " (IV)	3 000	3 960	4 500	4 980	5 340
Östertälje " (III)	2 640	3 300	3 600	3 900	4 200
Södertälje stad (IV)	2 880	3 900	4 380	4 800	5 220
<i>Uppsala län</i>					
Grupp I	1 980	2 400	2 760	3 000	3 240
" II	2 400	2 820	3 180	3 420	3 660
" III	2 940	3 480	3 840	4 080	4 320
<i>Södermanlands län</i>					
Landsbygden					
Lantarbetare	2 400	3 180	3 600	3 960	4 260
Industriarbetare	2 640	3 420	3 840	4 200	4 500
Städer	2 880	3 720	4 140	4 440	4 740
<i>Östergötlands län</i>					
Ortsgrupp I	2 340	2 860	3 120	3 380	3 640
" II	2 600	3 120	3 380	3 640	3 900
" III	2 860	3 380	3 640	3 900	4 160
<i>Jönköpings län</i>					
Grupp I	2 080	2 600	2 860	3 120	3 380
" II	2 340	2 860	3 120	3 380	3 640
" III	2 600	3 120	3 380	3 640	3 900
<i>Kronobergs län</i>					
Ortsgrupp I och II	2 080	2 860	3 120	3 380	3 640
" III	2 340	3 120	3 380	3 640	3 900
<i>Kalmar län</i>					
Ortsgrupp I	1 560	2 080	2 340	2 600	2 860
" II	1 820	2 340	2 600	2 860	3 120
" III	2 080	2 600	2 860	3 120	3 380
<i>Gotlands län</i>					
Slite landsfiskalsdistrikt	2 080	2 600	2 860	3 120	3 120
Visby stad (III)	2 400	2 700	3 000	3 300	3 600
<i>Blekinge län</i>					
Ortsgrupp I	1 820	2 340	2 600	2 860	3 120
" II	2 080	2 600	2 860	3 120	3 380
" III	2 340	2 860	3 120	3 380	3 640
<i>Kristianstads län</i>					
Landsbygd	1 800	2 400	2 820	3 120	3 420
Samhälle	2 040	2 640	3 060	3 360	3 660
Stad	2 340	3 120	3 540	3 840	4 140
<i>Malmöhus län</i>					
Landsbygd	1 800	2 400	2 580	2 760	2 940
Samhälle	2 040	2 640	2 820	3 000	3 180
Stad	2 340	3 120	3 380	3 640	3 900

Område Ortsgrupp	Ensam- stående	Makar	Makar + 1 barn	Makar + 2 barn	Makar + 3 barn
<i>Hallands län</i>					
Landsbygd	1 920	2 520	2 712	2 904	3 096
Samhälle	2 160	2 760	3 000	3 240	3 480
Stad	2 400	3 120	3 360	3 600	3 840
<i>Göteborgs och Bohus län</i>					
Göteborgs stad (IV)	2 340	3 120	3 380	3 640	3 900
<i>Älvsborgs län</i>					
Borås stad (III)	2 600	3 120	3 640	3 900	4 160
<i>Skaraborgs län</i>					
Tuns kommun (III)	2 340	2 860	3 120	3 380	3 640
Larvs " (I)	1 920	2 400	2 700	3 000	3 240
Norra Kyrketorps kommun (II)	2 600	2 860	3 120	3 380	3 640
Skövde stad (III)	2 860	3 120	3 380	3 640	3 900
<i>Örebro län</i>					
A- och B-ort (högst)	2 100	2 640	3 000	3 300	3 540
C- och D-ort (")	2 340	2 880	3 240	3 540	3 780
E- och F-ort (")	2 580	3 120	3 540	3 900	4 200
<i>Västmanlands län</i>					
Skultuna } (II)	2 400	2 700	2 880	3 060	3 240
Romfartuna }					
Västerås stad (III)	2 640	3 360	3 840	4 220	4 600
<i>Kopparbergs län</i>					
Ortsgrupp III	2 100	2 580	2 820	3 060	3 300
<i>Gävleborgs län</i>					
Grupp III	2 640	3 360	3 780	4 140	4 500
<i>Västernorrlands län</i>					
Ortsgrupp I	1 740	2 220	2 460	2 700	2 940
" II	1 800	2 280	2 520	2 760	3 000
" III	1 920	2 460	2 760	3 060	3 360
" IV	2 160	2 760	3 120	3 480	3 840
Sundsvalls stad (V)	2 400	3 120	3 420	3 720	4 020
<i>Jämtlands län</i>					
Ströms kommun (IV)	2 400	3 360	3 840	4 320	4 800
Bräcke " (IV)	1 800	3 000	3 600	4 200	4 800
Östersunds stad (V)	2 580	3 420	3 900	4 260	4 620
<i>Norrbottnens län</i>					
Edefors kommun (V)	2 400	3 600	3 900	4 200	4 500
Arjeplogs " (V)	3 000	3 240	3 600	3 600	3 900
Luleå stad (V)	2 760	3 300	3 540	3 780	4 020

införsel till samma belopp. För Järfälla kommun tillämpas däremot ett högre existensminimum vid införsel än vid löneavdrag. För Ljusterö kommun saknas uppgift om existensminimum vid införsel. *Uppsala län*: Grupp I omfattar länets landsbygd med undantag av under grupp II och III angivna samhällen och kommuner. Grupp II omfattar Bålsta stationssamhälle i Yttergarns socken, Grillby me, Kungsängens planlagda område i Stockholms-Näs socken, Tierps köping

och inom Vendels och Tegelsmora socknar belägna Örbyhus samhälle. Grupp III omfattar städerna Uppsala och Enköping samt Vaksala socken. *Södermanlands län*: Ogift lantarbetare med fritt vivre 600 kronor. Ogift hembitråde med fritt vivre 480 kronor. *Östergötlands län*: Sedan beloppen bestämts (juni 1947) har viss justering uppåt företagits. *Kalmar län*: Existensminimum vid löneavdrag. *Blekinge län*: Under senaste året har något högre värden tillämpats. *Älvsborgs län*: Vid löneavdrag tillämpade existensminima. Ogift skattskyldig med fritt vivre 540 kronor. Skattskyldig med fri kost 1 200 kronor (ogift) och 2 820 (gifta). *Skaraborgs län*: Existensminimum vid löneavdrag. *Värmlands län*: Inga särskilda normer fastställda. *Kopparbergs län*: De för ortsgрупп III angivna beloppen minskas för orter tillhörande ortsgрупп II med 120 kronor och för orter tillhörande ortsgрупп I med 240 kronor. *Gävleborgs län*: Grupp 3 avser den ortsgруппindelning, som gäller i folkpensionshänseende. Beloppen hava fastställts för samhälle av tätbebyggelsekaraktär. Avvikelse sker sedan med hänsyn till ortsstrukturer och ortsgрупп. *Västernorrlands län*: Tablån för ortsgрупп I—IV har upprättats i januari 1947. Siffrorna för Sundsvall avse år 1949. *Jämtlands län*: Existensminimum vid löneavdrag. *Västerbottens län*: Inga särskilda normer fastställda.

Statens offentliga utredningar 1950

Systematisk förteckning

(Siffrorna inom klammer beteckna utredningarnas nummer i den kronologiska förteckningen.)

Allmän lagstiftning. Rättsskipning. Fångvård.

Statsförfattning. Allmän statsförvaltning.

Kommunalförvaltning.

Statens och kommunernas finansväsen.
Ortsavdragskommittén. Betänkande med förslag till ändrade kommunala Ortsavdrag m. m. [5]

Politi.

Nationalekonomi och socialpolitik.

Hälso- och sjukvård.

Allmänt näringsväsen.
Elkraftutredningens redogörelse nr 2:18. Redogörelse för detaljdistributörerna samt deras råkraftkostnader och priser vid distribution av elektrisk kraft. Örebro län. [1]

Fast egendom. Jordbruk med binärningar.

Vattenväsen. Skogsbruk. Bergsbruk.
Betänkande angående tyskgruvorna och centralorgan för gruvärenden. [2]

Industri.

Handel och sjöfart.

Kommunikationsväsen.

Bank-, kredit- och penningväsen.

Försäkringsväsen.

Kyrkoväsen. Undervisningsväsen. Andlig odling i övrigt.
Betänkande med förslag angående folkskolans disciplinmedel m. m. [3]
Skolöverstyrelsens utlåtande angående beskärning av timplanerna vid de allmänna läroverken m. fl. läroanstalter. [4]

Försvarsväsen.

Utrikes ärenden. Internationell rätt.